

แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21

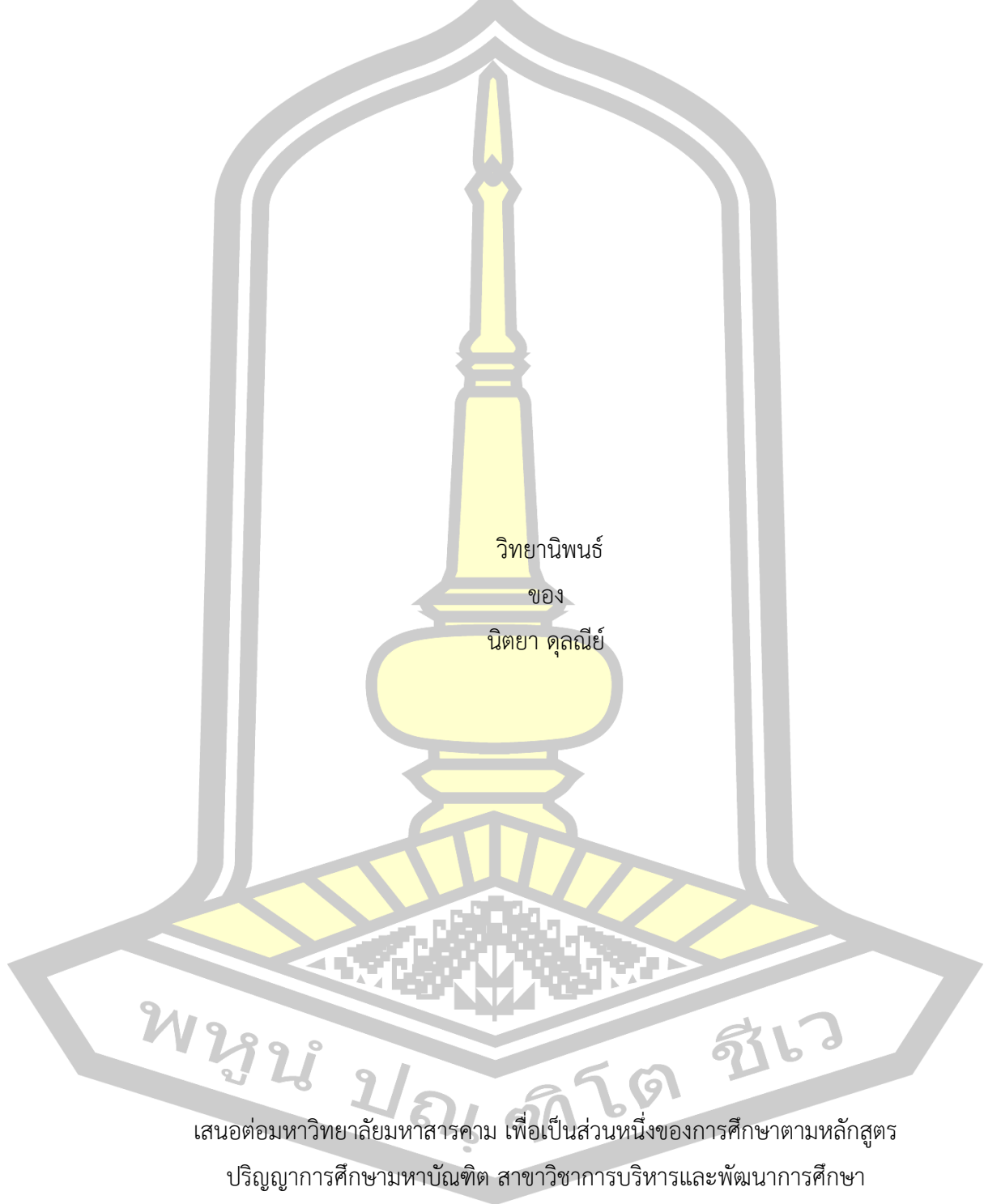
วิทยานิพนธ์
ของ
นิตยา ดุลณีย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 21

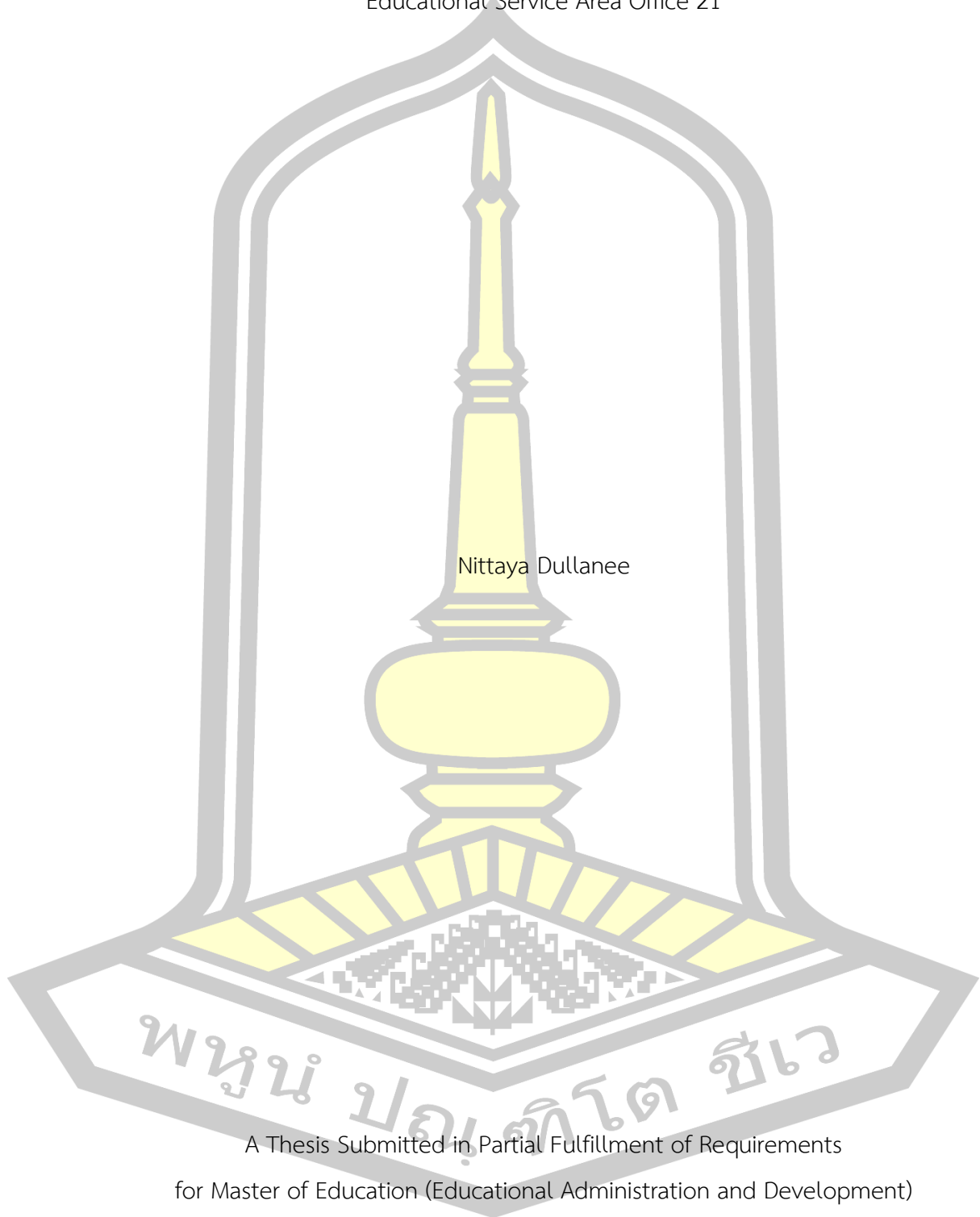
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Guidelines for Enhancing Creative Thinking for Teachers under The Secondary
Educational Service Area Office 21

Nittaya Dullanee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

June 2020

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวนิตยา ดุลณีย์ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. ธัชชัย จิตรนันท์)

..... กรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนวงค์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21		
ผู้วิจัย	นิตยา คุณณีย์		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธัชชัย จิตรนนท์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ดำเนินการพัฒนาแนวทาง และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วย การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านบุคคล 3 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด 21 แนวทาง และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านองค์กร 3 องค์ประกอบ 11 ตัวชี้วัด 24 แนวทาง รวม 25 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง และมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวทางเสริมสร้าง, ความคิดเชิงสร้างสรรค์, การพัฒนาครู

TITLE	Guidelines for Enhancing Creative Thinking for Teachers under The Secondary Educational Service Area Office 21		
AUTHOR	Nittaya Dullanee		
ADVISORS	Assistant Professor Thatchai Chittranun , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2020

ABSTRACT

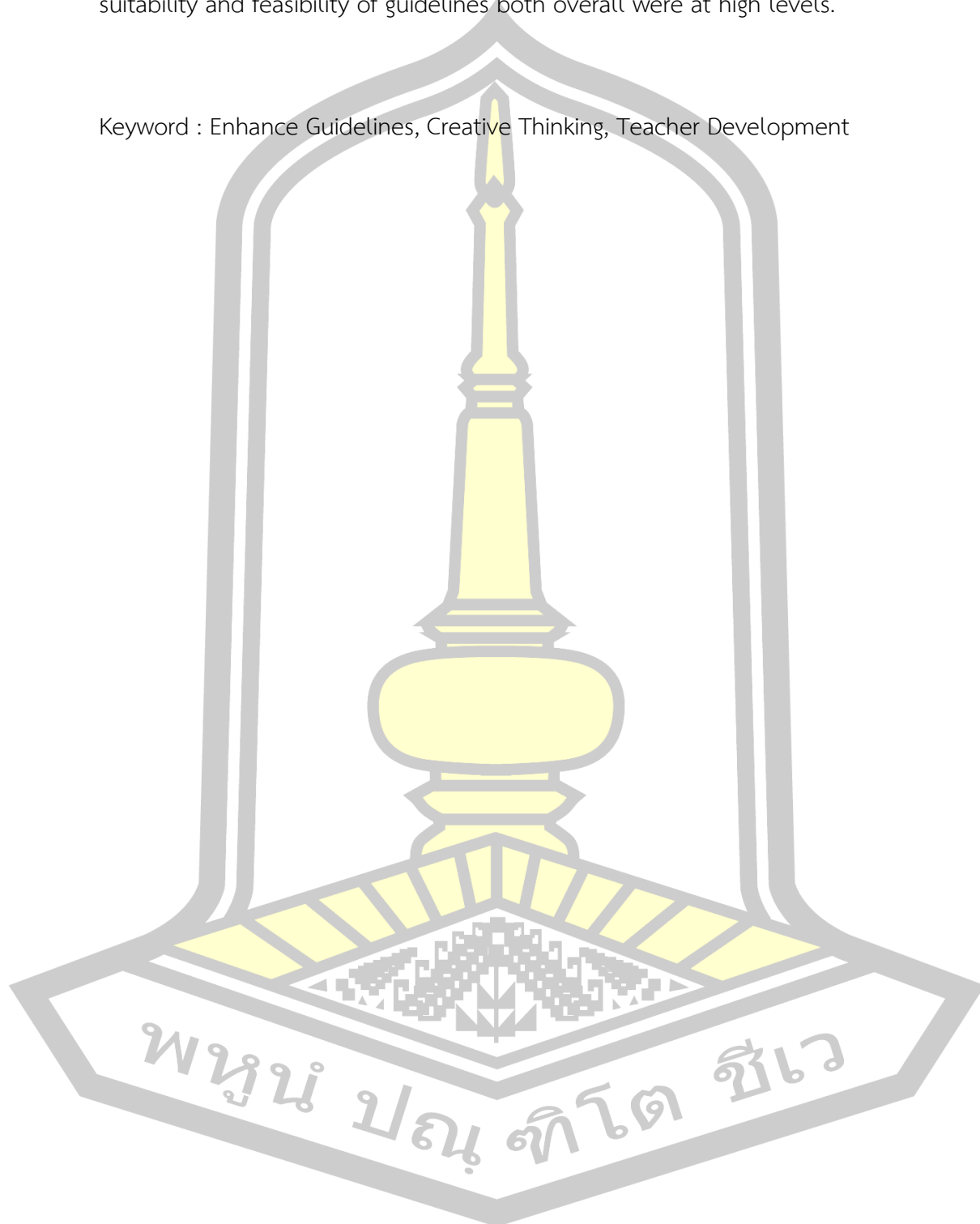
This research aimed 1) to study the current state, the desirable state of enhancing creative thinking for teachers under the secondary educational service area office 21 and 2) to developing the guidelines for enhancing creative thinking for teachers under the secondary educational service area office 21. The research divided to 2 phases, the first phase was study the current state, the desirable state of enhancing creative thinking for teachers under the secondary educational service area office 21 collected data from 325 samples, the second phase was developed the guidelines for enhancing creative thinking for teachers under the secondary educational service area office 21 and assessed the suitability and feasibility of guidelines by 7 luminaries. Descriptive statistics used to analysis data were mainly percentage, average and standard deviation. The result of this research were found that:

1. The current state of enhanc creative thinking for teachers under the secondary educational service area office 21 overall were at moderate levels and the desirable state overall were at high levels.

2. The guidelines for enhancing creative thinking for teachers under the secondary educational service area office 21 included the enhanceing creative thinking for teachers on personal aspect were 3 elements 14 indicators and 21 guidelines and on organization aspect were 3 elements 11 indicators and 24

guidelines, overall 25 indicators 45 guidelines and the result of assessed the suitability and feasibility of guidelines both overall were at high levels.

Keyword : Enhance Guidelines, Creative Thinking, Teacher Development

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอก และอาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ กรรมการสอบ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ดูแลและให้ คำปรึกษา อบรมสั่งสอน ชัดเกล้า ให้ความรู้ จนผู้วิจัยเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนและการดำเนินชีวิตในปัจจุบันนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่เข้าศึกษา จนบัดนี้

ขอขอบพระคุณ คณะผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทาง คณะผู้เชี่ยวชาญผู้ ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และครู ต้นแบบ ผู้ให้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี ในการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ในการพัฒนาแนวทางครั้งนี้

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ นิสิตสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ.29 ศูนย์การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ทุกคน ที่เป็นกัลยาณมิตร และเป็นกำลังใจที่ดีในการวิจัยเสมอมา และขอขอบคุณ กำลังใจจากครอบครัว คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่อง บูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานและการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์ของตนเองและประเทศชาติสืบต่อไป

นิตยา ดุลณีย์

พหุบัณฑิต ชีวะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
คุณลักษณะของครู.....	13
ครูในศตวรรษที่ 21.....	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู.....	25
แนวทาง.....	50
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54

1. งานวิจัยในประเทศ	54
2. งานวิจัยต่างประเทศ	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	63
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างคุณลักษณะความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	64
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	69
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	139
ความมุ่งหมายของการวิจัย	139
สรุปผล	139
อภิปรายผล	144
ข้อเสนอแนะ	148
บรรณานุกรม	150
ภาคผนวก	158
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	159
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ครูต้นแบบ และผู้ทรงคุณวุฒิ	187
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	190
ภาคผนวก ง คู่มือแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	197
ประวัติผู้เขียน	226

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 คุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์จากแนวคิดของนักจิตวิทยาและ นักการศึกษา	30
ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์.....	35
ตาราง 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์	42
ตาราง 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	65
ตาราง 5 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู	77
ตาราง 6 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	79
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม	79
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	81
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร.....	83
ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และ ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม	86
ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และ ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	87
ตาราง 12 สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และ ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร.....	89

ตาราง 13 ผลการจัดเรียงองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามผลของค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified})..... 92

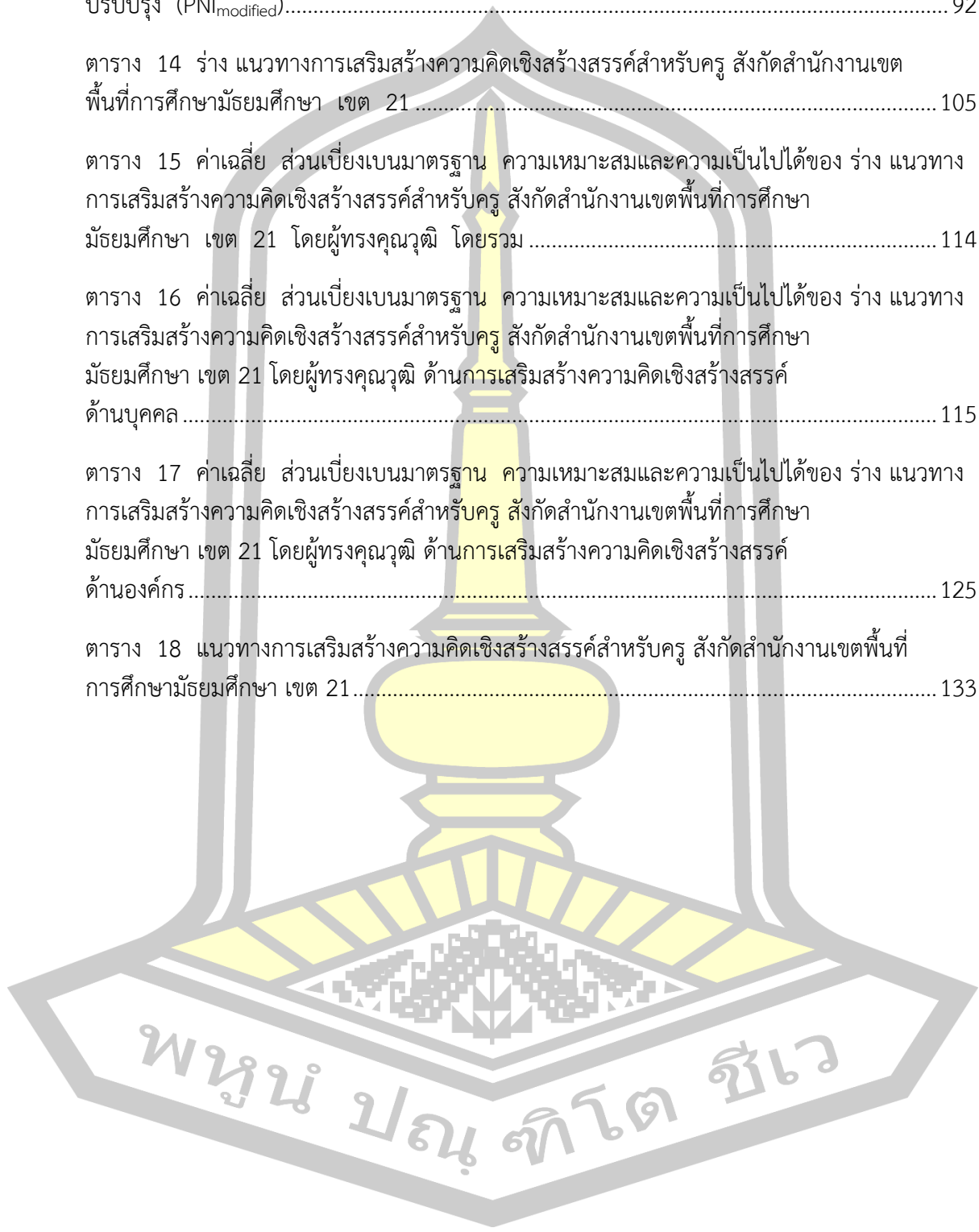
ตาราง 14 ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 105

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวม 114

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล 115

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร 125

ตาราง 18 แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21..... 133

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	9
ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง	64

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน องค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งคือการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งในอารยะประเทศ นอกจากจะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาคนในชาติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าแล้ว ยังใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อการดำรงอยู่ของค่านิยม ความเชื่อ เผ่าพันธุ์และพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นที่ไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) วิสัยทัศน์คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับประเภทการศึกษา เป้าหมายการศึกษาภายใน พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย (Quality) พัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตร และเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณภาพ สามารถดึงดูดคนเก่งและมีใจรักความเป็นครู คุนอาจารย์ได้อย่างยั่งยืนภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ (Opportunity) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกเพศทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา (Participation) โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย ประเด็นหลักทั้ง 3 ประการนี้ส่งผลให้คนยุคใหม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและสามารถก้าวทันโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

ปัญหาของการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันก็คือ นักเรียนนักศึกษาเป็นจำนวนมาก มีจุดอ่อนที่คิดไม่เป็นหรือไม่ยอมที่จะคิด ขาดจินตนาการและแรงบันดาลใจของตัวเอง ทำให้ชีวิตไม่มีเป้าหมาย บอกไม่ได้ว่าในอนาคตตนเองต้องการทำอะไร ปล่อยให้กระแสสังคมพัฒนาไปอย่างไร้ทิศทาง ซึ่งสอดคล้อง นักเรียนนักศึกษาไทยไม่ใช่นักช่างคิด ไม่ช่างซักถาม ชอบการบอกจดสามารถฟังบรรยายการสอนได้ตลอดเทอมโดยไม่มีคำถาม ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาในต่างประเทศ

ไม่ว่าจะเป็นชาวตะวันตกหรือเอเชียบางชาติ และถ้าได้มีการวิเคราะห์กันอย่างลึกๆ แล้วถึงแม้ว่า จะมีการปฏิรูปการศึกษาผ่านไปหลายปี เด็กไทยก็ยังคงมีปัญหาด้านการคิดอยู่ ดังปรากฏในรายงาน การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาในรอบ 4 ปี หลังจากที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ จากผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุป ประเด็นสำคัญ กล่าวคือนักเรียนด้อยเรื่องการคิด สอดคล้องกับผลการประเมินนักเรียนในโครงการ ประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) ซึ่งเป็น ผลการประเมินการเรียนรู้เปรียบเทียบกับนานาชาติของเด็กอายุ 15 ปี ดำเนินการโดยองค์การเพื่อ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD) ที่เน้นวัดทักษะการคิดและผลการวัดความถนัดทาง การศึกษา (SAT) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีความสามารถในการคิด ในระดับที่ ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงโดยเร็ว และแม้กระทั่งบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ดี ที่สุดของเมืองไทยก็ยังคงคิดไม่เป็น ดังนั้น หากการศึกษาของไทยไม่เร่งสอนให้นักเรียนนักศึกษาไทยคิด เป็น ก็จะทำให้เกิดความเสียหายต่อชาติอย่างมาก ดังนั้น การจะพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความคิด เชิงสร้างสรรค์ จึงจำเป็นจะต้องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ครูมีทักษะความคิด เชิงสร้างสรรค์จนสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้

การปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ควรดำเนินการในเรื่องสำคัญ 3 ประการ คือ 1) คัดคนที่เหมาะสม (Right People) มาเป็นครู (คุณภาพของระบบการศึกษา ไม่ สามารถสูงกว่าคุณภาพของครู) 2) พัฒนาสู่การเป็นครูที่มีคุณภาพ (การปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียน เป็นผลมาจากการปรับปรุงการเรียนการสอนเท่านั้น) และ 3) จัดระบบและกำหนดเป้าหมายที่จะ สนับสนุนเพื่อประกันว่า เด็กทุกคนสามารถได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุด (ระบบที่ดีมีคุณภาพสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการยกระดับมาตรฐานของนักเรียนทุกคนเท่านั้น) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และบุคคลสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุ เป้าหมาย ได้มากที่สุดคือ ครูผู้สอน เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียนโดยตรง (สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2555) ดังที่ (พรนพ พุกพันธุ์, 2544) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของครูผู้สอนว่า ครู คือ จักรกลสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศึกษาการ เปลี่ยนแปลงจะต้องมีขึ้น ที่โรงเรียนในห้องเรียนทุกระดับชั้นและทุกประเภทครูจะต้องปรับเปลี่ยน บทบาทให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาเป็นผู้นำทางการสอนเป็นครูพันธุ์ใหม่ และ (สายสมร ยุวนิมิตร, 2544) ยังได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของครูเพิ่มเติมว่า ในการจัดการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุเจตนาของพระราชบัญญัติ การศึกษาได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับศักยภาพของครูเป็นสำคัญ และครูในฐานะบุคคลที่สำคัญ ที่จะดำเนินการจัดการเรียนรู้ ให้บรรลุเจตนาธรรมดังกล่าว จะต้องมีการพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่มี ความรู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนอันเป็น เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ผู้ที่ได้ชื่อว่า “ครู” เป็นบุคคลสำคัญยิ่งต่อภารกิจ ในการพัฒนาเยาวชนของชาติ โดยนอกจากครูจะต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูแล้ว ยังต้องเป็นผู้ทรง ความรู้ในเนื้อหาที่จะถ่ายทอดสู่ผู้เรียน และครูยังต้องจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ และมี

ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาศิษย์ให้มีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วย ดังนั้น ครูจึงต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสิ่งที่ครูไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity, Creation, Creating, Creative Thinking) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญของครูที่จะได้รับการกำหนดให้เป็นทักษะจำเป็นจะต้องนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้เรียนในช่วงศตวรรษที่ 21

ครูในศตวรรษที่ 21 นั้นต้องเป็นบุคคลที่เปิดใจรับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งต้องมีทักษะและความสามารถรอบด้านที่ตั้งอยู่บนมโนธรรมและความอดทน เพื่อส่งเสริมให้ศิษย์มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างองค์ความรู้จากการหาคำตอบด้วยตนเอง “ครู” เป็นบุคคลสำคัญยิ่งต่อภารกิจในการพัฒนาเยาวชนของชาติ โดยนอกจากครูจะต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูแล้วยังต้องเป็นผู้ทรงความรู้ ในเนื้อหาที่จะถ่ายทอดสู่ผู้เรียน และครูยังต้องจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาศิษย์ให้มีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วย ดังนั้น ครูจึงต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสิ่งที่ครูไทยในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity, Creation, Creating, Creative Thinking) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญของครูที่จะได้รับการกำหนดให้เป็นทักษะจำเป็นจะต้องนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้เรียนในช่วงศตวรรษที่ 21 (จันทวรรณ ปิยะวัฒน์, 2561) บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 ครูจะไม่ตั้งตนเป็น ผู้รู้ ไม่ใช่ Content Expert ที่จริงก็ต้องมีพอสมควร แต่ต้องไม่ตั้งตนเป็น Expert เพราะต้องรู้อย่างไรเราก็รู้หมดไม่ได้ และที่สำคัญคือไม่ควรพยายามจะสอนสาระหรือ Content ให้เด็ก ควรที่จะให้เด็กคนเองเพื่อเขาจะได้เรียนรู้วิธีคิด วิธีเลือกเพื่อเอามาปรับใช้ ครูไม่ใช่เป็นผู้รู้ แต่ต้องเป็นผู้เรียนและก็เรียนรู้พร้อมกับเพื่อนครู ครูต้องเลิกเป็นศิลปินเดี่ยวในโลกสมัยใหม่ เพราะถ้าใครยัง ยืนหยัดเป็นศิลปินเดี่ยวจะเด็ตรอนมากลำบากมาก ไม่มีวัน “ร้องเพลง” ได้เพราะไม่มีทางเป็นครูที่ดีได้ เพราะต้องการความคิดเห็นที่แตกต่างและครูต้องสร้างความรู้ขึ้นใจเองเพื่อการทำหน้าที่ “คุณ อำนวย” การเรียนรู้ของนักเรียน และที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือว่าต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูที่อยู่ ทั่วไกลหรือทั่วโลก การทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 นั้น ท่านมีประสบการณ์อย่างไร ขอสรุปและ ทฤษฎีบางอย่างในประสบการณ์ตรงของท่าน ท่านตีความอย่างไร ท่านอาจบอก จากการศึกษา ประสบการณ์ตรงของท่านทฤษฎีบางอย่างผิด อย่างน้อยก็ผิดในบริบทของท่านชีวิตครูจะเป็นชีวิตที่ สนุกสนานและเกิดปัญญา ครูต้องเป็นนักรุกออกไปใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย คือ รุก ออกไปนอกโรงเรียนไปทำอะไรอีกหลากหลาย มีการประชุมชม มีการไขว่คว้าหา ไขว่โรงเรียน วัด พระ ทั้งหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จริงๆ เพราะเด็กต้องออกไปเรียนขางนอกด้วย เรียนในชีวิตจริง ปัญหา ของการเรียนรู้ในปัจจุบันที่สำคัญยิ่งคือ มันขาดตอนกับชีวิตจริง มันกลายเป็นเรียนวิชา เพราะฉะนั้น การเรียนรู้สมัยใหม่ต้องเอาวิชาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เด็กต้องมีโอกาสเช่นนั้น เพราะชีวิตจริงคือ ทรัพยากรการเรียนรู้อย่างหนึ่ง และยังคงใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ อย่างอื่น เช่น Internet ปัญหาใน พื้นที่ปัญหาสิ่งแวดล้อม ต้องจัดให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากชีวิตจริงโดยส่งเสริมให้ศิษย์สร้างความรู้ขึ้นใจเอง การเรียนรู้ที่แท้จริงคือการสร้างความรู้ ส่งเสริมให้ศิษย์ได้เรียนรู้และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลก (วิจารณ์ พานิช, 2556)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้มีนโยบายรองรับด้วยการ ขับเคลื่อนหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลสู่การเพิ่มคุณภาพผู้เรียน (ROAD MAP) โดย

จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในด้านความสามารถและทักษะที่ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรซึ่งกำหนดไว้ ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงเวลาที่ต้องปูพื้นฐานความสามารถและทักษะในการอ่านออกเขียนได้คิดเลขเป็นมีทักษะการคิดพื้นฐานทักษะชีวิตและทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พัฒนาความสามารถให้สูงขึ้นจนสามารถอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐานทักษะชีวิตและทักษะ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มุ่งพัฒนาต่อยอดพัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ทักษะการคิดขั้นสูงทักษะชีวิต การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัยและชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มุ่งพัฒนาต่อเนื่องในด้านความสามารถการแสวงหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มุ่งเน้นเพิ่มความสามารถด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ควบคู่กับการคิดขั้นสูง การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในทุกระดับชั้น (Hilgard, 1962 ; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555 และ ทิศนา แคมมณี, 2544) ประกอบกับการเตรียมการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสี่ ตามตัวชี้วัดที่ 3 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด คือ ความสามารถทางความคิดเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญของการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ และพบว่าการพัฒนาครูในปัจจุบันส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากทิศทางการพัฒนากำลังคนภาครัฐตามยุทธศาสตร์การปรับขนาดกำลังคนภาครัฐ และอีกส่วนหนึ่งจะได้รับอิทธิพลจากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู ผู้บริหารต้องเข้าใจในความต้องการของทั้งตัวบุคคลและกลุ่มบุคคลด้วย เนื่องจากครูจะมีระดับความพร้อมหรือระดับวุฒิภาวะและประสบการณ์ที่แตกต่าง เพราะครูเป็นผู้เรียนรู้ที่เป็นผู้ใหญ่ (Adult Learners) การพัฒนาครูจึงต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ด้วย (จิโรจน์ สารรัตน์, 2548) แนวทางการเสริมสร้างพัฒนาครูสิ่งสำคัญที่ควรคำนึง คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ในการสอนของครูและการให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาตนเอง และการประเมินผลตนเอง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2549)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยได้นำมากำหนดเป็นเป้าหมาย ดังการจัดการศึกษา ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 2 และข้อ 3 ว่า “ให้สถานศึกษาฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ทำให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และในส่วนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีการพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกำหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตร ข้อ 2 ว่า “ผู้เรียนจะต้องมีความคิดถึงสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ความคิดสร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และสติปัญญาของผู้เรียน เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดในขั้นสูง คือ การสังเกต การแก้ปัญหา การ

ค้นพบ การวิเคราะห์ การตั้งสมมติฐาน การคาดคะเน การทดสอบ (Schirmacher, 1998) และการสื่อสารความรู้สึก ของตนเองกับผู้อื่นผ่านวจนภาษาและอวจนภาษา ซึ่งความคิดสร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงมุมมองและความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อโลกรอบตัว (Duffy, 1998) กิจกรรมที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์ คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้คิดในปริมาณที่มากกว่าโจทย์ที่หลากหลาย คิดสิ่งแปลกใหม่ คิดให้ได้ความสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมา และการนำเอาสิ่งที่มีอยู่มาผสมผสานเป็นสิ่งใหม่ (อารี พันธุ์ณี, 2544) ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์สำหรับผู้เรียนจึงมิใช่การเน้นที่คุณภาพของผลผลิต แต่เป็นการสนุกสนานไปกับกระบวนการอย่างสร้างสรรค์ (Essa, 2003) แม้ว่าผลงานของผู้เรียนอาจถูกจำกัดด้วยระดับทักษะและพัฒนาการด้านร่างกาย แต่ผลงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ขึ้นมาจากกระบวนการต่างๆ นั้น สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ที่สูงมาก (Koster, 2001)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้ศึกษากลยุทธ์ จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ จุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 4 กลยุทธ์ 5 เป้าประสงค์ และ 3 จุดเน้น จากกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป้าประสงค์ที่ 1 นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและมีคุณภาพ จุดเน้นส่วนที่ 1 ด้านผู้เรียน นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล ข้อที่ 5 คือนักเรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เหมาะสมตามช่วงวัย (แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของ สพม.21 ประจำปีงบประมาณ 2560, 2560) จากความสำคัญดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความคิดเชิงสร้างสรรค์ และจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เพราะความคิดสร้างสรรค์ถูกระบุเป็นคุณลักษณะสำคัญของคนเก่งหรือคนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิตตามเจตนารมณ์แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ คือ ผู้ที่มีการรับรู้ที่กว้าง คิดหลายทิศทาง หลายแง่มุมและรูปแบบ มีความสามารถในการเชื่อมโยงหรือดัดแปลงสิ่งต่างๆ นำไปสู่กระบวนการการค้นพบสิ่งใหม่ (สุพัชรี ผุดผ่อง, 2553; อารี พันธุ์ณี, 2544) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถพัฒนาได้ โดยสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนถูกกระตุ้นอย่างถูกวิธีในปริมาณที่เหมาะสม อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนก็จะเติบโตเต็มศักยภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2541) สอดคล้องกับ (วิชรา เล่าเรียนดี, 2550) และ (ชนาธิป พรกุล, 2554) ที่กล่าวว่า การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นนั้นที่สำคัญครูต้องมีความสามารถในการคิด มีทักษะในการคิดและเป็นครูนึกคิดก่อนจึงจะสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดได้

การที่ครูมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน คือเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมอยากรู้อยากเห็น ชอบเสาะแสวงหา ส้ารวจ ศึกษา ค้นคว้า

ทดลอง ขอบข่ายถาม ช่างสงสัย ช่างสังเกต มีสมาธิดีในสิ่งที่ตนสนใจ และสามารถใช้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ที่เป็นประการสำคัญ และมีภาวะสุขภาพจิตดีเป็นเบื้องต้น โดยเฉพาะนักเรียนย่อมต้องการพื้นฐานทางสุขภาพจิตที่ดีเพื่อเป็นฐานในการเรียนรู้ที่ดีต่อไป จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองให้มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถนำแนวทางและเทคนิคกระบวนการที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้อันจะส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มศักยภาพ

คำถามการวิจัย

แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้กำหนดคำถามการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาและพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยมีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาทุกแห่งดังต่อไปนี้

1. ทราบข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. ได้แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สำหรับต้นสังกัด ผู้บริหาร และหน่วยงานที่สนใจ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรและองค์กรต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู (Osborn, 1957; Gordon, 1961; อารีพันธ์มณี, 2557; สำนักงาน ก.พ., 2559; ธนกร คงรัตน์, 2560) และทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ได้ 2 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1.1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล
- 1.1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์
- 1.1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม

1.2 การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1.2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน
- 1.2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร
- 1.2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ

2. ขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 2,014 คน จาก 56 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 325 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

1. นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความต้องการ

2. ศึกษา Best Practice ครูที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า OBEC AWARDS ที่มีวิธีการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู จำนวน 4 คน

3. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

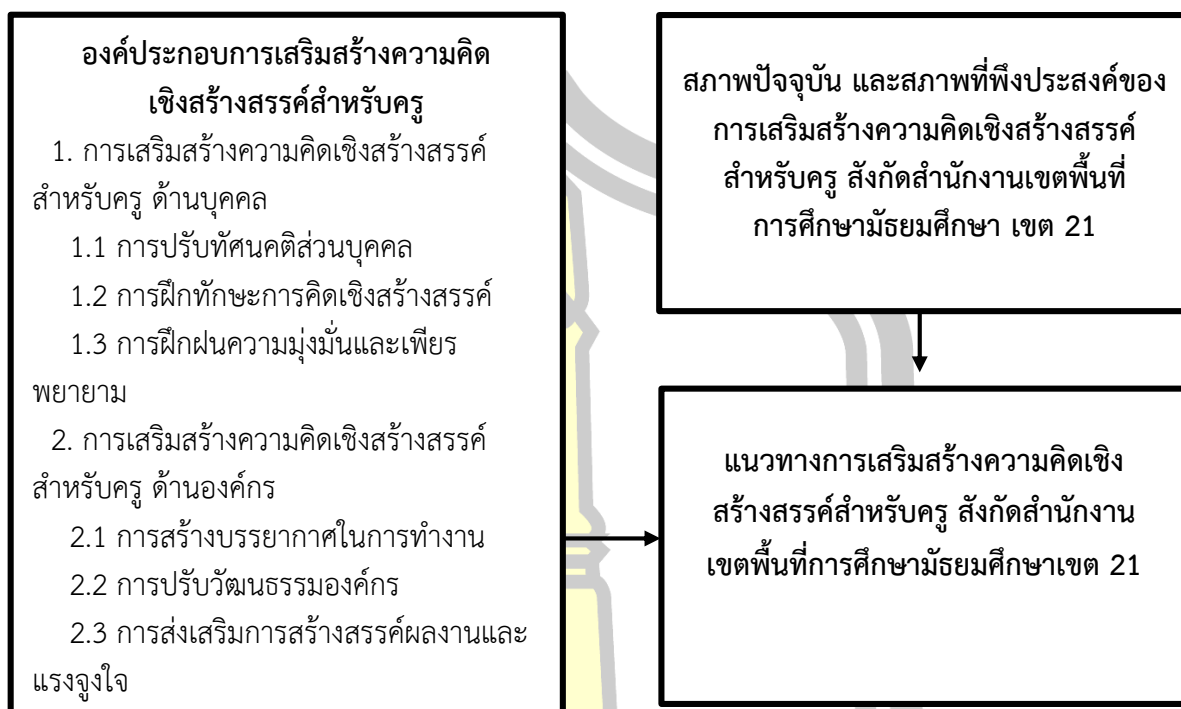
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัย โดยใช้องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู (Osborn, 1957; Gordon, 1961; อารี พันธุ์มณี, 2557; สำนักงาน ก.พ., 2559; ธนกร คงรัตน์, 2560) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้
  - 1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล
  - 1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์
  - 1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้
  - 2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน
  - 2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร
  - 2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวทาง หมายถึง วิธีการหรือแนวปฏิบัติที่ใช้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักการหรือแนวคิดที่นำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติต่อไป
2. ความคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นความสามารถของสมองแต่ละบุคคลสามารถคิดสิ่งแปลกใหม่ได้อยู่ตลอดเวลา และมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยปรุงแต่งความคิดเดิมให้เกิดความคิดใหม่ แจ่มุมใหม่ ๆ ขึ้นนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคม
3. ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะของบุคคลด้านพฤติกรรม ความสนใจ และความคิด ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ
  - 3.1 ความอยากรู้อยากเห็นและชอบสิ่งแปลกใหม่
  - 3.2 ความสามารถในการรับรู้และแก้ไขปัญหา
  - 3.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง
  - 3.4 ความยืดหยุ่นทางความคิด
  - 3.5 จินตนาการกว้างไกลและเหมาะสม
  - 3.6 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแปลกใหม่ และ
  - 3.7 ความละเอียดลออทางความคิด

4. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู หมายถึง การส่งเสริมหรือการพัฒนาครูให้มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการภายใต้องค์ประกอบ ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู 2 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

4.1 การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านบุคคล หมายถึง การส่งเสริมการคิดในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

4.1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล หมายถึง การเตรียมความพร้อมด้านคุณลักษณะภายในจิตใจของบุคคลผู้ที่จะทำการเสริมสร้างหรือพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ในด้านทัศนคติต่อตนเองและต่อการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความพร้อมและเปิดโอกาสในการพัฒนาตนเอง โดยเริ่มมีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความศรัทธาต่อตนเอง เข้าใจความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการพัฒนาตนเอง

4.1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การนำแนวคิด ทฤษฎี ทักษะวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้บุคคลมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้วิธีการฝึกการคิดเชิงบวกและการคิดอย่างผ่อนคลายเป็นฝึกการคิดวิเคราะห์ ฝึกการคิดแบบวิธีซินเน็คคิกซ์ของ Gordon (1961) ฝึกตั้งคำถามเพื่อนำสู่การพัฒนาตนเอง ฝึกการศึกษาหาความรู้และพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ และการฝึกทักษะด้านการปฏิบัติ

4.1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม หมายถึง การพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความเพียรในการอดทนทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดหรือการปฏิบัติ จนประสบความสำเร็จโดยวิธีการฝึกฝนที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติในเรื่องนั้น การวางแผนการปฏิบัติ การคาดการณ์ถึงผลจากการปฏิบัติและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น การอดทนทำงานให้แล้วเสร็จไม่คั่งค้าง และการประเมินผลความสำเร็จของตนเองและพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ

4.2 การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านองค์กร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรให้มีสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมการทำงานที่ดี รวมถึงมีระบบหรือกระบวนการในการส่งเสริมให้บุคลากรสามารถสร้างสรรค์หรือแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ สภาพองค์กรและการบริหารองค์กรที่เหมาะสมจะทำให้บุคลากรมีสุขภาพจิตที่ดี รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมีความสุข ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

4.2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน หมายถึง การสร้างและปรับปรุงสถานที่ทำงานให้สะอาด สวยงาม มีอากาศถ่ายเทได้ดี และมีการจัดสถานที่อย่างเหมาะสม รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร ทั้งในระดับของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ให้มีบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตร มีการสื่อสารที่ดี มีน้ำใจ โอบอ้อมอารีซึ่งกันและกัน และมีการดูแลช่วยเหลือกันเมื่อยามมีปัญหา

4.2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง การปรับวิธีการทำงานและสัมพันธภาพภายในองค์กร โดยให้บุคลากรและผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยมุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน การส่งเสริมให้มีการประชุมวงเล็ก ๆ บ่อยครั้งขึ้น โดยให้ทุกคนเปิดโอกาสรับฟังปัญหา และหาทางแก้ไขร่วมกัน ให้ทุกคนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอ และให้

ทุกคนมีความก้าวหน้าเท่าเทียมกัน โดยลบล้างความลำเอียงหรือการแบ่งพรรคแบ่งพวก และทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันออกไปจากองค์กร

4.2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ หมายถึง การดำเนินการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือวิธีการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น เช่น สร้างสรรค์ให้เกิดวิธีการลดต้นทุน ประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณ ทันทสมัย แต่ได้ผลงานที่มีคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริม และการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ขึ้น

5. สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู หมายถึง การดำรงอยู่หรือการเป็นอยู่ในปัจจุบันของวิธีการปฏิบัติที่ใช้ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ตามสภาพจริงของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อนำมาศึกษาถึงสภาพการปฏิบัติในปัจจุบัน

6. สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู หมายถึง สิ่งที่ครูคาดหวังหรือมีความต้องการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาแนวทาง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. คุณลักษณะของครู
  - 1.1 ความหมายของครูมืออาชีพ
  - 1.2 คุณลักษณะของครูมืออาชีพ
  - 1.3 ความเป็นครูไทยในปัจจุบัน
  - 1.4 คุณลักษณะของครูที่ดี
2. ครูในศตวรรษที่ 21
  - 2.1 เรื่องที่ครูต้องเข้าใจ
  - 2.2 ครูในศตวรรษที่ 21 ต้อง “กลับทางห้องเรียน”
  - 2.3 บทบาทครูในศตวรรษที่ 21
  - 2.4 ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู
  - 3.1 ความหมายของความคิดเชิงสร้างสรรค์
  - 3.2 องค์ประกอบของความคิดเชิงสร้างสรรค์
  - 3.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์
  - 3.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงสร้างสรรค์
  - 3.5 ประเภทของความคิดเชิงสร้างสรรค์
  - 3.6 กระบวนการของความคิดเชิงสร้างสรรค์
  - 3.7 การส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู
4. แนวทาง
  - 4.1 ความหมายของแนวทาง
  - 4.2 ลักษณะที่ดีของแนวทาง
5. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คุณลักษณะของครู

1. ความหมายของครูมืออาชีพ

“ครู” เป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในระบบการศึกษา ถึงแม้ว่าในปัจจุบันระบบการศึกษาจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งไม่ได้หมายความว่าครูถูกลดบทบาทลง ครูยังต้องพัฒนาตนเองสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันยุคทันสมัยจะเห็นได้ว่าครูเป็นบุคลากรหลักที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างสูงเพื่อพัฒนาประชากรของชาติเมื่อครูมีความพร้อมทุกๆด้านย่อมส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ความหมายของคำว่า “ครู” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายตามบทบาทหน้าที่และภารกิจที่ปฏิบัติซึ่งคำว่า “ครู” มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีว่า ครู หรือมาจากภาษาสันสกฤตว่า ครู ในความหมายที่ค่านามหมายควาว่า ผู้สั่งสอนศิษย์ หรือผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525) นอกจากนี้คำว่า ครู ยังมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

ทวิช เปล่งวิทยา (2522) กล่าวว่า ครู หรือ ครู เกิดจากรากศัพท์สองคำ คือ คฺ แปลว่า มีด รฺ แปลว่า สว่าง จึงสรุปได้ว่า ครูเป็นผู้ไขความสว่างไปทำลายความมืด หรือ ผู้ที่ทำลายความมืดเพื่อนำไปสู่ความสว่าง หรือผู้ประหารความโง่ หรือผู้ประหารความโง่แล้วนำไปสู่ความฉลาด

พุทธทาสภิกขุ (2529) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ครู ไว้ว่า ในสมัยโบราณประเทศไทยอินเดียซึ่งเป็นเจ้าของคำ คำนี้ถือว่าเป็นคำสูงมาก “เป็นผู้เปิดประตูวิญญาน” แล้วก็ทำให้เดินทางไปสู่คุณธรรมชั้นสูง เป็นเรื่องทางจิตใจ โดยเฉพาะมิได้หมายถึงเรื่องวัตถุหรือมารยาทหรือแม้แต่วิชาซีพีจึงมีน้อยมาก ครูมักจะทำหน้าที่เป็นบุโรหิตของพระราชหรืออารชน ซึ่งมีอำนาจวาสนา มีหน้าที่การงานอันใหญ่หลวง คำว่า ครู เราเรียกกันเพียงแต่ว่าเป็นผู้ควรเคารพหรือมีความหนักแน่น เป็นเจ้าหน้อยู่เหนือศิระษะทุกคน แต่เดี๋ยวนี้กลายมาเป็นผู้ประกอบอาชีพอย่างหนึ่งก็ได้

ส่วนในหนังสือพจนานุกรมศัพท์การศึกษาของกูด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของคำว่า ครู ไว้ว่า

1. ครู คือ บุคคลที่ทางราชการจ้างไว้เพื่อทำหน้าที่ในการแนะนำและจัดประสบการณ์ในการเรียนสำหรับนักเรียนหรือนักศึกษา ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน
2. ครู คือ บุคคลที่มีประสบการณ์หรือการศึกษาดี หรือมีทั้งประสบการณ์และการศึกษาดีเป็นพิเศษในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่สามารถทำให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงาม และพัฒนาการได้
3. ครู คือ บุคคลที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพจากสถาบันการฝึกหัดครูและการฝึกอบรมนั้น ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ โดยมอบประกาศนียบัตรทางการสอนให้แก่บุคคลนั้น
4. ครู คือ บุคคลที่สั่งสอนและอบรมคนอื่น ๆ

จากความหมายของคำว่า ครู ทำให้ทราบว่าหัวใจสำคัญของการศึกษา คือการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และส่งผลทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง มีความรู้รอบด้าน เป็นผู้ที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข บุคคลสำคัญที่ทำให้เกิดสิ่งนี้คือ ครู หรือบุคลากรวิชาชีพครู ซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลายหรือเรียกอีกอย่าง

หนึ่งว่า “ครูมืออาชีพ” และได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “มืออาชีพ” และ “ครูมืออาชีพ” ไว้หลายท่านดังนี้

สุเมธ แสงนิมนวล (2540) กล่าวว่า มืออาชีพ หมายถึง บุคคลที่สามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ธงชัย สันติวงษ์ (2532) กล่าวว่า จุดสำคัญของมืออาชีพ คือ การต้องรู้จักใช้เทคนิคและแนวคิดทางวิชาชีพมาปฏิบัติให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพการทำงานให้ได้ผลสูงสุดและดีที่สุดในตามที่กำหนดไว้

อนุกุล เยี่ยงพฤษภาวัลย์ (2530) กล่าวว่า มืออาชีพ หมายถึง บุคคลที่ทำงานให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ โดยอาศัยบุคคลรอบๆตัว

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2543) กล่าวว่า ครูมืออาชีพ คือครูที่มีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาได้ครบทุกด้าน ทั้งความดี ความเก่ง สุขภาพกายแข็งแรง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีพื้นฐานในการศึกษาต่อ และพื้นฐานในการประกอบอาชีพสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

ธีรศักดิ์ คงเจริญ (2545) กล่าวว่า ครูมืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่มีงานประจำเพื่อเลี้ยงชีพในการสอนหรือส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนด้วยความตระหนักรู้ด้วยความรู้ ด้วยความสามารถ และมีทักษะในการให้การศึกษา

จากความหมายของ คำว่า มืออาชีพ ตามทัศนะของบุคคลต่างๆ สรุปได้ว่า มืออาชีพ คือ ผู้เชี่ยวชาญในงานของตน ซึ่งต้องมีทักษะความสามารถ มีเทคนิค มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในวิชาชีพนั้นๆ และปฏิบัติงานในวิชาชีพของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สรุปได้ว่า ครูมืออาชีพ คือ ผู้ที่รักในวิชาชีพครู ผู้ที่สามารถปรับปรุงการจัดการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นตรงตามความต้องการของผู้เรียน ด้วยเทคนิคการสอนที่หลากหลายหลายรูปแบบ และมีประสิทธิภาพ

2. คุณลักษณะของครูมืออาชีพ จากความหมายของ “ครูมืออาชีพ” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูมืออาชีพ ดังนี้

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2532) กล่าวว่า ในสังคมปัจจุบันครูต้องเป็นผู้รอบรู้ทันเหตุการณ์ เนื่องจากวิทยาการก้าวหน้าไปเร็วกว่าหลักสูตร ความเปลี่ยนแปลงความรู้นอกตำรานอกชั้นเรียน นอกแบบมีอยู่มากมาย ดังนั้น ผู้สอนที่ดีต้องมีสายตากว้างไกล และสามารถรวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์ เข้ามาสู่ตนเอง เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ได้

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมครูมืออาชีพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีภาระงานดังนี้

1. พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตนเองมีคำตอบที่ถูกต้องหลาย ๆ คำตอบในคำถามหนึ่งคำถาม
2. วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพราะแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ครูต้องสามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล จึงสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละคนได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

3. วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อออกแบบการเรียนรู้ให้ครอบคลุมมาตรฐานแต่ละช่วงชั้น และเหมาะสมกับบุคลิกภาพและสภาพผู้เรียน

4. เตรียมการสอนก่อนเข้าห้องเรียน พึงระลึกไว้ว่าไม่มีรูปแบบการสอนใดที่ดีที่สุด ต้องหลากหลายและเหมาะสมกับครูแต่ละคน และนักเรียนแต่ละกลุ่ม การออกแบบกิจกรรมควรยึดหลักต่อไปนี้

4.1 ออกแบบการเรียนการสอนตามลักษณะและธรรมชาติวิชา เช่น ภาษาไทย จุดเน้นอยู่ที่การรับสาร ส่งสาร และการวิเคราะห์สาร วิชาสังคม จุดเน้นอยู่ที่การอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข ต้องออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะวิชา

4.2 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมอิสระด้วยตนเองบ้าง การเรียนรู้อย่างอิสระจะทำให้ผู้เรียนมีความสุขและสิ่งที่เรียนรู้ติดตัวคงทน

4.3 เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวนักเรียนเองให้มาก โดยพยายามออกแบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ นำเสนอ อภิปรายสรุป ได้เอง

4.4 ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนรักการอ่านการเขียน ทุกคาบเรียน เช่น ต้องค้นคว้า อภิปราย และรายงาน

4.5 เน้นการปฏิบัติจริงให้มาก โดยดึงจากประสบการณ์เด่นๆ ของนักเรียนเอง มาปฏิบัติ จะสอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตและความรู้ติดตัว

4.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสอบให้เป็นเนื้อเดียวกัน คือ เรียน สอน สอบ ต่อเนื่องตลอดเวลา ครูสามารถใช้ผลสอบเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและให้เติมเต็มให้ผู้เรียนได้พัฒนาครบถ้วนตามมาตรฐานของหลักสูตร ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง การสอนของตนเองให้สมบูรณ์มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

5. จัดบันทึกข้อดี ข้อเสีย ของการจัดการเรียนการสอนเป็นบันทึกสั้นๆ ทั้งตัวผู้เรียน และตัวครูเองทุกคาบเรียน เพื่อใช้เป็นร่องรอยหลักฐานในการตรวจสอบ ทบทวน พัฒนาการสอนของครูและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อประเมินผลสุดท้าย และให้ระดับผลการเรียนที่เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง กระบวนการนี้จัดเป็นการวิจัยในชั้นเรียน

6. ปรับปรุงออกแบบการเรียนการสอนจากหลักฐานร่องรอยและการค้นคว้าเพิ่มเติมให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนของครูเองที่สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ ไว้ใช้ในภาคเรียนในปีต่อไป

7. เผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอนของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่น ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

8. ครูมีอาชีพขณะจัดการเรียนการสอนทุกคาบต้องมีหน้าที่ ต่อไปนี้

8.1 ปั่นครูแนะแนวตลอดเวลา ต้องสังเกตผู้เรียนและหาจังหวะโอกาสช่วยแนะนำผู้เรียน ที่พบว่ามีปัญหา ให้เขารู้จักตนเอง แก้ปัญหาได้เอง

8.2 เป็นครูภาษาไทยตลอดเวลา ต้องดูแลการใช้ภาษาไทย ทั้งการพูดอภิปราย รายงานผลการเรียนของผู้เรียน และหาโอกาสจังหวะปรับปรุงภาษาไทยของผู้เรียนให้ถูกต้อง ในฐานะภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

8.3 เป็นครูคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลา ครูมีอาชีพต้องหาจังหวะโอกาส พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน โดยสอดแทรกทุกวิชา และไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเสียหน้าและอายได้

8.4 เป็นครูศาสตร์เฉพาะที่ตนเองรับผิดชอบ โดยพัฒนาศาสตร์ของตนเองให้มีคำตอบที่ถูกต้องหลายๆคำตอบตลอดเวลา

คำหามาน คนโค (2543) ได้กล่าวถึงความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะที่ครูควรฝึกให้เป็นถ้าทำได้ชำนาญก็ยิ่งเป็นประโยชน์ต่องานวิชาชีพดังต่อไปนี้

1. ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ได้แก่ พูดและเขียนไทยได้ถูกต้องชัดเจนกระชับ กะทัดรัด สื่อความหมายได้ตรงประเด็น

2. ถ่ายทอดความคิดให้เข้าใจสามารถแปลงความรู้ความคิดความรู้สึก ประสบการณ์และจินตนาการเป็นภาษาพูดและภาษาเขียนได้ถูกต้องตรงกับที่รู้ที่คิด

3. ถ่ายทอดทักษะเป็น ได้แก่ความสามารถในการถ่ายทอดทักษะการปฏิบัติให้ผู้เรียน “ทำเป็น” นับตั้งแต่ทักษะการดูแลตนเอง เช่น ตัดเล็บแปลงฟัน จนถึงทักษะพื้นฐานของการทำงานและอาชีพ การสอนทักษะแต่ละอย่างมีขั้นตอนการปฏิบัติ ที่สำคัญ คือ แสดงตัวอย่างด้วยการกระทำหรือสาธิตให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย ซึ่งประกอบด้วย การฝึกหัด ฝึกฝนฝึกซ้อม ถ้าฝึกมากและถูกวิธีจะทำให้เกิดความชำนาญมาก

4. เขียนกระดานเป็น ได้แก่ การใช้ชอล์กหรือเครื่องเขียนอย่างอื่นเขียนข้อความ ตัวเลขหรือรูปภาพสัญลักษณ์บนแผ่นกระดานดำหรือแผ่นโปร่งใส

5. วาดภาพเป็น ครูควรวาดภาพลายเส้นหรือภาพประกอบข้อความได้บ้าง ในกรณีที่มีเทคโนโลยีทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์และเครื่องวาดภาพ ครูควรศึกษาวิธีใช้และเทคโนโลยีเหล่านั้นในการวาดภาพเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้

6. เขียนตัวอักษรประดิษฐ์เป็นการเขียนตัวอักษรประดิษฐ์ คือ การวาดภาพ ตัวอักษรและตัวเลขให้มีรูปร่างและสีสันต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนรู้มากกว่าตัวอักษรแบบธรรมดาในกรณีที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ครูควรใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นสร้างภาพหรือตัวอักษรประดิษฐ์เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้

7. ถ้ามเป็นตอบเป็น ถ้ามเป็น หมายถึง ใช้คำถามที่ทำให้อยากตอบอยากคิด วิเคราะห์และแสวงหาคำอธิบายเพิ่มเติม ครูต้องใช้คำถามให้เหมาะสมกับผู้เรียนเริ่มต้นด้วยคำถามที่คาดว่าผู้เรียนจะตอบได้หรือคำถามที่ง่ายสำหรับผู้เรียน นอกจากคำถามประเภทใช่หรือไม่ ครูต้องใช้คำถามใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ เท่าไร อย่างไร ทำไม ตามความเหมาะสมและโอกาส ในกรณีตอบคำถามครูต้องตอบให้ผู้เรียนอยากถามและอยากเรียนรู้ต่อไป

8. สาธิตเป็นการสาธิต คือ การทำหรือแสดงให้ดูเพื่อให้เข้าใจหรือเพื่อถือเป็นแบบอย่าง

9. ให้รางวัลและลงโทษ เป็นศิลปะอย่างหนึ่งของการพัฒนาคน ครูต้องรู้และสามารถใช้วาจากริยาท่าทางและวัตถุสิ่งของในการให้รางวัลหรือลงโทษต้องแสดงให้เห็นให้ผู้รับแลผู้อื่นเข้าใจ ตรงกันว่ามีเจตนาดีไม่ลำเอียง

10. การใช้เทคโนโลยีเป็น ครูมีอาชีพต้องสามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาหรือเทคโนโลยีอื่นได้ตามสมควร

11. ใช้พจนานุกรมเป็น คือ การเปิดค้นหาคำตอบที่ต้องการเพื่อดูความหมายการออกเสียงและใช้คำ

12. อ่านหนังสือเป็นและอ่านเป็นนิสัย ครูควรอ่านหนังสือต่างๆ และบันทึกงานเป็นนิสัย

13. เล่นกีฬาและร้องเพลงได้

14. เข้าใจและใช้ภาษาอังกฤษได้ ปัจจุบันภาษาอังกฤษเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนมากขึ้น ในฐานะเป็นครูแม้ไม่ได้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูก็ควรรู้และใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างน้อยสามารถอ่านเขียนและถามตอบประโยคง่ายๆในชีวิตประจำวัน

15. พูดในที่ชุมชนได้

16. พัฒนาสุขภาพและบุคลิกภาพอยู่เป็นนิจ

17. สามารถควบคุมอารมณ์และการแสดงออกได้

18. แสดงความเป็นมิตรและไม่ถือตัว

19. มองโลกในแง่ดีและมีอารมณ์ขัน

20. ทำและใช้แบบทดสอบเป็น

21. วิจัยในโรงเรียนได้

3. ความเป็นครูไทยในปัจจุบัน

ชนาธิป พรกุล (2543) เสนอว่าครูควรมีคุณสมบัติที่สรุปได้ดังนี้

1. มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างลุ่มลึก ครูต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์สกัดเอาแก่นของความรู้มาเสนอได้อย่างแม่นยำและสามารถสังเคราะห์นำความรู้มาใช้เป็นประโยชน์กับการเรียนการสอนทำให้ศาสตร์ที่สอนมีความเข้มข้นและเข้มข้น

2. ติดตามความก้าวหน้าในเทคนิควิธีสอนตลอดเวลา ครูต้องเป็นสมาชิกของสมาคมหรือชมรมทางวิชาชีพ เช่น สมาคมครูคณิตศาสตร์ ชมรมครูภาษาไทย ชมรมครูทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้การติดตามอ่านวารสารทางการศึกษาจะช่วยให้ครูทราบเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ และนำมาใช้ในการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียน

3. เป็นแบบอย่างในการคิดการทำ ครูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นอย่างมาก การกระทำของครูจะอยู่ในสายตาของผู้เรียนตลอดเวลา ผู้เรียนจะเลียนแบบครูโดยไม่รู้สีกตัว ดังนั้น หากครูต้องการให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมอย่างไรคิดอย่างไร ครูควรนำสิ่งเหล่านั้นมาสะสมไว้ในตัวครูขณะทำการสอน

4. เป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ ครูต้องรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดี รู้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร สนใจและถนัดในเรื่องใด ต้องการอะไรทำอย่างไร จึงจะกระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนก้าวหน้าทันความรู้ และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้

5. เป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูต้องเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ๆ รู้วิธีและใช้เครื่องมือค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ได้ รวมถึงความสามารถในการนำไปประกอบการศึกษาต่างๆ มาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

6. เป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ ครูปัจจุบันไม่ว่าจะจบการศึกษาในระดับใดหรือสาขาวิชาใดมาสามารถหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยจากอินเทอร์เน็ตและมัลติมีเดีย หากครูใช้ตำราภาษาไทยซึ่งแปลความรู้มาจากหนังสือภาษาอังกฤษ เท่ากับครูกำลังศึกษาความรู้เมื่อ 10 ปีก่อน

7. เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ครูต้องเป็นผู้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกวันของครู คือ การเรียนรู้ การเรียนรู้ คือ การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติ

4. คุณลักษณะของครูที่ดี

ลักษณะของครูที่ดีตามทัศนะต่างๆ ดังกล่าวนั้น สอนใหญ่จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจสรุปลักษณะของครูที่ดีเป็นลักษณะสำคัญ 3 ด้าน คือ ภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน (ธีรศักดิ์ อัครบรร, 2542)

ภูมิรู้ ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถ ทางวิชาการที่จะสอนตลอดจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เชื่อมั่นในตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เป็นต้น

ภูมิธรรม ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ได้แก่ การประพฤติดีเว้นจากอบายมุขทั้งปวง กระทำแต่สิ่งที่ดีที่สุจริต ทั้งกาย วาจา ใจ นอกจากนี้ครูต้องมีจรรยาบรรณและคุณธรรมสูง ซื่อสัตย์ เสียสละ มีเมตตากรุณา ยุติธรรมและมีมานะอดทน เป็นต้น

ภูมิฐาน ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ได้แก่ บุคลิกภาพดี รูปร่างท่าทางดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พูดจาไพเราะนุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น

กรมสามัญศึกษาได้กำหนดคุณลักษณะของครูแกนนำเพื่อพัฒนาครูต้นแบบ โดยได้กำหนด องค์ประกอบเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2542)

1. ด้านคุณสมบัติส่วนตัว (น้ำหนัก 25 %)

- 1.1 มีคุณธรรม ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี
- 1.2 รักและเมตตาศิษย์
- 1.3 รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
- 1.4 มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดีสามารถดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 1.5 อบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ทักษะ ค่านิยมและนิสัยที่ถูกต้อง

ดีงามแก่ศิษย์

- 1.6 มีความคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณและคิดอย่างสร้างสรรค์
- 1.7 มีความสามารถในการให้คำปรึกษาในด้านการเรียนและชีวิต
- 1.8 ศึกษาคนควา และแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และทันต่อเหตุการณ์

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (น้ำหนัก 50 %)

- 2.1 มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร รวมทั้งเนื้อหาสาระธรรมชาติวิชาและธรรมชาติผู้เรียน

- 2.2 ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดผลถาวรแก่ศิษย์
- 2.3 พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 2.4 มีความสามารถในการเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.5 มีความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง
- 2.6 มีความสามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ด้านการพัฒนาเพื่อนครู (น้ำหนัก 25 %)
- 3.1 ศรัทธาที่จะเข้ามาเป็นครูแกนนำ
- 3.2 เต็มใจให้ความช่วยเหลือทุกด้านแก่เพื่อนครู
- 3.3 จัดเวลาและกิจกรรมนิเทศเครือข่ายครูได้อย่างเหมาะสม

พันธุ์เพ็ญ หีบเพ็ชร (2540) กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่ดีด้านความรู้และทักษะวิชาชีพว่า กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไปได้ ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ในวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดีเพื่อที่ถ่ายทอดใหญ่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2543) ได้นำเสนอคุณลักษณะของวิชาชีพครูที่ดีควรมีความสามารถ ดังนี้

1. เกี่ยวกับการสอน ครูต้องเข้าใจจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กวางแผนการสอนอย่างถี่ถ้วนใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมมีวิธีการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมเกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน ปกครองชั้นและบริหารชั้นเรียนได้อย่างราบรื่นตลอดจนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ตามสมควร
2. เกี่ยวกับการอบรมการแนะแนวและการปกครองนักเรียน ครูต้องเข้าใจหลักการที่ว่า ถ้าผู้เรียนมีคุณธรรมและศีลธรรมแล้ว จะสามารถปกครองตนเองได้หลักการและวิธีการแนะแนว และการอบรมจะใช้การสร้างสรรค์สัมพันธ์ภาพที่ดีกับบิดามารดาและผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการอบรม และใช้ผลของการวิจัยให้เป็นประโยชน์ในการอบรมและการแนะแนว
3. เกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ครูต้องเข้าใจความสำคัญของกิจกรรมในหลักสูตรหรือกิจกรรมร่วมหลักสูตรอย่างเหมาะสมและส่งเสริมให้มีกิจกรรมเหล่านั้นอย่างเต็มใจและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน
4. เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีและความร่วมมือกับชุมชน ครูต้องวางตนให้เหมาะสมกับที่เป็นครูโดยยึดถือจรรยาบรรณของครู บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและช่วยเหลือปรับปรุงชุมชนตามความเหมาะสม
5. เกี่ยวกับการเป็นครูชั้นวิชาชีพ ครูต้องเพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครูโดยการเขียนการพูด และการค้นคว้าในด้านวิชาการ เป็นสมาชิกที่ดีของสมาคมวิชาการยึดถือขนบธรรมเนียมของครูอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมตัวเองให้งอกงามในวิชาศึกษาศาสตร์อยู่เสมอแนะนำผู้ที่เข้ามาเป็นครูใหม่ และนักเรียนฝึกสอนในโรงเรียน

ธนู แสงศักดิ์ (2505) มีความเห็นวาลักษณะของครูที่ดีมี 5 ประการ คือ

1. มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน คือ ครูต้องสนใจเอาใจใส่ปัญหาของนักเรียนคอยตอบปัญหาต่าง ๆ ให้ชัดเจน แนะนำไม่แสดงอารมณ์รุนแรง ไม่เยาะเย้ย รู้จักรงับอารมณ์ มี

น้ำใจเป็นนักกีฬา อดทน วางตัวเหมาะสมกับเด็ก ไม่สนิทสนมเกินไป ชมเชยเมื่อเด็กทำความดีและ ตัดสินความดีงามของนักเรียนด้วยเหตุผล

2. มีความรักในอาชีพครูมีส่วนช่วยแนะนำเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนเสมอรับ ฟังคำแนะนำ ปรับปรุงตนเองเสมอทันสมัยต่อความรู้และกิจกรรมของครูเห็นว่าอาชีพครูดีสอนไม่อม ภูมิใจ รวมมือสนับสนุนสมาคมการศึกษาหรือวิชาชีพที่สนใจ ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการมี ความสามารถในการอาชีพและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการสอน

3. มีจรรยาครูไม่แพรวชาวลือ ชื่อสัตย์ต่ออาชีพไม่ขโมยผลงานของผู้อื่น ไม่ใหราย ผู้อื่น มีมารยาทในการติดต่อราชการตามลำดับสายงานไม่อ้างอิงศาสนาทำให้ศาสนาอื่นเสียหาย ปรับปรุงตัวเองเสมอไมกวรวินนักเรียนตนเอง รักษาความลับของนักเรียนไม่โฆษณาชวนเชื่อ ไม่นำ ผู้อื่นมาโน้มน้าให้นักเรียนฟัง ไม่เรียกรองเงินเดือนเพื่อตัวเอง ไม่ใช้อิทธิพลส่วนตัวในทางราชการและ ปฏิบัติตามสัญญาที่ทำไว้กับราชการอย่างเคร่งครัด

4. มีคุณสมบัติส่วนตัวที่มีความซื่อตรงสติปัญญาดีเชื่อมั่นในตัวเอง มีความคิดริเริ่ม กระตือรือร้น คิดปรับปรุงโรงเรียนเป็นกันเองกับนักเรียนรู้จักผอนหนักเป็นเบา มีน้ำใจจริง สุภาพอ่อน โยน สุขภาพดีรู้จักรวมมือไม่ทำกริยาอาการอันน่ารำคาญพูดชัดแต่ไม่ตะโกน ตรงต่อเวลา ไหคะแนน เทียงตรง เขาใจกฎระเบียบ และปฏิบัติโดยเคร่งครัดรู้จักรักษากลิ่นปากและกลิ่นตัว

5. มีรูปร่างททางดีมีใบหน้าสะอาดตัดผมเรียบร้อยสุภาพ โทนหนวดโกนเคราให้ เรียบร้อย เสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย รองเท้าขัดมันสะอาดสวมเสื้อผ้าเหมาะสมกับกาลเทศะ รักษาทา ททางโหสงางาม ไม่สูบบุหรี่หรือเคี้ยวหมากฝรั่งหรืออาหารระหว่างสอน รักษานิ้วมือเล็บให้สะอาดอยู่ ตลอดเวลา รักษาฟันซอมฟันโหสะอาดเรียบร้อย แต่งกายสุภาพทรงสี่สันเหมาะสมกับการเป็นครู สุรินทร์ สรสิริ (2515) เห็นว่าครูดีจะต้องมีคุณลักษณะ 6 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพดี คือรูปร่างหน้าตาหมดจด แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พูดถูกต้อง ชัดเจนและปรับตัวดี

2. การจัดชั้นเรียนดี คือ จัดถูกหลักวิชามีบรรยากาศดีถูกสุขลักษณะ อากาศถ่ายเท สะดวก และใหอุปกรณโหเกิดประโยชน์

3. มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน คือใหจิตวิทยาโหเกิดประโยชน์ใกล้ชิดกับนักเรียน ทำโหอบอนุใจเป็นที่พึ่งแกศิษย์ได้

4. การสอนดี คือ มีการเตรียมการสอนสม่ำเสมอ ทำโครงการสอน สอนตาม หลักสูตรและ สอนใดถูกต้อง

5. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู คือ มีจรรยา มารยาทและวินัยตามระเบียบประเพณีของ ครู

6. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผูปกครอง คือ ติดตอใกล้ชิดกับผูปกครอง เพื่อรูความเปนไป ของเด็กทางบ้านเพื่อผลการศึกษาและความเจริญของโรงเรียน

พวงทอง พุมอยุ (2540) กล่าวถึง คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ในสังคมไทย พอสรุป ได้ 4 ประการ ดังนี้

1. ต้องเป็นผู้มีความสามารถและมีทักษะในวิธีการสอน วิธีการอบรมการพัฒนาการ เป็นผู้นำ ผู้ตามและผู้ประสานงานที่ดี

2. ต้องมีความรู้ดีในด้านต่างๆ ได้แก่ วิชาเฉพาะ ซึ่งจะต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งเหมาะสมตาม ระดับที่ทำการสอนมีความรู้ดีในวิชาชีพครูวิทยาการจัดการจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการวิจัย และการประเมินผล

3. ความรู้ทั่วไป ได้แก่ ดานข่าวสารบ้านเมืองการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เป็นผู้ที่ทันเหตุการณ์อยู่เสมอและเป็นผู้ที่สามารถปลูกฝังให้นักเรียนรักธรรมชาติและมากขึ้น อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ด้วยวิธีที่เหมาะสมและถูกต้อง

4. ต้องมีความเป็นครู คือ มีความเมตตากรุณาต่อเด็กมีความจริงใจและปลูกฝังในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความสำคัญมีความรักในอาชีพครูไม่หาความรู้อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายจิตใจและอารมณ์ของเด็ก มีวุฒิภาวะมีความยุติธรรมดำรงชีพอย่างเรียบง่ายมีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับชุมชนได้ดี และมีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนมีความเสียสละทั้งกำลังกายกำลังใจและกำลังสติปัญญา รวมถึงความสุขส่วนตัวที่พึงมีในบางครั้งด้วยความตระหนักในหน้าที่ที่จำเป็น

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดีรักการพัฒนาตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ทันเหตุการณ์และศรัทธาในอาชีพครูมีความเสียสละ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนตลอดจนมีการส่งเสริมและพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรมด้วย

ครูในศตวรรษที่ 21

1. เรื่องที่ครูต้องเข้าใจ

วิจารณ์ พานิช (2556) ได้นำเสนอไว้ว่า เรื่องที่ครูต้องเข้าใจ ทฤษฎีด้านการเรียนรู้สมัยใหม่ที่มาจากหนังสือ How Learning Works หนังสือเล่มนี้จะขึ้นต้นด้วยคำพูด ของ Herbert A. Simon ซึ่งเป็นผู้ได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ นอกจากท่านเป็นนักเศรษฐศาสตร์แล้วท่านเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ด้วย ท่านบอกว่า “การเรียนรู้เป็นผลของการกระทำ คือ การลงมือทำและการคิดของผู้ที่จะเรียนเท่านั้น ครูช่วยได้แต่ เพียงช่วยให้เขาทำและก็คิดเพื่อที่จะเรียน ครูไม่สามารถทำให้เขาเรียนได้” พูดง่ายๆ ก็คือการถ่ายทอดความรู้ นั้น เกือบจะไม่เกิดใช้คำว่าเกือบจะ เพราะฉะนั้นการสอน มานั่งบอกป่าวๆ อย่างที่ผมทำอยู่นี้ ท่านได้ประโยชน์น้อยเป็นวิธีที่ผิดหลักการ หากจะให้ใครเรียนรู้อย่างถูกต้องเป็นผลลงมือทำและคิด โดยการเรียนรู้เกิดจากภายใน หนังสือ How Learning Works เขาบอกว่าเขาสรุปมาจากผลงาน วิจัยหลายพันเรื่องและก็ได้หลัก 7 ประการของการสอนที่ดี

ประการที่ 1 ต้องเข้าใจเรื่องความรู้เดิมของนักเรียน ว่าโลกสมัยนี้นักเรียนแต่ละชั้นความรู้เดิมจะแตกต่างกันมาก เด็ก ป.6 บางคนในวิชา ก. พอลองทดสอบดูพื้นฐานความรู้ว่าจะเท่ากับเด็ก ป.4 และเด็ก ป.6 นี้วิชาเดียวกันทดสอบแล้วอาจจะเท่าเด็ก ม.2 พื้นความรู้ จะห่างกันมาก นี่คือการเป็นจริงเพราะเขาไปหาความรู้เองได้ คนที่ฉลาดและเอาการเอางานเขาไปหาเรียนรู้อย่างเอง โลกสมัยนี้เป็นอย่างนั้น ความรู้ไม่ได้หยาก ความรู้หางายอยู่ที่ว่าใครจะไขควงแต่ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นในเรื่องความรู้เดิมก็คือ เด็กจำนวนหนึ่งซึ่งจริงๆ แล้วเกือบทุกคนมีความรู้เดิมที่ผิด ๆ ติดตัว

ครูต้องเข้าใจตรงนี้ต้องหาวิธีตรวจสอบให้พบและก็หาทางแก้ ไม่อย่างนั้นเด็กจะผิดไปเรื่อยๆ และพอเรียนขั้นต่อ ๆ ไป เขาก็จะเรียนไม่รู้เรื่องและจะเบื่อเรียนนี่คือหัวใจสำคัญ

ประการที่ 2 คือ การจัดระบบความรู้ ที่เรียกว่า Knowledge Organization มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ คนที่เรียนหนังสือเก่ง คนที่เราเรียกว่าฉลาดเรียนหนังสือดี คือคนที่สามารถจัดระเบียบความรู้ในสมองได้ดี ที่จริงความรู้ไม่ได้อยู่ในสมองเท่านั้น อยู่ทั้งตัวแต่อยู่ในสมองเป็นส่วนใหญ่ ต้องจัดระบบความรู้ ความรู้ไม่ได้อยู่แบบสมเปลมพัด มันจะมีระบบคนไหนจัดระบบดีคนนั้นก็เอาความรู้มาใช้ได้ทันทางที่และถูกกาลเทศะ คนไหนที่ไม่รู้จักวิธีจัดระบบความรู้คนนั้นก็ใช้ความรู้ไม่ได้ดี เรียนหนังสือได้ไม่ดีมีวิธีการที่ครูจะช่วย

ประการที่ 3 คือ แรงจูงใจ แต่ที่แรงกว่า ลึกกว่า Motivation คือแรงบันดาลใจ (Inspiration) ครูจะต้องมีวิธี และเอาใจใส่ที่จะสร้างแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจให้ลูกศิษย์ หนังสือ “ครูนอกกรอบกับห้องเรียนนอกแบบ” ที่ผมพูดถึงครูเรฟ เอสควิช ครูที่ สอนเด็กกตอยโอกาสในอเมริกา มีวิธีการ ทานควรจะอ่าน

ประการที่ 4 คือ การเรียนที่ถูกต้อง ผู้เรียนต้องเรียนจนรูจริง ภาษาอังกฤษ เรียกว่า Mastery Learning ผมอ่านแล้วผมสรุปกับตัวเอง ถูกผิด ผมไม่ทราบวาสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เด็กไทยเรียนแล้วได้ Mastery Learning อย่างมากที่สุดแค่ 20% หมายความว่ามากกว่า 80% ไม่บรรลุ Mastery Learning และเด็กพวกที่ไม่บรรลุอย่างรุนแรง พอโตขึ้นมาหน่อยเขาจะเริ่มเบื่อเพราะการเรียนจะน่าเบื่อเป็นความทุกข์ยาก ภาษาฝรั่ง เรียกว่าเป็น Punishment เหมือนถูกลงโทษ ชมชื่นห้องเรียนเป็นชีวิตบัดซบ เขาต้องไปหาความสุขอย่างอื่น เพราะมนุษย์เราต้องการความสุข ความสุขของเขาก็อาจจะเป็ความสุขชั่วแล่น และชีวิตเขาก็ถูกทำลายไปเรื่อยๆ อนาคตทั้งหมดทั้งหมัดนี้เป็นผลตีความไม่ทราบวาถูกหรือผิด

ประการที่ 5 คือ การสอนโดยการปฏิบัติและปอนกลับ จากการพูดคุยของครูก่อนช่วงเวลาที่ผมมาบรรยายเห็นชัดเจนว่าครูที่ดีทั้งหลายจะรวมตัวรวมกันออกแบบการเรียน ดูว่าการให้เรียนรูอะไร ออกแบบอย่างไร ให้เด็กทำอะไรและเพื่อให้ได้อะไรและวัดได้อย่างไรว่าจะได้ เพื่อจะให้เด็กลงมือปฏิบัติ แต่ว่าปฏิบัติเฉยๆ ไม่พอ ครูต้อง Feedback นักเรียนศิลปะของการ Feedback สำคัญที่สุดทำให้การเรียนของเด็ก สนุก เป็นการ Rewarding เรียนแล้วเกิดความสุข เกิดความมั่นใจในตัวเอง รูว่าตรงไหนตัวทำได้ดีรูว่าตรงไหนตัวจะต้องปรับปรุงศิลปะการ ปอนกลับ ที่เรียกว่า feedback นี้สำคัญอย่างยิ่ง

ประการที่ 6 คือ พัฒนาการของนักเรียนและบรรยากาศของการเรียน การเรียนสมัยใหม่เด็กต้องเรียนเป็นทีม เพราะโลกสมัยใหม่นั้น Collaboration สำคัญกว่า Competition ที่จริงแล้วมันต้องมีทั้ง 2 อย่าง 2Cs : Collaboration Skills และ Competition Skills ทักษะของความร่วมมือกับคนอื่น วิธีสอนทำอย่างไร ต้องเรียนแบบฝึกและเรียนเอง ก็คือ เรียนเป็นทีมเรียกว่า Team Learning นี่คือหลักการเรียนที่สำคัญที่สุด ต้องเรียนรวมกันเป็นกลุ่มหลายคน ที่นี้พอเด็กต้องเรียนเป็นทีม ตัวอย่าง เช่น ในทีมมี 4 คน มีเด็กอยู่คนหนึ่งจะเป็นนาย ก. เขาทีมไหนบอนแตกที่นั่น เพราะเด็กคนนี้พัฒนาการไม่ดี พัฒนาการที่ไม่ดีที่ทำให้บอนแตกคือ อะไร คือพัฒนาการเชิงอารมณ์ และเชิงสังคม ทานเป็นครูทานต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ที่ดาน เกิดพัฒนาการที่ดาน ปัจจุบันนี้เราต้องการพัฒนาการทางด้าน Intellectual คือเรียนรูวิชาเป็นตัวหลักใหญ่ ซึ่งอันนี้คือตัวปัญหา เพราะ

จริงๆ แล้วเราต้องการอีก 3-4 ดาน คือ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ตำราเขียนหมด พ.ร.บ. เขียน แต่เวลาปฏิบัติเราไม่ทำเพราะเราไม่ชอบ เพราะฉะนั้นเราก็อสอนผู้เรียนเน้นเฉพาะในสวนที่สอบ แต่จริงๆ แล้ว สวนที่สำคัญยิ่งกว่าวิชาคือพัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Development) พัฒนาการทางสังคม (Social Development) พัฒนาการทางด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Development) และ พัฒนาการทางด้านร่างกาย (Physical Development) อาจจะเติมพัฒนาการทางด้านสุนทรียะของจิตใจเห็นความงามของศิลปะของธรรมชาติ อันนี้เป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งหาความสุขสบายโดยราคาไม่แพง นี่คือการเรียนที่เรียกว่าครบทุกด้านสำหรับพัฒนาการของผู้เรียน

ประการที่ 7 คนที่จะเรียนรู้ได้ดีจะต้องเป็นผู้ที่สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ (Self - directed Learner) ครูต้องฝึกอันนี้ให้เด็ก ซึ่งจริงๆ ครูสอนไม่ได้แต่ในกระบวนการครูจะต้องสามารถทำให้เด็กเกิดความสามารถหรือทักษะในการกำกับการเรียนรู้ให้กับตัวเอง ที่สำคัญคือให้เด็กรู้วาทตัวเองมีวิธีการเรียนอย่างไรและปรับปรุงวิธีการเรียนของตัวเองได้

2. ครูในศตวรรษที่ 21 ต้อง “กลับทางห้องเรียน”

วิธีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ง่ายและขอแนะนำให้อามาใช้ในการทำหน้าที่ครู คือวิธีกลับทางห้องเรียน ซึ่ง มาจากหนังสือ Flip Your Classroom นี่คือการที่ง่ายที่สุดที่เป็นรูปธรรมของการที่จะให้เกิดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 และการทำหน้าที่เป็นครูที่มีคุณค่าสูงส่งยิ่งแห่งศตวรรษที่ 21 ครูในยุคปัจจุบันที่สอนโดยวิธีแบบที่เคยได้รับการสอนและแบบที่เคยได้รับมาไม่ได้ทำหน้าที่ครูแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณค่า ครูสมัยใหม่สามารถทำตัวให้มีคุณค่ามากกว่าครูสมัยเก่าที่จัดการเรียนรู้วิธีการเดิมๆ มาก เพราะเทคโนโลยีมันเปิดช่อง เพราะองค์ความรู้สมัยใหม่เปิดช่อง และวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ทำหน้าที่อันประเสริฐนี้ คือการกลับทางห้องเรียน ซึ่งก็คือเรียนตัววิชาที่เรียกว่า Acquire Knowledge ที่บ้านแล้วมาทำการบ้านหรือประยุกต์ความรู้ที่เรียก Apply Knowledge ที่โรงเรียน เพราะการเรียนสมัยใหม่ต้องเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อให้ได้ทักษะ เรียนวิชาที่บ้านโดยดู VDO ที่ครูจัดทำหรือจัดทำให้ ความยาวตอนหนึ่ง 15 นาที ครูทำสื่อเองก็ได้หรือไปหาที่ไหนมาใหญ่ก็ได้ เอาไปแขวนไวบน internet ให้เด็กเขาไปดูเองแต่ถ้าเด็กไม่มี internet ที่บ้านหรือไม่มีช่องทางที่จะเขาได้ก็ทำใส่แผ่น VCD ให้ไปดูกันที่บ้าน ห้ามเกิน 15 นาที เพื่อจะบอกตัวสาระสำคัญๆ อันนี้ครูก็ต้องฝึกนิดหน่อยแต่ไม่ยาก ครูต้องฝึกให้นักเรียนรู้วิธีดู เวลาดู VDO ให้ปิดสิ่งที่มีมารบกวนสมาธิพวกโทรศัพท์มือถือ ทีวี วิทยุ ระหว่างดูก็ให้จดว่า สวนสำคัญคืออะไร และเราไม่เข้าใจตรงไหนและครูก็ต้องแนะวิธีเรียน โดยดู VDO นักเรียนสามารถหยุดครูได้ แต่ถาครูสอนในชั้นบอกให้ครูหยุดไม่ได้ เรียนจาก VDO หยุดและกรอกลับได้ด้วย กรอครูกลับได้ และ ถาครูรอบหนึ่งไม่คอยรู้เรื่องและอยากดูรอบที่ 2 ก็ดูได้ด้วยมาให้ครูสอน รอบ 2 ครูตอบว่าไม่ไหว นี่คือข้อดี ประเด็นก็คือว่าเด็กที่เรียนเร็วกับเด็กที่เรียนช้าก็สามารถใช้เวลาต่างกันแล้วก็ตามจุดที่ต่างกันในชีวิตจริงบางครั้ง พ่อแม่จะมาดูด้วยก็เลยคุยกับลูกเรื่องพวกนี้ก็เลยยิ่งดีหนักขึ้นไปอีก

3. บทบาทครูในศตวรรษที่ 21

1. ไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แต่เป็น “ผู้เรียนรู้” เรียนพร้อมกับศิษย์ กลาสารภาพว่าไม่รู้ เพื่อให้ศิษย์คน
2. เรียนรูพร้อมกับเพื่อนครู...PLC เรียนรู้จากการปฏิบัติการทำหน้าที่ “ครูฝึก” การออกแบบการเรียนรู้ ฯลฯ

3. สร้างความรู้ขึ้นในใจเอง เพื่อทำหน้าที่ “คุณอำนวย” และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู และเผยแพร่เป็นผลงานวิชาการ

4. เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลก เรื่องการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

5. เพื่อนักครูออกไปใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชนในสถานประกอบการ ฯลฯ และในโลก

6. จัดให้ศิษย์เรียนรู้จากชีวิตจริง... PBL เรียนรู้จากการปฏิบัติเรียนรู้จากความซับซ้อนและไม่ชัดเจน

7. ส่งเสริมให้ศิษย์สร้างความรู้ขึ้นในใจเอง

8. ส่งเสริมให้ศิษย์เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลก

9. เป้นตัวอย่างและเสวนากับศิษย์เรื่องความดี คุณธรรม จริยธรรม เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริง ชีวิตจริง

4. ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21

ทักษะการเป็นครูคืออะไรบ้าง ทักษะรู้จักลูกศิษย์ ทำความเข้าใจลูกศิษย์ รูวลูกศิษย์มีพื้นความรู้ต่างกันมากอย่างไร คนไหนพื้นความรู้น้อย คนไหนพื้นความรู้สูง คนไหนมีความรู้ผิด ๆ อะไรมา ประเมินอย่างไร ต้องฝึกทักษะการออกแบบการเรียนรู้เป็น Project Based Learning ทักษะการชวนลูกศิษย์คุยกันเพื่อทำ Reflection หรือ AAR เรื่องนี้สำคัญมากถ้าทำไม่เป็นอย่างเกิดผลร้ายอาจทำให้เด็กที่ไม่เก่งยิ่งเกิดบาดแผลคิดว่าตัวเองไม่ฉลาดเป็นบาดแผลทางใจของเด็ก ทักษะในการเรียนรู้สร้างความรู้ใหม่จากการทำหน้าที่ครูนี้คือหัวใจ และทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน PLC ทักษะนี้พูดง่ายแต่ทำจริงๆไม่ง่ายแต่ฝึกได้

ทักษะการเป็นครู

1. ทักษะการวินิจฉัยทำความเข้าใจ ทำความเข้าใจศิษย์

2. ทักษะการออกแบบการเรียนรู้ ออกแบบ PBL

3. ทักษะการชวนศิษย์ทำ reflection / AAR

4. ทักษะการเรียนรู้ และสร้างความรู้ใหม่จากการทำหน้าที่ครู

5. ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน PLC

ทักษะใหม่ที่ครูต้องฝึก ได้แก่ การทำห้องเรียนให้เป็นที่ทำงาน เพราะการเรียนรู้ คือการทำงาน และครูทำหน้าที่ Coaching ไม่ใช่ Teaching และครูต้องมีทักษะการให้ Feedback ทั้งต่อนักเรียนและต่อเพื่อนครู ให้เป็น Formative Assessment ตัวครูเองต้องเรียนรู้และฝึก 21st Century Skills, Team Learning Skills และ Knowledge Sharing Skills เช่น Dialogue (สุนทรียสนทนา) Appreciative Inquiry และเครื่องมือจัดการความรู้ตัวอื่นๆ จะช่วยให้ครูมีทักษะในการเรียนรู้เป็นทีมที่เรียกว่าเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ

มีทักษะใหม่

1. จัด “ห้องเรียน” เป็น “ห้องทำงาน”

2. Coaching ไม่ใช่ Teaching

3. Feedback ศิษย์ และเพื่อนครู

4. Formative Assessment ในทั้ง 5 Development Dimensions และต่อ 21st Century Skills

5. 21st Century Skills

6. Team Learning Skills : PLC

7. Knowledge Sharing, Dialogue, Appreciative Inquiry... KM

สุดท้ายครูในศตวรรษที่ 21 มีคุณคามากกว่าครูในศตวรรษที่ 20 โดยจะมีคุณค่าได้ก็ต้องเปลี่ยนจากสอนไปสู่การเป็น Coach จากถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพราะเด็กทำเอง ให้เด็กทำเอง และจากการที่เด็กเรียนรู้แบบผิวเผินไปสู่จริง เปลี่ยนจากสอนวิชาไปสู่พัฒนาครบด้าน เปลี่ยนจากรูวิชาไปมีทักษะ ครูเปลี่ยนจากการเป็นผู้รู้เป็นผู้เรียนรู้ และเปลี่ยนจากครูผู้รอบรู้วิชาเป็นผู้กำกับการเรียนรู้ของศิษย์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

1. ความหมายของความคิดเชิงสร้างสรรค์

อารี พันธุ์ณี (2532) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ลักษณะดังนี้

1. ลักษณะทางกระบวนการ หมายถึง ความรู้ลึกไต่ต่อปัญหา และสามารถแก้ไข ปัญหา ได้อย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ และนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสิ่งใหม่ต่อไป

2. ลักษณะของบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้น กล้าคิด กล้าแสดง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขันมีจินตนาการ และมีความยืดหยุ่นทั้งความคิด และการกระทำและเป็น บุคคลที่มีความสุขกับการทำงานหรือสิ่งที่ตนพอใจและยังไม่หวังผลจากการ ประเมินภายนอก

3. ลักษณะทางผลิตผล หมายถึง คุณภาพของผลงานที่เกิดขึ้นมีตั้งแต่ขั้นต่ำที่ แสดงผลที่เกิดจากความพอใจของตนที่จะแสดงซึ่งความคิดและการกระทำจนกระทั่งพัฒนาขึ้นเป็น การฝึกทักษะและคอยคิดได้เองถึงระดับการคิดค้นพบทฤษฎี หลักการและการประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2545) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิด ที่มุ่งแก้ปัญหาหรือประดิษฐ์คิดค้นในแนวทางที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิมและมีคุณค่าก่อให้เกิด ประโยชน์

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2546) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายแง่มุมเป็นความคิดแบบอนกนัยทำให้เกิดความคิด แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิมและเป็นความสามารถของสมองในการเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวเกิดการเรียนรู้และเข้าใจจนเกิดเป็นปฏิกิริยาตอบสนองให้เกิดความคิดเชิงจินตนาการนำไปสู่ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่หรือ เพื่อการแก้ปัญหาโดยอาศัยประสบการณ์และความรู้ที่สั่งสมมา

ลักขณา สริวัฒน์ (2549) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถ ของสมองของบุคคลที่ประกอบด้วยความคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ และคิดริเริ่มผสม ประสานกันจนเกิดเป็นแนวคิดได้หลายทิศทางหรือแบบอนกนัย (Divergent Thinking) เป็นการคิด

ที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ หรือเป็นการดัดแปลงปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม หรือประดิษฐ์คิดค้นสิ่งๆ ใหม่ที่ไม่ซ้ำของเดิมและเป็นการคิดที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น

जारูวรรณ ปะกัง (2551) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายแง่มุม เรียกว่า ความคิดแบบอเนกนัย ซึ่งทำให้เกิดความคิดแปลกใหม่ แตกต่างไปจากเดิมเป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เกิดการเรียนรู้ เข้าใจจนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองให้เกิดความคิดเชิงจินตนาการ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์อันนำไปสู่การประดิษฐ์หรือคิดค้นสิ่งแปลกใหม่ หรือเพื่อการแก้ปัญหาซึ่งจะต้องอาศัย การบูรณาการจากประสบการณ์และความรู้ทั้งหมดที่ผ่านมา

Anderson (1959) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดแก้ปัญหาด้วยการคิดอย่างลึกซึ้งที่นอกเหนือไปจากการคิดอย่างปกติ ธรรมดา ความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะภายในตัวบุคคลที่สามารถจะคิดได้หลายแง่หลายมุมและผสมผสาน จนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์กว่า

Guilford (1962) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถทางสมอง เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทางหรือแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบไปด้วย ความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดแปลกใหม่ (Originality) คนที่มีลักษณะดังกล่าวต้องเป็นคนที่ไม่กลัวคิดไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีอิสระในการคิด

Wallach และ Kogan (1965) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์เมื่อระลึกถึงสิ่งหนึ่งก็ได้ก็จะ เป็นสะพานช่วยให้ระลึกถึงสิ่งอื่นที่มีความสัมพันธ์กันต่อไปได้อีก

Osborn (1966) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง จินตนาการประยุกต์ เป็นจินตนาการ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ยากที่ประสบอยู่

Torrance (1972) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดที่บุคคลไวต่อปัญหา ข้อบกพร่องช่องว่างในด้านความรู้ สิ่งที่ขาดหายไปหรือสิ่งที่ไม่ประสานกันและไวต่อการแยกแยะสิ่งต่างๆ ไวต่อการค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาไวต่อการเดาหรือการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับ ข้อบกพร่องทดสอบและทดสอบอีกครั้งเกี่ยวกับสมมติฐานจนในที่สุดสามารถนำเอาผลที่ได้ไปแสดงให้ปรากฏแก่ผู้อื่นได้

Reilly และ Lewis (1983) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดหรือวิธีคิดซึ่ง เป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการที่จะคิดได้หลายทิศทาง ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ นำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคม

Mednick (2004) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์องค์ประกอบในแบบใหม่ๆ ได้และถ้าสิ่งๆ นั้นนำมาเชื่อมโยงกันนั้นมีความห่างไกลกันมากเพียงใด การเชื่อมโยงสัมพันธ์ก็มีความสร้างสรรค์มากขึ้นเพียงนั้น

Wallach และ Kogan (1965) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดโยงสัมพันธ์ได้คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือ คนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็น ลูกโซ่ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

สรุปได้ว่า ความคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นความสามารถของสมองแต่ละบุคคลสามารถคิดสิ่งแปลกใหม่ได้อยู่ตลอดเวลา และมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆรอบตัว โดยปรุงแต่งความคิดเดิมให้เกิดความคิดใหม่ แจ่มุมใหม่ๆ ขึ้นนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคม

2. องค์ประกอบของความคิดเชิงสร้างสรรค์

อารี พันธุ์ณี (2532) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทางหรือเรียกว่าลักษณะการคิดแบบอบเนกนัยหรือการคิดแบบกระจาย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือที่เรียกว่า Wild Idea เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่
2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็วและมีปริมาณที่มากในเวลาจำกัดแบ่งออกเป็น
  - 2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่วนั่นเอง
  - 2.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่หาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด
  - 2.3 ความคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้สีหรือประโยคกล่าวคือสามารถที่จะนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ
  - 2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด ความคล่องในการคิดมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาเพราะในการแก้ปัญหามันจะต้องแสวงหาคำตอบหรือวิธีแก้ไขหลายวิธีและต้องนำวิธีการเหล่านั้นมาทดลองจนกว่าจะพบวิธีการที่ถูกต้องตามที่ต้องการ
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทางซึ่งแบ่งออกเป็น
  - 3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลากหลายอย่างอิสระ
  - 3.2 ความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) ซึ่งเป็นความสามารถที่จะคิดได้หลากหลายและสามารถคิดดัดแปลงจากสิ่งหนึ่งไปเป็นหลายสิ่งได้
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเพื่อตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ (2547) ได้แบ่งองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้ ประกอบด้วย

1. ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้ได้มากที่สุด หรือความสามารถคิดหาคำตอบมีความเด่นชัดและตรงประเด็นมากที่สุด ซึ่งจะนับปริมาณความคิดที่ไม่ ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันพุดง่ายๆ คือมองในแง่ปริมาณของผลงาน
2. ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถในการปรับสภาพของความคิดในสถานการณ์ต่างๆได้ ความคิดยืดหยุ่นเน้นในเรื่องของปริมาณที่เป็นประเภทใหญ่ๆ ของความคิดแบบคล่องแคล่วเป็นตัวเสริมและเพิ่มคุณภาพของความคิดคล่องแคล่วให้มากขึ้น ด้วยการจัดเป็นหมวดหมู่ และมีหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น
3. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือความคิดง่ายๆความคิดริเริ่มอาจจะเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น
4. ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดในสิ่งทีคนอื่นมองไม่เห็นและยังรวมถึงการเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งต่างๆอย่างมีความหมาย

Guildford (1967) ได้กำหนดองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือความคิดง่ายๆที่เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
2. ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง เป็นความคิดในเรื่องเดียวกันที่ไม่ซ้ำกันในองค์ประกอบนี้ความคิดจะไหลลื่นออกมามากมาย
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิดที่พยายามคิดได้หลายอย่างต่าง ๆ กันเช่นประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้างหรือความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เป็นความคิดที่ต้องทำด้วยความระมัดระวัง และมีรายละเอียดที่สามารถทำให้ความคิดสร้างสรรค์นั้นสมบูรณ์ขึ้นได้

Guildford (1988) ได้ศึกษาลักษณะพื้นฐานของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1. ความรู้สึกไวต่อปัญหา หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการจดจำปัญหาต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการเข้าถึงหรือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เข้าใจผิด สิ่งที่ขาดข้อเท็จจริง สิ่งที่เป็นมโนทัศน์ที่ผิดหรืออุปสรรคต่างๆที่ยังมีติดอยู่ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าความรู้สึกไวต่อปัญหาของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะบุคคลจะไม่สามารถแก้ปัญหาจนกว่าเขาจะรู้ว่าปัญหานั้นคืออะไร หรืออย่างน้อยเขาจะต้องรู้ว่าเขากำลังประสบปัญหาอยู่
2. ความคล่องในการคิด หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการผลิตแนวความคิดจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็วแล้วเลือกแนวความคิดที่ดีที่สุดมาใช้แก้ปัญหาสิ่งที่แสดง ลักษณะพิเศษของความคล่องในการคิด นอกจากการผลิตแนวความคิดที่มากมายและรวดเร็วแล้วแนวความคิดที่ผลิตขึ้นมาใหม่นั้นควรจะเป็นแนวความคิดที่แปลกใหม่และดีกว่าแนวความคิดที่อยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้น บุคคลที่ได้ชื่อว่ามี ความคล่องในการคิดจะต้องมีความสามารถปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดได้เป็นอย่างดี

3. ความคิดริเริ่ม หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการค้นหาแนวทางใหม่ๆ หรือวิธีการแปลกๆ แตกต่างกันออกไปมาใช้ในการแก้ปัญหาความคิดริเริ่มเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในวงการธุรกิจ ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากจะต้องแสวงหาแนวทางใหม่ๆแล้วยังจำเป็นจะต้องปรับปรุงแนวทางใหม่ๆเหล่านี้มาช่วยแก้ไขปัญหาคิดขึ้นในสภาพการณ์ใหม่ๆ ดังนั้น นักบริหารจำเป็นจะต้องสร้าง “ความคิด ริเริ่ม” ให้เกิดขึ้น ที่กล่าวว่าความคิดริเริ่มเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักบริหารในวงการธุรกิจก็เนื่องมาจากว่า การประกอบธุรกิจนั้นมีการแข่งขันกันมาก โดยเฉพาะในด้านการผลิตสินค้าให้เป็นที่ต้องการของตลาดให้มีความแปลกใหม่คุณภาพดี และราคาถูกซึ่งความคิดริเริ่มจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้มาก

4. ความยืดหยุ่นในการคิด หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการหาวิธีการหลาย ๆ วิธีมาแก้ไขปัญหาแทนที่จะใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งเพียงวิธีเดียว บุคคลที่มีความยืดหยุ่นในการคิดจะจดจำวิธีแก้ปัญหาคิดที่เคยใช้ไม่ได้ผลทั้งนี้ เพื่อที่จะไม่นำมาใช้ซ้ำอีก แล้วพยายามเลือกหาวิธีการใหม่ที่คิดว่าแก้ปัญหามาแทน ซึ่งความยืดหยุ่นในการคิดจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความคล่องในการคิดนั่นคือ ความยืดหยุ่นในการคิดและความคล่องในการคิดจะเป็นความสามารถของบุคคลในการหาวิธีการคิดหลายๆวิธีเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาเป็นความจริงที่ว่า บุคคลสร้างแนวความคิดหรือวิธีการแก้ปัญหามาได้ 20 – 30 วิธี เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาซึ่งจะได้ผลดีกว่าบุคคลที่หาวิธีการแก้ปัญหามาเพียง 2 – 3 วิธี และใช้ไม่ได้ผล ดังนั้น ถ้าบุคคลจะพัฒนาหรือปรับปรุงความยืดหยุ่นในการคิดก็จะกระทำได้โดยการพยายามหาวิธีการแก้ปัญหามากๆ วิธี และวิเคราะห์ปัญหาในหลายมุมมอง ซึ่งจะช่วยให้เขาพัฒนาความยืดหยุ่นทางการคิดได้เป็นอย่างดี

5. แรงจูงใจ หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงมักมีแรงจูงใจสูง เพราะแรงจูงใจเป็นลักษณะสำคัญของบุคคลในการที่จะแสดงตนว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจนี้สามารถทำให้บุคคลกล่าวแสดงความพิเศษที่ไม่เหมือนใครออกมาอย่างเต็มที่หรืออาจจะมากกว่าคนอื่น ๆ บุคคลที่มี แรงจูงใจสูงนี้ จะให้ความสนใจในการหาแนวทางแก้ปัญหาคิดด้วยความกระตือรือร้น และสิ่งที่ผลักดันให้เกิดความกระตือรือร้น ก็คือแรงจูงใจเนื่องจากแรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญของการเตรียมปัญหา เราพบว่าความสำเร็จในชีวิตส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับแรงจูงใจซึ่งให้เห็นว่าคนที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะมีแรงจูงใจสูงในการที่จะทำให้ผลผลิตดีขึ้นด้วย

Dalton (1988) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีองค์ประกอบ 8 ประการโดย 4 องค์ประกอบแรกเป็นความสามารถทางสติปัญญาและ 4 องค์ประกอบหลังเป็นความสามารถทางด้านจิตใจและความรู้สึก ประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความประณีตหรือความละเอียดลออ (Elaboration)
5. ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
6. ความสลับซับซ้อน (Complexity)
7. ความกล้าเสี่ยง (Risk - taking)

8. ความคิดคำนึงหรือจินตนาการ (Imagination)

Rice (2007) กล่าวถึงลักษณะคนที่มีความคิดสร้างสรรค์มีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนที่มีไหวพริบ
2. มีความสามารถในการประยุกต์การตอบสนองที่แสดงออกถึงความคิดริเริ่มและมีความยืดหยุ่น
3. มีอิสระในการคิดและแสดงออก
4. สนใจที่จะมีประสบการณ์ต่าง ๆ สังเคราะห์สิ่งที่ได้พบเห็นรวมกับความรู้สึภายในใจ
5. มีความสามารถในการหยั่งรู้
6. มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและเข้าใจคุณค่าของความงาม
7. รู้จักตนเองเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของสิ่งต่างๆ
8. เข้าใจในสภาพของตนในกระบวนการที่ตนมีส่วนร่วม

3. ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมแนวคิดและผลงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ รายละเอียดดังแสดง ในตาราง 1

ตาราง 1 คุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์จากแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษา

นักจิตวิทยา/นักการศึกษา	ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์
Anastasi (1958; อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2534)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้สึกไวต่อปัญหา 2. มองเห็นการณ์ไกล 3. มีความเป็นตัวของตัวเอง 4. มีความสามารถในการคิดหลายแง่หลายมุม 5. มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงความคิดอย่างคล่องแคล่ว
Torrance (1962; citing Schirmacher, 1998)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความอยากรู้อยากเห็น 2. มีความคิดยืดหยุ่น 3. มีความรู้สึกไวต่อปัญหา 4. กำหนดนิยามใหม่ 5. มีความเชื่อมั่นในตน 6. มีความคิดริเริ่ม 7. มีความหยั่งรู้

ตาราง 1 (ต่อ)

นักจิตวิทยา/นักการศึกษา	ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์
Cropley (1966; อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2534)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นผู้มีประสบการณ์กว้างขวาง 2. มีความเต็มใจที่จะเสี่ยง 3. รักความก้าวหน้า 4. มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงความคิดอย่างคล่องแคล่ว
Garison (1954; อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2545)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นคนที่สนใจปัญหาอมรับการเปลี่ยนแปลงไม่กลัวต่อปัญหา 2. เป็นคนมีความสนใจกว้างขวาง 3. เป็นคนชอบคิดหาทางแก้ปัญหาไว้หลาย ๆ ทาง 4. เป็นคนที่มีสุขภาพสมบูรณ์ สุขภาพจิตดี 5. เป็นคนที่ยอมรับและเชื่อในบรรยากาศและสภาพแวดล้อม
Guilford (1967; อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2534)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้สึกไวต่อปัญหา 2. สามารถที่จะผลิตแนวใหม่ๆหรือวิธีการแก้ปัญหาใหม่ 3. มีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา 4. มีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวความคิดที่ซับซ้อน
Wechsler (1961; อ้างถึงใน ประสาท อิศรปริดา, 2549)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความไวในการรับรู้สิ่งรอบตัว 2. มีความยืดหยุ่นทางการคิด 3. มีอิสระในการตัดสินใจ 4. มีใจกว้างอดทนต่อภาวะปัญหา 5. มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา 6. มีความสามารถในการสังเคราะห์และมีแรงจูงใจสูง
Gilmore (1974; อ้างถึงใน วีรพล แสงปัญญา, 2540)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นคนที่มีความเป็นอิสระ 2. มีความสามารถแก้ปัญหา 3. มีความคล่องแคล่วยืดหยุ่น 4. เป็นคนใจกว้างในการรับประสบการณ์ต่างๆ
Lugo และ Hershey (1979; อ้างถึงใน ผุสดี กุญอินทร์, 2526)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชอบสิ่งแปลกใหม่ 2. มีความมั่นใจในตนเอง 3. มีใจเปิดกว้างที่จะรับสถานการณ์ใหม่ 4. มีความอดทน 5. มีอารมณ์ขัน 6. ไม่ตั้งเครียด

ตาราง 1 (ต่อ)

นักจิตวิทยา/นักการศึกษา	ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์
Earp (1974; อ้างถึงใน จีระพันธ์ พูลพัฒน์, 2542)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความคิดอ่อนน้อม 2. มีอารมณ์ขัน 3. มีเหตุผลแตกต่างไปจากคนอื่น 4. กล้าทำในสิ่งที่แตกต่างออกไป 5. มองปัญหาให้ลึกซึ้ง 6. ไม่กังวลกับผลกระทบสนใจแสวงหาความคิดใหม่ๆ
ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2545)	<ol style="list-style-type: none"> 1. อยากรู้ อยากเห็น เปิดรับประสบการณ์ใหม่ 2. ความต้องการสิ่งแปลกใหม่ ชอบสำรวจ 3. ความกล้าเสี่ยง 4. ความพอใจชอบเผชิญกับสิ่งที่ซับซ้อน 5. ความเป็นตัวของตัวเอง 6. ความคิดริเริ่มแตกต่างจากคนอื่น 7. ความไวต่อการรู้สึก 8. มีอารมณ์ขัน 9. มั่นใจในตนเอง 10. ความยืดหยุ่น 11. ชอบจินตนาการ
วราภรณ์ รักวิจัย (2533)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นคนอยากรู้อยากเห็น สงเกตดี 2. มีความสนใจและประหลาดใจในเหตุการณ์หรือสิ่งใหม่ 3. คิดได้กว้าง รับผิดชอบต่อปัญหา 4. คิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ ช่างคิดฝัน 5. เป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง 6. ชอบเสี่ยงภัย 7. ชอบอิสระ 8. มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้สำเร็จ 9. มีความสามารถรู้จักใช้ภาษาและคำได้มาก 10. รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา 11. ชอบคิดและตั้งสมมติฐาน 12. ไม่แสดงความกังวลต่อความล้มเหลว 13. ชอบการวิพากษ์วิจารณ์มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

นักจิตวิทยา/นักการศึกษา	ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์
วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความอยากรู้อยากเห็น 2. ประหลาดใจหรือสนใจในสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ 3. ชอบเสี่ยง 4. มีความสามารถในการคิดได้กว้างขวางลึกซึ้ง 5. ไม่ชอบคล้อยตามผู้อื่น 6. เป็นอิสระทั้งความคิดและการกระทำ 7. มีความพินิจพิเคราะห์ละเอียดลออ 8. มีความยืดหยุ่นทั้งความคิดและการกระทำ 9. ทำงานเพื่อความสุขของตนเอง 10. มีความไวต่อปัญหา 11. มีความเต็มใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่เสมอ 12. มีความคิดของตนเองไม่ซ้ำแบบใคร 13. คิดลึกซึ้งแตกฉาน 14. รู้จักตัดแปลงความคิดให้เหมาะสม 15. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน
รุ่งศิริ เข้มตระกูล (2548)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีบุคลิกภาพเข้มแข็งเชื่อมั่นในตนเอง 2. มีสมาธิดี ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหา กล้าเสี่ยง 3. เป็นผู้มีความแปลกแตกต่างจากคนอื่นทั่วไป 4. อยากรู้อยากเห็น 5. เป็นผู้มีความรู้สึกไวต่อปัญหา 6. มีประสบการณ์กว้างขวาง 7. ยอมรับความเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น 8. ชอบความเป็นอิสระ 9. มีจินตนาการสูง
อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา อารีวรรณ (2533)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความอยากรู้อยากเห็น 2. ชอบคิดริเริ่ม 3. มีความสามารถในการติดต่ออย่างกว้างขวาง 4. มีความยืดหยุ่นในการคิดและการทำ 5. ชอบแก้ไขตัดแปลง 6. ช่างคิด ช่างฝัน 7. มีอุดมการณ์ 8. มีความเชื่อมั่นในตนเองและชอบตัดสินใจด้วยตัวเอง 9. ไม่ชอบคล้อยตามผู้อื่น

ตาราง 1 (ต่อ)

นักจิตวิทยา/นักการศึกษา	ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์
	10. ชอบเสียงและผจญภัย 11. ชอบเดา ชอบตั้งสมมติฐาน 12. ทำงานเพื่อความสุขโดยไม่หวังผลตอบแทน
ยุพา วีระไวทยะ และเบญจมาศ กาญจนวิโรจน์ (2531)	1. เป็นตัวของตัวเอง มีความคิดอิสระ 2. มีความบากบั่นต่อความสลับซับซ้อนของงาน 3. ออยากรู้อยากเห็น มีแรงจูงใจ 4. ไวต่อปัญหา รับรู้เร็ว มีความคิดยืดหยุ่น แก้ปัญหาได้ คล่องแคล่ว 5. ช่างสงสัย ชอบค้นหาคำตอบ 6. มีความสามารถในการใช้สมาธิ 7. มีความคิดริเริ่ม ชอบเผชิญกับปัญหาใหม่ 8. ยอมรับในสิ่งที่ไม่แน่นอน ไม่ขลาดกลัวต่อสิ่งที่ยังไม่ ทราบ 9. มีความอดทนต่อความไม่เป็นระเบียบ 10. มีอารมณ์ขัน มีจินตนาการ

จากแนวคิดข้างต้น นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้อธิบายถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์เหมือนและแตกต่างกันในบางประเด็น ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์จากทฤษฎี แนวคิดดังกล่าวดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบของ คุณลักษณะของ บุคคลที่มีความคิด เชิงสร้างสรรค์	Anastasi (กรมวิชาการ, 2534)	Torrance (Schirmacher, 1998)	Cropley (กรมวิชาการ, 2534)	Garison (อาร์ พินธ์มณี, 2545)	Guilford (กรมวิชาการ, 2534)	Wechsler (ประสาทท อิศรปริตดา, 2549)	Gilmore (วีรพล แสงปัญญา, 2540)	Lugo & Hershey (สุดดี ภูอินทร์, 2526)	Earp (จิระพันธ์ พูลพัฒน์, 2542)	ประสาร มาลาคุณ อยุธยา (2545)	วรภรณ์ รักกิจ (2533)	วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523)	รุ่งศิริ เข้มตระกูล (2548)	อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา อาริวรรณ (2533)	ยุพา วีระไวทยะ และเบญจมาศ กาญจนวิโรจน์ (2531)	ความถี่
1. ผู้ที่มีความอยาก อยากเห็นชอบ สิ่งแปลกใหม่		✓						✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
2. ผู้ที่สามารถ วิเคราะห์ปัญหา						✓	✓				✓					3
3. ผู้ที่ชอบความ ท้าทาย											✓	✓		✓		3
4. ผู้ที่มีจินตนาการ										✓	✓		✓	✓	✓	5
5. ผู้ที่มีอารมณ์ขัน								✓	✓	✓					✓	4
6. ผู้ที่มีความรู้สึก ไวต่อปัญหา	✓	✓			✓	✓				✓	✓	✓	✓		✓	9
7. ผู้ที่มีความสนใจ กว้างขวาง				✓										✓		2
8. ผู้มีใจกว้าง						✓	✓	✓								3
9. ผู้ที่มีความยืด หยุ่นทางความคิด		✓						✓		✓	✓		✓	✓	✓	6
10. ผู้ที่มีความคิด ริเริ่ม		✓								✓	✓		✓	✓		5
11. ผู้ที่มีความ เชื่อมั่นในตนเอง	✓				✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
12. ผู้ที่มีความคิด ลึกซึ้งละเอียดลออ					✓			✓		✓		✓			✓	5

จากตาราง 2 องค์ประกอบของคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้นำเฉพาะองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป เพื่อนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ คือ 1) ความอยากรู้อยากเห็นและชอบสิ่งแปลกใหม่ 2) ความสามารถในการรับรู้และแก้ไขปัญหา 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง 4) ความยืดหยุ่นทางความคิด 5) จินตนาการกว้างไกลและเหมาะสม 6) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแปลกใหม่ และ 7) ความละเอียดลออทางความคิด

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงสร้างสรรค์

4.1 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Guilford (1962) ได้นิยามว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือความคิดหลายทิศทางหลายแง่มุมคิดได้กว้างไกลคิดได้มากแปลกแตกต่างจากคนทั่วไป Guilford (1962) ได้สร้างแบบจำลองโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองชั้นหรือแบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญา (The Structure of Intellect Model) ที่เรียกว่า SI มีลักษณะเป็น 3 มิติ คือเนื้อหา (Content) วิธีการคิด (Operation) และผลของการคิด (Product) ตามลำดับ

มิติที่ 1 เนื้อหา (Content) แบ่งเป็น 4 ลักษณะคือภาพสัญลักษณ์ภาษาและพฤติกรรม

มิติที่ 2 วิธีการคิด (Operation) แบ่งเป็น 5 ลักษณะ คือ การรู้ การเข้าใจ การจำ การคิดแบบอเนกนัย การคิดแบบเอกนัย การประเมินค่า

มิติที่ 3 ผลของการคิด (Product) แบ่งเป็น 6 ลักษณะ คือ หน่วยจำพวก ความสัมพันธ์ระบบการแปลงรูปการประยุกต์

แบบทดสอบความคล่องแคล่วของ Guilford และ Christensen (Christensen Guilford Fluency Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความคิดอเนกนัยโดยมุ่งวัดตัวประกอบในแต่ละเซลล์ตามโครงสร้างทางสติปัญญาประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 4 ชุด 11 ฉบับโดยแบ่งออกเป็นทางด้านภาษาเขียน 7 ฉบับ ทางด้านรูปภาพ 3 ฉบับ และเป็นโจทย์ปัญหา 1 ฉบับ ตัวอย่างของแบบทดสอบ ดังนี้

1. ความคล่องแคล่วในการใช้คำ (Word Fluency) ให้เขียนคำที่ขึ้นต้นด้วยอักษรที่กำหนดให้ เช่น ปด ปัด ปาด เป็นต้น

2. ความคล่องแคล่วทางความคิด (Ideational Fluency) ให้เขียนชื่อสิ่งของที่อยู่ในพวกหรือประเภทเดียวกันเช่นของเหลวที่เป็นเชื้อเพลิงได้แก่น้ำมันก๊าด ก๊าซโซลีน และแอลกอฮอล์ เป็นต้น

3. ความคล่องแคล่วด้านเชื่อมโยง (Associational Fluency) ให้เขียนคำต่างๆที่มีความหมายคล้ายคลึงกับคำที่กำหนดให้

4. ความคล่องแคล่วในการแสดงออก (Expressional Fluency) ให้เขียนประโยคด้วยคำสี่คำในแต่ละคำเริ่มต้นด้วยตัวอักษรที่กำหนดให้เช่น K-U-Y-I Keep up your interest

5. การใช้ประโยชน์อย่างอื่น (Alternate Uses) ให้ออกประโยชน์ของสิ่งเฉพาะที่กำหนดไว้ในลักษณะที่แตกต่างจากการใช้ประโยชน์ทั่วไปเช่นหนังสือพิมพ์ใช้ทำประโยชน์อะไรได้บ้าง

6. การสรุปผล (Consequence) ให้ออกเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่กำหนดให้

7. ประเภทของงานอาชีพ (Possible Jobs) ให้ออกรายชื่อของงานอาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคำที่กำหนดให้

8. การวาดรูป (Making Objects) ให้อาตรูปสิ่งของเฉพาะโดยใช้ชุดของรูปที่กำหนดให้และ

9. การร่างรูป (Sketches) ให้ต่อเติมให้เป็นรูปจากภาพร่างที่กำหนดให้

10. แก้ปัญหา (Match Problem) จากโจทย์ที่กำหนดให้เช่นปัญหาไม้ขีดไฟให้อาจำนวนกำไม้ขีดไฟจำนวนหนึ่งออกโดยให้กำไม้ขีดไฟที่เหลือประกอบกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือรูป สามเหลี่ยมที่มีจำนวนรูปตามต้องการ

11. การตกแต่ง (Decorations) ให้ตกแต่งรูปวาดเกี่ยวกับสิ่งของทั่วไปที่ร่างเอาไว้แล้วด้วยแบบที่แตกต่างกัน

4.2 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Osborn (1966) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์เป็นจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ยากที่ประสบอยู่สำหรับกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Osborn (1966) มี 7 ขั้นตอนคือ

4.2.1 ปัญหาสามารถระบุประเด็นปัญหาที่ต้องการจะใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

4.2.2 การเตรียมและรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา

4.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลคิดพิจารณาและแจกแจงข้อมูล

4.2.4 การใช้ความคิดหรือคัดเลือกเพื่อหาทางเลือกต่าง ๆ เป็นขั้นพิจารณาอย่างละเอียด รอบคอบและหาทางเลือกที่เป็นไปได้ไว้หลาย ๆ ทาง

4.2.5 การฟักความคิด (Incubation) และการทำให้กระจ่าง (Illumination) เป็นขั้นที่ทำให้การฟักความคิดว่างและเกิดความคิดบางอย่างขึ้นมา จากนั้นก็ทำความคิดนั้นให้ชัดเจนขึ้น

4.2.6 การสังเคราะห์หรือการบรรจุชิ้นส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

4.2.7 การประเมินผลเป็นการคัดเลือกจากคำตอบที่มีประสิทธิภาพที่สุด

4.3 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Wallach และ Kogan (1965) อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์เมื่อระลึกถึงสิ่งหนึ่งก็ได้ก็จะเป็นสะพานช่วยให้ระลึกถึงสิ่งอื่นที่มีความสัมพันธ์กันต่อไปได้อีกสำหรับกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ Wallach และ Kogan (1965; อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2532) ได้อธิบายว่ากระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์เกิดจากความคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยการลองผิดลองถูก (Trial and Error) แบ่งเป็น 4 ขั้นดังนี้

4.3.1 ขั้นเตรียม (Preparation) การเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา

4.3.2 ขั้นฟักตัว (Incubation) เป็นขั้นที่ความคิดคุกรุ่นระยิบระยับวุ่นวายสับสนแก้ไข ปัญหา ไม่ได้จึงลืมเสียชั่วคราวแต่จริง ๆ แล้วในจิตใต้สำนึกยังคงคิดอยู่

4.3.3 ขั้นความคิดกระจ่าง (Illumination) เป็นขั้นที่ความคิดสับสนนั้นผ่านการ เรียบ เรียงและเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเกิดเป็นภาพพจน์

4.3.4 ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง (Verification) พิสูจน์สิ่งที่คิดได้ เพื่อ นำไปใช้ต่อไป

De Bono (1982) กล่าวว่า การวัดความคิดสร้างสรรค์จะต้องวัดที่ผลผลิตของ ความคิดที่สามารถใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้และการคิดเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ฝึกหัดสอนได้เหมือนทักษะ อื่นโดยจำแนกการคิดออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. การคิดในกรอบ (Vertical Thinking) เป็นการคิดเชิงตรรกะ (Logical Thinking) การคิดวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)

2. การคิดนอกกรอบ (Lateral Thinking) เป็นการคิดออกไปจากกรอบความคิด เดิมที่ครอบงำอยู่ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ หลากหลาย

การคิดทั้ง 2 ไม่ได้แยกจากกันอย่างเด็ดขาดแต่มีลักษณะที่สนับสนุนซึ่งกัน และกันในการที่จะนำความคิดไปสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ มีการคิดเป็น 2 ระยะ

การคิดระยะที่ 1 (First-stage Thinking) กระบวนการคิดนอกกรอบเป็น การคิดให้เกิดแนวทางในการพิจารณาปัญหาเพื่อจะได้กำหนดให้ชัดเจนว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไรและ สามารถมองหามโนทัศน์สร้างแนวคิดที่จะใช้แก้ปัญหา

การคิดระยะที่ 2 (Second-stage Thinking) กระบวนการคิดในกรอบ เมื่อใช้การคิดระยะที่ 1 แล้ว จะเกิดการสร้างแนวคิดที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาในระยะที่ 2 จะเป็นการ ทดสอบแนวคิดเหล่านั้นว่าแนวคิดใดเหมาะสมที่สุด แล้วพัฒนาให้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาที่ ต้องการได้

5. ประเภทของความคิดเชิงสร้างสรรค์

อูษณีย์ โพธิ์สุข (2537; อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2547) ได้วิเคราะห์ประเภทของความคิด สร้างสรรค์ไว้ได้ 4 ประเภทด้วยกัน ประกอบด้วย

5.1 ความคิดสร้างสรรค์ประเภทการเปลี่ยนแปลง คือ แนวคิดที่เป็นการสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ขึ้น เช่น ทฤษฎีใหม่ การประดิษฐ์ใหม่ เป็นต้น เป็นการคิดโดยภาพรวมมากกว่าแยกเป็น ส่วนย่อย บางครั้ง เรียกว่า นวัตกรรมที่เป็นการนำเอาสิ่งประดิษฐ์ใหม่มาใช้เพื่อให้การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

5.2 ความคิดสร้างสรรค์ประเภทการสังเคราะห์ คือ การผสมผสานแนวคิดจากแหล่ง ต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้วก่อให้เกิดแนวคิดใหม่อันมีคุณค่า เช่น การนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ใน การแก้ปัญหาจราจรการใช้หลักจิตคณิตและทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ผสมผสานเป็นคอมพิวเตอร์

5.3 ความคิดสร้างสรรค์ประเภทต่อเนื่อง คือ เป็นการผสมผสานกันระหว่าง ความคิดสร้างสรรค์ประเภทเปลี่ยนแปลงกับความคิดสร้างสรรค์ประเภทสังเคราะห์ คือ เป็นโครงสร้าง หรือกรอบที่กำหนดไว้กว้าง ๆ แต่ความต่อเนื่องเป็นรายละเอียดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานนั้น

5.4 ความคิดสร้างสรรค์ประเภทการลอกเลียน คือ เป็นลักษณะการจำลองหรือลอกเลียนแบบจากความสำเร็จอื่น ๆ โดยอาจจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้แปลกไปจากเดิมเพียงเล็กน้อยแต่ส่วนใหญ่ยังคงแบบเดิม

6. กระบวนการของความคิดเชิงสร้างสรรค์

Torrance (1965) กล่าวว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการของความรู้ไวต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไปแล้วจึงรวบรวมความคิดตั้งสมมติฐานขึ้น ต่อจากนั้นก็ทำการรวบรวม ข้อมูลต่างๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นขึ้นต่อไปจึงเป็นการรายงานผลที่ได้รับจากการทดสอบ Torrance เรียกกระบวนการลักษณะนี้ว่ากระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แบ่งออกเป็นขั้นๆ ดังนี้

1. การค้นหาความจริง (Fact - Finding) เป็นการพิจารณาคำตอบอันเกิดจากความสับสนวุ่นวายภายในใจ
2. การค้นพบปัญหา (Problem - Finding) รู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นหรือมองเห็นปัญหา
3. การค้นพบแนวคิด (Idea - Finding) รวบรวมความคิดและตั้งสมมติฐานขึ้น
4. การค้นพบคำตอบ (Solution - Finding) การค้นพบคำตอบโดยทดสอบสมมติฐาน
5. การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance - Finding) การยอมรับคำตอบจากการพิสูจน์เพื่อแก้ปัญหา

Guilford (1967) กล่าวว่า คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีความฉับไวที่จะรับรู้ปัญหา มองเห็นปัญหาสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่ ๆ ได้ง่ายมีความสามารถที่จะสร้างหรือแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งวิธีการคิดของคนเราเป็นตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้การเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถของสมองในการเข้าใจสิ่งต่างๆอย่างรวดเร็ว
2. การจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถของสมองในการสะสมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มา และสามารถระลึกออกมาได้ตามที่ต้องการ
3. การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองได้หลายอย่างจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้โดยไม่จำกัดจำนวนคำตอบ
4. การคิดเอกนัยหรือความคิดรวม (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองที่ถูกที่สุดและดีที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้
5. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถของสมองในการตัดสินข้อมูลที่กำหนดตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

Anderson (1957) กล่าวว่า ความแตกต่างของบุคคลอยู่ที่ความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์เป็นสำคัญพร้อมทั้งได้แบ่งกระบวนการด้านความคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 6 ขั้นตอนประกอบด้วย

1. มีความสนใจและรู้ถึงความต้องการของจิตใจและสมอง
2. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และสิ่งที่น่าสนใจ

3. ไตร่ตรองถึงการวางแผนโครงสร้างและรูปแบบของงาน
4. การทำให้เกิดจินตนาการ
5. สร้างจินตนาการออกมาให้เป็นความจริงและแสดงผลให้เห็นได้ชัด
6. รวบรวมความคิดและแสดงออกมาในรูปแบบของผลงาน

สรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดที่ไวต่อปัญหา มีการตั้งสมมติฐาน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน และเป็นการรับรู้ปัญหาที่ฉับไว สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วโดยผ่านกระบวนการคิดที่ถูกต้องและชัดเจน

7. การส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

ความคิดสร้างสรรค์มีแหล่งกำเนิดมาจาก 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกคือ พันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมา ส่วนที่สอง คือ สภาพแวดล้อมและการพัฒนา เช่น การอบรม การฝึกฝน เป็นต้น ซึ่งการฝึกหรือการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อาจกระทำได้ดังนี้

Osborn (1957) ได้เสนอวิธีการในการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่เรียกว่า “การระดมสมอง (Brain Storming)” เป็นกระบวนการที่ใช้กับกลุ่มไม่เกิน 10 คน ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านองค์กร ประกอบด้วย

1. ประวิงการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นๆ
2. ให้อิสระทางความคิด
3. ส่งเสริมปริมาณความคิด
4. ประมวลความคิดและปรุงแต่งความคิด

Gordon (1961) ได้พัฒนาวิธีการซินเน็คติกส์ ขึ้นมาเพื่อสนับสนุน การใช้วิธีอุปมา ในการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ประกอบด้วย

1. อุปมาตนเอง (Personal Analogy) เป็นการคิดที่ใส่ตัวเองลงไปโดยตรงกับสถานการณ์ที่ต้องการแก้ไข
2. อุปมาโดยตรง (Direct Analogy) การกระตุ้นให้ตัวเราเองค้นหาสิ่งอื่นที่แก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่
3. อุปมาสัญลักษณ์ (Symbolic Analogy) การใช้จินตนาการที่ดูเป็นสิ่งที่ไม่มี

ตัวตน

4. อุปมาคิดฝัน (Fantasy Analogy) การทำให้จินตนาการให้กว้างไกล

อารี พันธุ์ณี (2555) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ประกอบด้วย

1. เริ่มต้นที่ตนเอง
2. เชื่อมันศรัทธาในตนเอง
3. เรื่องความคิดที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องยิ่งใหญ่ไม่มีทางเป็นไปได้
4. ฝึกคิด
5. ทศนคติในการมองโลก
6. หลักในการคิดสร้างสรรค์

6.1 มองของอย่างเดียวกันแต่คิดให้แตกต่างกันไป

6.2 คิดให้ได้ปริมาณมาก

6.3 คิดให้หลากหลายทิศทาง แง่มุมต่างกัน

6.4 คิดให้ละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน

6.5 คิดในแง่มุมที่แปลกแตกต่าง

6.6 คิดผสมผสานบูรณาการ

6.7 คิดให้ลึกซึ้ง

7. ฝึกตั้งคำถามตัวเอง 2 คำถาม

7.1 สิ่งนี้คืออะไร (หน้าที่เดิม)

7.2 สิ่งนี้จะเปลี่ยนแปลงเป็นอะไรได้บ้าง

8. ฝึกคิดให้ผ่อนคลาย

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เรียนรู้ได้ด้วยการคิดลงมือทำด้วยความตั้งใจ มีสติมุ่งมั่น มีความต้องการเร่งด่วน พยายามทำงานให้สำเร็จเกิดเป็นผลรูปธรรม จึงสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และด้านองค์กร ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมพัฒนาการรอบความคิด

2. ส่งเสริมพัฒนาการกระบวนการคิดของ Guilford (1956) เน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ด้วยการคิดริเริ่ม คิดคล่องตัว ยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ คิดแก้ปัญหา และการคิดไม่ยอมจำนนต่อปัญหาเน้นกระบวนการคิด

3. ส่งเสริมพัฒนาบรรยากาศสร้างสรรค์ Roger (1959) ได้เสนอหลักการจัดบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น มั่นคง และส่งเสริมความเป็นอิสระได้รับการสนับสนุนให้กล้าคิด กล้าทำ

4. ส่งเสริมการสร้างผลงาน Torrance (1965) เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิดคิดให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ แนะนำความคิดลงสู่การปฏิบัติลงมือทำแบบ Learning by doing

5. ส่งเสริมพัฒนาการใช้คำถามกระตุ้นการคิด ด้วยการตั้งคำถามคำถามที่ขึ้นต้นด้วย 5 W 1 H

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และด้านองค์กร คือ

1. ปัจจัยที่ 1 สมรรถนะของบุคลากรในองค์กร (Employee Competency) แบ่งสมรรถนะออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1.1 ความรู้

1.2 ทักษะ

1.3 ทศนคติ

2. ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยทางด้านองค์กร ในอุตสาหกรรมการผลิตยางรถยนต์ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการโอเดียดและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 6 องค์ประกอบ คือ

2.1 รูปแบบภาวะผู้นำ

2.2 ทรัพยากร

2.3 บรรยากาศในองค์กร

2.4 วัฒนธรรมองค์กร

2.5 โครงสร้างองค์กร

2.6 ระบบการสร้างแรงจูงใจ

จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์	Osborn (1957)	Gordon (1961)	อาร์ พินธุ์ณี (2555)	สำนักงาน ก.พ. (2559)	ธนากร คงรัตน์ (2560)	ความถี่
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านบุคคล		✓	✓	✓	✓	4
1.1 ฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์		✓	✓	✓	✓	4
1.2 ปรับทัศนคติส่วนบุคคล			✓	✓	✓	3
1.3 ฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม				✓	✓	2
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านองค์กร	✓			✓	✓	3
2.1 สร้างบรรยากาศในการทำงาน				✓	✓	2
2.2 ส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ				✓	✓	2
2.3 รูปแบบภาวะผู้นำองค์กร					✓	1
2.4 การจัดการทรัพยากรขององค์กร					✓	1
2.5 ปรับวัฒนธรรมองค์กร รับฟังความคิดเห็น ให้อิสระทางความคิด ส่งเสริมการคิดและประมวลความคิด	✓				✓	2
2.6 ปรับโครงสร้างองค์กร					✓	1

จากตาราง 3 สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถจำแนกออกได้ 2 องค์ประกอบหลัก คือ การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร และผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่ตั้ง 2 ขึ้นไป เพื่อใช้ในการดำเนินการศึกษาตามกระบวนการวิจัย ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล
- 1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์
- 1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม

2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน
- 2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร
- 2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ

การศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถนำสู่การสรุปผลเพื่อกำหนดนิยามศัพท์ และตัวชี้วัดขององค์ประกอบ ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล นักการศึกษาและหน่วยงานราชการได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

อารี พันธมณี (2555) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล เกี่ยวกับการปรับทัศนคติส่วนบุคคล ไว้ว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรเริ่มจาก

1. เริ่มต้นที่ตนเองก่อน เป็นการตั้งมั่นว่าเราจะพัฒนาตนเองในด้านความคิดสร้างให้ดียิ่งขึ้น
2. เชื่อมั่นศรัทธาในตนเองเชื่อว่าตัวเรามีความคิดสร้างสรรค์ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาได้ We Are what we think , We Think So We Become
3. เรื่องความคิดที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องยิ่งใหญ่ไม่มีทางเป็นไปได้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ฝึกฝนไม่ได้ เด็กเท่านั้นที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ คนที่ร่ำรวยฐานะดีถึงจะมีความคิดสร้างสรรค์
4. ฝึกคิดบวก (Positive Thinking) ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วล้วนดีเสมอ ทันทีที่คุณเปลี่ยนความคิดชีวิตคุณก็จะเปลี่ยนไป
5. ทัศนคติในการมองโลกแบบ I am Ok, you OK

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล เกี่ยวกับการปรับทัศนคติส่วนบุคคล ไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์เรียนรู้ได้ด้วยการคิดลงมือทำด้วยความตั้งใจ มีสติมุ่งมั่น มีความต้องการเร่งด่วน พยายามทำงานให้สำเร็จเกิดเป็นผลรูปธรรม จึงสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และด้านองค์กร โดยเริ่มจากการส่งเสริมพัฒนากรอบความคิด แบบกรอบความคิดแบบเติบโตเพื่อความพยายามสร้างสรรค์และพัฒนาโดยมีความเชื่อว่าความฉลาด ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์สร้างได้ด้วยการเรียนรู้ จึงให้ความสำคัญกับความพยายามเอาชนะปัญหา มองปัญหาและความท้าทายเป็นโอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาตัวแบบแบบอย่างของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคจึงเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นในการเรียนรู้

chner ครรต์น์ (2560) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการปรับทัศนคติส่วนบุคคล ไว้ว่าทัศนคติ คือ คุณลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล หมายถึง การส่งเสริมการคิดในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล องค์ประกอบย่อยที่ 1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล หมายถึง การเตรียมความพร้อมด้านคุณลักษณะภายในจิตใจของบุคคล ผู้ที่จะทำการเสริมสร้างหรือพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ในด้านทัศนคติต่อตนเองและต่อการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความพร้อมและเปิดโอกาสในการพัฒนาตนเอง โดยเริ่มมีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความศรัทธาต่อตนเอง เข้าใจความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการปรับทัศนคติส่วนบุคคล 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์
2. ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์
3. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การพัฒนา และการพัฒนาองค์กร

1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ นักการศึกษาและหน่วยงานราชการ ได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

Gordon (1961) ได้พัฒนาวิธีการซินเน็คติคซ์ ขึ้นเพื่อสนับสนุน การใช้วิธีอุปมาในการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. อุปมาตนเอง (Personal Analogy) เป็นการคิดที่ใส่ตัวเองลงไป โดยตรงกับสถานการณ์ที่ต้องการแก้ไข นั่นคือ เมื่อเกิดปัญหาก็ให้ใส่ตัวเองลงไปในปัญหานั้น ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าต้องการให้เครื่องจักรทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ก็ให้นักเสียว่าตัวเราเป็น

เครื่องจักรนั้น ก็จะทำให้ทราบทันทีว่า ต้องการได้รับการปฏิบัติเช่นไร เช่น การดูแลเอาใจใส่ การตรวจเช็คสภาพ แหล่งพลังงานหล่อเลี้ยง อุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นต้น

2. อุปมาโดยตรง (Direct Analogy) การกระตุ้นให้ตัวเราเองค้นหาสิ่งอื่นที่แก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ การได้เห็นวิธีแก้ปัญหาของคนอื่น อาจช่วยให้เราคิด วิธีแก้ปัญหาของตนเองได้

3. อุปมาสัญลักษณ์ (Symbolic Analogy) การใช้จินตนาการที่ดูเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน เช่น การ์ตูน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

4. อุปมาคิดฝัน (Fantasy Analogy) การทำให้จินตนาการให้กว้างไกล หลุดจากโลกของความเป็นจริง อาจกระตุ้นให้พบวิธีแก้ปัญหาได้

อารี พันธุ์ณี (2555) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. ฝึกคิดบวก (Positive Thinking) ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วล้วนดีเสมอ ทันทิที่คุณเปลี่ยนความคิดชีวิตคุณก็จะเปลี่ยนไป

2. หลักในการคิดสร้างสรรค์

2.1 มองของอย่างเดียวกันแต่คิดให้แตกต่างกันไป

2.2 คิดให้ได้ปริมาณมาก

2.3 คิดให้หลากหลายทิศทาง แง่มุมต่างกัน

2.4 คิดให้ละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน

2.5 คิดในแง่มุมที่แปลกแตกต่าง

2.6 คิดผสมผสานบูรณาการ

2.7 คิดให้ลึกซึ้ง

3. ฝึกตั้งคำถามตัวเอง 2 คำถาม

3.1 สิ่งนี้คืออะไร (หน้าที่เดิม)

3.2 สิ่งนี้จะเปลี่ยนแปลงเป็นอะไรได้บ้าง

4. ฝึกคิดให้ผ่อนคลาย

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมพัฒนากระบวนการคิดของ Guilford (1956) เน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ด้วยการคิดริเริ่ม คิดคล่องตัว ยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ คิดแก้ปัญหา และการคิดไม่ยอมจำนนต่อปัญหาเน้นกระบวนการคิด

2. ส่งเสริมพัฒนาการใช้คำถามกระตุ้นการคิด ได้เสนอให้กระตุ้นความคิดด้วยการตั้งคำถามคำถามที่ขึ้นต้นด้วย 5 W 1 H คือ What When where Why Who และ whom คำถาม What happen ... if อะไรจะเกิดขึ้น ... ถ้า จะทำให้คนกล้าคิดกล้าตอบเพราะไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว แต่มีคำตอบที่เป็นไปได้มากกว่า 1 คำตอบหรือหลายๆ คำตอบ ซึ่งจะส่งเสริมให้คนกล้าคิดกล้าแสดงออกยิ่งขึ้น

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล คือ ปัจจัยที่ 1 สมรรถนะของบุคลากรในองค์กร ซึ่งเกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. ความรู้ คือ ความรู้ของบุคลากรในองค์กร ในส่วนของการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่จำเป็นต้องมีความรู้ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Knowledge) ความรู้ด้านกระบวนการผลิต (Process Knowledge) ความรู้ด้านเทคนิค (Technical Knowledge) อีกทั้งต้องมีความรู้ด้านอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ทักษะ คือ ความสามารถของบุคลากรในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเกิดความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล องค์กรประกอบด้วยที่ 2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การนำแนวคิด ทฤษฎี ทักษะวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้บุคคลมีคุณลักษณะความคิดเชิงสร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้วิธีการฝึกการคิดเชิงบวกและการคิดอย่างผ่อนคลาย ฝึกการคิดวิเคราะห์ ฝึกการคิดแบบวิชีซินเน็คติกส์ของ Gordon (1961) ฝึกตั้งคำถามเพื่อนำสู่การพัฒนาตนเอง ฝึกการศึกษาหาความรู้ และพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ และการฝึกทักษะด้านการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์กรประกอบย่อยการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. สามารถคิดเชิงบวกและการคิดอย่างผ่อนคลาย
2. สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย
3. สามารถคิดในรูปแบบการอุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ
4. สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่การเรียนรู้ การพัฒนาและการสร้างสรรค์

ให้เกิดประโยชน์ได้

5. มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและ

องค์กร

6. มีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่าง

สม่ำเสมอ

1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม นักการศึกษาและหน่วยงานราชการได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายามไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้ได้ด้วยการคิดลงมือทำด้วยความตั้งใจ มีสติมุ่งมั่น มีความต้องการเร่งด่วน พยายามทำงานให้สำเร็จเกิดเป็นผลรูปธรรม

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายามไว้ว่า สมรรถนะของบุคลากรในองค์กร คือ คุณลักษณะเฉพาะในตัวบุคคลที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งหนึ่งคือทัศนคติ ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล องค์ประกอบย่อยที่ 3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม หมายถึง การพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความเพียรในการอดทนทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดหรือการปฏิบัติ จนประสบความสำเร็จ โดยวิธีการฝึกฝนที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติในเรื่องนั้น การวางแผนการปฏิบัติ การคาดการณ์ถึงผลจากการปฏิบัติและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น การอดทนทำงานให้แล้วเสร็จไม่คั่งค้าง และการประเมินผลความสำเร็จของตนเองและพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงาน
2. มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
3. มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จ

และไม่สำเร็จ

4. มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง
5. มีการประเมินผลความสำเร็จของตนเองและสะท้อนการปฏิบัติ

เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น

2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน นักการศึกษาและหน่วยงานราชการได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านองค์กร เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในการทำงานไว้ว่า เป็นการส่งเสริมบรรยากาศสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Roger (1959) ซึ่งได้เสนอหลักการจัดบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น มั่นคง ได้รับการยอมรับในคุณค่าของบุคคล ปราศจากการข่มขู่ ทำให้เกิดความกลัว การเปรียบเทียบ การได้รับการตำหนิ และส่งเสริมความเป็นอิสระได้รับการสนับสนุนให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกที่เป็นจริง และมีการเสริมแรงให้กำลังใจ แสดงความชื่นชม ความคิด ผลงานก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่มั่นใจและกล้าแสดงความคิดสร้างสรรค์

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านองค์กร เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในการทำงานไว้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ 2 ปัจจัยทางด้านองค์กร บรรยากาศในองค์กร คือ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในที่ทำงาน ที่ส่งเสริมให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรให้มีสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมการทำงานที่ดี รวมถึงมีระบบหรือกระบวนการในการส่งเสริมให้บุคลากรสามารถสร้างสรรค์หรือแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ สภาพองค์กรและการบริหารองค์กรที่เหมาะสมจะทำให้บุคลากรมีสุขภาพจิตที่ดี รู้สึกอบอุ่น

ปลอดภัย และมีความสุข ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

การสร้างบรรยากาศในการทำงาน หมายถึง การสร้างและปรับปรุงสถานที่ทำงานให้สะอาด สวยงาม มีอากาศถ่ายเทได้ดี และมีการจัดสถานที่อย่างเหมาะสม รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร ทั้งในระดับของผู้บริหารและปฏิบัติงาน ให้มีบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตร มีการสื่อสารที่ดี มีน้ำใจ โอบอ้อมอารีซึ่งกันและกัน และมีการดูแลช่วยเหลือกันเมื่อยามมีปัญหา ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการสร้างบรรยากาศในการทำงาน 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน
2. ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายในองค์กร
3. มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้รีบทำการแก้ไข
4. มีการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กรนักการศึกษาได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ ดังนี้

Osborn (1957) ได้เสนอวิธีการในการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับวัฒนธรรมองค์กรไว้ เรียกว่า “การระดมสมอง (Brain Storming)” เป็นกระบวนการที่ใช้กับกลุ่มไม่เกิน 10 คน โดยให้เปิดใจรับฟังและมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ประวิงการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ นั้น คือ เมื่อบุคคลใดในกลุ่มเสนอความคิดเห็นขึ้นมา จะไม่มีการวิพากษ์ วิจารณ์ หรือตัดสินความคิดใดๆ ไม่ว่าจะ เป็นความคิดดี มีคุณภาพหรือมีประโยชน์น้อยก็ตาม
2. ให้อิสระทางความคิด ยอมรับความคิดที่แต่ละบุคคลในกลุ่มเสนอขึ้นมา สนับสนุนความคิดที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับความคิดเดิม มีสาระ มีประโยชน์
3. ส่งเสริมปริมาณความคิด ยิ่งมีปริมาณความคิดมากก็ยิ่งทำให้ฐานข้อมูลด้านความคิดมากขึ้นตามไปด้วย
4. ประมวลความคิดและปรุงแต่งความคิด โดยการพิจารณาตัดสินร่วมกันภายในกลุ่ม รวบรวมความคิดที่ได้มีการเสนอไว้แล้ว นำมาจัดเรียงลำดับความคิดตามคุณค่าของความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดของความคิดนั้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปออกมา

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้เสนอวิธีการในการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับวัฒนธรรมองค์กรไว้ว่า วัฒนธรรมองค์กร สิ่งที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันในการสร้างสรรค์ไอเดียใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร โดยอาจรวมถึงโครงสร้างองค์กร ลักษณะสายการบังคับบัญชาภายในองค์กร หรือภายในทีมงานบริหารโครงการที่เกิดความคล่องตัว ช่วยในการตัดสินใจต่อ สถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร องค์กรประกอบย่อยที่ 2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง การปรับวิธีการทำงานและสัมพันธ์ภายในองค์กร โดยให้บุคลากรและผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยมุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน การส่งเสริมให้มีการประชุมวงเล็ก ๆ บ่อยครั้งขึ้น โดยให้ทุกคนเปิดโอกาสรับฟังปัญหา และหาทางแก้ไขร่วมกัน ให้ทุกคนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอ และให้ทุกคนมีความก้าวหน้าเท่าเทียมกัน โดยลดล้างความลำเอียงหรือการแบ่งพรรคแบ่งพวก และทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันออกไปจากองค์กร ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการปรับวัฒนธรรมองค์กร 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน
2. มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง
3. ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน
4. ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร

2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ นักการศึกษาและหน่วยงานราชการได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ โดยนำเสนอการส่งเสริมการสร้างผลงานตามแนวคิดของ Torrance (1965) เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิด คิดให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ แนะนำความคิดลงสู่การปฏิบัติลงมือทำแบบ Learning by doing เพราะการปฏิบัติซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ สามารถสร้างชิ้นงานและนำชิ้นงานไปใช้ ให้เกิดประโยชน์ เช่น ส่งเสริมให้มีการประกวดการสร้างหรือการออกแบบผลิตภัณฑ์และนำผลงานที่คิดได้ไปใช้ทำเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มหรือนำไปใช้เป็นลวดลายของเสื้อถ้วยชาม เป็นต้น จะทำให้ผู้ผลิตเกิดกำลังใจเกิดความท้าทายในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ต่อไป

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ ในปัจจัยที่ 2 ปัจจัยทางด้านองค์กร โดยอธิบายถึงระบบการสร้างแรงจูงใจ คือ สิ่งกระตุ้นทั้งภายใน และภายนอก ที่กระตุ้นและชักนำให้พนักงานกระทำการสิ่งต่างๆ ตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการ

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร องค์กรประกอบย่อยที่ 3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ หมายถึง การดำเนินการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสรรคผลงานหรือวิธีการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น เช่น สร้างสรรคให้เกิดวิธีการลดต้นทุน ประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณ ทนสมัย แต่ได้ผลงานที่มีคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริม และการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาหรือการสร้างสรรค์ผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนาและพัฒนาศักยภาพ
2. มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ
3. มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม

แนวทาง

1. ความหมายของแนวทาง

พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน (2546) แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

สรุปได้ว่า แนวทาง หมายถึง วิธีการหรือแนวปฏิบัติที่ใช้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อเป็นหลักหรือแนวคิดที่นำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติต่อไป

2. ลักษณะที่ดีของแนวทาง

คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง ได้มีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ (2544) สรุปไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง การศึกษาและการจัดทำเอกสารที่ประกอบไปด้วยข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นที่แสดงถึงเหตุผลสนับสนุนความถูกต้องสมบูรณ์ ของโครงการเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการที่ดี โดยโครงการที่ดี ได้แก่ โครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเมื่อปฏิบัติแล้วจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน

สุบิน อ้อสุวรรณ (2544) สรุปไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง ข้อกำหนดหรือสิ่งที่ระบุไว้นั้นสามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอบวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

วรรณารี ปทุมมาศ (2546) สรุปไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง รายละเอียดของแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้นั้น สอดคล้องตรงกับความต้องการตามบริบทของโรงเรียนที่นำไปปฏิบัติได้จริง

ศักดิ์ผจญ เริงใจ (2547) สรุปไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง รายละเอียดที่ระบุไว้ในแนวทางนั้นสามารถปฏิบัติได้จริงภายใต้บริบทของโรงเรียนและชุมชน

ปรีชา กองจินดา (2549) สรุปไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง สิ่งที่ระบุในแนวทางเป็นไปตามหลักวิชาการมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ภายใต้บริบทของโรงเรียน

สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง ข้อกำหนดหรือสิ่งที่ระบุไว้นั้นสามารถปฏิบัติได้จริง มีความถูกต้องตามหลักวิชาการมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ภายใต้บริบทของโรงเรียน

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 5 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และมาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของสภาการศึกษาเมื่อคราวประชุม ครั้งที่ 2/2553 วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553จึงกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพื่อบริหารและจัดการศึกษาสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะแต่ระดับมัธยมศึกษาประกอบด้วยท้องที่จังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ โดยแบ่งออกเป็น 10 สหวิทยาเขต ดังนี้

1. สหวิทยาเขตปทุมเทวาภิบาล จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย ปทุมเทพวิทยาคาร หินโงมพิทยาคม ค่ายบกหวานวิทยา และน้ำสวยวิทยา
2. สหวิทยาเขตหนองคาย จำนวน 5 โรงเรียนประกอบด้วยหนองคายวิทยาคาร ผางพิทยาคม เวียงคำวิทยาคาร พระธาตุบังพวนวิทยา และปทุมเทพวิทยาคาร 2 (กวนวันวิทยา)
3. สหวิทยาเขตเทสรังสี จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย สังคมวิทยา พานพร้าววังม่วงพิทยาคม โพธิ์ตากพิทยาคม พระพุทธบาทพิทยาคม และวราลาโกนุสรณ์
4. สหวิทยาเขตท่าบ่อ จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย ท่าบ่อ ท่าบ่อพิทยาคม ถ่อนวิทยา หนองนางพิทยาคม เตือวิทยาการ และโคกคอนพิทยาคม
5. สหวิทยาเขตพิสัยสรเดช จำนวน 5 โรงเรียน ประกอบด้วย ชุมพลโพธิ์พิสัย ปากสวยพิทยาคม กุดบงพิทยาคารนา หนึ่งพัฒนศึกษา และร่มธรรมานุสรณ์
6. สหวิทยาเขตเบญจพิทย์ จำนวน 5 โรงเรียน ประกอบด้วย วังหลวงพิทยาสรรพ ประชาบดีพิทยาคม พระบาทนาสิงห์พิทยาคม นาดีพิทยาคม และเข็มพิทยาคม
7. สหวิทยาเขตโซ่พิสัย-ปากคาด จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย โซ่พิสัยพิทยาคม ศรีชมภูวิทยา โนนคำพิทยาคม โพนทองประชาสรรค์ ปากคาดพิทยาคม สมสนุกพิทยาคมและหนองยองพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก
8. สหวิทยาเขตบึงกาฬ จำนวน 5 โรงเรียน ประกอบด้วย บึงกาฬ นาสวรรค์พิทยาคม หนองแข็งพิทยาคม โพธิ์ทองวิทยานุสรณ์ และบุงคล้านคร
9. สหวิทยาเขตศรีพรเจริญ จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย พรเจริญวิทยา ศรีวิไลวิทยา ภูทอกวิทยา ประชาชนิมิตพิทยานุกูล ศรีสำราญพิทยาคม และหนองหัวช้างวิทยา
10. สหวิทยาเขตเซกา จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย เซกาหนองห้างพิทยา เจ็ดสีวิทยาคาร โสภก่ามวิทยา ท่าดอกคำวิทยา เหล่าคามพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก และบึงโขงหลงพิทยาคม
11. พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน คือ ราชประชานุเคราะห์ 27

ทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

จากการปรับเปลี่ยนสถานการณ์ตามข้อเสนอของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในการลงทุนด้านการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการประเมินผลผู้เรียน 3) ด้านครู และผู้บริหารโรงเรียน และ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งมีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดแนวทางเพื่อพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลก โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ประกอบด้วย วิทยาลัยฯ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ผลผลิต จุดเน้น และตัวชี้วัด ดังนี้

วิทยาลัยฯ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา และบูรณาการการจัดการศึกษา

ค่านิยม (Corporate Culture)

มุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นมาตรฐาน บริหารจัดการบนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการจัดการศึกษา 15 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
3. สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ
4. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ 5 กลุ่มสาระหลักให้สูงขึ้น
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความเข้มแข็งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ตรงตามความต้องการของบุคคล และ สถานศึกษา

1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาวิธีจัดการเรียนรู้ ที่ใช้ทักษะกระบวนการคิด รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัย

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร จากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทั้งในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนหรือภาคส่วนอื่น ๆ ตามความพร้อมของโรงเรียน

1.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้

1.5 ครูจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

1.6 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจิตวิญญาณของความเป็นครูการเป็นครูมืออาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพ

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญกำลังใจในการทำงานและมีผลการปฏิบัติงาน แข็งแรง

4. องค์กร องค์กรคณะบุคคล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียวางแผนสรรหาย้าย โอนครู และ บุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

ตัวชี้วัดด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ตรงตามความต้องการของ บุคคล และ สถานศึกษา

1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนผ่านการประเมินการพัฒนาวิธีการจัดการ เรียนรู้ที่มีทักษะกระบวนการคิด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร

1.2 ศึกษาวิเคราะห์ทุกคนสามารถนิเทศและช่วยเหลือครูให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน มี ID-Plan และนำไปใช้ในการพัฒนา ตนเอง

2. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษาทุกโรง (โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนในฝัน และโรงเรียนดี ประจำตำบล โรงเรียนประชารัฐ) มีความสามารถบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในระดับดีขึ้นไป

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญกำลังใจในการทำงาน และมีผลการปฏิบัติงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนที่มีผลการปฏิบัติงานแข็งแรงตามเกณฑ์ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

4. องค์กร องค์กรคณะบุคคล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียวางแผนสรรหาย้าย โอนครู และ บุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและ
คณะกรรมการสถานศึกษามีการบริหารงานบุคคลเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

ผลการดำเนินงาน

ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และผลการ
ทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET)
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 มา
ประเมินภาพรวมแล้วคะแนนยังไม่ผ่านเกณฑ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับผลการสอบเฉลี่ยร้อยละ
36.58 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับผลการสอบเฉลี่ยร้อยละ 31.18 จากข้อมูลแสดง
ให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำซึ่งควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ด้านผู้เรียนมีความสามารถในด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา
ในสถานศึกษาซึ่งเป็นปัญหาทางการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

จากข้อมูลบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21
มีความจำเป็นอย่างยี่งที่ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และนับว่าเป็นความจำเป็นเร่งด่วน จากข้อมูลผลการประเมินและ
ความสำคัญดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูให้มีความรู้
ความสามารถ มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความคิดเชิงสร้างสรรค์ และจำเป็นต้องพัฒนา
ตนเองให้เป็นบุคคลที่มีทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มี
ประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

อานนท์ ศักดิ์วีระวิทย์ (2547) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์เชาวน์
ปัญญา และบุคลิกภาพ และสร้างแบบจำลองพยากรณ์ความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรทางการตลาด
ไทย กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรทางการตลาดจำนวน 48 คน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์มี
ความสัมพันธ์ทางบวกกับเชาวน์ปัญญา ความชอบสร้างสรรค์สัมพันธ์ การเปิดกว้างต่อประสบการณ์
และความมีสติสำนึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความไม่มั่นคง
ทางอารมณ์

อรคนนท์ ดวงสุวรรณ (2548) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมอง
ที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดนอกเนกนัย หรือคิดแบบกระจาย (Divergent
Thinking) ซึ่งประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิด
ยืดหยุ่น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษา
ชั้นที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย แล้วแบ่งนักศึกษา

ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จำนวน 40 คนและกลุ่มที่ ฝึกโดยการวาดภาพบนกระดาษจำนวน 40 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่นในแต่ละกลุ่มและระหว่างกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีค่าความเชื่อมั่น 0.82 และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test (Dependent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ผลสรุปนักเรียนกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มได้สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยการวาดภาพบนกระดาษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่อง ด้านความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่น ทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในทุกด้าน โดยใช้การฝึกทั้งสอง 2 วิธีโดยเน้นด้านความคิดริเริ่มเป็นพิเศษ เพื่อให้ นักศึกษามีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ยิ่งขึ้นต่อไป

สิริลักษณ์ นิตธรรมกุล (2552) ได้ศึกษาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนด้านขุนทด อำเภอด้านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กิจกรรมศิลปะที่จัดโดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมศิลปะ มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น จากคะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้ชุดการจัดกิจกรรมศิลปะมีค่าคะแนนเฉลี่ย 5.11 หลังการใช้ชุดการจัดกิจกรรมศิลปะ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 22.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทุกด้าน ด้านความคิดคล่อง ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.41 หลังการจัดกิจกรรมศิลปะมีค่าคะแนนเฉลี่ย 8.47 ด้านความคิดริเริ่มก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.88 หลังการจัดกิจกรรมศิลปะมีค่าคะแนนเฉลี่ย 9.00 และด้านความคิดยืดหยุ่น ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะมีค่าคะแนนเฉลี่ย 0.82 หลังการจัดกิจกรรมศิลปะมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.52 และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า หลังจากให้นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการจัดกิจกรรมศิลปะแล้วนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นทั้งภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุธินันท์ ภักดิ์วิฑู (2556) การพัฒนาโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้ 1) องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบต้องเป็นสิ่งใหม่ ใช้การได้และมีความเหมาะสม ดังนี้ 1) ครูมีการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ครูมีการจัดกิจกรรมโดยปลูกฝัง และเสริมแรงนักเรียน 3) ครูมีการจัดกิจกรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ 4) ครูมีการจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม 5) ครูมีการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อและเทคโนโลยี 6) ครูมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิต 7) ครูมีการจัดกิจกรรมโดยใช้นวัตกรรมการสอน 8) ครูมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น 9) ครูมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม และ 10) ครูมีการจัดกิจกรรมโดยมีการวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการสอบถามครูที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมในการแข่งขัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนวัตกรรมครูในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และความ

คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าครูและผู้เชี่ยวชาญ มีระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน 2) โปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการของโปรแกรมพัฒนา การประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรม โดยกระบวนการของโปรแกรมพัฒนา มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการเตรียมการ (Preparation) ประกอบด้วย กิจกรรม 1 : สำรวจประสบการณ์เดิม และกิจกรรม 2 : วางแผนร่วมกัน 2) ขั้นการบ่มเพาะ (Incubation) ประกอบด้วย กิจกรรม 3 : สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด 3) ขั้นการเห็นแจ้ง (Insight) ประกอบด้วย กิจกรรม 4 : ประยุกต์แนวคิด และกิจกรรม 5 : การนำไปปฏิบัติ 4) ขั้นการตรวจสอบ ประเมินค่า ประกอบด้วยกิจกรรม 6 : การนิเทศติดตามผลและประเมินผลร่วมกัน และ 5) ขั้นเสริมสร้างความเข้มแข็ง ประกอบด้วย กิจกรรม 7 : ให้ข้อมูลย้อนกลับและการเสริมแรง และ กิจกรรม 8 : การสัมมนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พบว่าโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สร้างขึ้นโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โปรแกรมพัฒนาที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ในหัวข้อโปรแกรมพัฒนาที่มีการจัดลำดับขั้นตอนการพัฒนาสอดคล้องสัมพันธ์ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน โปรแกรมพัฒนาที่มีการกิจกรรมการพัฒนาในแต่ละขั้นตอนจัดอย่างเป็นลำดับเหมาะสม และโปรแกรมพัฒนาที่มีการกำหนดขั้นตอนของรูปแบบการอบรมมีความสมบูรณ์ครอบคลุม ความจำเป็นของการพัฒนาที่ดี ส่วนหัวข้ออื่นๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนากับกลุ่มเล็ก พบว่า โปรแกรมพัฒนานี้ มีประสิทธิภาพ 83.28/80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 3) ประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูมีคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านเจตคติเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา หลังใช้โปรแกรมพัฒนาสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อประเมินความพึงพอใจของครูต่อโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ โปรแกรมพัฒนาที่มีความชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และโปรแกรมพัฒนามีเนื้อหาสาระครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนหัวข้ออื่นๆ ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ธีญญารัตน โทมลเกียรติ (2557) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์ 1 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง การประยุกต์ 1 และเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง การประยุกต์ 1 กับเกณฑ์กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียน ภ.ป.ร.ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่องการประยุกต์ 1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ โดยแบบแผนการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One-Group Pretest-Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-Test for Dependent Samples และ t-Test for One Group ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง การประยุกต์ 1 สูงวกากอนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง การประยุกต์ 1 มีค่าเท่ากับ 0.5195 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง การประยุกต์ 1 สูงวกากเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 28.03 คิดเป็นร้อยละ 70.07 ของคะแนนเต็ม 4) ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง การประยุกต์ 1 สูงวกากอนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วาทีณี บรรจง (2556) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาผลการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง 2) ศึกษาผลการจัดประสบการณ์ศิลปะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้แผนการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบกับกลุ่มควบคุมที่ใช้แผนการจัดประสบการณ์ศิลปะแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาภาคการศึกษาปลายปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอินทโมลีประทาน อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน ระยะเวลาที่ใช้การวิจัย 12 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธัญญารัตน์ บัวพันธ์ (2558) ได้ศึกษาการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบแนวคิดสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โครงการบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 396 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 328 คน ครู จำนวน 331 คน นักเรียน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินคุณลักษณะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า 1 กรอบแนวคิดการบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดเห็น ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยภาระงานในการบริหารโรงเรียน 5 งาน คือ งานพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ งานวัดและประเมินผล งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้และงานกิจกรรมนักเรียน กระบวนการบริหารโรงเรียน 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การนำไปปฏิบัติและการประเมินผลที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา 9 คุณลักษณะ คือ ความอยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความอิสระ การมีจินตนาการความคิดแปลกใหม่ การมีสุนทรียภาพ ความกล้าเสี่ยง การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การหยิ่งรู้ 2 สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก คือ 1) กลยุทธ์เปลี่ยนกระบวนการที่เน้นการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา 2) กลยุทธ์เพิ่มเครือข่ายสนับสนุนการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา 3) กลยุทธ์ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาและกลยุทธ์รอง 8 กลยุทธ์ คือ 1) วางแผนพัฒนาหลักสูตรพลวัต 2) ขับเคลื่อนกลไกการจัดทำหลักสูตรอย่างเข้มแข็ง 3) พัฒนาการมีส่วนร่วมในทุกงาน 4) ส่งเสริมภูมิปัญญาชุมชนเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ 5) เร่งรัดการนำเทคโนโลยีมาใช้ 6) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 7) ส่งเสริมวิชาชีพการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และ 8) สนับสนุนการนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ

อรุณ กิตติชนม์ธวัช (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1 ศึกษากรอบแนวคิดรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาและขนาดรูปแบบการบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยกลุ่ม

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 397 โรง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน จำนวน 1985 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินและแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1 กรอบแนวคิด รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบทางการ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน รูปแบบการเมือง รูปแบบวัฒนธรรม โดยแต่ละรูปแบบมี 8 องค์ประกอบส่วนกรอบแนวคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาประกอบด้วยคุณลักษณะหลัก 6 ด้าน ได้แก่ 1 ความสามารถทางปัญญาและการรู้แจ้ง 2 บุคลิกภาพสร้างสรรค์ 3 ความกล้าหาญ 4 ความใจกว้างและเชื่อมั่นในผู้รับมอบหมายงาน 5 ความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จ และ 6 ความรอบรู้ 2 สภาพปัจจุบันของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน และรูปแบบทางการ รองลงมาคือ รูปแบบวัฒนธรรม ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ แบบทางการและรูปแบบวัฒนธรรม ตามลำดับและ 3 รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 คือรูปแบบเพื่อนร่วมงาน จึงทำการ (CFM Model) เป็นรูปแบบสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่มาจากการบูรณาการรูปแบบ เพื่อนร่วมงานและรูปแบบทางการ และรูปแบบที่ 2 คือรูปแบบเพื่อนร่วมงานอิงวัฒนธรรมและทางการ (CCFM Model) เป็นรูปแบบสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งบูรณาการรูปแบบเพื่อนร่วมงาน รูปแบบทางการ และรูปแบบวัฒนธรรม โดยทุกองค์ประกอบของทั้ง 2 รูปแบบใช้รูปแบบเพื่อนร่วมงานและรูปแบบทางการ ยกเว้นรูปแบบ CCFM มีการนำรูปแบบวัฒนธรรมมาร่วมใช้ในองค์ประกอบที่ 7 และ 8

นุชนาฏ ชุ่มชื่น (2560) ได้วิจัยการจัดการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ของครูช่างไฟฟ้า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์สำหรับการฝึกสอนครูช่างไฟฟ้าโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ KWLPA Model กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียนที่ลงทะเบียนวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นชุดการสอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบ KWLPA Model แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการนำชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้งาน พบว่า 1) ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่พัฒนาขึ้นมีค่าร้อยละ 72.35/81.15 และ 2) กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านสมรรถนะความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาสมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์สำหรับครูช่างไฟฟ้าได้ดี

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยด้านการจัดการโอเดียความคิดสร้างสรรค์และสมรรถนะของบุคลากรที่ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมในองค์กร กรณีศึกษา บริษัทผู้ผลิตยางรถยนต์ขนาดใหญ่ในประเทศไทย จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทำให้ได้มาซึ่งแบบจำลองงานวิจัย จากนั้นทำการพัฒนาแบบสอบถามและเก็บข้อมูลการ

สำรวจ โดยได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวนทั้งสิ้น 492 ชุด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจและการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการไอเดียความคิดสร้างสรรค์ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของบุคลากร และสมรรถนะของบุคลากรส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมตามลำดับ โดยองค์ประกอบด้านการจัดการไอเดียความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย (1) วัฒนธรรมองค์กร (2) บรรยากาศในองค์กร (3) รูปแบบความเป็นผู้นำ (4) ระบบการสร้างแรงจูงใจ (5) โครงสร้างองค์กร (6) ทักษะการต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และสำหรับองค์ประกอบด้านสมรรถนะบุคลากร ประกอบไปด้วย (1) ความรู้ (2) ทักษะด้านการปฏิบัติงาน (3) ทักษะด้านการจัดการงาน (4) บุคลิกภาพเชิงสร้างสรรค์ (5) ความกระตือรือร้นต่อการพัฒนาต่าง ๆ ดังนั้น องค์กรที่ต้องการให้เกิดการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ควรให้ความสำคัญต่อการจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อให้การสร้างนวัตกรรมขององค์กรประสบความสำเร็จ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Torrance (1963) ได้เสนอกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ลักษณะ โดยเชื่อว่าเป็นพื้นฐานที่จะกระตุ้นและจูงใจให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ คือ 1) ลักษณะความไม่สมบูรณ์ การเปิดกว้าง (Incompleteness Openness) เป็นลักษณะพื้นฐานแรกที่สุดในกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาคือ ความไม่สมบูรณ์ความไม่เปิดกว้างมีเทคนิควิธีสอนหลายวิธีที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยความไม่สมบูรณ์ไปกระตุ้นการเรียนรู้ให้เกิดความอยากรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยปกติเทคนิควิธีการสอนนี้ จะให้ได้ผลก่อนเริ่มบทเรียน การให้การบ้าน และการทำกิจกรรมการเรียนอื่น 2) ลักษณะการสร้างหรือผลิตบางสิ่งบางอย่างขึ้นมา (Producing Something and Using It) วิธีหนึ่งที่ Torrance เสนอแนะมาให้กระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา คือการให้ผู้เรียนสร้างหรือผลิตงานบางอย่างขึ้นให้เป็นประโยชน์ ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีหลักที่มายอร์และทอแรนซ์ นำมาใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น 3. ลักษณะใช้คำถามของเด็ก (Using Pupil Question) ความอยากรู้อยากเห็นของเด็กๆ ทำให้เขาถามคำถามต่างๆ มากมาย ดังนั้นครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ถามคำถามและครู ต้องยอมรับได้ว่าไม่มีอะไรที่จะเป็นรางวัลแก่เด็กมากไปกว่าการที่เด็กได้ค้นพบคำตอบที่เขาถาม แต่มีได้หมายความว่าครูจะต้องตอบคำถามนั้นในทันทีทันใดทุกครั้ง แต่ครูต้องหาวิธีการช่วยหรือ ใช้คำถามกลับเพื่อให้เด็กหาคำตอบเองจากแหล่งที่เด็กสามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตัวของเขาเอง เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เด็กจะพอใจและเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

Hallman (1971) ได้ให้ข้อเสนอในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แก่นักเรียน ดังนี้
 1) ให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเป็นผู้ค้นพบและอยากทดลอง 2) จัดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบเสรี ให้นักเรียนมีอิสระในการคิดและการแสดงออกที่มีอิสระในการศึกษาค้นคว้าในกรอบของความสนใจ และความสามารถของเขา ครูต้องไม่กระทำตัวเป็นเผด็จการทำความเข้าใจ 3) สนับสนุนให้นักเรียนเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง 4) ส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ โดยยั่วยุให้นักเรียนคิดหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่กว่าเดิม ส่งเสริมการคิดจินตนาการ ส่งเสริมให้นักเรียนคิด วิธีการแก้ปัญหาแปลกๆ ใหม่ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้

นักเรียนมีความกล้าเสี่ยงทางสติปัญญา (Intellectual Risk) 5) ไม่เข้มงวดกับผลหรือคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบของนักเรียนจนเกินไป ครูต้องไม่ให้ความสำคัญของความคลาดเคลื่อนจนเกินไปนัก ต้องยอมรับว่าความคลาดเคลื่อนและความผิดพลาดนั้นเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ 6) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความยืดหยุ่นทางสติปัญญา (Intellectual Flexibility) โดยช่วยให้นักเรียนคิดหาคำตอบ หรือแก้ปัญหาหลายวิธี ด้วยการพยายามคิดหาความหมายใหม่โดยใช้ประสบการณ์เดิมในบริบทใหม่ไม่ให้ยึดมั่นกับประสบการณ์เดิมอย่างมั่นคงเพียงด้านเดียว 7) สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักประเมินผลสัมฤทธิ์ และความก้าวหน้าของตนด้วยตนเองให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ และรู้จักประเมินตนเองพยายามหลีกเลี่ยงการใช้เกณฑ์มาตรฐาน หรือข้อสอบมาตรฐาน 8) ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้วางแผนการรับรู้ในสิ่งเร้า ทั้งในด้านความรู้สึกและปัญหาด้านสังคมและบุคคล 9) ส่งเสริมให้นักเรียนตอบปัญหาประเภทปลายเปิดที่มีความหมาย และไม่มีคำตอบที่เป็นจริงที่แน่นอนตายตัว คำถามประเภทนี้จะสนับสนุนให้นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม 10) เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ความคิดและเครื่องมือแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าใจกระบวนการโดยตลอด 11) ฝึกให้นักเรียนต่อสู้ความล้มเหลวและความคับข้องใจ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีความสามารถที่จะอยู่ในสถานการณ์ที่คลุมเครือและสามารถจัดการกับสถานการณ์ เหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม 12) ฝึกให้นักเรียนพิจารณาปัญหาในภาพรวมมากกว่าจะพิจารณาปัญหาย่อย ๆ ให้อัจฉริยะการแก้ปัญหาและเข้าใจปัญหาเหล่านั้น จากที่ได้มีผู้เสนอวิธีในการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

Blloyd (2004; อ้างถึงใน จารุวรรณ ปะกัง, 2551) ได้ศึกษาความทรหดอดทนมีอิทธิพลต่อการเข้าถึงความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ภายใต้สภาพที่ตึงเครียดได้อย่างไร วิธีการศึกษาเก็บข้อมูลสองครั้ง จากนักศึกษาและลูกจ้างกลุ่มเดียวกัน จำนวน 205 คน ที่วิทยาลัยชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันตกตอนกลาง ตลอดเวลา 12 สัปดาห์ในภาคฤดูใบไม้ร่วง คะแนน 2 ครั้ง ในวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในการคิดเชิงสร้างสรรค์กับการเปลี่ยนแปลงความเครียดระหว่างผู้ที่มีความทรหดอดทนต่ำและผู้ที่มีความอดทนสูง โดยผลการศึกษาเสนอแนวโน้มที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ทรหดอดทนต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทรหดอดทนสูง เมื่อเปรียบเทียบกันที่จุดกำหนดให้ในเวลาถึงแม้ว่าไม่มีสหสัมพันธ์แต่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และบุคคลที่มีความทรหดอดทนต่ำ ความสัมพันธ์เชิงลบอยู่ระหว่างระดับความเครียดกับการแสดงให้เห็นความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ และมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับความเครียดกับความสามารถในการสร้างสรรค์สำหรับผู้ที่มีความอดทนสูง ข้อค้นพบเหล่านี้ให้ความเข้าใจใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิธีการที่การคิดเชิงสร้างสรรค์อาจช่วยทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างความทรหดอดทนกับความเครียดได้ มีเหตุผลที่เชื่อถือได้ว่าภายใต้สภาพความเครียด การคิดสร้างสรรค์อาจจะได้รับความสะดวกจากความอดทนทางจิตวิทยา

Wilson (2011) ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกฝังภาวะผู้นำของครูสู่การเรียนรู้ อย่างมืออาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความรู้สึกที่แตกต่างกันต่อการทำงานประสบการณ์ และการรับรู้ของครูผู้สอนที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการพัฒนาของพวกเขา ครูส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานความเป็นผู้นำในโรงเรียน มีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนการเรียนรู้ อย่างมืออาชีพมีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของครู ดังนั้นการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการวิจัยในอนาคต

จะดำเนินการเพื่อตรวจสอบอิทธิพลของผู้นำในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของครู และผลสะท้อนจากชุมชนต่อการพัฒนาครู

Abascal และ Diaz (2013; อ้างถึงใน ธนกร คงรัตน์, 2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ความรู้สึกแบบต่าง ๆ กับการสร้างสรรค์ความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบใน 3 สถานการณ์ คือ 1) ศึกษาความรู้สึกทั่ว ๆ ไป ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ 2) ศึกษาความรู้สึกเป็นสุขและความรู้สึกเศร้าจากการชมภาพยนตร์ 3) ความรู้สึกเป็นสุข และเป็นทุกข์โดยปิดตา ให้คาบดินสอด่ด้วยฟัน และอมปากกา แล้วเปรียบเทียบการสร้างสรรค์ความคิดแบบอเนกนัย โดยใช้แบบทดสอบ TTCT ในการประเมิน พบว่า อารมณ์ความรู้สึกทางบวกและมีความสุขนั้น มีผลให้เกิดการสร้างสรรค์ความคิดแบบอเนกนัยเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาสร้างความคิดแบบอเนกนัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศจะเห็นได้ว่าการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก หากครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ครูสามารถจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความคิดเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกล้าแสดงออก สามารถรู้ข้อคิดเห็นแยกข้อเท็จจริงที่สำคัญสามารถประเมินและตัดสินใจรับข้อมูลที่ถูกต้องได้ ครูมีการประเมินพัฒนาการของนักเรียนด้วยวิธีการที่เน้นกระบวนการคิดอย่างหลากหลาย และต่อเนื่องจากที่ครูมีความรู้เข้าใจถึงกระบวนการเพื่อเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ และองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้แล้วนำเทคนิคดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้เข้าใจสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตการเรียนและชีวิตประจำวันได้ นับว่าเป็นการส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้เต็มกำลังความสามารถ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

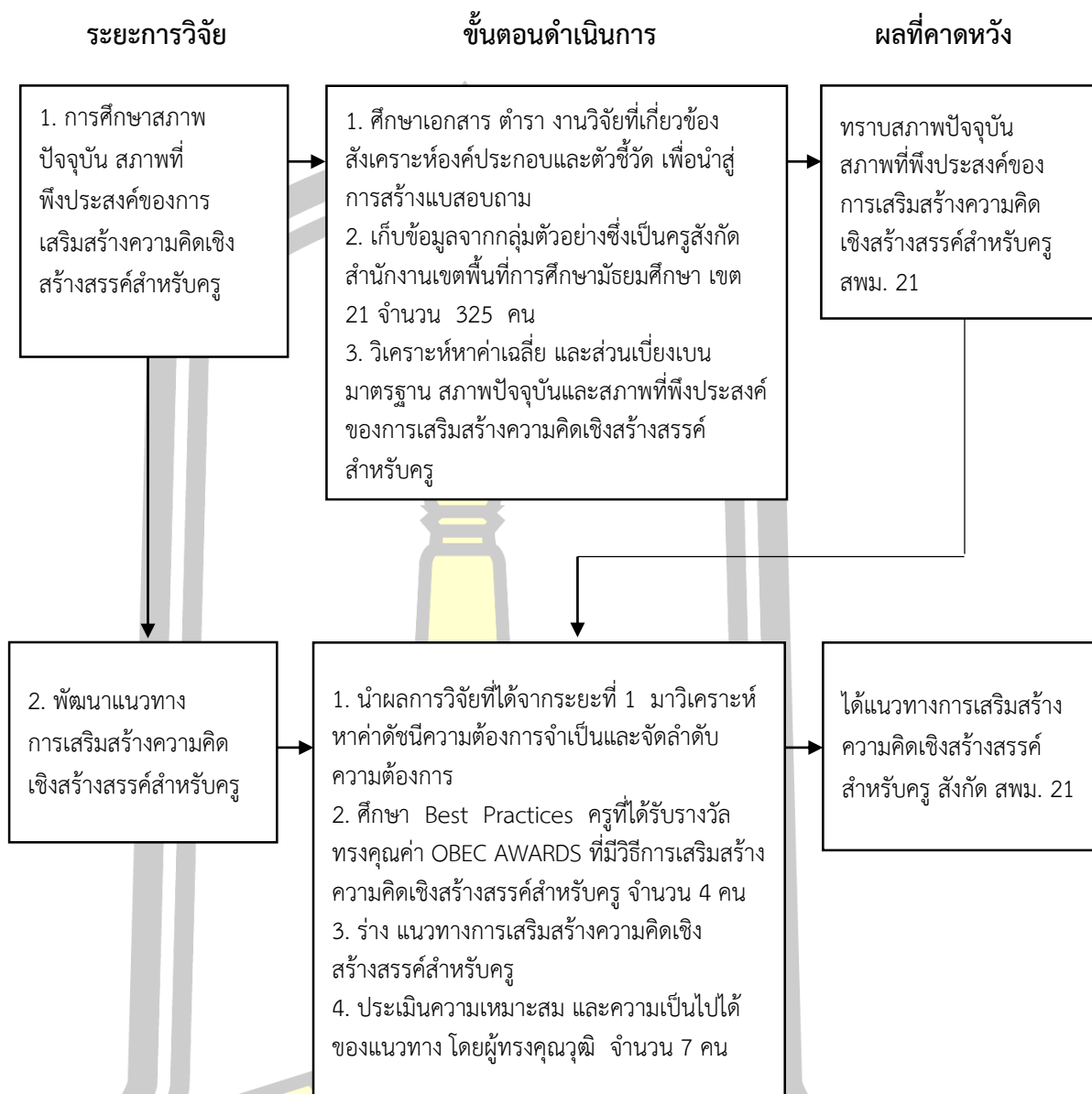
การวิจัยเรื่องแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ (2 Phases) ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง แสดงดังในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

รายละเอียดการวิจัยแต่ละระยะมีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างความคิด

สร้างสรรค์สำหรับครู เพื่อนำมาเป็นการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ซึ่ง
 ใต้อิงค์ประกอบการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู จำนวน 2 องค์กรประกอบหลัก 6
 องค์กรประกอบย่อย 25 ตัวชี้วัด

1.2 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิง
 สร้างสรรค์สำหรับครู เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและคณะผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำ
 แบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

1.3 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือ
 แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และนำไปสู่การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 21 จำนวน 2,014 คน จาก 56 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 21 จำนวน 325 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตาราง
 สำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบ
 แบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย รายละเอียดการ
 ดำเนินการ มีดังนี้

2.2.1 จำแนกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
 ออกตามขนาดของโรงเรียน 4 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่
 พิเศษ

2.2.2 จับสลากเลือกโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 50 ของจำนวน
 โรงเรียนแต่ละขนาด รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 29 โรงเรียน

2.2.3 พิจารณาสัดส่วนของจำนวนครูที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนของ
 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan แล้วทำการกำหนด
 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในอัตราร้อยละ 16 ของจำนวนประชากรจำแนกตามขนาดโรงเรียน รายละเอียด
 ของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนโรงเรียน		จำนวนครู	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	3	2	39	7
ขนาดกลาง	35	18	710	114
ขนาดใหญ่	10	5	442	72
ขนาดใหญ่พิเศษ	8	4	823	132
รวม	56	29	2,014	325

2.2.4 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 3 ข้อ สอบถาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (Likert Ratings Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ทำการสังเคราะห์และตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ นำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

3.2.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่างๆ จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2544) หนังสือระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551) และทำการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

3.2.3 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม ข้อคำถามและรูปแบบการพิมพ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักพิจารณาเห็นชอบ และอนุญาตให้นำแบบสอบถามไปเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาต่อไป

3.2.4 นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการประเมินความสอดคล้อง คณะผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

3.2.4.1 เป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินทางการศึกษา

3.2.4.2 มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน หรือการบริหารการศึกษา หรือการวิจัยทางการศึกษา หรือการวัดและประเมินทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3.2.4.3 สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต ในสาขาวิชาทางการศึกษา ได้แก่ การวิจัยและประเมินทางการศึกษา การวัดผลการศึกษา และสาขาทางการศึกษาอื่น ๆ คณะผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีดังต่อไปนี้

1) ดร.อนันต์ พันนึก ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

2) นางพรทิพา นันตะสุข ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยนเรศวร ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3) นางสาววิชุดา หนูจันทร์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสังคมิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

4) นายวิรัช ชาญ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

5) นายวิษณุ อังตระกูล ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสังคมิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ผลการประเมินความสอดคล้องโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.60 – 1.00 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้

3.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 คน ทำการทดลองเครื่องมือจำนวน 10 โรงเรียน จำนวนกลุ่มทดลอง 30 คน

3.2.6 นำผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มทดลอง ทำการหาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ปรากฏดังนี้

3.2.6.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกรายชื่อระหว่าง 0.316 – 0.765 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.885

3.2.6.2 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกรายชื่อระหว่าง 0.322 – 0.806 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.924

3.2.7 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

4.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือราชการทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนที่มีระยะทางไม่เกิน 15 กิโลเมตร ด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านตู้รับ-ส่งหนังสือราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และติดต่อขอรับคืนด้วยตนเอง โดยทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนมาได้ จำนวน 272 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.69 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

5. การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของ
การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์
สำหรับครู อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของ
การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์
สำหรับครู อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของ
การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์
สำหรับครู อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของ
การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์
สำหรับครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 ร้อยละ (Percentage, %)

6.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$)

6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

6.2.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวมของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด,
2554)

6.2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา
(Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยการนำข้อมูล
ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากการวิจัยระยะที่ 1 มาหาค่าดัชนีความ
ต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยคำนวณจากสูตร
ต่อไปนี้ $PNImodified = (I-D)/D$ (I = สภาพความต้องการที่คาดหวัง ; D = สภาพที่เป็นจริง)

1.2 สัมภาษณ์ครูต้นแบบ เพื่อสังเคราะห์วิธีการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดย
ศึกษาจากครูที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า OBEC AWARDS จำนวน 4 คน

1.3 พัฒนา ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

1.4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

2.1 คณะครูต้นแบบ ซึ่งเป็นครูที่มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์และได้รับรางวัลทรงคุณค่า OBEC AWARDS จำนวน 4 คน ซึ่งผู้วิจัยทำการเลือกครูต้นแบบ แบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

2.1.1 เป็นครูที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติ และ

2.1.2 ได้รับรางวัลครูผู้สอนยอดเยี่ยม ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ครูต้นแบบ 4 คน มีข้อมูลดังนี้

2.1.2.1 นายวุฒิศักดิ์ มานะศรี ครูโรงเรียนวังสามหมอวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560

2.1.2.2 ว่าที่ร้อยตรีพิชิต แก้วสุริวงษ์ ครูโรงเรียนบ้านหัวนาคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560

2.1.2.3 นายปรีชากร ภาชนะ โรงเรียนภูเขียว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560

2.1.2.4 นางพรรณรัตน์ ชัยชนะสมบัติ ครูโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

2.2.1 สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต ในสาขาวิชาทางการศึกษา ได้แก่ การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวิจัยและประเมินทางการศึกษา หรือสาขาทางการศึกษาอื่น ๆ

2.2.2 มีวิทยฐานะในระดับชำนาญการพิเศษเป็นต้นไป

2.2.3 เป็นผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาครู การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีข้อมูลดังนี้

1. อาจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร วุฒิการศึกษา Ph.D. Education Administration, Deakin University อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

2. อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ วุฒิการศึกษาคุรุศึกษบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. นายสมใจ วิเศษทักษิณ วุฒิการศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

4. นายชานนท์ คำจันทร์ วุฒิการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

5. นายกมลพันธ์ แก้วโชติ วุฒิการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

6. นายอนุศักดิ์ อินทบุตร วุฒิการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

7. นายมหันต์ เวทไธสง วุฒิการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวังม่วงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์ ครูที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า OBEC AWARDS ที่มีวิธีการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู (Best Practices) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ

3.1.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับมาก
3 คะแนน หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับน้อย
1 คะแนน หมายถึง	แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ ครูที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า OBEC AWARDS ที่มีวิธีการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู (Best Practices) ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2.1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์

3.2.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์

3.2.1.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยมต่อไป

3.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.2.2.2 ร่างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

3.2.2.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจและให้คำแนะนำ อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเห็นชอบ

3.2.2.4 นำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ของแบบประเมิน คณะผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นชอบ

3.2.2.5 นำแบบประเมินแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู เสนอคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูต้นแบบและผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของครูต้นแบบและผู้ทรงคุณวุฒิ และเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบสมบูรณ์ของการตอบแบบประเมินแต่ละฉบับ

5.1.2 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 ร้อยละ (Percentage, %)
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$)
  - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D)
2. การวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร PNI modified ของนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2544)

$$\text{PNI modified} = (I-D)/D$$

I (Important) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่เป็นจริง

3. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ
  - 3.1 การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยหาค่า IC (Index of Consistency) ตามสูตรของ Rovinelli และ Hambleton (1978; อ้างถึงใน พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับประเด็นหลักของเนื้อหา

$\frac{\sum R}{n}$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

- 3.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{(n \sum x^2 - (\sum x)^2)(n \sum y^2 - (\sum y)^2)}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

n แทน จำนวนข้อมูล

$$\begin{aligned} \sum x & \text{ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน } x \\ \sum y & \text{ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน } y \\ \sum x^2 & \text{ แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสอง } x \\ \sum y^2 & \text{ แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสอง } y \\ \sum xy & \text{ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน } x \text{ และ } y \text{ คู่กันแต่ละคู่} \end{aligned}$$

3.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
 k แทน จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือวัด
 s_i^2 แทน ความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 s^2 แทน ความแปรปรวนของเครื่องมือวัด

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเรื่องแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สามารถนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	สภาพปัจจุบัน
I	แทน	สภาพที่พึงประสงค์
PN _{I(modified)}	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

1.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ปรากฏผลดังในตาราง 5

ตาราง 5 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู	
องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย/ตัวชี้วัด
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านบุคคล	1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล <ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ 1.1.2 ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์ 1.1.3 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การพัฒนา งาน และการพัฒนาองค์กร
	1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ <ul style="list-style-type: none"> 1.2.1 สามารถคิดเชิงบวกและการคิดอย่างผ่อนคลาย 1.2.2 สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย 1.2.3 สามารถคิดในรูปแบบการอุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ 1.2.4 สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่การเรียนรู้ การพัฒนาและการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ได้ 1.2.5 มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร 1.2.6 มีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ
	1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม <ul style="list-style-type: none"> 1.3.1 ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงาน 1.3.2 มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น 1.3.3 มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ 1.3.4 มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง 1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จของตนเองและสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านองค์กร	2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน <ul style="list-style-type: none"> 2.1.1 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน 2.1.2 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายในองค์กร 2.1.3 มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้รีบทำการแก้ไข

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู	
องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย/ตัวชี้วัด
	2.1.4 มีการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
	2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร
	2.2.1 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน
	2.2.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง
	2.2.3 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน
	2.2.4 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร
	2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ
	2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนางานหรือการสร้างสรรคผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์กร
	2.3.2 มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ
	2.3.3 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัลตามความเหมาะสม

จากตาราง 5 พบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย 25 ตัวชี้วัด

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ปรากฏผลดังตาราง 6 - 9

ตาราง 6 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	78	28.68
หญิง	194	71.32
รวม	272	100.00
2. อายุ		
21 – 35 ปี	82	30.15
36 – 50 ปี	146	53.68
51 ปี ขึ้นไป	44	16.17
รวม	272	100.00
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 – 10 ปี	97	35.66
11 – 20 ปี	101	37.13
21 ปี ขึ้นไป	74	27.21
รวม	272	100.00

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 71.32) อายุระหว่าง 36-50 ปี (ร้อยละ 53.68) และมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 11-20 ปี (ร้อยละ 37.13)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม

การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ มัธยมศึกษา เขต 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น
1. การเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์ ด้านบุคคล						
1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล	3.11	0.67	ปานกลาง	4.43	0.79	มาก
1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิง สร้างสรรค์	2.91	0.88	ปานกลาง	4.34	0.92	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและ เพียรพยายาม	3.06	0.96	ปานกลาง	4.24	0.84	มาก
รวม	3.03	0.84	ปานกลาง	4.33	0.95	มาก
2. การเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์ ด้านองค์กร						
2.1 การสร้างบรรยากาศในการ ทำงาน	3.17	0.98	ปานกลาง	4.22	0.72	มาก
2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร	2.77	1.09	ปานกลาง	4.26	0.91	มาก
2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค ผลงานและแรงจูงใจ	3.15	0.83	ปานกลาง	4.14	0.98	มาก
รวม	3.05	0.97	ปานกลาง	4.21	0.89	มาก
โดยรวม	3.03	0.92	ปานกลาง	4.27	0.99	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลางทั้งสองด้าน ($\bar{X} = 3.05$, $\bar{X} = 3.03$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร มีระดับความคิดเห็นในระดับมากทั้งสองด้าน ($\bar{X} = 4.33$, $\bar{X} = 4.21$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล

การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น
1. การเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์ ด้านบุคคล						
1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล						
1.1.1 มีความมุ่งมั่นและศรัทธา ในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิง สร้างสรรค์	2.97	0.47	ปานกลาง	4.57	0.57	มากที่สุด
1.1.2 ตระหนักถึงความสำคัญและ ประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และ การพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิง สร้างสรรค์	3.23	0.56	ปานกลาง	4.23	1.09	มาก
1.1.3 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการ เสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การ พัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร	3.14	0.94	ปานกลาง	4.48	0.63	มาก
รวม	3.11	0.67	ปานกลาง	4.43	0.79	มาก
1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิง สร้างสรรค์						
1.2.1 สามารถคิดเชิงบวกและการ คิดอย่างผ่อนคลายเป็น	3.05	0.48	ปานกลาง	4.53	1.12	มากที่สุด
1.2.2 สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่าง หลากหลาย	3.11	1.01	ปานกลาง	4.29	1.08	มาก
1.2.3 สามารถคิดในรูปแบบการ อุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ	3.20	0.96	ปานกลาง	4.26	0.78	มาก
1.2.4 สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่ การเรียนรู้ การพัฒนาและการ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ได้	2.78	0.72	ปานกลาง	4.47	0.57	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น
1.2.5 มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและ องค์กร	2.59	1.11	ปานกลาง	4.09	0.88	มาก
1.2.6 มีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบ อย่างสม่ำเสมอ	2.75	0.76	ปานกลาง	4.37	0.91	มาก
รวม	2.91	0.88	ปานกลาง	4.34	0.92	มาก
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียร พยายาม						
1.3.1 ตระหนักถึงความสำคัญและ จำเป็นในการปฏิบัติงาน	3.11	1.03	ปานกลาง	4.51	0.66	มากที่สุด
1.3.2 มีแผนการปฏิบัติและระบุผล ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	2.79	0.74	ปานกลาง	4.37	0.75	มาก
1.3.3 มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติ สำเร็จและไม่สำเร็จ	3.05	0.91	ปานกลาง	4.24	0.63	มาก
1.3.4 มีความอดทนทำงานให้แล้ว เสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง	3.21	1.15	ปานกลาง	3.95	0.92	มาก
1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จ ของตนเองและสะท้อนการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น	3.15	0.97	ปานกลาง	4.14	0.87	มาก
รวม	3.06	0.96	ปานกลาง	4.24	0.84	มาก
โดยรวม	3.03	0.84	ปานกลาง	4.33	0.95	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ว่ามีการปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับ ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับ

แรกได้ดังนี้ การปรับทัศนคติส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.11$) การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ($\bar{X} = 3.06$) และการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 2.91$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรกได้ดังนี้ การปรับทัศนคติส่วนบุคคล ($\bar{X} = 4.43$) การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.34$) และการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ($\bar{X} = 4.24$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร

การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น
2. การเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์ ด้านองค์กร						
2.1 การสร้างบรรยากาศในการ ทำงาน						
2.1.1 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และ มีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อ การทำงาน	2.88	1.08	ปานกลาง	3.77	0.58	มาก
2.1.2 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึง ความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการ เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีในองค์กร	3.08	0.96	ปานกลาง	4.25	0.95	มาก
2.1.3 มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และ ไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้ รีบทำการแก้ไข	3.41	0.77	ปานกลาง	4.32	0.69	มาก
2.1.4 มีการทำงานเป็นทีมทุกคน มีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้ง ความดีความชอบและความผิดพลาด โดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	3.30	1.11	ปานกลาง	4.54	0.60	มากที่สุด
รวม	3.17	0.98	ปานกลาง	4.22	0.72	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น
2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร						
2.2.1 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจต คติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วม แรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน	2.71	1.03	ปานกลาง	3.97	0.57	มาก
2.2.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่ม ย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อย เดือนละ 3 ครั้ง	2.82	1.25	ปานกลาง	4.27	1.19	มาก
2.2.3 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับ และชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน	2.59	1.14	ปานกลาง	4.35	0.48	มาก
2.2.4 ทุกคนในองค์กรให้ความ ร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อ ขัดแย้งที่คาดว่าจะมีปัญหาหรือ ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีภายใน องค์กร	2.96	0.87	ปานกลาง	4.45	0.76	มาก
รวม	2.77	1.09	ปานกลาง	4.26	0.91	มาก
2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค ผลงานและแรงจูงใจ						
2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ พัฒนางานหรือการสร้างสรรคผลงาน ของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและ พัฒนาองค์กร	3.10	0.43	ปานกลาง	4.35	1.12	มาก
2.3.2 มีกระบวนการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและ สม่ำเสมอ	3.37	0.72	ปานกลาง	4.21	1.03	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ความ คิดเห็น
2.3.3 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วม กิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการ พิจารณาความดีความชอบหรือการ เลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุน ด้านรางวัล ตามความเหมาะสม	2.94	1.07	ปานกลาง	3.87	1.16	มาก
รวม	3.15	0.83	ปานกลาง	4.14	0.98	มาก
โดยรวม	3.05	0.97	ปานกลาง	4.21	0.89	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสาม ลำดับแรกได้ดังนี้ การสร้างบรรยากาศในการทำงาน ($\bar{X} = 3.17$) การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงาน และแรงจูงใจ ($\bar{X} = 3.15$) และการปรับวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 2.77$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรกได้ดังนี้ การปรับวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.26$) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน ($\bar{X} = 4.22$) และ การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.14$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีรายละเอียดดัง ในตาราง 10 - 12

ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และ ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม	I	D	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล				
1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล	4.43	3.11	0.42	2
1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	4.34	2.91	0.49	1
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและ เพียรพยายาม	4.24	3.06	0.39	3
รวม	4.33	3.03	0.43	
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร				
2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน	4.22	3.17	0.33	2
2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร	4.26	2.77	0.54	1
2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงาน และแรงจูงใจ	4.14	3.15	0.32	3
รวม	4.21	3.05	0.38	

จากตาราง 10 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.49$) การปรับทัศนคติส่วนบุคคล ($PNI_{\text{modified}} = 0.42$) การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ($PNI_{\text{modified}} = 0.39$)

ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ การปรับวัฒนธรรมองค์กร ($PNI_{\text{modified}} = 0.54$) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.33$) และการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.32$)

ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล				
1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล				
1.1.1 มีความมุ่งมั่นและศรัทธา ในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิง สร้างสรรค์	4.57	2.97	0.54	1
1.1.2 ตระหนักถึงความสำคัญและ ประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการ พัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์	4.23	3.23	0.31	3
1.1.3 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการ เสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การ พัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร	4.48	3.14	0.43	2
รวม	4.43	3.11	0.42	
1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์				
1.2.1 สามารถคิดเชิงบวกและการคิด อย่างผ่อนคลายเป็น	4.53	3.05	0.49	4
1.2.2 สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่าง หลากหลาย	4.29	3.11	0.38	5
1.2.3 สามารถคิดในรูปแบบการอุปมา และคิดในเชิงจินตนาการ	4.26	3.20	0.33	6
1.2.4 สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่การ เรียนรู้ การพัฒนาและการสร้างสรรค์ให้ เกิดประโยชน์ได้	4.47	2.78	0.61	1
1.2.5 มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและ องค์กร	4.09	2.59	0.58	3

ตาราง 11 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.2.6 มีทักษะในการปฏิบัติงาน และ พัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่าง สม่ำเสมอ	4.37	2.75	0.59	2
รวม	4.34	2.91	0.49	
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียร พยายาม				
1.3.1 ตระหนักถึงความสำคัญและ จำเป็นในการปฏิบัติงาน	4.51	3.11	0.45	4
1.3.2 มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่ คาดว่าจะเกิดขึ้น	4.37	2.79	0.57	1
1.3.3 มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จ และไม่สำเร็จ	4.24	3.05	0.39	2
1.3.4 มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จ ตามกำหนดไม่คั่งค้าง	3.95	3.21	0.23	3
1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จของ ตนเองและสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนา ให้ดีขึ้น	4.14	3.15	0.31	5
รวม	4.24	3.06	0.39	
โดยรวม	4.33	3.03	0.43	

จากตาราง 11 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิง
สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคลมีสามารถ
เรียงลำดับความต้องการจำเป็นสามลำดับแรกในแต่ละตัวชี้วัด ดังนี้

การปรับทัศนคติส่วนบุคคล ความต้องการจำเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ มีความมุ่งมั่น
และศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ (PNI_{modified} = 0.54) ลำดับที่สอง คือ
มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การพัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร
(PNI_{modified} = 0.43) และลำดับที่สาม คือ ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนา
ตนเอง และการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์ (PNI_{modified} = 0.31)

การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ความต้องการจำเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่การเรียนรู้ การพัฒนาและการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ได้ ($PNI_{modified} = 0.61$) ลำดับที่สอง คือ มีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ ($PNI_{modified} = 0.59$) และลำดับที่สาม คือ มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร ($PNI_{modified} = 0.58$)

การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ความต้องการจำเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ($PNI_{modified} = 0.57$) ลำดับที่สอง คือ มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ ($PNI_{modified} = 0.39$) และลำดับที่สาม คือ มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง ($PNI_{modified} = 0.23$)

ตาราง 12 สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2. การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร				
2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน				
2.1.1 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศ ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน	3.77	2.88	0.31	2
2.1.2 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึง ความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการ เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายในองค์กร	4.25	3.08	0.38	1
2.1.3 มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และไม่ มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้รีบทำ การแก้ไข	4.32	3.41	0.27	3
2.1.4 มีการทำงานเป็นทีมทุกคน มีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดี ความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษ บุคคลใดบุคคลหนึ่ง	4.54	3.30	0.38	1
รวม	4.22	3.17	0.33	

ตาราง 12 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร				
2.2.1 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติ ที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน	3.97	2.71	0.46	4
2.2.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง	4.27	2.82	0.51	2
2.2.3 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับ และชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน	4.35	2.59	0.68	1
2.2.4 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะ เป็นปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ อันดีภายในองค์กร	4.45	2.96	0.50	3
รวม	4.26	2.77	0.54	
2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงาน และแรงจูงใจ				
2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ พัฒนางานหรือการสร้างสรรค์ผลงาน ของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและพัฒนา องค์กร	4.35	3.10	0.40	1
2.3.2 มีกระบวนการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและ สม่ำเสมอ	4.21	3.37	0.25	3

ตาราง 12 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.3.3 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วม กิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณา ความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้น เงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม	3.87	2.94	0.32	2
รวม	4.14	3.15	0.32	
โดยรวม	4.21	3.05	0.38	

จากตาราง 12 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความคิดเชิง
สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร
มีสามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นสามลำดับแรกในแต่ละตัวชี้วัด ดังนี้

การสร้างบรรยากาศในการทำงาน ความต้องการจำเป็นลำดับที่หนึ่งมีสองข้อ คือ
ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายใน
องค์กร และมีการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความ
ผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ($PNI_{modified} = 0.38$) ลำดับที่สอง คือ สถานที่ทำงานสะอาด
สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน ($PNI_{modified} = 0.31$)
และลำดับที่สาม คือ มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้รีบทำการแก้ไข
($PNI_{modified} = 0.27$)

การปรับวัฒนธรรมองค์กร ความต้องการจำเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ ทุกคนในองค์กร
มีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน ($PNI_{modified} =$
0.68) ลำดับที่สอง คือ มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ($PNI_{modified} = 0.51$) และลำดับที่สาม คือ ทุกคนใน
องค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อ
ความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร ($PNI_{modified} = 0.50$)

การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ ความต้องการจำเป็นลำดับที่หนึ่ง
คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาหรือการสร้างสรรคผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนางาน
และพัฒนาองค์กร ($PNI_{modified} = 0.40$) ลำดับที่สอง คือ มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไป
เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้าน

รางวัล ตามความเหมาะสม ($PNI_{\text{modified}} = 0.32$) และลำดับที่สาม คือ มีกระบวนการ)

ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ($PNI_{\text{modified}} = 0.25$)

จากการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวชี้วัด มาจัดเรียงตามลำดับของความต้อการจำเป็น และปรับเลขข้อใหม่ให้ถูกต้องตามลำดับ ดังแสดง ในตาราง 13

ตาราง 13 ผลการจัดเรียงองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามผลของค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ปรับปรุง (PNI_{modified})

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	I	D	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้อการจำเป็น
1. การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล				
1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์				
1.1.1 สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่การ เรียนรู้ การพัฒนาและการสร้างสรรค์ให้ เกิดประโยชน์ได้	4.47	2.78	0.61	1
1.1.2 มีทักษะในการปฏิบัติงาน และ พัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่าง สม่ำเสมอ	4.37	2.75	0.59	2
1.1.3 มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและ องค์กร	4.09	2.59	0.58	3
1.1.4 สามารถคิดเชิงบวกและการคิด อย่างผ่อนคลาย	4.53	3.05	0.49	4
1.1.5 สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่าง หลากหลาย	4.29	3.11	0.38	5
1.1.6 สามารถคิดในรูปแบบการอุปมา และคิดในเชิงจินตนาการ	4.26	3.20	0.33	6
รวม	4.34	2.91	0.49	
1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล				
1.2.1 มีความมุ่งมั่นและศรัทธา ในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิง สร้างสรรค์	4.57	2.97	0.54	1

ตาราง 13 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.2.2 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการ เสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การ พัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร	4.48	3.14	0.43	2
1.2.3 ตระหนักถึงความสำคัญและ ประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการ พัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์	4.23	3.23	0.31	3
รวม	4.43	3.11	0.42	
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียร พยายาม				
1.3.1 มีแผนการปฏิบัติและระบุ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	4.37	2.79	0.57	1
1.3.2 มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จ และไม่สำเร็จ	4.24	3.05	0.39	2
1.3.3 มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จ ตามกำหนดไม่ค้างค้ำ	3.95	3.21	0.23	3
1.3.4 ตระหนักถึงความสำคัญและ จำเป็นในการปฏิบัติงาน	4.51	3.11	0.45	4
1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จของ ตนเองและสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนา ให้ดีขึ้น	4.14	3.15	0.31	5
รวม	4.24	3.06	0.39	
โดยรวม	4.33	3.03	0.43	
2. การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร				
2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร				
2.1.1 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับ และชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน	4.35	2.59	0.68	1

ตาราง 13 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.1.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง	4.27	2.82	0.51	2
2.1.3 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะ เป็นปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ อันดีภายในองค์กร	4.45	2.96	0.50	3
2.1.4 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติ ที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน	3.97	2.71	0.46	4
รวม	4.26	2.77	0.54	
2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน				
2.2.1 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึง ความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการ เสริมสร้างสัมพันธ์ภายในองค์กร	4.25	3.08	0.38	1
2.2.2 มีการทำงานเป็นทีมทุกคน มีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดี ความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษ บุคคลใดบุคคลหนึ่ง	4.54	3.30	0.38	1
2.2.3 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศ ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน	3.77	2.88	0.31	2
2.2.4 มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และ ไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้รีบ ทำการแก้ไข	4.32	3.41	0.27	3

ตาราง 13 (ต่อ)

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงาน และแรงจูงใจ				
2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม การพัฒนางานหรือการสร้างสรรคผลงาน ของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและพัฒนา องค์กร	4.35	3.10	0.40	1
2.3.2 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วม กิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณา ความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้น เงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม	3.87	2.94	0.32	2
2.3.3 มีกระบวนการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและ สม่ำเสมอ	4.21	3.37	0.25	3
รวม	4.14	3.15	0.32	
โดยรวม	4.21	3.05	0.38	

จากตาราง 13 แสดงผลการจัดเรียงองค์ประกอบและตัวชี้ตามลำดับของค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็น ซึ่งผู้วิจัยจะได้ยึดถือการเรียงลำดับนี้เพื่อนำไปใช้ศึกษาและพัฒนาแนวทางการ
เสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
ในลำดับต่อไป

2.2 ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ (Best Practices) ด้านการเสริมสร้างความคิดเชิง
สร้างสรรค์สำหรับครู

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาครูต้นแบบ ผู้ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงการเป็นผู้มี
ความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยครูต้นแบบ จำนวน 4 คน เป็นผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง
ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ.
(OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ครู
ต้นแบบด้วยตนเอง โดยทำการสัมภาษณ์โดยจัดเรียงองค์ประกอบตามผลการศึกษาลำดับความ
ต้องการจำเป็นผลการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ มีดังต่อไปนี้

1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล

1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์

จากการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้บุคคลสามารถคิดได้อย่างสร้างสรรค์นั้น สิ่งแรกคือ ต้องให้เกิดความผ่อนคลายขึ้นในจิตใจของบุคคล ปราศจากความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด หรือ ความรู้สึกด้านลบต่าง ๆ ดังนั้น ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ จึงควรเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ผู้บริหารให้ความเห็นชอบ และให้การส่งเสริม และควรใช้เวลาในช่วงของการมาปฏิบัติงาน โดยจัดสรรเวลาให้ถูกต้อง เพื่อไม่ให้กระทบต่อ ภาระกิจและหน้าที่ที่รับผิดชอบ ในส่วนของการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และมีพื้นฐานความรู้และ นำสู่การคิดสร้างสรรค์ได้ และเพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาบุคลากร ได้เรียนรู้วิธีการในการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ คุณลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ คือ เป็นคนช่างสังเกตและมักจะสงสัยในสิ่งที่พบเห็น แต่ขอบเขตของผู้ที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ในฐานะของคุณครูนั้น ควรต้องมีเหตุผลและความเหมาะสมในการตั้งคำถาม อาจต้องคำนึงถึงกาลเทศะในและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม ดังนั้น อาจกำหนดขอบเขตของคำถามหรือความสงสัยในกรอบของงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ หรือสงสัยเกี่ยวกับวิธีการที่จะพัฒนางานการทำงานหรือสร้างผลงานให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาตนเองหรือการพัฒนาตนเองต้องอาศัยพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องฝึกให้ครูมีทักษะในการแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ และเป็นผู้ที่ไม่เรียนรู้อยู่เสมอ การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ ครูจะต้องมีวินัยในการศึกษาและพัฒนาตนเอง โดยจัดเวลาสำหรับแต่ละวันอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง เพื่อพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับงาน หรือความรู้และทักษะทั่วไปที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และความรู้รอบตัวต่าง ๆ การคิดเชิงสร้างสรรค์นั้น เป็นการคิดได้หลากหลาย หลากแง่มุม และสิ่งสำคัญคือ เป็นการคิดในเชิงบวกสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง งาน และผู้อื่น ในการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อให้ได้ผลเป็นรูปธรรม ควรออกแบบหรือนำวิธีการพัฒนาจากแนวคิดของนักวิชาการ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบ ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ดังต่อไปนี้

“...การส่งเสริมให้ครูคิดสร้างสรรค์นั้น ต้องให้เกิดความผ่อนคลายขึ้นในจิตใจของครูก่อน ให้ไม่มีความทุกข์ ไม่วิตกกังวล ไม่เครียด หรือไม่มีความรู้สึกด้านลบต่าง ๆ ดังนั้น ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ควรโครงการหรือกิจกรรมที่ผู้บริหารเห็นชอบและส่งเสริม ควรใช้เวลาในช่วงของการมาปฏิบัติงาน จัดสรรเวลาให้ถูกต้อง ไม่ให้กระทบต่อภาระกิจและหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่...”

(ครูต้นแบบคนที่ 1, 18 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ผู้ที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นคนช่างสังเกตและมักจะสงสัยในสิ่งที่พบเจอ แต่ในฐานะของครู ควรต้องมีเหตุผลและความเหมาะสมในการตั้งคำถาม ต้องคำนึงถึงกาลเทศะในและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม ดังนั้น อาจกำหนดขอบเขตของคำถามหรือ

ความสงสัยในกรอบของงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ สงสัยเกี่ยวกับวิธีการพัฒนางานให้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น...”

(ครูต้นแบบคนที่ 2, 20 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาตนเองหรือการพัฒนางานต้องอาศัยพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องฝึกให้ครูมีทักษะในการแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ และเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ...”

(ครูต้นแบบคนที่ 3, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การคิดเชิงสร้างสรรค์นั้น เป็นการคิดได้หลากหลาย หลายนแง่มุม และสิ่งสำคัญคือ เป็นการคิดในเชิงบวกสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง งาน และผู้อื่น ในการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อให้ได้ผลเป็นรูปธรรม ควรออกแบบหรือนำวิธีการพัฒนาจากแนวคิดของนักวิชาการ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบ...”

(ครูต้นแบบคนที่ 4, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล

จากการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการปรับทัศนคติส่วนบุคคล สรุปได้ว่า ทัศนคติส่วนบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ เป็นก้าวแรกที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลก่อนให้เกิดความเชื่อ และศรัทธาในตนเอง ตกลงที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเอง ให้เปิดใจรับการพัฒนา ตระหนักถึงประโยชน์ เหตุผล ความจำเป็นของการพัฒนาจนเกิดการยอมรับและปรับทัศนคติเป็นจุดตั้งต้น การปรับใช้กระบวนการสร้างพลังความศรัทธาในการพัฒนาตนเองหรือสร้างสรรค์ ผลงานของบริษัทขายตรงต่าง ๆ เป็นกลยุทธ์ที่ดีแต่ควรนำมาปรับให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนา หรืออีกแนวคิดหนึ่งคือการเริ่มจากความรักที่มีต่ออาชีพ และอยากเห็นความสำเร็จของนักเรียน เป็นแรงจูงใจเบื้องต้นให้ต้องการพัฒนาดตนเอง เป็นการคิดสร้างสรรค์แบบมีเป้าหมาย และเมื่อเริ่มการพัฒนาก้าวแรก ก้าวต่อไปก็ไม่ใช่เรื่องยาก ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ดังต่อไปนี้

“...ทัศนคติกับความคิดสร้างสรรค์ ต้องปรับทัศนคติที่มีต่อสิ่งที่จะคิดสร้างสรรค์นั้น เช่น ถ้าจะให้คนพัฒนาตนเองโดยใช้คอมพิวเตอร์ทำงาน คนรุ่นใหม่ ก็อาจไม่ใช่เรื่องยาก แต่กับคนรุ่นเก่าอายุมาก ก็ต้องให้เขาเปิดใจก่อน ต้องให้รู้ถึงประโยชน์ เหตุผล ความจำเป็นก่อนจนเขายอมรับว่า มันไม่ใช่เรื่องยาก คนรุ่นเก่าก็ใช้คอมพิวเตอร์ทำงานได้ แล้วค่อยสอนวิธีใช้กันต่อไปในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกัน...”

(ครูต้นแบบคนที่ 1, 18 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ต้องยอมรับก่อน พัฒนาความคิดความตั้งใจ มุ่งมั่นว่าจะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ให้เก่งขึ้น ต้องเข้าใจก่อนว่าความคิดสร้างสรรค์ในวัยผู้ใหญ่ก็พัฒนาได้ เห็นเวลาที่บริษัทขายตรงเขาประชุมสร้างแรงบันดาลใจใหม่ เขาใช้แรงจูงใจจากรายได้ของคนที่ประสบความสำเร็จ

การได้รางวัลไปเที่ยวเมืองนอก การได้รับการยอมรับจากกลุ่มหรือทีม ของครูเราอาจไม่จูงใจด้วย รายได้หรือรางวัล แต่กระบวนการสร้างพลังกันจะสามารถนำมาปรับใช้ได้ แต่ให้เหมาะสม..”

(ครูต้นแบบคนที่ 2, 20 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ที่ผ่านมาก็เริ่มจากความตั้งใจของตัวเอง ในการพัฒนาและทำสิ่งต่าง ๆ ต้องมีความตั้งใจก่อน ต้องตระหนักถึงคุณค่าของการสร้างพลังความคิดสร้างสรรค์แล้วนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนานักเรียน...”

(ครูต้นแบบคนที่ 3, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ส่วนตัวเป็นคนที่รักอาชีพครูอยู่แล้ว มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และอยากเห็นลูกศิษย์ประสบความสำเร็จ ก็เหมือนกับว่าเรามีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพและการพัฒนาอาชีพอยู่แล้ว เทคนิคก็คือ ต้องลงมือทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อทำงานสำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจ ก้าวแรกสำคัญที่สุดเมื่อได้ลงมือทำและสำเร็จแล้ว ต่อไปก็จะง่าย...”

(ครูต้นแบบคนที่ 4, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม

จากการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายามสรุปได้ว่า การพัฒนาตนเอง พัฒนางาน เป็นการทำให้สิ่งที่เป็นอยู่มีอยู่ที่ดีขึ้น และก็ต้องใช้ความเพียรพยายาม ความอดทน เพื่อทำสิ่งที่ต้องการพัฒนาให้สำเร็จตามความมุ่งหวังในการพัฒนา สำหรับการพัฒนาครูมีหลักการหรือวิธีการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างดี เช่น หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเริ่มต้นจากความรักในงาน วิริยะพากเพียรทำงาน มีจิตใจจดจ่ออยู่ที่งาน และมีการพิจารณาตรวจสอบและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นเสมอ ในการพัฒนาบุคคลหรือแม้แต่การพัฒนาตนเอง ควรมีการวางแผนให้ชัดเจน เพื่อทราบความก้าวหน้าของงาน โดยระบุกำหนดการ สิ่งที่ต้องทำ ผลที่คาดหวัง และระยะเวลาที่ต้องการให้งานแล้วเสร็จ พร้อมทั้งมีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง เคล็ดลับในการฝึกฝน คือการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเบาสบายใจ ไม่กดดันเรื่องเวลา ไม่คาดหวังเรื่องผลสำเร็จ เพียงแต่ทำให้ดีและทำตามกำหนดการของแผนที่วางไว้ การทำงานต่าง ๆ ล้วนต้องมีอุปสรรคและข้อผิดพลาด ควรมีการฝึกให้ครูเรียนรู้จากอุปสรรคและข้อผิดพลาด อย่าท้อหรือหมดกำลังใจ และควรมีการพัฒนางานอยู่เสมอ เช่น การพัฒนาวิธีการทำงาน ให้ลดขั้นตอน ลดต้นทุน และเกิดประโยชน์สูงสุด การฝึกให้มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ก็ต้องให้มีความตั้งใจที่จะทำก่อน เชื่อว่าตนนั้นทำได้ มีแผนงานที่มีความเป็นไปได้ มีการตรวจสอบผลการทำงาน และประเมินผลสะท้อนผล อาจนำวงจร PDCA เข้ามาใช้ในการกำหนดขั้นตอนการทำงาน ส่วนด้านความเพียรพยายาม ก็อาจปลูกฝังให้ครูมีคติประจำใจ เช่น ทำอย่างไรก็ได้ให้มีการก้าวไปข้างหน้า วิ่งไม่ไหวให้เดิน เดินไม่ไหวให้คลาน ทำวิธีใดก็ได้ อย่าหยุดอยู่กับที่ และต้องเรียนรู้ที่จะทำทุกอย่างด้วยความสุขและความสร้างสรรค์ ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การพัฒนาตนเอง พัฒนางาน เป็นการทำให้สิ่งที่เป็นอยู่มีอยู่ให้ดีขึ้น การพัฒนาครุมีหลักการหรือวิธีการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างดี เช่น หลัก อธิปไตย 4 ซึ่งเริ่มต้นจากความรักในงาน วิริยะพากเพียรทำงาน มีจิตใจจดจ่ออยู่ทำงาน และมีการพิจารณาตรวจสอบและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นเสมอ...”

(ครูต้นแบบคนที่ 1, 18 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ในการพัฒนาบุคคลหรือแม้แต่การพัฒนาตนเอง ควรมีการวางแผน ให้ชัดเจน เคล็ดลับในการปฏิบัติ คือ การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเบาสบายใจ ไม่กดดันเรื่องเวลา ไม่คาดหวังเรื่องผลสำเร็จ เพียงแต่ทำให้ดีและทำตามกำหนดการของแผนที่วางไว้...”

(ครูต้นแบบคนที่ 2, 20 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การทำงานต่าง ๆ ล้วนต้องมีอุปสรรคและข้อผิดพลาด ควรมีการฝึก ให้ครูเรียนรู้จากอุปสรรคและข้อผิดพลาด อย่าท้อหรือหมดกำลังใจ และควรมีการพัฒนางาน อยู่เสมอ...”

(ครูต้นแบบคนที่ 3, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การฝึกให้มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม อาจปลูกฝังให้ครุมีคติ ประจำใจ เช่น ทำอย่างไรก็ได้ให้มีการก้าวไปข้างหน้า วิ่งไม่ไหวให้เดิน เดินไม่ไหวให้คลาน ทำวิธีใดก็ได้ อย่าหยุดอยู่กับที่ และต้องเรียนรู้ที่จะทำทุกอย่างด้วยความสุขและความสร้างสรรค์...”

(ครูต้นแบบคนที่ 4, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร

2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร

จากการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการปรับวัฒนธรรม องค์กร สรุปได้ว่า การปรับวัฒนธรรมองค์กรต้องเริ่มจากผู้บริหารองค์กรเป็นหลัก และถ่ายทอด นโยบายการปฏิบัติ ลงมาที่กลุ่มงานและหัวหน้ากลุ่มสาระ แต่ละกลุ่มสาระมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน บุคลากรทุกคนปรับตัว ปรับทัศนคติ และช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานกัน หรือจะใช้วิธีการทำงานเป็น ทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ร่วมมือกันทำงาน รับทั้งผิดและชอบเป็นผลของการทำงานของทีม ไม่โทษ หรือชมเพียงคนเดียวคนหนึ่ง ก็เป็นวิธีการที่ดี การที่ทุกคนในหน่วยงานมีความเข้าใจกันมีน้ำใจเอื้ออาทร ต่อกัน ย่อมก่อให้เกิดพลังแห่งความสามัคคีในหน่วยงาน การพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนา หน่วยงาน หรือแม้แต่การทำงานต่าง ๆ ก็จะได้ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย เพราะทุกคนมีความ สามัคคีและมีทัศนคติที่ดีต่อกันเป็นพื้นฐาน โดยอาจใช้การประชุมแบบไม่เป็นทางการ เพื่อพูดคุยกัน ในเรื่องเกี่ยวกับงาน ความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคของงาน และร่วมกันแก้ไข หรือใช้กิจกรรม นันทนาการอื่น ๆ เข้ามาช่วยเสริมสร้างให้เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีในหน่วยงานขึ้น ดังตัวอย่าง ผลการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...การที่ทุกคนในหน่วยงานมีความเข้าใจกันมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกัน ย่อมก่อให้เกิดพลังแห่งความสามัคคีในหน่วยงาน การพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาหน่วยงาน หรือแม้แต่การทำงานต่าง ๆ ก็จะสามารถประสบความสำเร็จได้โดยง่าย เพราะทุกคนมีความสามัคคีและมีทัศนคติที่ดีต่อกันเป็นพื้นฐาน...”

(ครูต้นแบบคนที่ 1, 18 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การปรับวัฒนธรรมองค์กรต้องเริ่มจากผู้บริหารองค์กรเป็นหลัก และถ่ายทอดนโยบายการปฏิบัติ ลงมาที่กลุ่มงานและหัวหน้ากลุ่มสาระ แต่ละกลุ่มสาระมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน บุคลากรทุกคนปรับตัว ปรับทัศนคติ และช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานกัน หรือจะใช้วิธีการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ร่วมมือกันทำงาน รับทั้งผิดและชอบเป็นผลของการทำงานของทีม ไม่โทษหรือชมเพียงคนใดคนหนึ่ง ก็เป็นวิธีการที่ดี...”

(ครูต้นแบบคนที่ 2, 20 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ที่โรงเรียนมีการประชุมกลุ่มสาระกันทุกสัปดาห์ ครูก็คุยกันบ่อย กินข้าวด้วยกันทุกเดือน ทุกคนในกลุ่มก็รักกันดี มีอะไรก็ปรึกษาหารือกัน ช่วยเหลือกัน เทคนิควิธี คิดว่าเป็นการพบปะพูดคุยกันให้บ่อยขึ้น ประชุมกันแบบไม่เป็นทางการ คุยกันแบบพี่ ๆ น้อง ๆ รับฟังปัญหาและช่วยกันแก้ไข ที่สำคัญไม่นำปัญหาไปพูดหรือประจานกัน แก้ปัญหาช่วยกัน แบบนี้ก็จะทำให้ทุกคนไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยส่งเสริมให้ตั้งใจทำงานขึ้น รักงานขึ้น และเกิดการสร้างสรรค์งานที่ดีขึ้นได้...”

(ครูต้นแบบคนที่ 3, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การปรับวัฒนธรรมองค์กร เริ่มจากกลุ่มเล็กไปหากลุ่มใหญ่ แต่ทั้งกลุ่มต้องได้รับนโยบายหรือได้รับการสนับสนุนให้ทำ และมีการติดตามจึงจะสัมฤทธิ์ผล หมายถึงผู้บริหารมีนโยบายและให้การสนับสนุน แต่ละกลุ่มมีการปฏิบัติ ในทุกระดับ และผู้บริหารตรวจสอบผลอย่างต่อเนื่อง แต่ถ้าเป็นโรงเรียนใหญ่ ก็อาจต้องใช้เวลาและการติดตามที่เป็นระบบขึ้น ควรทำแบบไม่เคร่งเครียด ไม่เป็นทางการนัก...”

(ครูต้นแบบคนที่ 4, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน

จากการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในการทำงาน สรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศของสถานที่ทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ ควรจัดสถานที่ทำงานให้น่าทำงาน มีความสะอาด สะดวก ร่มเย็น เหมาะแก่การทำงาน การใช้ความคิดและจินตนาการ เพื่อสร้างสรรค์งาน ครูควรมีมุมส่วนตัว หรือมีโต๊ะทำงานส่วนตัว มีการจัดโต๊ะประชุมกลุ่มย่อย หรือมุมรับแขก ตามความเหมาะสม อาจเพิ่มมุมสำหรับศึกษาค้นคว้า ที่มีหนังสือ วารสารทางวิชาการที่น่าสนใจ การตกแต่งสถานที่ อาจมีการนำธรรมชาติหรือหลักการทำงาน แง่คิดที่ดี ๆ มาติดไว้ เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ การติดต่อสื่อสารกันควรใช้

การสื่อสารที่ดี ภาษาที่ดี และเหมาะสม ทุกคนควรช่วยกันรักษาบรรยากาศของห้องทำงานให้ดี
เอื้อต่อการทำงานและการสร้างสรรค์พัฒนางาน ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...จัดสถานที่ทำงานให้น่าทำงาน มีความสะอาด สะดวก ร่มเย็น
เหมาะแก่การทำงาน เหมาะแก่การใช้ความคิดและจินตนาการ เพื่อสร้างสรรค์งาน บรรยากาศในการ
ทำงานมีความผ่อนคลายและปลอดภัย...”

(ครูต้นแบบคนที่ 1, 18 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ครูควรมีมุมส่วนตัว ปกติเราก็มีโต๊ะทำงานส่วนตัว บางแห่งที่เป็น
โรงเรียนใหญ่ ก็กั้นพาดิชั่นแบ่งพื้นที่โต๊ะทำงาน โต๊ะประชุม ซึ่งการจัดก็แล้วแต่ความเหมาะสมและ
งบประมาณของแต่ละโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระมีการนำหลักธรรมที่น่าสนใจและสามารถนำมาใช้ใน
การทำงานและการดำเนินชีวิต มาติดไว้ในห้องพักครู...”

(ครูต้นแบบคนที่ 2, 20 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...สร้างบรรยากาศในห้องทำงานที่ดี สงบ เป็นระเบียบเรียบร้อย ก็
เป็นสิ่งที่ดีและทุกคนก็ควรร่วมมือกันในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถ้ามี
ครูผู้ชายที่สูบบุหรี่ ก็ต้องขอความร่วมมือให้ใช้พื้นที่ที่เหมาะสม ที่โรงเรียนจะจัดที่ทำงานให้ครูผู้ชาย
และครูผู้หญิงนั่งคนละโซนกันที่ห้องพักครู จะมีชุดรับแขก หนังสือ นิตยสาร ไว้เป็นมุมสำหรับรับแขก
และนันทนาการ หรือประชุมกลุ่มย่อยได้...”

(ครูต้นแบบคนที่ 3, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ที่โรงเรียนจะมีห้องประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งจัดไว้สำหรับให้แต่ละกลุ่ม
สาระไปใช้งานได้ แต่ในห้องพักครูก็มีการจัดโต๊ะประชุมไว้ มีสถานที่สะอาดเรียบร้อย อากาศถ่ายเท
สะดวก มีเครื่องปรับอากาศ และมีบรรยากาศที่ดี โต๊ะครูก็มีการจัดเป็นโต๊ะส่วนตัว อยู่ในบริเวณ
เดียวกันแต่ไม่ชิดกันมากนัก...”

(ครูต้นแบบคนที่ 4, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ

จากการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการ
สร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ สรุปได้ว่า การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจเป็นสิ่งที่
ผู้บริหารควรทำอย่างยิ่ง และควรทำอย่างสม่ำเสมอ การทำงานควรมีการสร้างสีสันและแรงบันดาลใจ
ให้กับคนทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดความเฉื่อยชา เบื่อหน่ายในการทำงาน ครูที่มีผลงานโดดเด่นควรได้รับ
การพิจารณาความดีความชอบ ได้รับการยอมรับและคำชมเชย เพราะการยกย่องชมเชย
เปรียบเสมือนการให้เกียรติผู้ปฏิบัติงานทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ทุก
องค์กรควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากรได้ทำงานอย่างมีสีสัน มีการสร้างสรรค์

ผลงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ และควรนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามความเหมาะสม ดังตัวอย่างผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรทำอย่างยิ่ง และควรทำอย่างสม่ำเสมอ การทำงานควรมีการสร้างสีสันและแรงบันดาลใจให้กับคนทำงาน การทำงานโดยทำไปเรื่อย ๆ ไม่มีการเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนา จะส่งผลให้เกิดความเฉื่อยชา เบื่อหน่ายในการทำงาน เพราะไม่มีแรงกระตุ้นในการทำงาน...”

(ครูต้นแบบคนที่ 1, 18 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ครูที่มีผลงานโดดเด่นย่อมได้รับการพิจารณาความดีความชอบ เป็นเรื่องปกติ คนเราเมื่อได้สร้างสรรค์สิ่งใดขึ้นแล้ว ก็ย่อมต้องการได้รับการยอมรับและคำชมเชย จากการสร้างสรรค์ผลงานนั้น สิ่งตอบแทนที่จูงใจได้ดีที่สุด คือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ส่วนเงินรางวัลก็เป็นอีกสิ่งที่น่าสนใจ แต่ต้องนำมาใช้ให้เหมาะสม เพราะในบางครั้งเงินรางวัลก็ทำให้เกิดการแข่งขันกันมากเกินไป...”

(ครูต้นแบบคนที่ 2, 20 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การยกย่องชมเชย เปรียบเสมือนการให้เกียรติผู้ปฏิบัติงาน ทุกคนในหน่วยงานก็จะยกย่อง และยอมรับ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น...”

(ครูต้นแบบคนที่ 3, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ทุกองค์กรควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากรได้ทำงานอย่างมีสีสัน มีการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ และควรนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามความเหมาะสม...”

(ครูต้นแบบคนที่ 4, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา เพื่อนำสู่การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สรุปได้ดังนี้

1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล

1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ การส่งเสริมให้บุคคลสามารถคิดได้อย่างสร้างสรรค์นั้น สิ่งแรกคือ ต้องให้เกิดความผ่อนคลายขึ้นในจิตใจของบุคคล ปราศจากความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด หรือความรู้สึกด้านลบต่าง ๆ ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ จึงควรเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ผู้บริหารให้ความเห็นชอบ และให้การส่งเสริม และควรใช้เวลาในช่วงของการมาปฏิบัติงาน โดยจัดสรรเวลาให้ถูกต้อง เพื่อไม่ให้กระทบต่อ ภาระกิจและหน้าที่ที่รับผิดชอบ ในส่วนของการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และมีพื้นฐานความรู้และนำสู่การคิดสร้างสรรค์ได้ และเพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้ที่มีบทบาทในการ

พัฒนาบุคลากร ได้เรียนรู้วิธีการในการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ คุณลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ คือ เป็นคนช่างสังเกตและมักจะสงสัยในสิ่งที่พบเห็น แต่ขอบเขตของผู้ที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ในฐานะของคุณครูนั้น ควรต้องมีเหตุผลและมีความเหมาะสมในการตั้งคำถาม อาจต้องคำนึงถึงกาลเทศะในและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม ดังนั้น อาจกำหนดขอบเขตของคำถามหรือความสงสัยในรอบของงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ หรือสงสัยเกี่ยวกับวิธีการที่จะพัฒนางานการทำงานหรือสร้างผลงานให้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาตนเองหรือการพัฒนางานต้องอาศัยพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องฝึกให้ครูกมีทักษะในการแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ และเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ ครูจะต้องมีวินัยในการศึกษาและพัฒนาตนเอง โดยจัดเวลาสำหรับแต่ละวันอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง เพื่อพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับงาน หรือความรู้และทักษะทั่วไปที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และความรู้รอบตัวต่าง ๆ การคิดเชิงสร้างสรรค์นั้น เป็นการคิดได้หลากหลาย หลากแง่มุม และสิ่งสำคัญคือ เป็นการคิดในเชิงบวกสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง งาน และผู้อื่น ในการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อให้ได้ผลเป็นรูปธรรม ควรออกแบบหรือนำวิธีการพัฒนาจากแนวคิดของนักวิชาการ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบ

1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล ทัศนคติส่วนบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ เป็นก้าวแรกที่เราควรสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลก่อน ให้เกิดความเชื่อ และศรัทธาในตนเอง ตกลงที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเอง ให้เปิดใจรับการพัฒนา ตระหนักถึงประโยชน์ เหตุผล ความจำเป็นของการพัฒนาจนเกิดการยอมรับและปรับทัศนคติเป็นจุดตั้งต้น การปรับใช้กระบวนการสร้างพลังความศรัทธาในการพัฒนาตนเองหรือสร้างสรรค์ผลงานของบริษัทขายตรงต่าง ๆ เป็นกลยุทธ์ที่ดีแต่ควรนำมาปรับให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนา หรืออีกแนวคิดหนึ่งคือการเริ่มจากความรักที่มีต่ออาชีพ และอยากเห็นความสำเร็จของนักเรียน เป็นแรงจูงใจเบื้องต้นให้ต้องการพัฒนาตนเอง เป็นการคิดสร้างสรรค์แบบมีเป้าหมาย และเมื่อเริ่มการพัฒนาก้าวแรก ก้าวต่อไปก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก

1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม การพัฒนาตนเอง พัฒนางาน เป็นการทำให้สิ่งที่ใฝ่ฝันอยู่ให้ดีขึ้น และก็ต้องใช้ความเพียรพยายาม ความอดทน เพื่อทำสิ่งที่ต้องการพัฒนาให้สำเร็จตามความมุ่งหวังในการพัฒนา สำหรับการพัฒนาคู่มือหลักการหรือวิธีการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ดี เช่น หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเริ่มต้นจากความรักในงาน วิริยะพากเพียรทำงาน มีจิตใจจดจ่ออยู่ทำงาน และมีการพิจารณาตรวจสอบและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นเสมอ ในการพัฒนาบุคคลหรือแม้แต่การพัฒนาตนเอง ควรมีการวางแผนให้ชัดเจน เพื่อทราบความก้าวหน้าของงาน โดยระบุกำหนดการ สิ่งที่ต้องทำ ผลที่คาดหวัง และระยะเวลาที่ต้องการให้งานแล้วเสร็จ พร้อมทั้งมีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง เคล็ดลับในการฝึกฝน คือการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเบาสบายใจ ไม่กดดันเรื่องเวลา ไม่คาดหวังเรื่องผลสำเร็จ เพียงแต่ทำให้ดีและทำตามกำหนดการของแผนที่วางไว้ การทำงานต่าง ๆ ล้วนต้องมีอุปสรรคและข้อผิดพลาด ควรมีการฝึกให้ครูเรียนรู้จากอุปสรรคและข้อผิดพลาด อย่าท้อหรือหมดกำลังใจ และควรมีการพัฒนางานอยู่เสมอ เช่น การพัฒนาวิธีการทำงาน ให้ลดขั้นตอน ลดต้นทุน และเกิดประโยชน์สูงสุด การฝึกให้มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ก็ต้องให้มีความตั้งใจที่จะทำก่อน

เชื่อว่าตนนั้นทำได้ มีแผนงานที่มีความเป็นไปได้ มีการตรวจสอบผลการทำงาน และประเมินผลสะท้อนผล อาจนำวงจร PDCA เข้ามาใช้ในการกำหนดขั้นตอนการทำงาน ส่วนด้านความเพียรพยายาม ก็อาจปลูกฝังให้ครุมีคติประจำใจ เช่น ทำอย่างไรก็ได้ให้มีการก้าวไปข้างหน้า วิ่งไม่ไหวให้เดิน เดินไม่ไหวให้คลาน ทำวิธีใดก็ได้ อย่าหยุดอยู่กับที่ และต้องเรียนรู้ที่จะทำทุกอย่างด้วยความสุขและความสร้างสรรค์

2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร

2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร การปรับวัฒนธรรมองค์กรต้องเริ่มจากผู้บริหารองค์กรเป็นหลัก และถ่ายทอดนโยบายการปฏิบัติ ลงมาที่กลุ่มงานและหัวหน้ากลุ่มสาระ แต่ละกลุ่มสาระมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน บุคลากรทุกคนปรับตัว ปรับทัศนคติ และช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานกัน หรือจะใช้วิธีการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ร่วมมือกันทำงาน รับทั้งผิดและชอบเป็นผลของการทำงานของทีม ไม่โทษหรือชมเพียงคนใดคนหนึ่ง ก็เป็นวิธีการที่ดี การที่ทุกคนในหน่วยงานมีความเข้าใจกัน มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกัน ย่อมก่อให้เกิดพลังแห่งความสามัคคีในหน่วยงาน การพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาหน่วยงาน หรือแม้แต่การทำงานต่าง ๆ ก็จะสามารถประสบความสำเร็จได้โดยง่าย เพราะทุกคนมีความสามัคคีและมีทัศนคติที่ดีต่อกันเป็นพื้นฐาน โดยอาจใช้การประชุมแบบไม่เป็นทางการ เพื่อพูดคุยกันในเรื่องเกี่ยวกับงาน ความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคของงาน และร่วมกันแก้ไข หรือใช้กิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ เข้ามาช่วยเสริมสร้างให้เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีในหน่วยงานขึ้น

2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน การจัดบรรยากาศของสถานที่ทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมให้ครุเกิดความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ ควรจัดสถานที่ทำงานให้น่าทำงาน มีความสะอาด สะดวก ร่มเย็น เหมาะแก่การทำงาน การใช้ความคิดและจินตนาการ เพื่อสร้างสรรค์งาน ครูควรมีมุมส่วนตัว หรือมีโต๊ะทำงานส่วนตัว มีการจัดโต๊ะประชุมกลุ่มย่อย หรือมุมรับแขก ตามความเหมาะสม อาจเพิ่มมุมสำหรับศึกษาค้นคว้า ที่มีหนังสือ วารสารทางวิชาการที่น่าสนใจ การตกแต่งสถานที่ อาจมีการนำธรรมชาติหรือหลักการงาน แรงคิดที่ดี ๆ มาติดไว้ เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ การติดต่อสื่อสารกันควรใช้การสื่อสารที่ดี ภาษาที่ดี และเหมาะสม ทุกคนควรช่วยกันรักษาบรรยากาศของห้องทำงานให้ดี เอื้อต่อการทำงานและการสร้างสรรค์พัฒนางาน

2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรทำอย่างยิ่ง และควรทำอย่างสม่ำเสมอ การทำงานควรมีการสร้างสีสันและแรงบันดาลใจให้กับคนทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดความเฉื่อยชา เบื่อหน่ายในการทำงาน ครูที่มีผลงานโดดเด่นควรได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ได้รับการยอมรับและคำชมเชย เพราะการยกย่องชมเชย เปรียบเสมือนการให้เกียรติผู้ปฏิบัติงานทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ทุกองค์กรควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากรได้ทำงานอย่างมีสีสัน มีการสร้างสรรคผลงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ และควรนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามความเหมาะสม

2.3 ผลการออกแบบ ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ผู้วิจัยได้นำความรู้ แนวคิด ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเคราะห์องค์ประกอบ และตัวชี้วัด การศึกษาครูต้นแบบ และทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์

ของบุคคลสำคัญ ผู้มีชื่อเสียง เอกสารที่น่าสนใจที่นำเสนอหลักการปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้สามารถปฏิบัติได้บรรลุตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ และได้ทำการปรับปรุงข้อความของตัวชี้วัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางที่ได้พัฒนาขึ้น ดังในตาราง 14

ตาราง 14 ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล	
1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	
เดิม	1) ให้ฝึกตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการพัฒนางาน พัฒนาการตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้นเสมอ โดยไม่ใช้คำถามที่เป็น การขัดขวางการพัฒนา คำถามที่ทำให้ผู้อื่นเสียความมั่นใจ หมด กำลังใจ เช่น เหตุใดต้องพัฒนาการทำงานในเมื่อวิธีการทำงาน แบบเดิม สามารถทำให้งานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้ เป็นต้น
1.1.1 สามารถตั้งคำถาม เพื่อนำสู่การเรียนรู้ การพัฒนา และการสร้างสรรค์ให้เกิด ประโยชน์ได้	2) ถามเพื่อตรวจสอบกระบวนการทำงานของตนเอง หา ข้อบกพร่อง และพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ
1.1.1 สามารถตั้งคำถาม เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำสู่การ พัฒนางาน การพัฒนาตนเอง และพัฒนาผู้เรียนได้	3) ครูควรต้องมีเหตุผลและมีความเหมาะสมในการตั้งคำถาม ต้องคำนึงถึงกาลเทศะและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม
1.1.2 มีทักษะในการ ปฏิบัติงาน และพัฒนางาน ในหน้าที่รับผิดชอบอย่าง สม่าเสมอ	1) รู้จักพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนางาน พัฒนาตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียน
	2) เรียนรู้การพัฒนาด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ และตั้งคำถามเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี เหล่านี้มาใช้เพื่อพัฒนาการทำงานเสมอ
	3) ฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนา งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ตนเองมีทักษะในการทำงานที่ดี เสมอ เช่น ทักษะการจัดเรียงเอกสาร ทักษะด้านการคำนวณ และทักษะด้านภาษา เป็นต้น
1.1.3 มีทักษะในการศึกษา ค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาการตนเองและองค์กร	1) ฝึกฝนทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และสืบค้นข้อมูล ทั้งการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด สำนักวิทยบริการ และอินเทอร์เน็ต
	2) เป็นผู้ที่ไม่ใ้เรียนรู้ และหมั่นพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ เช่น การอ่านจับใจความ การสรุปความ การคำนวณ การศึกษา ค้นคว้า กระบวนการวิจัย เป็นต้น เพื่อนำความรู้มาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
<p><u>เดิม</u></p> <p>1.1.4 สามารถคิดเชิงบวก และคิดอย่างผ่อนคลาย</p> <p><u>ปรับปรุงเป็น</u></p> <p>1.1.4 มีความคิดเชิงบวก และคิดอย่างผ่อนคลาย</p>	<p>1) ในขณะที่คิด ให้ฝึกตรวจสอบความคิดของตนเองให้เป็น ความคิดเชิงสร้างสรรค์ และคิดเชิงบวก ความคิดเชิงบวกจะไม่ทำให้เกิดอารมณ์ขุ่นมัว หรือความรู้สึกทางด้านลบ</p> <p>2) ในขณะที่คิด ให้ฝึกตรวจสอบอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ให้ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด</p>
<p>1.1.5 สามารถคิดวิเคราะห์ ได้อย่างหลากหลาย</p>	<p>1) ฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ โดยฝึกคิด ตามประเภทของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ</p>
<p>1.1.6 สามารถคิดในรูปแบบ การอุปมาและคิดในเชิง จินตนาการ</p>	<p>1) ฝึกคิดในลักษณะที่เกินความเป็นจริง คิดตามจินตนาการ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย เป็นการฝึกคิดเพื่อทดลอง ก้าวข้ามข้อจำกัดต่าง ๆ</p>
<p>1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล</p>	
<p>1.2.1 มีความมุ่งมั่นและ ศรัทธาในการพัฒนาตนเอง ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์</p>	<p>1) ฝึกวางใจให้เป็นกลาง และทบทวนเพื่อทำความเข้าใจตนเอง ทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมา นึกถึงความสำเร็จในอดีต ความ ล้มเหลว และการก้าวผ่านความล้มเหลว และจะเกิดความตระหนัก เราฝ่าฟันทุกสิ่งทุกอย่าง และสามารถยืนอยู่ตรงจุดนี้ ในบทบาท ของครูผู้สร้างคนให้มีความดี เราคือคนเก่ง ที่มีความมุ่งมั่น มีความสามารถในการสร้างคนให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น เรา จะต้องพัฒนาตนเองให้เก่งยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อให้สามารถสร้างคนให้เป็น คนดีของชาติ เพื่อช่วยพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป เป็นการ สร้างความมุ่งมั่นและศรัทธาให้แก่ตนเอง ก่อนการพัฒนาตนเอง</p>
<p>1.2.2 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์การพัฒนางาน และ การพัฒนาองค์กร</p>	<p>2) สร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดย ทำงานอย่างมีเป้าหมาย มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน กำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับขีด ความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ มีการวางแผน คาดหวังใน ความสำเร็จและเตรียมการสำหรับความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ทำงานโดยคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์ รู้สึกยินดี พอใจ เป็นสุข เมื่อ ทำงานสำเร็จ และพร้อมยอมรับความเสียหาย ผิดหวัง เมื่องาน ล้มเหลว รับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตนเอง พร้อมยอมรับ ปัญหา และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหาและ วิธีการแก้ไข ฝ่าฟันอุปสรรค ด้วยความสามารถของตนเอง ให้รางวัลแก่ตนเองเมื่อทำงานสำเร็จ</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
<p>1.2.3 ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์</p>	<p>1) ครูควรอ่านหนังสือที่น่าสนใจ เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หนังสือที่สร้างแรงบันดาลใจ หนังสือที่บอกเล่าเรื่องราวความสำเร็จของผู้คน ที่ต้องฝ่าฟันด้วยความเพียร จนประสบความสำเร็จ เพื่อเปิดโลกของความคิดสร้างสรรค์ และให้ครูได้ชื่นชมพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ ความรักในสิ่งที่ทำ และความอดทนเพียรพยายาม เช่น</p> <p>1.1) CREATIVITY, INC. ทุกสิ่งเริ่มต้นที่ไอเดีย เอ็ด แคทมูล และ เอมี วอลเลซ เขียน จินดาร์ตัน ธรรมรงค์วิทย์ แปล หนังสือที่เล่าเรื่องราวของ ‘ฟิกซาร์’ ได้สมบูรณ์แบบที่สุด ฟิกซาร์ในความทรงจำของคุณคืออะไร?</p> <p>1.2) อีลอน มัสก์ แอชลีย์ แวนซ์ เขียน จินดาร์ตัน แปล เล่าถึงเรื่องราวชีวิตอันสุดทึ่งของ “อีลอน มัสก์” นักธุรกิจและนักประดิษฐ์ ที่สร้างสิ่งล้ำๆ ขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ไฟฟ้า Tesla รวมไปถึงการปล่อยจรวดฟัลคอนจาก SpaceX ไปเรียงตั้งแต่เวียเยว์ ที่ชอบอ่านหนังสือมาก เจอร้านหนังสือที่ไหนต้องเข้าไปนั่งอ่าน วัยเรียนที่หารายได้เสริมด้วยการเปิดไนต์คลับกับเพื่อน วัยลองผิดลองถูกที่ผ่านการทำงานจากบริษัทต่างๆ รวมถึงสร้างธุรกิจของตัวเองจนยิ่งใหญ่และถือเป็นผู้ประกอบการที่อาจหาญที่สุดในปัจจุบัน</p> <p>1.3) Shoe Dog ฟิล ไนต์ ฟิล ไนต์ เขียน ไอร์ริสา ชันศิริ แปล เล่าเส้นทางสร้างแบรนด์สุดมั่งคั่ง และทรงอิทธิพลทั้งในโลกกีฬาและแฟชั่น อย่างเต็มไปดด้วยอารมณ์ความรู้สึกและ ‘ความลับที่โลกไม่เคยรู้’ น้อยคนนักที่จะรู้ว่าก่อนที่จะมีไนท์ ฟิล ไนต์ เคยไปรับรองเท้าไอวีสีกะ ไทเกอร์ มาขายเป็นรายแรกของประเทศสหรัฐอเมริกา และเขายังเคยเป็นอาจารย์สอนวิชาบัญชีด้วย ไม่น่าเชื่อว่าชีวิตของเขาจะโลดโผน โดดทะยานไปถึงเพียงนี้ และเล่มนี้ก็เป็นหนึ่งในเล่มโปรดของ บิล เกตส์ ที่เขาได้ยกย่องไว้ว่า เป็นหนังสือฮาวทูที่แตกต่าง กล่าวเผยความจริงของธุรกิจ “ละเทะ อันตราย และโกลาหล” อย่างซื่อสัตย์ จงมีชีวิตที่เบิกบาน</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
	<p>1.4) องค์ทะเลลามา อาร์บิชอบ เดสมอนด์ ตูตู ตักลาส เออบรัมส์ เขียน อีรา แพล หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานจากสองผู้นำจิตวิญญาณที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในยุคปัจจุบัน เจ้าของรางวัล Nobel สาขาสันติภาพ โดย องค์ทะเลลามา และอาร์บิชอบ เดสมอนด์ ตูตู</p> <p>1.5) จากศูนย์สู่ซาร่า ซาเบียร์ เอเร. บลิงโกะ และ เมซุส ซาลกาโต เขียน นิรชร เกิดกฤษฎานนท์ แพล มาค้นหาสูตรลับการทำธุรกิจของ ZARA ทุกชั้นทุกตอน เพราะถ้าอยากขายอะไรให้เกลี้ยง ก็ต้องขายได้ให้อย่าง ZARA ทุกวันนี้ซารามีร้านเสื้อผ้ากว่า 2,100 ซ็อบ ในกว่า 90 ประเทศ ขายเสื้อผ้าถึงราว ๆ หนึ่งหมื่นสองร้อยแบบต่อปี ให้ลูกค้าชายหญิงทั่วทุกมุมโลกโดยเฉพาะสาว ๆ ทุกเชื้อชาติ ทุกสีผิว ทุกไซส์ ทุกรสนิยม ที่ต้องอยู่ไม่ติดคอยจ้องตะครุบเสื้อผ้าหลากแบบและสีสรรจากซาร่าที่ออกใหม่เป็นรายสัปดาห์ นั่นคือกระแสรายได้ราวหนึ่งหมื่นหกพันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่าห้าแสนล้านบาทต่อปี</p> <p>และหนังสือที่น่าสนใจเพื่อสร้างแรงบันดาลใจอื่น ๆ ครูสามารถส่งต่อเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจไปสู่นักเรียน และสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนได้อีกด้วย</p>
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม	
1.3.1 มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	1) วางแผนการพัฒนาดตนเอง วิธีปฏิบัติตามแผนโดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
1.3.2 มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ	1) วิเคราะห์ผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ผลสำเร็จ ประโยชน์ ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ ปัญหา-อุปสรรค หากล้มเหลว ผลจากความล้มเหลว ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความล้มเหลว
1.3.3 มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง	1) ทำงานหรือดำเนินการพัฒนาตามแผนให้แล้วเสร็จตามกำหนด ไม่ให้มีงานค้าง และทำงานด้วยความอดทน โดยศึกษาบุคคลสำคัญที่มุ่งมั่นฝ่าฟันสร้างสิ่งที่ยิ่งใหญ่ และก้าวผ่านความล้มเหลวมานับครั้งไม่ถ้วน เช่น ธอมัส อัลวา เอดิสัน นักประดิษฐ์ เขาคือบุคคลที่น่าแสงสว่างมาสู่โลกใบนี้ ด้วยหลอดไฟที่เขาประดิษฐ์คิดค้นด้วยตนเอง และผ่านความล้มเหลวและความผิดพลาดมานับหมื่นครั้ง แต่เขากลับมีแนวคิดที่ทรงพลังว่า “ผมไม่เคยล้มเหลว ผมค้นพบตั้ง 10,000 วิธี ที่มันใช้ไม่ได้ต่างหาก”

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
	2) นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เช่น หลักกัทธิบาท 4 ฉันทะ มีความรักในงานหรือสิ่งที่ทำ วิริยะ มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามทำให้งานสำเร็จ จิตตะ มีใจจดจ่อในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย วิมังสา มีวิจารณญาณในการตรวจสอบและปรับปรุงงานและวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น
<u>เดิม</u> 1.3.4 ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงาน <u>ปรับปรุงเป็น</u> 1.3.4 ตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ	1) ตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน โดยตรวจสอบว่าวิธีการทำงาน แต่ละขั้นตอนเหมาะสมหรือไม่ มีวิธีอื่นที่จะทำให้งานเสร็จเร็ว หรือช่วยลดต้นทุน หรือช่วยลดแรงงาน หรือไม่ เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานให้ดีขึ้นเสมอ
<u>เดิม</u> 1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จของตนเองและสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น <u>ปรับปรุงเป็น</u> 1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง และสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น	1) มีการประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อนจากการปฏิบัติ และนำมาพัฒนาจุดแข็ง หรือหาวิธีแก้ไขจุดอ่อน และนำสู่การพัฒนาการทำงานหรือการพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร	
2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร	
<p>2.1.1 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน</p>	<p>1) จัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดี และความสามัคคีภายในองค์กร เช่น ทานข้าวร่วมกัน เล่นกีฬา ส่งเสริมอาชีพเสริม เป็นต้น</p> <p>2) ชื่นชมบุคลากรที่มีน้ำใจเอื้ออารีย์ต่อผู้อื่น และปลูกฝังความมีน้ำใจและความมีเมตตาต่อผู้อื่น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียน ให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำเพื่อผู้อื่น หรือการทำงานบำรุงพระศาสนา หรือการทำงานจิตอาสาเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เป็นต้น</p>
<p>2.1.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง</p>	<p>1) จัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้บริหารมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มงาน สืบหาปัญหาจากครูและหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำเป็นรายงานนำเสนอทุกเดือน</p> <p>2) มอบหมายให้ครู ค้นคว้าความรู้ที่เป็นประโยชน์ในลักษณะของเกร็ดความรู้ เพื่อนำมาแบ่งปันแก่เพื่อนครู ในการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้สามารถนำมาใช้พัฒนางาน พัฒนาการดำเนินชีวิต เกร็ดความรู้ให้มีความหลากหลาย เช่น การใช้สมุนไพรในการรักษาแผล การบำรุงรักษาเส้นผม วิธีการจัดเรียงแฟ้มเอกสาร เป็นต้น</p> <p>3) จัดกิจกรรมนันทนาการภายในกลุ่มสาระ เช่น ทานข้าวร่วมกัน ทำอาหาร/ขนมง่าย ๆ การทำแชมพูสมุนไพรและแบ่งปันกันนำไปใช้ เป็นต้น</p> <p>4) การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาหรือแบ่งปันความรู้ควรมีสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ส่วนการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ ทำขนม หรือกิจกรรมร่วมกันแบบอื่น ๆ อาจทำภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ตามความเหมาะสม</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
2.1.3 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร	1) เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างครู ให้รีบแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหาเรื้อรังและบานปลาย โดยให้ปรับความเข้าใจ ขอโทษ และให้อภัยซึ่งกันและกัน
2.1.4 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน	1) ผู้บริหารควรพบปะบุคลากรบ่อยครั้ง โดยการตรวจเยี่ยม ทักทาย ในห้องทำงาน ห้องเรียน การสนทนาแบบเป็นกันเอง การยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาตามความเหมาะสมและชมเชยอย่างทั่วถึง และการไม่พูดจาให้ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง
2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน	
2.2.1 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีภายในองค์กร	1) ผู้บริหารควรมอบนโยบาย และเน้นย้ำถึงอย่างสม่ำเสมอ ถึงความสัมพันธ์อันดีในองค์กร ความสามัคคี ความเสียสละ การรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน การมองส่วนที่ดีของผู้อื่น การให้อภัย และการรักษาสภาพจิตใจและอารมณ์ของตนเอง ให้เป็นปกติสุข
2.2.2 มีการทำงานเป็นทีม ทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	1) มีการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา ทั้งการพัฒนางาน และการพัฒนาตนเอง 2) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับคำชม รับรางวัล รับความดีความชอบ แต่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม ร่วมแรง ร่วมใจอย่างเท่าเทียมในการทำงาน 3) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหา ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง โดยไม่โทษคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเพราะกระบวนการผิดพลาด และทุกคนต้องหาทางแก้ไขข้อผิดพลาดร่วมกัน 4) ทีมที่มีความเข้มแข็ง ทุกคนมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี ควรได้รับคำยกย่องชมเชย และเป็นแบบอย่างแก่ทีมอื่น ๆ
2.2.3 สถานที่ทำงาน สะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน	1) สถานที่ทำงานจัดโต๊ะ เก้าอี้ ตู้เอกสาร อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ เหมาะสมกับการใช้งาน 2) จัดให้มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีนิตยสาร ต้นไม้ประดับ และจัดหาคำคม หรือธรรมะ ที่มีประโยชน์และข้อคิดเตือนใจ ในการดำเนินชีวิต และการทำงาน มาติดไว้ตามจุดต่าง ๆ ในห้องทำงาน ตามความเหมาะสม

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
	<p>3) จัดให้มีมุมสำหรับการประชุมกลุ่มย่อย หรือทำงานร่วมกัน ตามความเหมาะสม</p> <p>4) รักษาความสะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก</p>
<p><u>เดิม</u></p> <p>2.2.4 มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้รีบทำการแก้ไข</p> <p><u>ปรับปรุงเป็น</u></p> <p>2.2.4 มีการสื่อสารที่ดี มีความรับผิดชอบต่อกำพูด และการกระทำของตนเอง</p>	<p>1) การสื่อสารที่ดีในองค์กร นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง แม้ว่าจะเป็นองค์กรที่สนิทสนมกัน แต่ในการพูดสื่อสารกัน ก็ต้องแสดงความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเสมอ</p> <p>2) ครูต้องมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง โดยพูดแต่สิ่งที่ดี รักษาหัวใจของผู้ฟัง และกระทำการที่เหมาะสม ไม่หักหาญน้ำใจผู้อื่น หากมีสิ่งใดที่พูดหรือกระทำผิดพลาดไป ด้วยความไม่ตั้งใจ ให้รีบกล่าวคำขอโทษทันที</p>
<p>2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ</p>	
<p>2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนางานหรือการสร้างสรรคผลงานของบุคลากรเพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์กร</p>	<p>1) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูคิดเชิงสร้างสรรค์ ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน หรือพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยอาจจัดเป็นนิทรรศกาล หรือจัดเป็นบูธหนึ่งในงานของโรงเรียน เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานวันภาษาไทย ให้สอดแทรกกิจกรรมที่จะเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูร่วมด้วย อาจเป็นโครงการประกวด และมีรางวัล เกียรติบัตรยกย่องชมเชย และชื่นชมผลงานสร้างสรรค์อย่างทั่วถึงในองค์กร โดยกิจกรรมลักษณะนี้ อาจจัดให้มีทุกครั้งที่จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และอาจเปิดกว้างให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประกวดผลงานสร้างสรรค์ด้วย ตามความเหมาะสม</p>
<p>2.3.2 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม</p>	<p>1) ผู้บริหารควรมีความชัดเจนและเปิดรับผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู ที่ได้พัฒนางาน พัฒนานักเรียนจนประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงแก่องค์กร ให้ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ครูมีแรงบันดาลใจที่จะสรรคสร้างผลงานพลังของความคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
2.3.3 มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ	1) ประชาสัมพันธ์ผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูในเว็บไซต์ของโรงเรียน 2) เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของครูที่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนโรงเรียน ผู้ปกครอง หรือการปกครองท้องถิ่น ไปยังโรงเรียน เครือข่าย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลงานสร้างสรรค์ไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง 3) หากมีความเป็นไปได้ในการได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ อาจมีการบันทึกความร่วมมือในการพัฒนาต่อยอดต่อไป เช่น ครูคิดผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด นำมาใช้ในโรงเรียนได้ผล และนำเสนอต่อกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ หรือฝ่ายปกครองท้องถิ่น นวัตกรรมที่ครูสร้างสรรค์นั้น ก็จะเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่น และนำไปใช้กับเยาวชนในชุมชนได้ เป็นต้น

จากตาราง 14 สรุปได้ว่า ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวชี้วัด 21 แนวทาง และ 2) การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร 3 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวชี้วัด 24 แนวทาง รวม 45 แนวทาง

2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ปรากฏผลดังตาราง 15 - 17

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทาง
การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวม

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล						
1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	4.31	0.81	มาก	4.36	0.85	มาก
1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล	4.33	0.66	มาก	4.24	0.83	มาก
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียร พยายาม	4.19	0.77	มาก	4.33	0.82	มาก
รวม	4.07	0.79	มาก	4.13	0.85	มาก
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร						
2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร	4.30	0.57	มาก	4.27	0.73	มาก
2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน	4.32	0.66	มาก	4.04	0.77	มาก
2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงาน และแรงจูงใจ	4.37	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
รวม	4.33	0.60	มาก	4.19	0.73	มาก
โดยรวม	4.21	0.71	มาก	4.16	0.78	มาก

จากตาราง 15 พบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมมีความเหมาะสม
และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, $\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การ
เสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $\bar{X} = 4.13$) และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร โดยรวมมี
ความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, $\bar{X} = 4.19$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทาง การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล						
1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์						
1.1.1 สามารถตั้งคำถามเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำสู่การพัฒนางาน การพัฒนาตนเอง และพัฒนาผู้เรียนได้						
<u>แนวทาง</u>						
1) ใ้ฝึกตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการ พัฒนางาน พัฒนาตนเองหรือพัฒนา ผู้เรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้นเสมอ โดยไม่ใช่ คำถามที่เป็นการขัดขวางการพัฒนา คำถามที่ทำให้ผู้อื่นเสียความมั่นใจ หมด กำลังใจ เช่น เหตุใดต้องพัฒนาการทำงาน ในเมื่อวิธีการทำงานแบบเดิม สามารถทำ ให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ เป็นต้น	4.14	0.38	มาก	4.43	0.79	มาก
2) ถามเพื่อตรวจสอบกระบวนการ ทำงานของตนเอง หาข้อบกพร่อง และ พัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ	4.29	0.76	มาก	4.29	0.95	มาก
3) ครูควรต้องมีเหตุผลและมีความ เหมาะสมในการตั้งคำถาม ต้องคำนึงถึง กาลเทศะและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม	3.57	0.79	มาก	4.14	0.90	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.1.2 มีทักษะในการปฏิบัติงาน และ พัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่าง สม่ำเสมอ						
<u>แนวทาง</u>						
1) รู้จักพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่จะสามารถ นำมาใช้เพื่อพัฒนางาน พัฒนาตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียน	4.14	0.69	มาก	4.29	0.95	มาก
2) เรียนรู้การพัฒนาด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ และตั้งคำถามเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี เหล่านั้นมาใช้เพื่อพัฒนาการทำงานเสมอ	4.00	1.00	มาก	4.14	0.69	มาก
3) ฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการเรียนรู้ การพัฒนางานในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้ตนเองมีทักษะในการ ทำงานที่ดีเสมอ เช่น ทักษะการจัดเรียง เอกสาร ทักษะด้านการคำนวณ และ ทักษะด้านภาษา เป็นต้น	3.86	0.90	มาก	3.71	0.76	มาก
1.1.3 มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและ องค์กร						
<u>แนวทาง</u>						
1) ฝึกฝนทักษะในการศึกษาค้นคว้า ข้อมูล และสืบค้นข้อมูลทั้งการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด สำนักวิทยบริการ และ อินเทอร์เน็ต	4.00	0.82	มาก	3.71	0.76	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2) เป็นผู้ที่ไม่ใ้เรียนรู้ และหมั่นพัฒนา ทักษะด้านการเรียนรู้ เช่น การอ่าน จับใจความ การสรุปความ การคำนวณ การศึกษาค้นคว้า กระบวนการวิจัย เป็น ต้น เพื่อนำความรู้มาพัฒนาตนเอง พัฒนา งาน และพัฒนาองค์กร	3.71	0.95	มาก	3.57	0.79	มาก
1.1.4 มีความคิดเชิงบวกและคิดอย่าง ผ่อนคลาย						
<u>แนวทาง</u> 1) ในขณะที่คิด ให้ฝึกตรวจสอบ ความคิดของตนเองให้เป็นความคิดเชิง สร้างสรรค์ และคิดเชิงบวก ความคิดเชิง บวกจะไม่ทำให้เกิดอารมณ์ขุ่นมัว หรือ ความรู้สึกทางด้านลบ	3.71	0.76	มาก	4.00	1.00	มาก
2) ในขณะที่คิด ให้ฝึกตรวจสอบอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง ให้ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด	4.14	1.07	มาก	3.71	0.95	มาก
1.1.5 สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่าง หลากหลาย						
<u>แนวทาง</u> 1) ฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ โดยฝึกคิดตามประเภท ของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิด คล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิด ริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ	4.14	0.90	มาก	3.86	1.07	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.1.6 สามารถคิดในรูปแบบการอุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ						
<u>แนวทาง</u>						
1) ฝึกคิดในลักษณะที่เกินความเป็นจริง คิดตามจินตนาการ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย เป็นการฝึกคิดเพื่อทดลองก้าวข้ามข้อจำกัดต่าง ๆ	3.71	0.76	มาก	4.00	0.82	มาก
รวม	4.27	0.78	มาก	4.35	0.86	มาก
1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล						
1.2.1 มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์						
<u>แนวทาง</u>						
1) ฝึกวางใจให้เป็นกลาง และทบทวนเพื่อทำความรู้จักตนเอง ทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมา นึกถึงความสำเร็จในอดีต ความล้มเหลว และการก้าวผ่านความล้มเหลว และจะเกิดความตระหนักเราฝ่าฟันทุกสิ่งทุกอย่าง และสามารถมายืนอยู่ตรงจุดนี้ ในบทบาทของครูผู้สร้างคนให้ในอนาคต เราคือคนเก่ง ที่มีความมุ่งมั่น มีความสามารถในการสร้างคนให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น เราจะต้องพัฒนาตนเองให้เก่งยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อให้สามารถสร้างคนให้เป็นคนดีของชาติ เพื่อช่วยพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป เป็นการสร้างความมุ่งมั่นและศรัทธาให้แก่ตนเอง ก่อนการพัฒนาตนเอง	4.57	0.53	มากที่สุด	4.00	1.00	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.2.2 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การพัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร						
<u>แนวทาง</u> 1) สร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดย ทำงานอย่างมีเป้าหมาย มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน กำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับขีดความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ มีการวางแผน คาดหวังในความสำเร็จและเตรียมการสำหรับความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ทำงานโดยคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์ รู้สึกยินดี พอใจ เป็นสุข เมื่อทำงานสำเร็จ และพร้อมยอมรับความเสียใจ ผิดหวัง เมื่องานล้มเหลว รับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตนเอง พร้อมยอมรับปัญหา และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหา และวิธีการแก้ไข ฝ่าฟันอุปสรรค ด้วยความสามารถของตนเอง ให้รางวัลแก่ตนเองเมื่อทำงานสำเร็จ	4.29	0.76	มาก	4.43	0.79	มาก

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.2.3 ตระหนักถึงความสำคัญและ ประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการ พัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์						
แนวทาง 1) ครูควรอ่านหนังสือที่น่าสนใจ เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หนังสือที่สร้างแรงบันดาลใจ ผู้คน ที่ต้องฝ่าฟันด้วยความเพียร จนประสบ ความสำเร็จ เพื่อเปิดโลกของความคิด สร้างสรรค์ และให้ครูได้ซึบซับพลังแห่ง ความคิดสร้างสรรค์ ความรักในสิ่งที่ทำ และความอดทนเพียรพยายาม เช่น 1.1) CREATIVITY, INC. ทุกสิ่ง เริ่มต้นที่ไอเดีย เอ็ด แคมมูล และ เอมี วอลเลซ เขียน จินดาร์ตัน ธรรมรงค์ วุฑ์ แปล หนังสือที่เล่าเรื่องราวของ 'ฟิกซาร์' ได้สมบูรณ์แบบที่สุด ฟิกซาร์ในความ ทรงจำของคุณคืออะไร? 1.2) อีลอน มัสก์ แอชลีย์ แวนซ์ เขียน จินดาร์ตัน แปล เล่าถึงเรื่องราวชีวิตอันสุดทึ่งของ "อีลอน มัสก์" นักธุรกิจและนักประดิษฐ์ ที่สร้าง สิ่งล้ำๆ ขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็น รถยนต์ไฟฟ้า Tesla รวมไปถึงการปล่อย จรวดฟัลคอนจาก SpaceX ไต่เรียงตั้งแต่ วัยเยาว์ ที่ชอบอ่านหนังสือมาก เจอร้าน หนังสือที่ไหนต้องเข้าไปนั่งอ่านวัยเรียน ที่หารายได้เสริมด้วยการเปิดไนต์คลับกับ เพื่อน วัยลองผิดลองถูกที่ผ่านการทำงาน	4.14	0.69	มาก	4.29	0.76	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<p>จากบริษัทต่างๆ รวมถึงสร้างธุรกิจของ ตัวเองจนยิ่งใหญ่และถือเป็น ผู้ประกอบการที่อาภัพที่สุดในปัจจุบัน</p> <p>1.3) Shoe Dog พิล ไนต์ พิล ไนต์ เขียน ไอร์ริสา ชั้นศิริ แปล เล่าเส้นทางการสร้างแบรนด์สุดมั่งคั่ง และ ทรงอิทธิพลทั้งในโลกกีฬาและแฟชั่น อย่างเต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก และ ‘ความลับที่โลกไม่เคยรู้’ น้อยคนนัก ที่จะรู้ว่าก่อนที่จะมีไนท์ พิล ไนต์ เคยไป รับรองเท้าไอวีสีกะ ไทเกอร์ มาขายเป็น รายแรกของประเทศสหรัฐอเมริกา และ เขายังเคยเป็นอาจารย์สอนวิชาบัญชีด้วย ไม่น่าเชื่อว่าชีวิตของเขาจะโลดโผน โดด ทะยานไปถึงเพียงนี้และเล่มนี้ก็เป็นหนึ่ง ในเล่มโปรดของ <i>บิล เกตส์</i> ที่เขาได้ยกย่อง ไว้ว่า เป็นหนังสือฮาวทูที่แตกต่าง กล้าเผย ความจริงของธุรกิจ “ละเทะ อันตราย และโกลาหล” อย่างซื่อสัตย์ จงมีชีวิตที่เบิกบาน</p> <p>1.4) องค์ทะไลลามะ อาร์ชิบอป เดสมอนด์ ตูตู ดักลาส เอปรั้มส์ เขียน ธีรา แปล หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานจาก สองผู้นำจิตวิญญาณที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในยุค ปัจจุบัน เจ้าของรางวัล Nobel สาขา สันติภาพ โดย องค์ทะไลลามะ และ อาร์ชิบอป เดสมอนด์ ตูตู</p>						

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<p>1.5) จากศูนย์สู่ซารา ซาเปียร์ เอเร. บลิงโกะ และ เมซุส ซาลกาโต เขียน นิรชร เกิดกฤษฎานนท์ แปล มาค้นหา สูตรลับการทำธุรกิจของ ZARA ทุก ชั้นทุกตอน เพราะถ้าอยากขายอะไร ให้เกลี้ยง ก็ต้องขายได้ให้อย่าง ZARA ทุกวันนี้ซารามีร้านเสื้อผ้ากว่า 2,100 ซ็อบ ในกว่า 90 ประเทศ ขายเสื้อผ้าถึงราว ๆ หนึ่งหมื่นสองร้อยแบบต่อปี ให้ลูกค้าขาย หญิงทั่วทุกมุมโลกโดยเฉพาะสาว ๆ ทุก เชื้อชาติ ทุกสีผิว ทุกไซส์ ทุกรสนิยม ที่ ต้องอยู่ไม่ติด คอยจ้องตะครุบเสื้อผ้าหลาก แบบและสีสันทจากซาราที่ออกใหม่เป็นราย สัปดาห์ นั่นคือกระแสรายได้ราวหนึ่งหมื่น หกพันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่าห้าแสน ล้านบาทต่อปี</p> <p>และหนังสือที่น่าสนใจเพื่อสร้างแรงบันดาลใจอื่น ๆ ครูสามารถส่งต่อเรื่องราว ที่สร้างแรงบันดาลใจไปสู่นักเรียน และ สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ได้อีกด้วย</p>						
รวม	4.33	0.66	มาก	4.24	0.83	มาก
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียร พยายาม						
1.3.1 มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่ คาดว่าจะเกิดขึ้น						
แนวทาง						
1) วางแผนการพัฒนาดตนเอง วิธีปฏิบัติ ตามแผนโดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	4.29	0.95	มาก	4.14	0.90	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.3.2 มีการวิเคราะห์ประโยชน์อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ						
<u>แนวทาง</u> 1) วิเคราะห์ผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ผลสำเร็จ ประโยชน์ ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ ปัญหา-อุปสรรค หากล้มเหลว ผลจากความล้มเหลว ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความล้มเหลว	4.00	0.82	มาก	4.86	0.38	มากที่สุด
1.3.3 มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง						
<u>แนวทาง</u> 1) ทำงานหรือดำเนินการพัฒนาตามแผนให้แล้วเสร็จตามกำหนด ไม่ให้มีงานค้าง และทำงานด้วยความอดทน โดยศึกษาบุคคลสำคัญที่มุ่งมั่นฝ่าฟันสร้างสิ่งที่ยิ่งใหญ่ และก้าวผ่านความล้มเหลวมานับครั้งไม่ถ้วน เช่น อดัมส อีวา เอดิสัน นักประดิษฐ์ เขาคือบุคคลที่นำแสงสว่างมาสู่โลกใบนี้ ด้วยหลอดไฟที่เขาประดิษฐ์คิดค้นด้วยตนเอง และผ่านความล้มเหลวและความผิดพลาดมานับหมื่นครั้ง แต่เขาก็กลับมีแนวคิดที่ทรงพลังว่า “ผมไม่เคยล้มเหลว ผมค้นพบตั้ง 10,000 วิธี ที่มันใช้ไม่ได้ต่างหาก”	3.86	0.90	มาก	4.43	0.79	มาก
2) นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เช่น หลักอิทธิบาท 4 ฉันทะ มีความรักในงานหรือสิ่งที่	4.43	0.53	มาก	4.29	0.76	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ทำ วิริยะ มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ทำให้งานสำเร็จ จิตตะ มีใจจดจ่อ ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย วิมังสา มีวิจรรย์ญาณในการตรวจสอบและ ปรับปรุงงานและวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น						
1.3.4 ตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอน การทำงาน เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนา ให้ดีขึ้นเสมอ						
<u>แนวทาง</u> 1) ตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการ ทำงาน โดยตรวจสอบว่าวิธีการทำงาน แต่ละขั้นตอนเหมาะสมหรือไม่ มีวิธีอื่นที่ จะทำให้งานเสร็จเร็ว หรือช่วยลดต้นทุน หรือช่วยลดแรงงาน หรือไม่ เพื่อนำสู่การ ปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานให้ ดีขึ้นเสมอ	4.14	0.90	มาก	4.00	1.00	มาก
1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จ และข้อผิดพลาดของตนเอง และสะท้อน การปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น						
<u>แนวทาง</u> 1) มีการประเมินผลความสำเร็จและ ข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อนจากการปฏิบัติ และนำมาพัฒนา จุดแข็ง หรือหาวิธีแก้ไขจุดอ่อน และนำสู่ การพัฒนาการทำงานหรือการพัฒนาเรื่อง ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น	4.43	0.53	มาก	4.29	0.95	มาก
รวม	4.19	0.77	มาก	4.24	0.85	มาก
โดยรวม	4.07	0.79	มาก	4.10	0.85	มาก

จากตาราง 16 พบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคลโดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบย่อยของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การปรับทัศนคติส่วนบุคคล ($\bar{X} = 4.33$) การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.31$) และการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ($\bar{X} = 4.19$) ตามลำดับ

องค์ประกอบย่อยของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.36$) การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม ($\bar{X} = 4.33$) และการปรับทัศนคติส่วนบุคคล ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร						
2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร						
2.1.1 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน						
แนวทาง						
1) จัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีและความสามัคคีภายในองค์กร เช่น ทานข้าวร่วมกัน เล่นกีฬา ส่งเสริมอาชีพเสริม เป็นต้น	4.71	0.49	มากที่สุด	4.29	0.76	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2) ชื่นชมบุคลากรที่มีน้ำใจเอื้ออารีย์ต่อผู้อื่น และปลูกฝังความมีน้ำใจและความมีเมตตาต่อผู้อื่น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียน ให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำเพื่อผู้อื่น หรือการทำงานบำรุงพระศาสนา หรือการทำงานจิตอาสา เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เป็นต้น	4.29	0.95	มาก	4.00	1.00	มาก
2.1.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง						
<u>แนวทาง</u>						
1) จัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้บริหารมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มงาน สํารวจปัญหาจากครูและหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำเป็นรายงานนำเสนอทุกเดือน	4.14	0.38	มาก	4.00	0.58	มาก
2) มอบหมายให้ครู คำนวณความรู้ที่เป็นประโยชน์ในลักษณะของเกรดความรู้ เพื่อนำมาแบ่งปันแก่เพื่อนครู ในการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้สามารถนำมาใช้พัฒนางาน พัฒนาการดำเนินชีวิต เกรดความรู้ให้มีความหลากหลาย เช่น การใช้สมุนไพรในการรักษาแผล การบำรุงรักษาเส้นผม วิธีการจัดเรียงแฟ้มเอกสาร เป็นต้น	4.43	0.53	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
3) จัดกิจกรรมนันทนาการภายในกลุ่มสาระ เช่น ทานข้าวร่วมกัน ทำอาหาร/ขนมง่าย ๆ การทำแชมพูสมุนไพรและแบ่งปันกันนำไปใช้ เป็นต้น	4.00	0.00	มาก	4.29	0.76	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4) การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาหรือแบ่งปันความรู้ควรมีสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ส่วนการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ ทำขนม หรือกิจกรรมร่วมกันแบบอื่น ๆ อาจทำภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ตามความเหมาะสม	4.29	0.76	มาก	4.00	1.00	มาก
2.1.3 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะ จะเป็นปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร						
<u>แนวทาง</u> 1) เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างครูให้รีบแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหาเรื้อรังและบานปลาย โดยให้ปรับความเข้าใจ ขอโทษ และให้อภัยซึ่งกันและกัน	4.14	0.38	มาก	4.43	0.53	มาก
2.1.4 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน						
<u>แนวทาง</u> 1) ผู้บริหารควรพบปะบุคลากรบ่อยครั้ง โดยการตรวจเยี่ยมทุกสาย ในห้องทำงาน ห้องเรียน การสนทนาแบบเป็นกันเอง การยกย่องชมเชยผู้ได้บังคับบัญชาตามความเหมาะสมและชมเชยอย่างทั่วถึง และการไม่พูดจาให้ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง	4.43	0.53	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
รวม	4.30	0.57	มาก	4.27	0.73	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน						
2.2.1 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายในองค์กร						
<u>แนวทาง</u> 1) ผู้บริหารควรมอบนโยบาย และเน้นย้ำถึงอย่างสม่ำเสมอ ถึงความสัมพันธอันดีในองค์กร ความสามัคคี ความเสียสละ การรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน การมองส่วนที่ดีของผู้อื่น การให้อภัยและการรักษาสภาพจิตใจและอารมณ์ของตนเอง ให้เป็นปกติสุข	4.14	0.38	มาก	3.86	0.69	มาก
2.2.2 มีการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดี ความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง						
<u>แนวทาง</u> 1) มีการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา ทั้งการพัฒนางาน และการพัฒนาตนเอง	4.71	0.49	มากที่สุด	4.00	0.82	มาก
2) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับคำชม รับรางวัล รับความดีความชอบ แต่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม ร่วมแรงร่วมใจ อย่างเท่าเทียมในการทำงาน	4.00	1.00	มาก	4.14	0.90	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิง สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการ รับทราบปัญหา ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง โดยไม่โทษคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเพราะ กระบวนการผิดพลาด และทุกคนต้อง หาทางแก้ไขข้อผิดพลาดร่วมกัน	3.86	0.90	มาก	3.86	0.90	มาก
4) ทีมที่มีความเข้มแข็ง ทุกคนมีส่วน ร่วมซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี ควรได้ รับคำยกย่องชมเชย และเป็นแบบอย่าง แก่ทีมอื่น ๆ	4.57	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
2.2.3 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศ ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน						
แนวทาง						
1) สถานที่ทำงานจัดโต๊ะ เก้าอี้ ตู้ เอกสาร อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ เหมาะสมกับการใช้งาน	4.71	0.49	มากที่สุด	3.71	0.76	มาก
2) จัดให้มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีนิตยสาร ต้นไม้ประดับ และจัดหาคำคม หรือธรรมะ ที่มีประโยชน์และข้อคิด เตือนใจ ในการดำเนินชีวิต และการ ทำงาน มาติดไว้ตามจุดต่าง ๆ ในห้อง ทำงาน ตามความเหมาะสม	4.00	1.00	มาก	4.14	0.69	มาก
3) จัดให้มีมุมสำหรับการประชุมกลุ่ม ย่อย หรือทำงานร่วมกัน ตามความ เหมาะสม	3.86	0.90	มาก	3.86	0.69	มาก
4) รักษาความสะอาด อากาศถ่ายเท ได้สะดวก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.14	0.90	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.2.4 มีการสื่อสารที่ดี มีความรับผิดชอบต่อกำพูดและการกระทำของตนเอง						
<u>แนวทาง</u> 1) การสื่อสารที่ดีในองค์กร นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง แม้ว่าจะเป็นองค์กรที่สนิทสนมกัน แต่ในการพูดสื่อสารกันก็ต้องแสดงความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเสมอ	4.00	0.82	มาก	3.71	0.95	มาก
2) ครูต้องมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง โดยพูดแต่สิ่งที่ดี รักษาหัวใจของผู้ฟัง และกระทำสิ่งที่เหมาะสมไม่หักหาญหัวใจผู้อื่น หากมีสิ่งใดที่พูดหรือกระทำผิดพลาดไปด้วยความไม่ตั้งใจ ให้รีบกล่าวคำขอโทษทันที	4.43	0.53	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
รวม	4.32	0.66	มาก	4.04	0.77	มาก
2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ						
2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนางานหรือการสร้างสรรค์ผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์กร						
<u>แนวทาง</u> 1) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูคิดเชิงสร้างสรรค์ ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน หรือพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยอาจจัดเป็นนิทรรศการหรือจัดเป็นบูธหนึ่งในงานของโรงเรียน เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานวันภาษาไทย ให้สอดแทรกกิจกรรมที่จะ	4.29	0.49	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด

ตาราง 17 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูร่วมด้วย อาจเป็นโครงการประกวด และมีรางวัล เกียรติบัตรยกย่องชมเชย และชื่นชมผลงานสร้างสรรค์อย่างทั่วถึงในองค์กร โดยกิจกรรมลักษณะนี้ อาจจัดให้มีทุกครั้ง ที่จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และอาจเปิดกว้างให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประกวดผลงานสร้างสรรค์ด้วย ตามความเหมาะสม						
2.3.2 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัลตามความเหมาะสม						
แนวทาง 1) ผู้บริหารควรมีความชัดเจนและเปิดรับผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู ที่ได้พัฒนางาน พัฒนา นักเรียน จนประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงแก่องค์กร ให้ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ครูมีแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานพลังของความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป	4.71	0.49	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.3.3 มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ						
<u>แนวทาง</u>						
1) ประชาสัมพันธ์ผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูในเว็บไซต์ของโรงเรียน	4.43	0.53	มาก	4.29	0.49	มาก
2) เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของครูที่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง หรือการปกครองท้องถิ่น ไปยังโรงเรียนเครือข่าย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลงานสร้างสรรค์ไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง	4.00	0.58	มาก	4.14	0.69	มาก
3) หากมีความเป็นไปได้ในการได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ อาจมีการบันทึกความร่วมมือในการพัฒนาต่อยอดต่อไป เช่น ครูคิดผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดนำมาใช้ในโรงเรียนได้ผล และนำเสนอต่อกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ หรือฝ่ายปกครองท้องถิ่น นวัตกรรมที่ครูสร้างสรรค์นั้น ก็จะเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่น และนำไปใช้กับเยาวชนในชุมชนได้ เป็นต้น	4.43	0.53	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
รวม	4.37	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.33	0.60	มาก	4.19	0.73	มาก

จากตาราง 17 พบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กรโดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ($\bar{X} = 4.33$, $\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบย่อยของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กรมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.37$) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน ($\bar{X} = 4.32$) และการปรับวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ

องค์ประกอบย่อยของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.40$) การปรับวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.27$) และการสร้างบรรยากาศในการทำงาน ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ

2.5 แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ข้อเสนอแนะ ให้ปรับปรุงแนวทาง โดยใช้ภาษาที่สั้น กระชับ และสื่อความหมายถึงการพัฒนาครูให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และในส่วนของรายละเอียดของแนวทางแต่ละข้อ ให้จัดทำเป็นคู่มือ แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแนวทางให้มีความสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำคู่มือแนวทางไว้ในภาคผนวก แนวทางสมบูรณ์หลังจากปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ รายละเอียดดังในตาราง 18

ตาราง 18 แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล	
1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	
1.1.1 ครูสามารถตั้งคำถามเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำสู่การพัฒนาตนเอง การพัฒนาตนเอง และพัฒนาผู้เรียนได้	1) ครูควรฝึกตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้นเสมอ 2) การตั้งคำถามเป็นไปเพื่อตรวจสอบกระบวนการทำงานของตนเอง หาข้อบกพร่อง และพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ 3) ครูควรต้องมีเหตุผลและมีความเหมาะสมในการตั้งคำถาม ต้องคำนึงถึงกาลเทศะและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม

ตาราง 18 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
1.1.2 ครูมีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ	1) ครูควรพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนา งาน พัฒนาตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียน 2) ครูควรพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ และควรพิจารณาความสำคัญและ จำเป็นของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาการทำงานเสมอ 3) ครูควรพัฒนาและฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ เรียนรู้ การพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ตนเองมีทักษะ ในการทำงานที่ดีเสมอ
1.1.3 ครูมีทักษะในการศึกษา ค้นคว้า และการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร	1) ครูควรพัฒนาและฝึกฝนทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และสืบค้นข้อมูลทั้งการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด สำนักวิทยบริการ และอินเทอร์เน็ต 2) ครูควรเป็นผู้ที่ไม่เรียนรู้ และหมั่นพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้
1.1.4 ครูมีความคิดเชิงบวก และคิดอย่างผ่อนคลาย	1) ครูควรฝึกตรวจสอบความคิดของตนเอง โดยให้รู้ตัวในขณะที่ คิด ฝึกตรวจสอบความคิดของตนเองให้เป็นความคิดเชิง สร้างสรรค์ และคิดเชิงบวก 2) ครูควรฝึกตรวจสอบความคิดของตนเอง โดยให้รู้ตัวในขณะที่ คิด ให้ฝึกตรวจสอบอารมณ์ความรู้สึกของตนเองให้ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด
1.1.5 ครูสามารถคิด วิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย	1) ครูควรพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยฝึกคิดวิเคราะห์ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ ตามประเภทของความคิด สร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิด ริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ
1.1.6 ครูสามารถคิดใน รูปแบบการอุปมาและคิดในเชิง จินตนาการ	1) ครูควรฝึกคิดในลักษณะที่เกินความเป็นจริง คิดตาม จินตนาการ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย เป็นการฝึกคิด เพื่อทดลองก้าวข้ามข้อจำกัดต่าง ๆ
1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล	
1.2.1 ครูมีความมุ่งมั่นและ ศรัทธาในการพัฒนาตนเอง ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์	1) ครูควรฝึกวางใจให้เป็นกลาง และทบทวนเพื่อทำความเข้าใจกับ ตนเอง ทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมา นึกถึงความสำเร็จในอดีต ความล้มเหลว และการก้าวผ่านความล้มเหลว และจะเกิด ความ ตระหนักมุ่งมั่น และศรัทธาในตนเอง

ตาราง 18 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
1.2.2 ครูมีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้าง ความคิดเชิงสร้างสรรค์การ พัฒนางาน และการพัฒนา องค์กร	1) ครูควรฝึกการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยทำงานอย่างมี เป้าหมาย มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน กำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับ ขีดความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ มีการวางแผน คาดหวังใน ความสำเร็จและเตรียมการสำหรับความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น
1.2.3 ครูตระหนักถึงความ สำคัญและประโยชน์ของการ พัฒนาตนเอง และการพัฒนา องค์กรด้วยความคิดเชิง สร้างสรรค์	1) ครูควรอ่านหนังสือที่น่าสนใจ เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบ ความสำเร็จ หนังสือที่สร้างแรงบันดาลใจ หนังสือที่บอกเล่า เรื่องราวความสำเร็จของผู้คน ที่ต้องฝ่าฟันด้วยความเพียร จน ประสบความสำเร็จ เพื่อเปิดโลกของความคิดสร้างสรรค์ และให้ ครูได้ซึมซับพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ ความรักในสิ่งที่ทำ และ ความอดทนเพียรพยายาม และครูสามารถส่งต่อเรื่องราวที่สร้าง แรงบันดาลใจไปสู่นักเรียน และสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้น แก่นักเรียนได้อีกด้วย
1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม	
1.3.1 ครูจัดทำแผนการ ปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะ เกิดขึ้น	1) ครูควรมีการวางแผนการพัฒนาดตนเอง วิธีปฏิบัติตามแผน โดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
1.3.2 ครูมีการวิเคราะห์ ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบ จากการปฏิบัติสำเร็จและ ไม่สำเร็จ	1) ครูควรวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ผลสำเร็จ ประโยชน์ ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ ปัญหา-อุปสรรค หาก ล้มเหลว ผลจากความล้มเหลว ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความ ล้มเหลว
1.3.3 ครูมีความอดทน ทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนด ไม่คั่งค้าง	1) ครูควรทำงานหรือดำเนินการพัฒนาตามแผนให้แล้วเสร็จ ตามกำหนด ไม่ให้มีงานค้าง และทำงานด้วยความอดทน 2) ครูควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการ ทำงาน เช่น หลักอิทธิบาท 4 ฉันทะ
1.3.4 ครูมีการตรวจสอบ วิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนา ให้ดีขึ้นเสมอ	1) ครูควรตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน โดย ตรวจสอบว่าวิธีการทำงาน แต่ละขั้นตอนเหมาะสมหรือไม่ มีวิธีอื่น ที่จะทำให้งานเสร็จเร็ว หรือช่วยลดต้นทุน หรือช่วยลดแรงงาน หรือไม่ เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานให้ดีขึ้น เสมอ

ตาราง 18 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
1.3.5 ครูมีการประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง และสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น	1) ครูควรประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อนจากการปฏิบัติ และนำมาพัฒนาจุดแข็งหรือหาวิธีแก้ไขจุดอ่อน และนำสู่การพัฒนาการทำงานหรือการพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร	
2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร	
2.1.1 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน	1) ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดี และความสามัคคีภายในองค์กร เช่น ทานข้าวร่วมกัน เล่นกีฬา ส่งเสริมอาชีพเสริม เป็นต้น 2) มีการชื่นชมบุคลากรที่มีน้ำใจเอื้ออารีย์ต่อผู้อื่น และปลูกฝังความมีน้ำใจและความมีเมตตาต่อผู้อื่น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม
2.1.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง	1) ควรมีการจัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้บริหารมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มงาน สรรวจปัญหาจากครู และหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำเป็นรายงานนำเสนอทุกเดือน 2) ผู้บริหารหรือหัวหน้างานควรมอบหมายให้ครู ค้นคว้าความรู้ที่เป็นประโยชน์ในลักษณะของเกร็ดความรู้ เพื่อนำมาแบ่งปันแก่เพื่อนครู ในการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป 3) ควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในกลุ่มสาระ เช่น ทานข้าวร่วมกัน ทำอาหาร/ขนมง่าย ๆ การทำขนมพูนสมุนไพรและแบ่งปันกันนำไปใช้ เป็นต้น 4) การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาหรือแบ่งปันความรู้ควรมีสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ส่วนการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ ทำขนม หรือกิจกรรมร่วมกันแบบอื่น ๆ อาจทำภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ตามความเหมาะสม
2.1.3 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร	1) ผู้บริหารหรือหัวหน้างาน เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างครูให้รีบแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหาเรื้อรังและบานปลาย โดยให้ปรับความเข้าใจ ขอโทษ และให้อภัยซึ่งกันและกัน

ตาราง 18 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
2.1.4 ผู้บริหารและบุคลากร มีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน	1) ผู้บริหารควรพบปะบุคลากรบ่อยครั้ง โดยการตรวจเยี่ยม ทักทาย ในห้องทำงาน ห้องเรียน การสนทนาแบบเป็นกันเอง การยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาตามความเหมาะสมและชมเชยอย่างทั่วถึง และการไม่พูดจาให้ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง
2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน	
2.2.1 ผู้บริหารองค์กร ตระหนักถึงความสำคัญและ เป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีภายในองค์กร	1) ผู้บริหารควรมอบนโยบาย และเน้นย้ำถึงอย่างสม่ำเสมอ ถึงความสัมพันธ์อันดีในองค์กร ความสามัคคี ความเสียสละ การรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน การมองส่วนที่ดีของผู้อื่น การให้อภัย และการรักษาสภาพจิตใจและอารมณ์ของตนเอง ให้เป็นปกติสุข
2.2.2 ผู้บริหารสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	1) ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา ทั้งการพัฒนางาน และการพัฒนาตนเอง 2) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับคำชม รับรางวัล รับความดีความชอบ แต่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม ร่วมแรง ร่วมใจ อย่างเท่าเทียมในการทำงาน 3) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหา ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง โดยไม่โทษคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเพราะกระบวนการผิดพลาด และทุกคนต้องหาทางแก้ไขข้อผิดพลาดร่วมกัน 4) ทีมที่มีความเข้มแข็ง ทุกคนมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี ควรได้รับคำยกย่องชมเชย และเป็นแบบอย่างแก่ทีมอื่น ๆ
2.2.3 สถานที่ทำงาน สะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน	1) สถานที่ทำงานจัดโต๊ะ เก้าอี้ ตู้เอกสาร อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ เหมาะสมกับการใช้งาน 2) จัดให้มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีนิตยสาร ต้นไม้ประดับ และจัดหาคำคม หรือธรรมะ ที่มีประโยชน์และข้อคิดเตือนใจ ในการดำเนินชีวิต และการทำงาน มาติดไว้ตามจุดต่าง ๆ ในห้องทำงาน ตามความเหมาะสม 3) จัดให้มีมุมสำหรับการประชุมกลุ่มย่อย หรือทำงานร่วมกัน ตามความเหมาะสม 4) รักษาความสะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก

ตาราง 18 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
2.2.4 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสื่อสารที่ดี ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อกำพูดและการกระทำของตนเอง	1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรมีการสื่อสารที่ดีในองค์กร ในการพูดสื่อสารกัน ก็ต้องแสดงความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเสมอ 2) ครูควรมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง โดยพูดแต่สิ่งที่ดี รักษาหัวใจของผู้ฟัง
2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ	
2.3.1 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาหรือการสร้างสรรคผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนาและพัฒนางาน	1) ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูคิดเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน หรือพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยอาจจัดเป็นนิทรรศกาล หรือจัดเป็นบูธหนึ่งในงานของโรงเรียน เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานวันภาษาไทย
2.3.2 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม	1) ผู้บริหารควรมีความชัดเจนและเปิดรับผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู ที่ได้พัฒนางาน พัฒนานักเรียน จนประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงแก่องค์กร ให้ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ครูมีแรงบันดาลใจที่จะสรรคสร้างผลงานพลังของความคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป
2.3.3 สถานศึกษามีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ	1) ผู้บริหารควรมอบหมายให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูในเว็บไซต์ของโรงเรียน 2) ผู้บริหารควรมอบหมายให้มีการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของครูที่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง หรือการปกครองท้องถิ่น ไปยังโรงเรียนเครือข่าย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลงานสร้างสรรค์ไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง 3) ผู้บริหารควรมอบหมายอาจพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ อาจมีการบันทึกความร่วมมือในการพัฒนาต่อยอดต่อไป

จากตาราง 18 สรุปได้ว่า แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วย การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านบุคคล 3 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด 21 แนวทาง และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านองค์กร 3 องค์ประกอบ 11 ตัวชี้วัด 24 แนวทาง รวม 25 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สามารถสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สามารถ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า มีการปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลางทั้งสองด้าน

สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร มีระดับความคิดเห็นในระดับมากทั้งสองด้าน

2. แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วย การเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดเชิงสร้างสรรค์

สำหรับครู ด้านบุคคล 3 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด 21 แนวทาง และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านองค์กร 3 องค์ประกอบ 11 ตัวชี้วัด 24 แนวทาง รวม 25 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง ดังนี้

1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล

1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์

1.1.1 ครูสามารถตั้งคำถามเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำสู่การพัฒนางาน การพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียนได้

แนวทาง 1) ครูควรฝึกตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการพัฒนางาน พัฒนาตนเองหรือพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้นเสมอ 2) การตั้งคำถามเป็นไปเพื่อตรวจสอบกระบวนการทำงานของตนเอง หาข้อบกพร่อง และพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ 3) ครูควรต้องมีเหตุผลและมีความเหมาะสมในการตั้งคำถาม ต้องคำนึงถึงกาลเทศะและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม

1.1.2 ครูมีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ

แนวทาง 1) ครูควรพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนางาน พัฒนาตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียน 2) ครูควรพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ และควรพิจารณาความสำคัญและจำเป็นของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาการทำงานเสมอ 3) ครูควรพัฒนาและฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ตนเองมีทักษะในการทำงานที่ดีเสมอ

1.1.3 ครูมีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร

แนวทาง 1) ครูควรพัฒนาและฝึกฝนทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และสืบค้นข้อมูลทั้งการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด สำนักวิทยบริการ และอินเทอร์เน็ต 2) ครูควรเป็นผู้ที่ไม่รู้เรียนรู้ และหมั่นพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้

1.1.4 ครูมีความคิดเชิงบวกและคิดอย่างผ่อนคลาย

แนวทาง 1) ครูควรฝึกตรวจสอบความคิดของตนเอง โดยให้รู้ตัวในขณะที่เกิด ฝึกตรวจสอบความคิดของตนเองให้เป็นความคิดเชิงสร้างสรรค์ และคิดเชิงบวก 2) ครูควรฝึกตรวจสอบความคิดของตนเอง โดยให้รู้ตัวในขณะที่เกิด ให้ฝึกตรวจสอบอารมณ์ความรู้สึกของตนเองให้ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด

1.1.5 ครูสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย

แนวทาง 1) ครูควรพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ ตามประเภทของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ

1.1.6 ครูสามารถคิดในรูปแบบการอุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ

แนวทาง 1) ครูควรฝึกคิดในลักษณะที่เกินความเป็นจริง คิดตามจินตนาการ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย เป็นการฝึกคิดเพื่อทดลองก้าวข้ามข้อจำกัดต่าง ๆ

1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล

1.2.1 ครูมีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์

แนวทาง 1) ครูควรฝึกวางใจให้เป็นกลาง และทบทวนเพื่อทำความเข้าใจจักตนเอง ทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมา นึกถึงความสำเร็จในอดีต ความล้มเหลว และการก้าวผ่านความล้มเหลว และจะเกิดความตระหนักมุ่งมั่น และศรัทธาในตนเอง

1.2.2 ครูมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การพัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร

แนวทาง 1) ครูควรฝึกการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยทำงานอย่างมีเป้าหมาย มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน กำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับขีดความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ มีการวางแผน คาดหวังในความสำเร็จและเตรียมการสำหรับความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

1.2.3 ครูตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเองและการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์

แนวทาง 1) ครูควรอ่านหนังสือที่น่าสนใจ เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หนังสือที่สร้างแรงบันดาลใจ หนังสือที่บอกเล่าเรื่องราวความสำเร็จของผู้คน ที่ต้องฝ่าฟันด้วยความเพียร จนประสบความสำเร็จ เพื่อเปิดโลกของความคิดสร้างสรรค์ และให้ครูได้ซึมซับพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ ความรักในสิ่งที่ทำ และความอดทนเพียรพยายาม และครูสามารถส่งต่อเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจไปสู่นักเรียน และสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนได้อีกด้วย

1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม

1.3.1 ครูจัดทำแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

แนวทาง 1) ครูควรมีการวางแผนการพัฒนาตนเอง วิธีปฏิบัติตามแผน โดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1.3.2 ครูมีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ

แนวทาง 1) ครูควรวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ผลสำเร็จ ประโยชน์ ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ ปัญหา-อุปสรรค หากล้มเหลว ผลจากความล้มเหลว ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความล้มเหลว

1.3.3 ครูมีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่ค้างค้ำ

แนวทาง 1) ครูควรทำงานหรือดำเนินการพัฒนาตามแผนให้แล้วเสร็จตามกำหนด ไม่ให้มีงานค้าง และทำงานด้วยความอดทน 2) ครูควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เช่น หลักอิทธิบาท 4 ฉันทะ

1.3.4 ครูมีการตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ

แนวทาง 1) ครูควรตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน โดยตรวจสอบว่าวิธีการทำงาน แต่ละขั้นตอนเหมาะสมหรือไม่ มีวิธีอื่นที่จะทำให้งานเสร็จเร็ว หรือช่วยลดต้นทุน หรือช่วยลดแรงงาน หรือไม่ เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานให้ดีขึ้นเสมอ

1.3.5 ครูมีการประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง และสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น

แนวทาง 1) ครูควรประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อนจากการปฏิบัติ และนำมาพัฒนาจุดแข็ง หรือหาวิธีแก้ไขจุดอ่อน และนำสู่การพัฒนาการทำงานหรือการพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร

2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร

2.1.1 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน

แนวทาง 1) ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดี และความสามัคคีภายในองค์กร เช่น ทานข้าวร่วมกัน เล่นกีฬา ส่งเสริมอาชีพเสริม เป็นต้น 2) มีการชื่นชมบุคลากรที่มีน้ำใจเอื้ออารีย์ต่อผู้อื่น และปลุกฝังความมีน้ำใจและความมีเมตตาต่อผู้อื่น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม

2.1.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง

แนวทาง 1) ควรมีการจัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้บริหารมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มงาน สืบหาปัญหาจากครู และหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำเป็นรายงานนำเสนอทุกเดือน 2) ผู้บริหารหรือหัวหน้างานควรมอบหมายให้ครูค้นคว้าความรู้ที่เป็นประโยชน์ในลักษณะของเกร็ดความรู้ เพื่อนำมาแบ่งปันแก่เพื่อนครู ในการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป 3) ควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในกลุ่มสาระ เช่น ทานข้าวร่วมกัน ทำอาหาร/ขนมง่าย ๆ การทำขนมพุดสมุนไพรรและแบ่งปันกันนำไปใช้ เป็นต้น 4) การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาหรือแบ่งปันความรู้ควรมีสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ส่วนการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ ทำขนม หรือกิจกรรมร่วมกันแบบอื่น ๆ อาจทำภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ตามความเหมาะสม

2.1.3 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร

แนวทาง 1) ผู้บริหารหรือหัวหน้างาน เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างครู ให้รีบแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหาเรื้อรังและบานปลาย โดยให้ปรับความเข้าใจ ขอโทษ และให้อภัยซึ่งกันและกัน

2.1.4 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน

แนวทาง 1) ผู้บริหารควรพบปะบุคลากรบ่อยครั้ง โดยการตรวจเยี่ยม ทักทาย ในห้องทำงาน ห้องเรียน การสนทนาแบบเป็นกันเอง การยกย่องชมเชยผู้ได้บังคับบัญชาตามความเหมาะสมและชมเชยอย่างทั่วถึง และการไม่พูดจาให้ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน

2.2.1 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายในองค์กร

แนวทาง 1) ผู้บริหารควรมอบนโยบาย และเน้นย้ำถึงอย่างสม่ำเสมอถึงความสัมพันธ์อันดีในองค์กร ความสามัคคี ความเสียสละ การรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน การมองส่วนที่ดีของผู้อื่น การให้อภัย และการรักษาสภาพจิตใจและอารมณ์ของตนเอง ให้เป็นปกติสุข

2.2.2 ผู้บริหารสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

แนวทาง 1) ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา ทั้งการพัฒนางาน และการพัฒนาตนเอง 2) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับคำชม รับรางวัล รับความดีความชอบ แต่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม ร่วมแรง ร่วมใจ อย่างเท่าเทียมในการทำงาน 3) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหา ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง โดยไม่โทษคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเพราะกระบวนการผิดพลาด และทุกคนต้องหาทางแก้ไขข้อผิดพลาดร่วมกัน 4) ทีมที่มีความเข้มแข็ง ทุกคนมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี ควรได้รับคำยกย่องชมเชย และเป็นแบบอย่างแก่ทีมอื่น ๆ

2.2.3 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน

แนวทาง 1) สถานที่ทำงานจัดโต๊ะ เก้าอี้ ตู้เอกสาร อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ เหมาะสมกับการใช้งาน 2) จัดให้มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีนิตยสาร ต้นไม้ประดับ และจัดหาคำคม หรือธรรมะ ที่มีประโยชน์และข้อคิดเตือนใจในการดำเนินชีวิต และการทำงาน มาติดไว้ตามจุดต่าง ๆ ในห้องทำงาน ตามความเหมาะสม 3) จัดให้มีมุมสำหรับการประชุมกลุ่มย่อย หรือทำงานร่วมกัน ตามความเหมาะสม 4) รักษาความสะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก

2.2.4 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสื่อสารที่ดี ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง

แนวทาง 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรมีการสื่อสารที่ดีในองค์กร ในการพูดสื่อสารกัน ก็ต้องแสดงความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเสมอ 2) ครูควรมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง โดยพูดแต่สิ่งที่ดี รักษาใจของผู้ฟัง

2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ

2.3.1 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาหรือการสร้างสรรคผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนาและพัฒนางานองค์กร

แนวทาง 1) ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูคิดเชิงสร้างสรรค์ ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน หรือพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยอาจจัดเป็นนิทรรศกาล หรือจัดเป็นบูรณหนึ่งในงานของโรงเรียน เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานวันภาษาไทย

2.3.2 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม

แนวทาง 1) ผู้บริหารควรมีความชัดเจนและเปิดรับผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู ที่ได้พัฒนางาน พัฒนานักเรียนจนประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงแก่องค์กร ให้ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ครูมีแรงบันดาลใจที่จะสรรค์สร้างผลงาน พลังของความคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

2.3.3 สถานศึกษามีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

แนวทาง 1) ผู้บริหารควรมอบหมายให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูในเว็บไซต์ของโรงเรียน 2) ผู้บริหารควรมอบหมายให้มีการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของครูที่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง หรือการปกครองท้องถิ่น ไปยังโรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลงานสร้างสรรค์ไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง 3) ผู้บริหารควรมอบหมายอาจพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ อาจมีการบันทึกความร่วมมือในการพัฒนาต่อยอดต่อไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลางทั้งสองด้าน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่ามีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร มีระดับความคิดเห็นในระดับมากทั้งสองด้าน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ยังไม่มีการพัฒนาหรือการเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์สำหรับครูเท่าที่ควร และจากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งมีผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความต้องการให้มีการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ัญญารัตน์ บัวพันธ์ (2558) ได้ศึกษาการนำเสนอกลยุทธ์การบริหาร

โรงเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า มีสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงถึงความต้องการได้รับการพัฒนาด้านคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ เช่นเดียวกัน

2. แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วย การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านบุคคล 3 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด 21 แนวทาง และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูด้านองค์กร 3 องค์ประกอบ 11 ตัวชี้วัด 24 แนวทาง รวม 25 ตัวชี้วัด 45 แนวทาง ผลการพัฒนาแนวทางได้ศึกษาวิจัยและนำเสนอองค์ประกอบหลักของแนวทาง เป็น 2 องค์ประกอบ คือ ด้านบุคคล และด้านองค์กร แสดงให้เห็นว่า แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นการพัฒนาที่ต้องอาศัยปัจจัยด้านองค์กรเข้ามามีส่วนร่วม เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่ง เพราะการเกิดความคิดสร้างสรรค์นั้น มีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในการทำงาน โดยหากสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสม คือ ไม่เคร่งเครียด ไม่กดดัน ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ย่อมส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ และทำงานอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ Roger (1959) ซึ่งได้เสนอหลักการจัดบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น มั่นคง และส่งเสริมความเป็นอิสระได้รับการสนับสนุนให้กล้าคิด กล้าทำ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และ สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เรียนรู้ได้ด้วยการคิดลงมือทำด้วยความตั้งใจ มีสติมุ่งมั่น มีความต้องการเร่งด่วน พยายามทำงานให้สำเร็จเกิดเป็นผลรูปธรรมจึงสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 2 ด้าน คือ ด้านบุคคล และด้านองค์กร และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยด้านการจัดการโอเดียความคิดสร้างสรรค์และสมรรถนะของบุคลากรที่ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมในองค์กร กรณีศึกษา บริษัทผู้ผลิตยางรถยนต์ขนาดใหญ่ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านการจัดการโอเดียความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) วัฒนธรรมองค์กร 2) บรรยากาศในองค์กร 3) รูปแบบความเป็นผู้นำ 4) ระบบการสร้างแรงจูงใจ 5) โครงสร้างองค์กร 6) ทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และสำหรับองค์ประกอบด้านสมรรถนะบุคลากรประกอบไปด้วย 1) ความรู้ 2) ทักษะด้านการปฏิบัติงาน 3) ทักษะด้านการจัดการงาน 4) บุคลิกภาพเชิงสร้างสรรค์ 5) ความกระตือรือร้นต่อการพัฒนาต่าง ๆ โดยเมื่อพิจารณาองค์ประกอบจะเห็นว่า เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับด้านบุคคล และด้านองค์กร เช่นเดียวกับแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่ได้พัฒนาขึ้น

2.1 แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยมีแนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ คือ การฝึกตั้งคำถาม ฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน ฝึกทักษะในการศึกษาค้นคว้า คิดเชิงบวกและผ่อนคลาย และคิดได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Guilford (1962) ซึ่งได้นิยามว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทางหลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล คิดได้มากแปลกแตกต่างจากคนทั่วไป ดังนั้นการฝึกทักษะ

การคิดเชิงสร้างสรรค์ จึงต้องฝึกให้ครูได้คิดอย่างหลากหลาย คิดในเชิงบวก และฝึกการตั้งคำถาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ อารี พันธุ์มณี (2555) ซึ่งครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับการฝึกคิด ทักษะคิด ในการมองโลก การฝึกตั้งคำถามตัวเอง 2 คำถาม คือ สิ่งนี้คืออะไร (หน้าที่เดิม) และสิ่งนี้จะเปลี่ยนแปลงเป็นอะไรได้บ้าง และฝึกคิดให้ผ่อนคลาย

องค์ประกอบย่อยที่ 2) การปรับทัศนคติส่วนบุคคล โดยมีแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ คือ พัฒนาความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเอง ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยแนวทางการปรับทัศนคติส่วนบุคคลที่ได้นำเสนอเป็นการให้ครูได้ทำความเข้าใจในความสามารถของตนเองและเชื่อในความสามารถของตนเอง เล็งเห็นประโยชน์และความสำคัญของการคิดเชิงสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ครูสนใจ โดยไม่ต้องคิดให้ยุ่งยากซับซ้อน เพียงแต่คิดสร้างสรรค์ให้สิ่งที่ตนเองสนใจเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น หรือปรับกระบวนการทำงานให้มีความยืดหยุ่น มีความสนุกสนาน ลดความเคร่งเครียด และได้ผลงานที่ดีเช่นเดิมหรือดีกว่าเดิม ครูสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย เพียงเริ่มต้นจากความสนใจและเชื่อมั่นในความคิด จินตนาการ ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Anderson (1957) ที่นำเสนอกระบวนการด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีกระบวนการอันดับแรก คือ มีความสนใจและรู้ถึงความต้องการของจิตใจและสมอง ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการด้านความคิดสร้างสรรค์ในขั้นตอนอื่นต่อไป

องค์ประกอบย่อยที่ 3) การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม เป็นการให้แนวทางในการส่งเสริมครูให้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยให้มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง ตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ มีการประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง และสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น องค์ประกอบด้านการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายามนี้เป็นการเรียนรู้และวางแผนการทำงาน และศึกษาเกี่ยวกับงานที่ทำในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการทำงานสำเร็จและไม่สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการด้านความคิดสร้างสรรค์ของ Anderson (1957) กระบวนการที่ 2 รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และสิ่งที่น่าสนใจ และ 3 ไตร่ตรองถึงการวางแผนโครงสร้างและรูปแบบของงาน เมื่อเกิดความเข้าใจในงานที่ทำอย่างละเอียดแล้ว ครูย่อมสามารถมองเห็นภาพโดยรวมของงาน และทราบว่าจะสามารถสอดแทรกความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการทำงานอย่างไรให้เหมาะสมและจะเกิดผลอย่างไรได้บ้าง แล้วจึงเริ่มทำในสิ่งที่สนใจสร้างสรรค์นั้นด้วยความอดทน ตรวจสอบวิธีการทำงานเพื่อพัฒนา งานหรือขั้นตอนการทำงาน ประเมินและสะท้อนผลการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการด้านความคิดสร้างสรรค์ของ Anderson (1957) กระบวนการที่ 4, 5 และ 6 ที่ว่า การทำให้เกิดจินตนาการ สร้างจินตนาการออกมาให้เป็นความจริงและแสดงผลให้เห็นได้ชัด และรวบรวมความคิดและแสดงออกมาในรูปแบบของผลงาน

จากแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ที่ได้นำเสนอข้างต้น คือ 1) การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ 2) การปรับทัศนคติส่วนบุคคล และ 3) การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม สะท้อนให้เห็นว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ด้านบุคคล ครอบคลุม 3 ส่วนสำคัญ คือ การเสริมสร้างให้ครูพัฒนาฐานความรู้ของตนเอง พัฒนาทักษะด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาทัศนคติในเชิงบวกทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และองค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล คือ สมรรถนะของบุคลากรในองค์กร แบ่งสมรรถนะออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ

2.2 แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ประกอบไว้ว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน เป็นการให้แนวทางส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายในองค์กร มีการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน มีการสื่อสารที่ดีมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านองค์กร เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในการทำงานไว้ว่า เป็นการส่งเสริมบรรยากาศสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Roger (1959) ซึ่งได้เสนอหลักการจัดบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น มั่นคง ได้รับการยอมรับในคุณค่าของบุคคล ปราศจากการข่มขู่ ทำให้เกิดความกลัว การเปรียบเทียบ การได้รับการตำหนิ และส่งเสริมความเป็นอิสระได้รับการสนับสนุนให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงความคิดเห็น และความรู้สึที่ดีเป็นจริง และมีการเสริมแรงให้กำลังใจ แสดงความชื่นชม ความคิด ผลงานก็จะทำให้เกิดความรู้สึที่ดีมีใจและกล้าแสดงความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบย่อยที่ 2) การปรับวัฒนธรรมองค์กร เป็นการให้แนวทางส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยเสริมสร้างให้ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จ ซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกันสอดคล้องกับ ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้เสนอวิธีการในการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับวัฒนธรรมองค์กรไว้ว่า วัฒนธรรมองค์กร สิ่งที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันในการสร้างสรรค์ไอเดียใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร โดยอาจรวมถึงโครงสร้างองค์กร ลักษณะสายการบังคับบัญชาภายในองค์กร หรือภายในทีมงานบริหารโครงการที่เกิดความคล่องตัว ช่วยในการตัดสินใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

และองค์ประกอบย่อยที่ 3) การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ เป็นการให้แนวทางส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาหรือการสร้างสรรคผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนาและพัฒนางาน มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมการสร้างผลงานตามแนวคิดของ Torrance (1965) เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิด คิดให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ แนะนำความคิดลงสู่การปฏิบัติลงมือทำแบบ Learning by doing เพราะการปฏิบัติซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ สามารถสร้างชิ้นงานและนำชิ้นงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ส่งเสริมให้มีการประกวดการสร้างหรือการออกแบบผลิตภัณฑ์และนำผลงานที่คิดได้ไปใช้ทำเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม หรือนำไปใช้เป็นส่วนลดของเสื้อถ้วยชาม เป็นต้น จะทำให้ผู้ผลิตเกิดกำลังใจเกิดความท้าทายในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ต่อไป

จากแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านองค์กร ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อยที่ได้นำเสนอข้างต้น คือ 1) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน 2) การปรับวัฒนธรรมองค์กร 3) การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ ซึ่งองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 มีความเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู เพราะเมื่อครูได้ปฏิบัติงานในองค์กรที่มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี วัฒนธรรมองค์กรที่ดี ไม่มีความกดดันในการปฏิบัติหน้าที่ และในระดับผู้บริหารและองค์กรยังมีการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานเพื่อเปิดโอกาสให้แก่ครูได้นำความคิดเชิงสร้างสรรค์มาพัฒนางานย่อมส่งผลให้สามารถเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านองค์กร คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการโอเดียและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ รูปแบบภาวะผู้นำ ทรัพยากร บรรยากาศในองค์กร วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างองค์กร และระบบการสร้างแรงจูงใจ

ผลการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทำให้ได้แนวทางที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปใช้พัฒนาครู ดังผลการประเมินความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ของแนวทางโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพบว่า แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นการนำเสนอมติการพัฒนาทั้งในระดับ

บุคคล และในระดับองค์กร เพราะการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารควรทำความเข้าใจแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ก่อนที่จะวางแผนเพื่อพัฒนาทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล

1.2 ในกรณีที่ต้องการเสริมสร้างคุณลักษณะการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูเฉพาะในระดับบุคคล สามารถปรับใช้ แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูระดับองค์กรให้เล็กลง มาเป็นระดับหน่วยงานได้ โดยปรับตัวชี้วัดและแนวทาง ให้เหมาะสมกับการพัฒนาครูในระดับหน่วยงานหรือระดับกลุ่มสาระ

1.3 การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู ควรดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร่งรัด เพื่อไม่ให้เกิดความตึงเครียด ซึ่งจะทำให้การพัฒนาครู ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน เพื่อทราบผลการพัฒนาครู ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการพัฒนานักเรียนด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์

2.2 ควรนำแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูไปศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู เพื่อให้มีระบบการเสริมสร้างคุณลักษณะการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูที่มีประสิทธิภาพและมีวิธีการดำเนินการที่ชัดเจนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2534). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). *ครูแกนนำ : ต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้อิง*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2555). *การคิดเชิงวิพากษ์ Critical Thinking*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ซีคเอส มีเดีย.
- คำหมาน คนไค. (2543). *ทางก้าวหน้าของของครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จันทวรรณ ปิยะวัฒน์. (2561). *สกัดความรู้จากโครงการ "สรอ. ขอความรู้" ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2562. จาก <http://www.schoolweb.in.th/nongkungsomdet/news.php?view=20130921233056XeRrHwQ>.
- จารุวรรณ ปะกัง. (2551). *ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับ เรื่องวงกลม จากผลงานศิลปะ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จีระพันธ์ พูลพัฒน์. (2542). *เอกสารคำสอนรายวิชา 2703628 การจัดการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาธิป พรกุล. (2543). *แคล์จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง =CATS : A student-centered instruction model*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ด้านสุธาการพิมพ์.
- ทวิช เปล่งวิทยา. (2522). *จิตวิทยาผู้นำ*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ทีศนา แคมมณี. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2532). *การบริหารคิดและทำอย่างผู้จัดการใหญ่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- ธนกร คงรัตน์. (2560). *ปัจจัยด้านการจัดการไอเดียความคิดสร้างสรรค์และสมรรถนะของบุคลากรที่ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมในองค์กร กรณีศึกษา บริษัทผู้ผลิตยางรถยนต์ขนาดใหญ่ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนู แสงศักดิ์. (2505). *ครุติ. วิทยากรย์*, 2, 85-100.

- ธัญญารัตน์ บัวพันธ์. (2558). *การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญารัตน์ โกมลเกียรติ. (2557). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์ 1 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรศักดิ์ คงเจริญ. (2545). *การประเมินคุณลักษณะครูอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 7*. ปริญญาโท การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2542). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์ (1996).
- นุชนาฏ ชุ่มชื่น. (2554). *การสร้างและทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอนแบบสื่อประสม เรื่องวงจรกรองความถี่แบบพาสซีฟ [electronic resource] = The construction and efficiency validation of multimedia instructional package on Passive filter circuit*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2549). *สารัตถะ จิตวิทยาการศึกษา, โครงการตำราคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2545). *ความคิดสร้างสรรค์ พรสวรรค์ที่พัฒนาได้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ. (2544). *การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มุสตี ภูอินทร์. (2526). *เด็กกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 8-15*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรนพ พุกพันธ์. (2544). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนที่ 45 ก, 22 กรกฎาคม 2553, 1-3*.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก, 22 กรกฎาคม 2553, 4-6*.

- พวงทอง พุ่มอู. (2540). *ประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ศษ 163*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *การสร้างและพัฒนาและทดสอบผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พันธ์เพ็ญ หีบเพ็ชร. (2540). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูสอนวิชาชีพระยะสั้นตามทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่วิทยาลัยสารพัดช่างเขตภาคใต้*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานักผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชัย ไชยสงคราม. (2542). *ความเป็นครู*. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พุทธทาสภิกขุ. (2529). *ธรรมสำหรับครู*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2543). *บัณฑิตวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: สุพีเรียพรีนติ้งเฮาส์.
- ยุพา วีระไวทยะ และเบญจมาศ กาญจนวิโรจน์. (2531). *เอกสารประกอบการสัมมนา : การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่งศิริ เข้มตระกูล. (2004). *ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)*. *Christian University Journal*, 10(1), 23, January–April.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2549). *การคิด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรรณารี ปทุมมาศ. (2546). *การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วราภรณ์ รักวิชัย. (2533). *กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เอกสารประกอบการสอน ว 531*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2550). *เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาทีนิ บรรจง. (2556). *ผลของการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: เจริญการพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). *เอกสารประกอบการเรียนกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2541). ความคิดสร้างสรรค์: ศักยภาพที่เสริมสร้างพัฒนาได้. *วารสารวิชาการ*, 1(8), 23-25.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). *โรงเรียนการบริหารสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วีรพล แสงปัญญา. (2540). *ตัวแปรทางบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศักดิ์ผจญ เริงใจ. (2547). *การศึกษาแนวทางการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2549). *รวมบทความทางการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายสมร ยุวนมิตฺต. (2544). ครูอาชีพ: ความหวังของการปฏิรูปการศึกษา. *วารสารวิชาการ*, 4(12), 13-15.
- สิริลักษณ์ นิตธิธรรมกุล. (2552). *ปฐมวัย*. นครราชสีมา: โรงเรียนด่านขุนทด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5.
- สุธินันท์ ภัคดิวุฒิ. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุบิน อ้อสุวรรณ. (2544). *คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง*. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนลาดชะโดสามัคคี.
- สุพัชรี ผุดผ่อง. (2553). เสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านทักษะการคิด. *วารสารทางการศึกษาสำหรับครูและผู้ปกครอง*, 7(2), 10-12.
- สุเมธ แสงนิมเนวล. (2540). ครูยุคใหม่ควรรู้อะไรและเป็นอย่างไร. *ท้องถิ่น*, 37(9), 46-47.
- สุรินทร์ สรสิริ. (2515). *วิชาสังคมศึกษา ตอน 5 วิธีสอนสังคมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: องค์การการค้าของครูสภา.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดเปรียบเทียบ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงาน ก.พ. (2559). *หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การคิดเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2560). *แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของ สพม. 21 ประจำปีงบประมาณ 2560*. หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *Roadmap จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2555). *สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสอง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2549-2552)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2560. จาก <http://www.onesqa.org.th>.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ระบบโรงเรียนคุณภาพพระดับโลกขึ้นมาสู่ความเป็นโรงเรียนคุณภาพขั้นนำได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559): ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: เพลีนสตูดิโอ.
- อนุกุล เยี่ยงพลุกชาวัลย์. (2530). *101 กิจกรรมประกอบการฝึกอบรม*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- อรชร กิตติชนม์ธวัช. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรคนนท์ ดวงสุวรรณ. (2548). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ กราฟฟิค และการวาดภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา อารีวรรณ. (2533). *หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เฉลิมชัยการพิมพ์.
- อานนท์ ศักดิ์วีระวิชัย. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์เชิงปัญญาและบุคลิกภาพห้าด้านตามแนวคิดของคาสตาและแมคเคลของบุคลากรทางการตลาดในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อารี พันธุ์ณี. (2532). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนวัยรุ่น เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น สาขาวิชาศึกษาศาสตร์*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารี พันธุ์ณี. (2537). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ 1412.
- อารี พันธุ์ณี. (2544). *ความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- อารี พันธุ์ณี. (2545). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ไยไหม.
- อารี พันธุ์ณี. (2555). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ไยไหมเอ็ดดูเคท.
- อารี พันธุ์ณี. (2557). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2543). *ครูอาชีพตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. *วารสารวิชาการ*, 3(9), 2-3.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2532). *ครูวาทะ*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- Anderson, H. H. (1957). *Encyclopedia of Educational Evaluation*. Sanfrancisco: Jossey Bass.

- Anderson, H. H. (1959). Studies of Teacher Classroom Personality Effects of Teacher Dominative and Intergrative contacts on children Classroom Behavior. *International Review of Applied Psychology*, 8, 128.
- Dalton, F. E. (1988). *Personal Management : Theory and Practice*. New York: Macmillan.
- Debono, E. (1982). *Cateral Thinking : A Text Book of Creativity*. Haronds Wort: Penquine book.
- Duffy, B. (1998). *Supporting Creativity and Imagination in the Early Years*. Buckingham: Open university Press.
- Essa, E. (2003). *Introduction to Early Childhood Education*. Canada: Delmar learning.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill.
- Gordon, W. J. (1961). *Synecotics: The Development of Creative Capacity*. New York: Harper.
- Guilford, J. P. (1962). *Factors that Aid and Hinder Creativity, Teachers College Record*. New York: Harper Press.
- Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw-Hill.
- Guilford, J. P. (1956). *Educational Psychological*. New York: McGraw-Hill.
- Guilford, J. P. (1988). Some Change in the Structure-of-Intellect Model. *Educational and Psychological Measurement*, 58(Spring 1988), 1-4.
- Hallman, R. J. (1971). *Techniques of Creation Techniques of Creative Teaching*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Hilgard, E. R. (1962). *Introduction to Psychology*. New York: Harcourt, Brace & World.
- Koster, B. J. (2001). *Growing Artist: Teach art to young children*. New York: Delmar.
- Mednick, B. R. (2004). *Parental Psychopathology, Congenital Factors, and Violence*. Thousand Oaks: Mental Disorder and Crime.
- Osborn, A. F. (1966). *Creative Imagination*. 3rded. New York: Charles Scridners Sons.
- Reilly, R. R. and Lewis, E. L. (1983). *Education Psychology*. New York: Macmillan Publishing.
- Reilly, R. R. and Lewis, E. L. (1957) *Applied imagination*. New York: Scribner's.
- Rice, P. L. (2007). *Stress and Health*. New York: Brook Cole.
- Rogers, C. R. (1959). *A Theory of Therapy, Personality, and Interpersonal Relationships: As Developed in the Client-Centered Framework*. New York: McGraw Hill.
- Schirmacher, R. (1998). *Art and Creative Development for Young Children*. Boston: Delmar.

Torrance, P. E. (1963). *Education and The Creative Potential*. Minneapolis: The Lund Press.

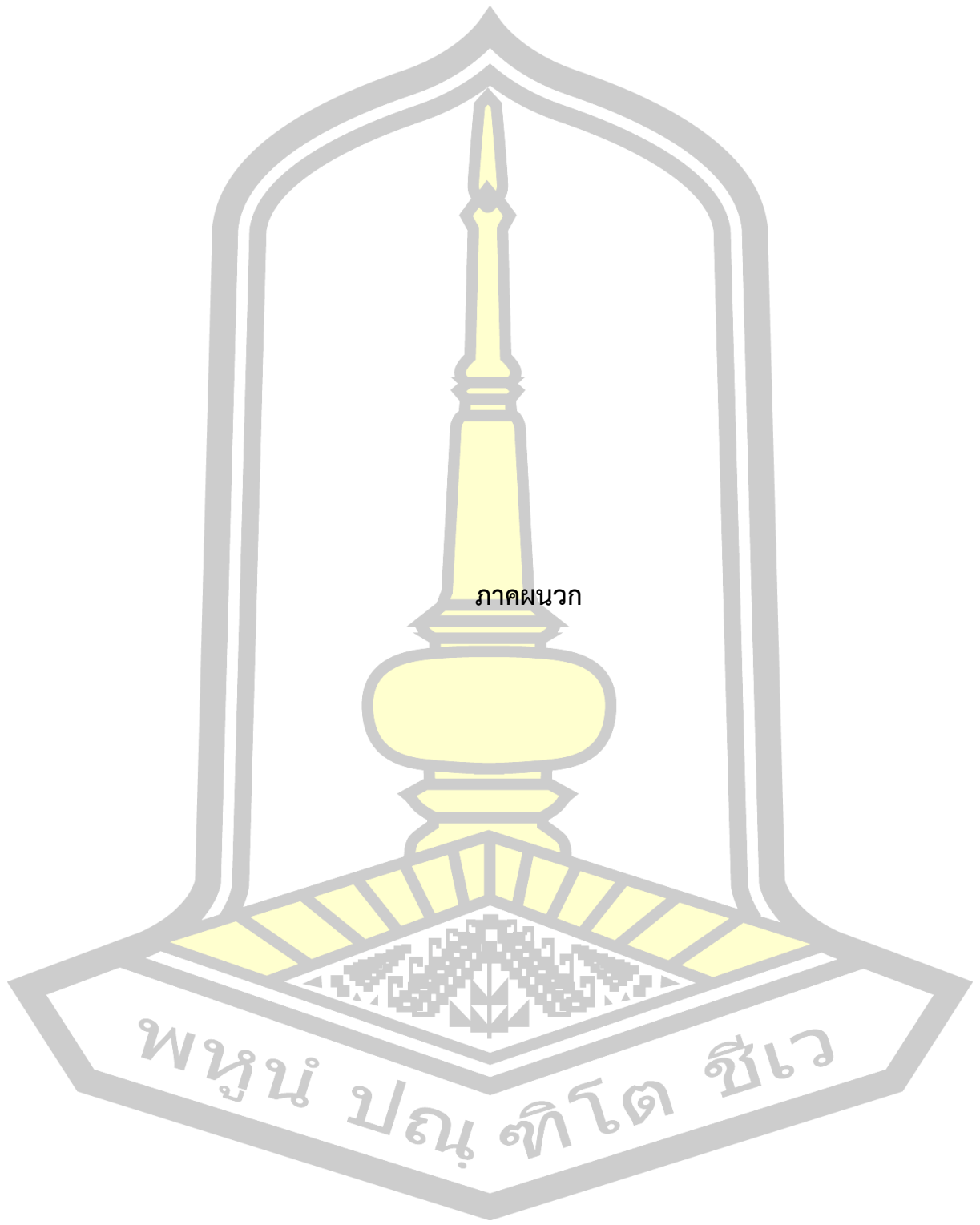
Torrance, P. E. (1965). *Rewarding Creative Behavior*. New Jersey: Engle Wood Cliffs.

Torrance, P. E. (1972). *Creative Learning and Teaching*. New York: Book Mead.

Wallach, M. and Kogan, N. (1965). *Modes of Thinking in Young Children*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.

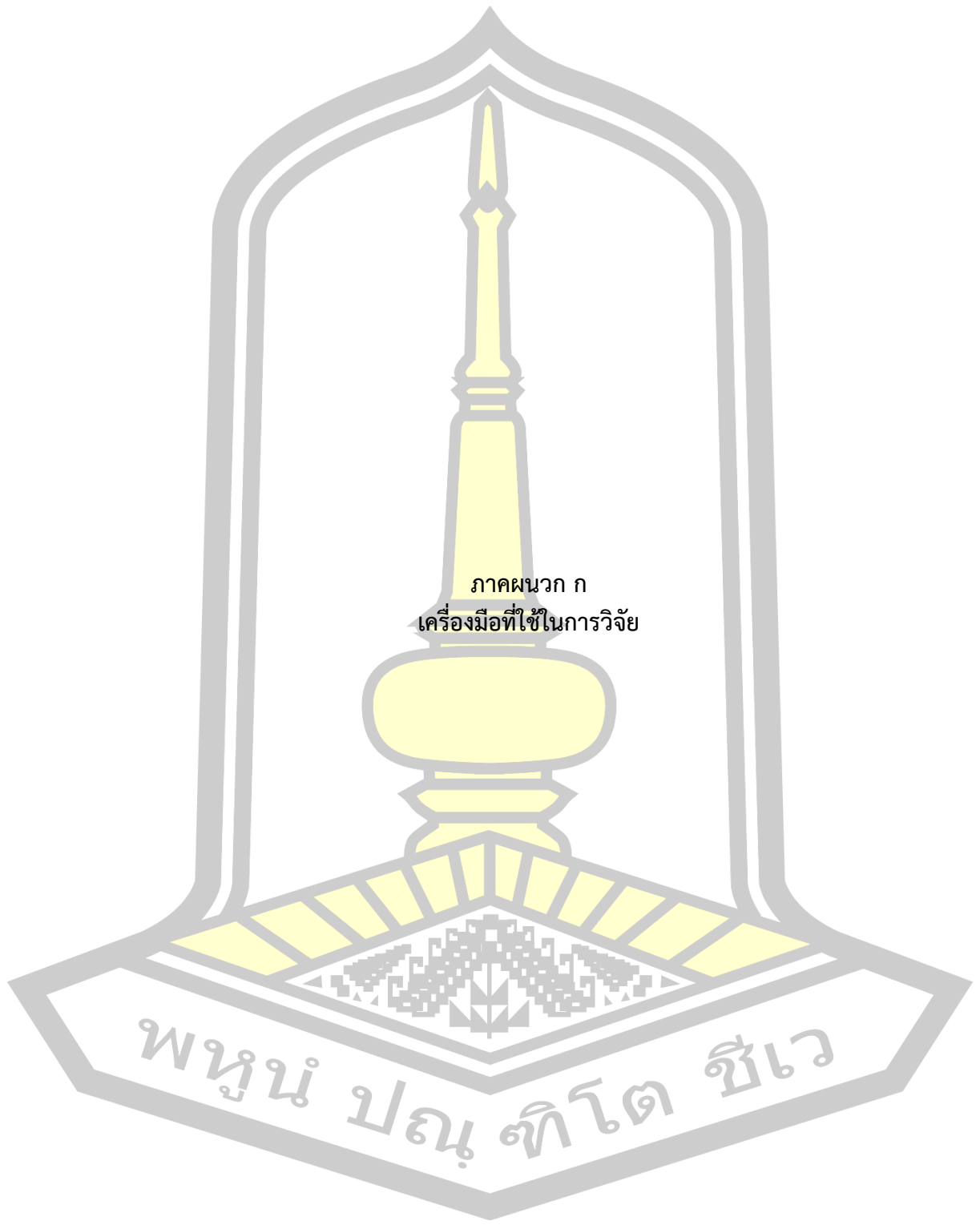
Wilson, A. G. (2011). *Understanding the Cultivation of Teachers Leadership in Professional Learning Communities*. Date of Accessed December, 2019. from <http://scholarcommons.usf.edu/etd/3410>.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

**แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของ
การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต
21 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิง
สร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21
2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ
3. ข้อมูลการตอบแบบสอบถาม ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในตำแหน่งหน้าที่และ
สถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด โดยผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับและ
นำผลมาใช้เพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวนิตยา ดุลฉินีย์

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น พ.29
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุ ประถมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
  - ( ) ชาย
  - ( ) หญิง
2. อายุ
  - ( ) 21 – 35 ปี
  - ( ) 36 – 50 ปี
  - ( ) 51 ปี ขึ้นไป
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
  - ( ) 1 – 10 ปี
  - ( ) 11 – 20 ปี
  - ( ) 21 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในช่องการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูแต่ละข้อ แล้วพิจารณาถึงสภาพปัจจุบันตามความเป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงตามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

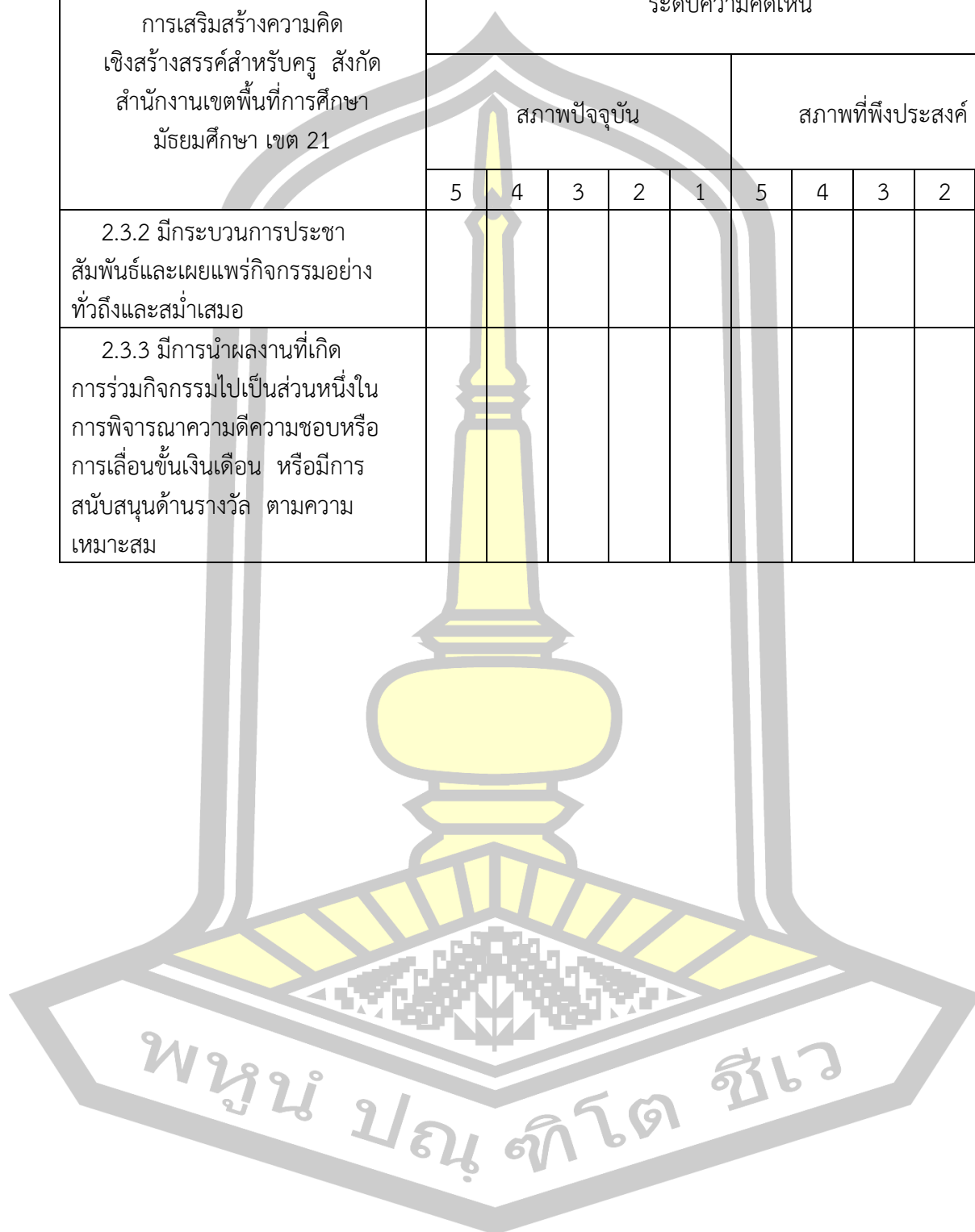

การเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21	ระดับความคิดเห็น									
	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.3.2 มีกระบวนการประชา สัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่าง ทั่วถึงและสม่ำเสมอ										
2.3.3 มีการนำผลงานที่เกิด การร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งใน การพิจารณาความดีความชอบหรือ การเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการ สนับสนุนด้านรางวัล ตามความ เหมาะสม										

แบบสัมภาษณ์

สำหรับกิจกรรมการสัมภาษณ์คุณครูต้นแบบ ผู้ได้รับรางวัลทรงคุณค่า OBEC AWARDS
เพื่อศึกษาวิธีการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู
การวิจัยเรื่องแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์.....
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ.....
สถานศึกษา.....
สังกัด.....
ผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ นางสาวนิตยา ดุลณีย์ วันที่สัมภาษณ์.....
สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามที่สัมภาษณ์

1. ท่านมีเทคนิควิธีการ หรือความคิดเห็นอย่างไร ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล

1.1 วิธีการหรือกระบวนการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับแต่ละบุคคล โดยการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์

1.2 วิธีการหรือกระบวนการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับแต่ละบุคคล โดยการปรับทัศนคติส่วนบุคคล

1.3 วิธีการหรือกระบวนการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับแต่ละบุคคล โดยการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม

2. ท่านมีเทคนิควิธีการ หรือความคิดเห็นอย่างไร ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร

2.1 วิธีการหรือกระบวนการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับองค์กร โดยการปรับวัฒนธรรมองค์กร

2.2 วิธีการหรือกระบวนการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับองค์กร โดยการสร้างบรรยากาศในการทำงาน

2.3 วิธีการหรือกระบวนการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับองค์กร โดยการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ

**แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
  - ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
2. กรุณาตอบแบบประเมินให้ครบทุกข้อ ผลการตอบแบบประเมินจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัย โดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของผู้ตอบแต่ประการใด

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

นางสาวนิตยา คุณณีย์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ.29
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว

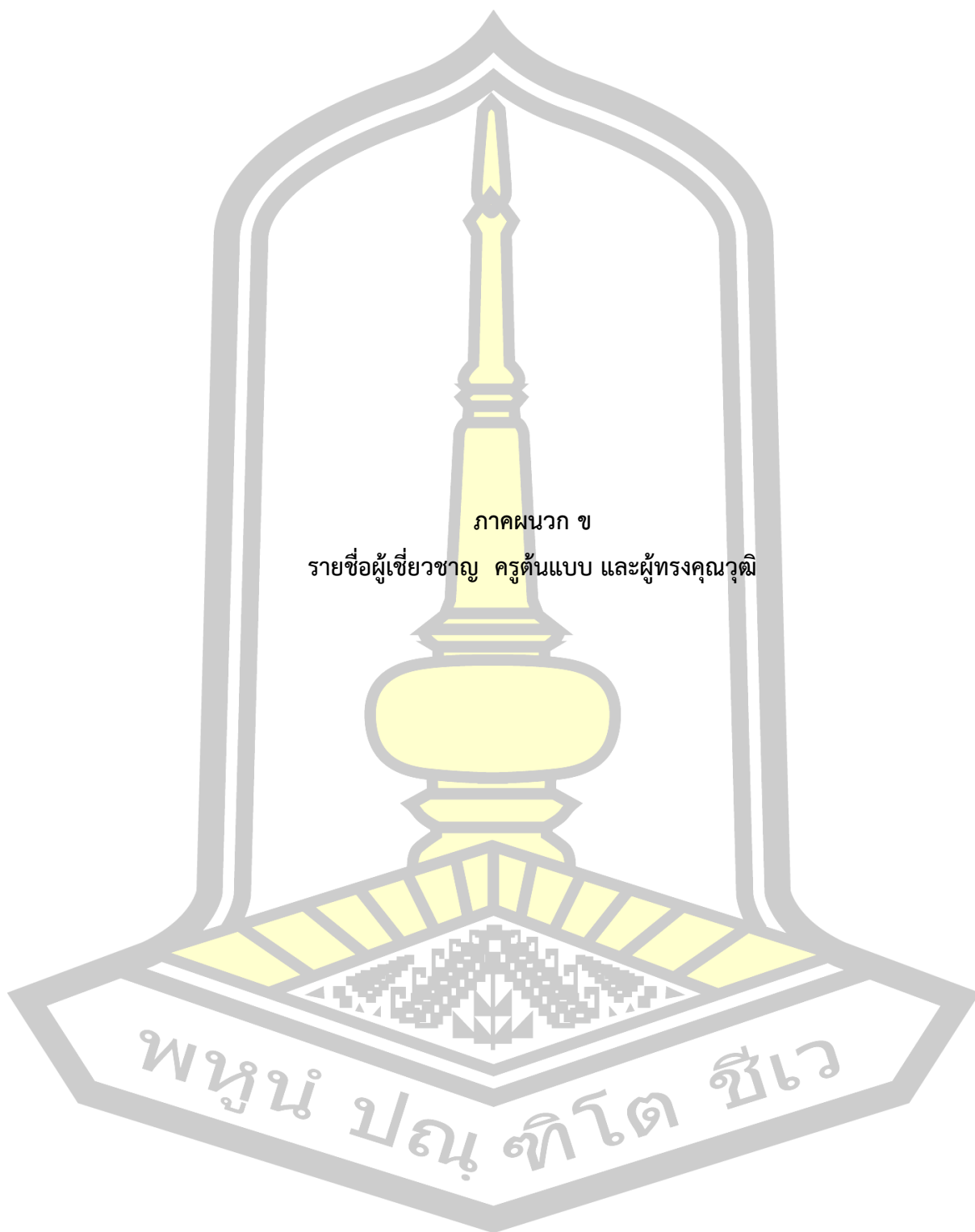

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ครูต้นแบบ และผู้ทรงคุณวุฒิ

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

ผู้เชี่ยวชาญ

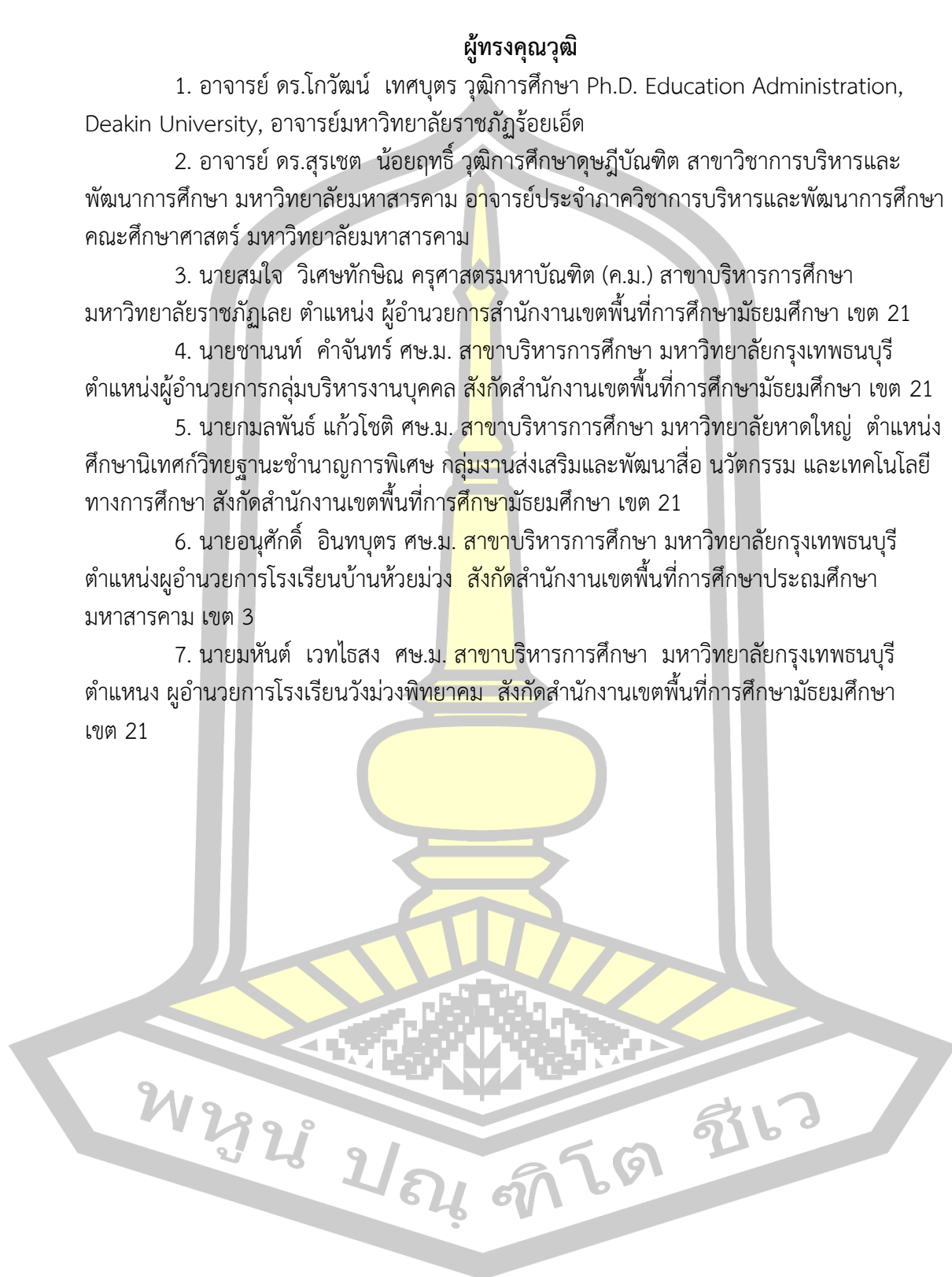
1. ดร.อนันต์ พันนึก ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. นางพรทิพา นันตะสุข กศ.ม. สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยนเรศวร ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. นางสาววิชุดา หนูจันทร์ กศ.ม. สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครูโรงเรียนสังคมิวิทยา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
4. นายวีรยุทธ ชานัย กศ.ม. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
5. นายวิษณุ อังตระกูล ค.ม. บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสังคมิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

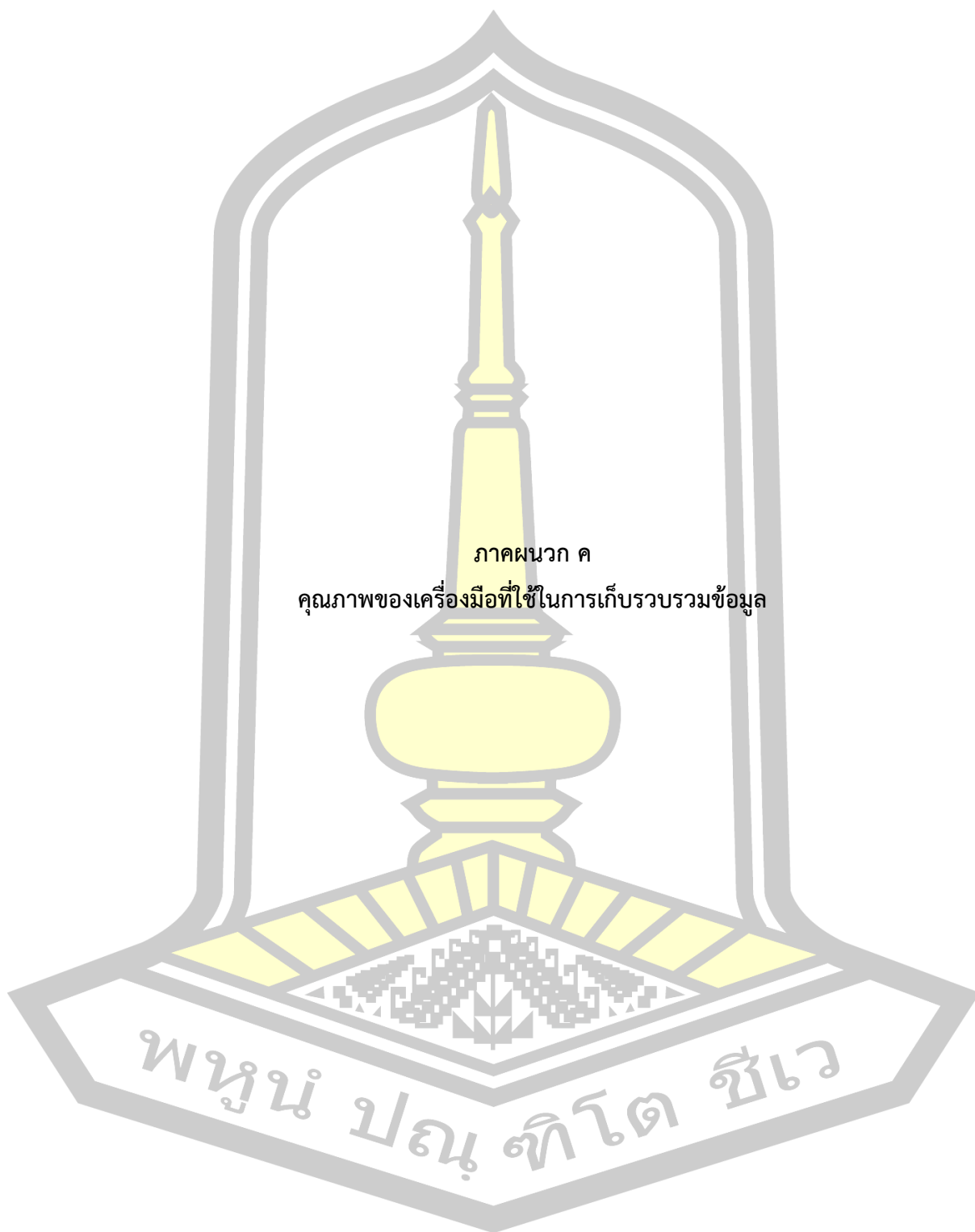
ครูต้นแบบที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า OBEC AWARDS 5 กลุ่มสาระ

1. นายวุฒิศักดิ์ มานะศรี ครูโรงเรียนวังสามหมอวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560
2. ว่าที่ร้อยตรีพิชิต แก้วสุริวงษ์ ครูโรงเรียนบ้านหัวนาคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1 ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560
3. นายปรีชากร ภาชนะ โรงเรียนภูเขียว สพม.เขต 30 (ชัยภูมิ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560
4. นางพรรณรัตน์ ชัยชนะสมบัติ ครูโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับชาติครั้งที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2560

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร วุฒิการศึกษา Ph.D. Education Administration, Deakin University, อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2. อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ วุฒิศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนาศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. นายสมใจ วิเศษทักษิณ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
4. นายชานนท์ คำจันทร์ ศษ.ม. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
5. นายกมลพันธ์ แก้วโชติ ศษ.ม. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
6. นายอนุศักดิ์ อินทบุตร ศษ.ม. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
7. นายมหันต์ เวทไธสง ศษ.ม. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวังม่วงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ภาคผนวก ค

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบการประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบและตัวชี้วัด
ความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู

การวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดความคิดเชิงสร้างสรรค์ของ
ครู แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความสอดคล้องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์
ในการให้คะแนน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกัน
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกัน
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัด ไม่สอดคล้องกัน

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง
นางสาวนิตยา ดุชนีย์
นิสิตปริญญาโท
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ความสอดคล้อง			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
1. การ เสริมสร้าง ความคิดเชิง สร้างสรรค์ ด้านบุคคล	1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล				
	1.1.1 มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์				
	1.1.2 ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์				
	1.1.3 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร				
	1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์				
	1.2.1 สามารถคิดเชิงบวกและการคิดอย่างผ่อนคลาย				
	1.2.2 สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย				
	1.2.3 สามารถคิดในรูปแบบการอุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ				
	1.2.4 สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่การเรียนรู้ การพัฒนาและการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ได้				
	1.2.5 มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร				
	1.2.6 มีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ				
	1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม				
	1.3.1 ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงาน				
	1.3.2 มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น				
	1.3.3 มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ				
1.3.4 มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง					
1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จของตนเอง และสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น					

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ความสอดคล้อง			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
2. การ เสริมสร้าง ความคิดเชิง สร้างสรรค์ ด้านองค์กร	2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน				
	2.1.1 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศ ถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อ การทำงาน				
	2.1.2 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญ และเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพ อันดีภายในองค์กร				
	2.1.3 มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และไม่มีปัญหาความ ขัดแย้งหรือหากมีให้รีบทำการแก้ไข				
	2.1.4 มีการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมและ รับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความ ผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง				
	2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร				
	2.2.1 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จ ที่มีร่วมกัน				
	2.2.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟัง ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง				
	2.2.3 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน				
	2.2.4 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไข ปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือ ส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร				
	2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ				
	2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนา หรือการสร้างสรรค์ผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนา งานและพัฒนาองค์กร				
	2.3.2 มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ				
2.3.3 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไป เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือ การเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้าน รางวัล ตามความเหมาะสม					

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านบุคคล	1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล	
	1.1.1 มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์	0.80
	1.1.2 ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กร ด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์	0.60
	1.1.3 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร	1.00
	1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	
	1.2.1 สามารถคิดเชิงบวกและการคิดอย่างผ่องคลาย	0.80
	1.2.2 สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย	0.80
	1.2.3 สามารถคิดในรูปแบบการอุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ	1.00
	1.2.4 สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่การเรียนรู้ การพัฒนาและการสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ได้	0.80
	1.2.5 มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร	1.00
	1.2.6 มีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ	1.00
	1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม	
	1.3.1 ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงาน	1.00
	1.3.2 มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	0.80
	1.3.3 มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ	0.80
1.3.4 มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง	0.80	
1.3.5 มีการประเมินผลความสำเร็จของตนเอง และสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น	1.00	

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านองค์กร	2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน 2.1.1 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน	0.60
	2.1.2 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายในองค์กร	1.00
	2.1.3 มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้รีบทำการแก้ไข	0.80
	2.1.4 มีการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	1.00
	2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร 2.2.1 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน	0.80
	2.2.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง	0.80
	2.2.3 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน	0.80
	2.2.4 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร	1.00
	2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ 2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนางานหรือการสร้างสรรค์ผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์กร	1.00
	2.3.2 มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ	1.00
	2.3.3 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม	0.80

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ข้อที่	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์
	Corrected Item-Total Correlation	Corrected Item-Total Correlation		Corrected Item-Total Correlation	Corrected Item-Total Correlation
1.1.1	.504	.625	2.1.1	.512	.462
1.1.2	.450	.554	2.1.2	.464	.693
1.1.3	.443	.462	2.1.3	.607	.542
1.2.1	.512	.561	2.1.4	.640	.535
1.2.2	.374	.322	2.2.1	.596	.623
1.2.3	.394	.689	2.2.2	.572	.465
1.2.4	.449	.746	2.2.3	.765	.646
1.2.5	.516	.675	2.2.4	.607	.542
1.2.6	.610	.757	2.3.1	.640	.535
1.3.1	.350	.667	2.3.2	.596	.623
1.3.2	.336	.542	2.3.3	.572	.465
1.3.3	.316	.806s			
1.3.4	.450	.637			
1.3.5	.443	.595		alpha .885	alpha .924

พหุ ประถมศึกษา

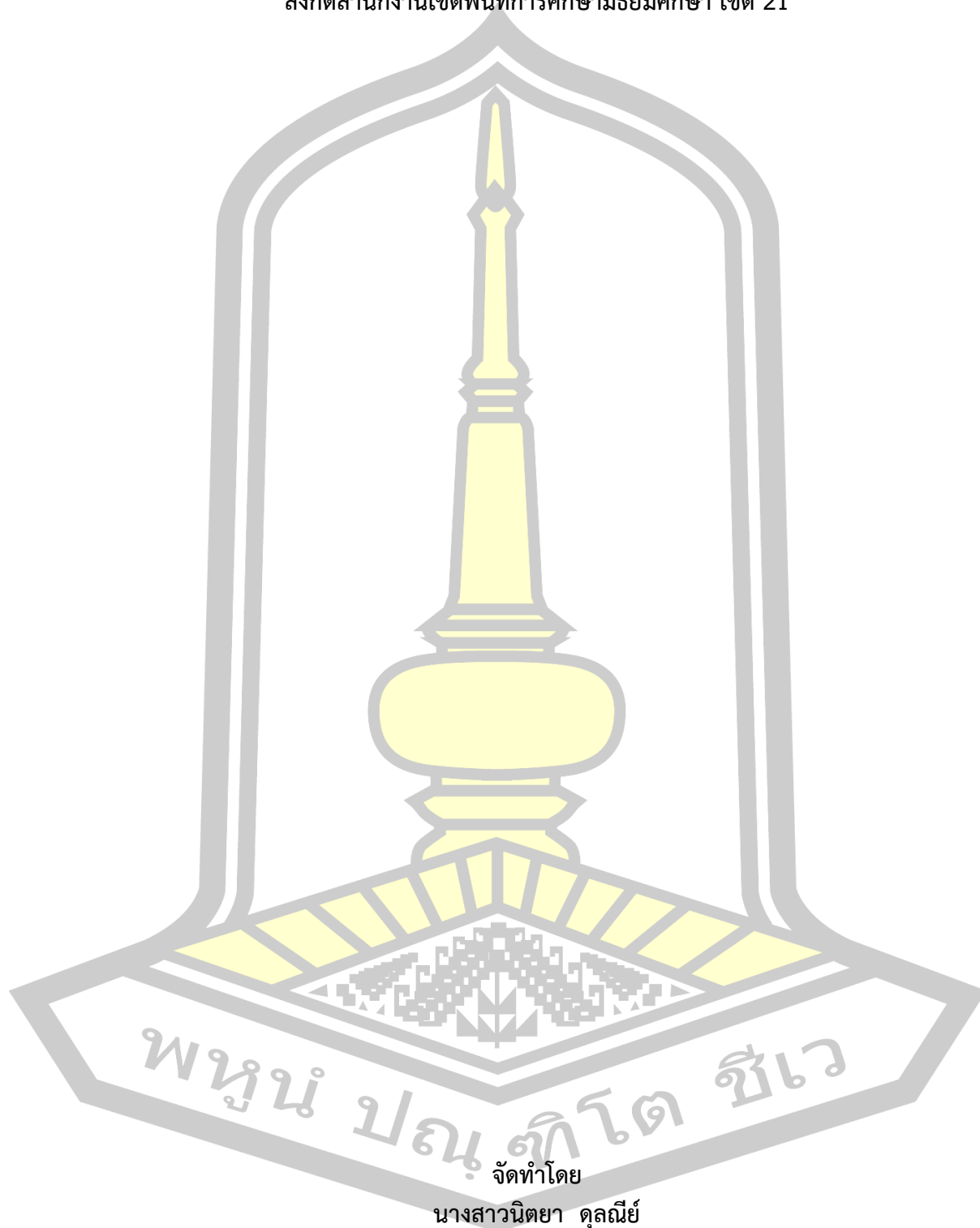

ภาคผนวก ง

คู่มือแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

พหุ ประทีป วิทยา

คู่มือแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

นางสาวนิตยา ดุลฉิณี

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา รุ่น พ.29

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

คู่มือแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายการดำเนินงานตามแนวทางการเสริมสร้าง ความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยการนำเสนอองค์ประกอบ ตัวชี้วัด แนวทางการเสริมสร้าง และวิธีการดำเนินงานในแต่ละแนวทาง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู โดยทำการศึกษาจากเอกสารและ แนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน และได้สังเคราะห์องค์ประกอบสำหรับแนวทาง ออกเป็น 2 องค์ประกอบหลัก คือ การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และการ เสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร โดยครอบคลุมการปฏิบัติตั้งแต่ระดับองค์กร ระดับกลุ่ม งาน และระดับบุคคล ซึ่งรายละเอียดในการดำเนินงานจะได้นำเสนอในคู่มือต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นสื่อกลางในการอธิบายวิธีการดำเนินงานโดยใช้ แนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู ได้อย่างชัดเจนและส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อ การพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และสำหรับผู้บริหารและครูที่ สนใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม

นิตยา คุณณีย์

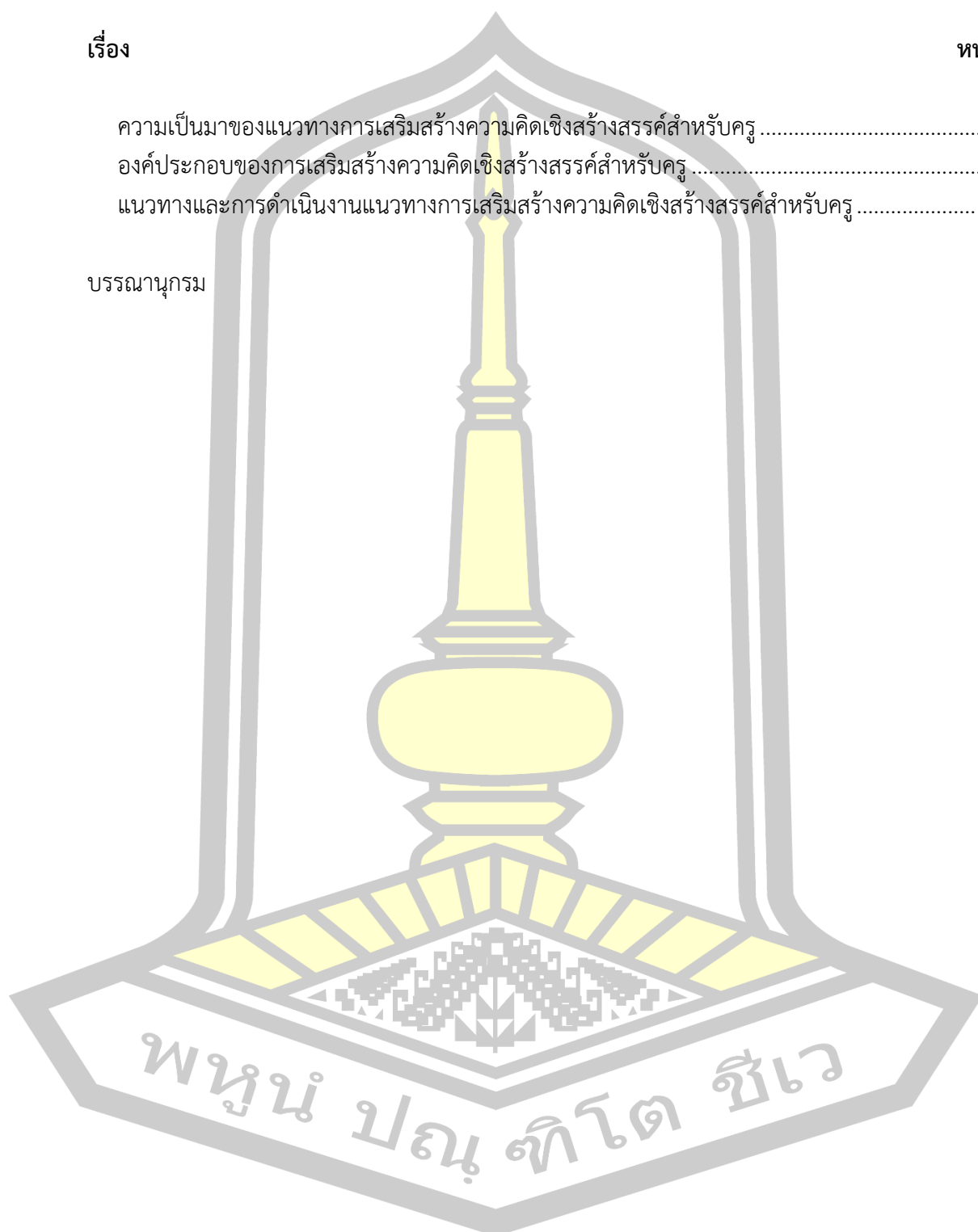
สารบัญ

เรื่อง

หน้า

ความเป็นมาของแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู.....	1
องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู.....	3
แนวทางและการดำเนินงานแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู.....	13

บรรณานุกรม

ความเป็นมาของแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

การพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน องค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งคือการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งในอารยะประเทศ นอกจากจะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาคนในชาติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าแล้วยังใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อการดำรงอยู่ของค่านิยม ความเชื่อ เผ่าพันธุ์และพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตดียิ่งขึ้น การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นที่ไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) วิสัยทัศน์คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับประเภท การศึกษา เป้าหมายภายใน พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย (Quality) พัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณภาพสามารถดึงดูดคนเก่งและมีใจรักความเป็นครูคนอาจารย์ได้อย่างยั่งยืนภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ (Opportunity) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกเพศทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา (Participation) โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย ประเด็นหลักทั้ง 3 ประการนี้ส่งผลให้คนยุคใหม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและสามารถก้าวทันโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552)

ปัญหาของการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันก็คือ นักเรียนนักศึกษาเป็นจำนวนมากมีจุดอ่อนที่คิดไม่เป็นหรือไม่ยอมที่จะคิด ขาดจินตนาการและแรงบันดาลใจของตัวเอง ทำให้ชีวิตไม่มีเป้าหมาย บอกไม่ได้ว่าในอนาคตตนเองต้องการจะทำอะไร ปล่อยให้กระแสสังคมพัฒนาไปอย่างไรทิศทาง ซึ่งสอดคล้อง นักเรียนนักศึกษาไทยไม่ใช่คนช่างคิด ไม่ช่างซักถาม ชอบการบอกจุด สามารถฟังบรรยายการสอนได้ตลอดเทอมโดยไม่มีคำถาม แม้แต่ข้อเดียว ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นชาวตะวันตกหรือเอเชียบางชาติ และถ้าได้มีการวิเคราะห์กันอย่างลึกๆ แล้วถึงแม้ว่าจะมีการปฏิรูปการศึกษาผ่านไปหลายปี เด็กไทยก็ยังคงมีปัญหาด้านการคิดอยู่ ดังปรากฏในรายงานการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาในรอบ 4 ปี หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ จากผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สรุปประเด็นสำคัญ กล่าวคือนักเรียนด้วยเรื่องการคิดสอดคล้องกับผลการประเมินนักเรียนในโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) ซึ่งเป็นผลการประเมินการเรียนรู้เปรียบเทียบนานาชาติของเด็กอายุ 15 ปี ดำเนินการโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD) ที่เน้นวัดทักษะการคิด และผลการวัดความถนัดทางการศึกษา (SAT) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีความสามารถในการคิด ในระดับที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงโดยเร็ว และแม้กระทั่งบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ดีที่สุดของเมืองไทยก็ยังคิดไม่เป็น ดังนั้น หากการศึกษาของไทยไม่เร่งสอนให้นักเรียนนักศึกษาไทยคิดเป็นก็จะเกิดความเสียหายต่อชาติอย่างมาก ดังนั้นการจะพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ครูมีทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์จนสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้ศึกษากลยุทธ์ จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ จุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 4 กลยุทธ์ 5 เป้าประสงค์ และ 3 จุดเน้น จากกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป้าประสงค์ที่ 1 นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและมีคุณภาพ จุดเน้นส่วนที่ 1 ด้านผู้เรียน นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล ข้อที่ 5 คือนักเรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เหมาะสมตามช่วงวัย (แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของ สพม.21 ประจำปีงบประมาณ 2560. 2560) จากความสำคัญดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความคิดเชิงสร้างสรรค์ และจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เพราะความคิดสร้างสรรค์ถูกระบุเป็นคุณลักษณะสำคัญของคนเก่งหรือคนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิตตามเจตนารมณ์แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553) ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ คือ ผู้ที่มีการรับรู้ที่กว้าง คิดหลายทิศทาง หลายแง่มุมและรูปแบบ มีความสามารถในการเชื่อมโยงหรือดัดแปลงสิ่งต่างๆ นำไปสู่กระบวนการการค้นพบสิ่งใหม่ (สุพัชรี ผุดผ่อง. 2553; อารี พันธุ์มณี. 2544) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งซึ่ง สามารถพัฒนาได้ โดยสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนถูกกระตุ้นอย่างถูกวิธีในปริมาณที่เหมาะสม อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนก็จะเติบโตเต็มศักยภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2541) สอดคล้องกับ (วัชราน เล่าเรียนดี. 2550) และ (ชนาธิป พรกุล. 2554) ที่กล่าวว่า การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็นนั่นที่ สำคัญครูต้องมีความสามารถในการคิด มีทักษะในการคิดและเป็นครุนักคิดก่อนจึงจะสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดได้

การที่ครูมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน คือเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมอยากรู้ อยากเห็น ชอบเสาะแสวงหา สำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ชอบซักถาม ช่างสงสัย ช่างสังเกต มีสมาธิในสิ่งที่ตนสนใจ และสามารถใช้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เป็นประการสำคัญ และมีภาวะสุขภาพจิตดีเป็นเบื้องต้น โดยเฉพาะนักเรียนย่อมต้องการพื้นฐานทางสุขภาพจิตที่ดีเพื่อเป็นฐานในการเรียนรู้ที่ดีต่อไป จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองให้มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถนำแนวทางและเทคนิคกระบวนการที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มศักยภาพ

องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

การส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

ความคิดสร้างสรรค์มีแหล่งกำเนิดมาจาก 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกคือ พันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมา ส่วนที่สองคือ สภาพแวดล้อมและการพัฒนา เช่น การอบรม การฝึกฝน เป็นต้น ซึ่งการฝึกหรือการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อาจกระทำได้ดังนี้

Osborn (1957) ได้เสนอวิธีการในการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่เรียกว่า “การระดมสมอง (Brain Storming)” เป็นกระบวนการที่ใช้กับกลุ่มไม่เกิน 10 คน ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านองค์กร ประกอบด้วย

1. ประวิงการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นๆ
2. ให้อิสระทางความคิด
3. ส่งเสริมปริมาณความคิด
4. ประมวลความคิดและปรุงแต่งความคิด

Gordon (1961) ได้พัฒนาวิธีการซินเน็คติกส์ ขึ้นมาเพื่อสนับสนุน การใช้วิธีอุปมาในการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ประกอบด้วย

1. อุปมาตนเอง (Personal Analogy) เป็นการคิดที่ใส่ตัวเองลงไปโดยตรงกับสถานการณ์ที่ต้องการแก้ไข

2. อุปมาโดยตรง (Direct Analogy) การกระตุ้นให้ตัวเราเองค้นหาสิ่งอื่นที่แก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่

3. อุปมาสัญลักษณ์ (Symbolic Analogy) การใช้จินตนาการที่ดูเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน

4. อุปมาคิดฝัน (Fantasy Analogy) การทำให้จินตนาการให้กว้างไกล
 อารี พันธุ์ณี (2555) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ประกอบด้วย

1. เริ่มต้นที่ตนเอง

2. เชื่อมันศรัทธาในตนเอง
3. เรื่องความคิดที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องยิ่งใหญ่ไม่มีทางเป็นไปได้
4. ฝึกคิด
5. ทศนคติในการมองโลก
6. หลักในการคิดสร้างสรรค์
  - 6.1 มองของอย่างเดียวกันแต่คิดให้แตกต่างกันไป
  - 6.2 คิดให้ได้ปริมาณมาก
  - 6.3 คิดให้หลากหลายทิศทาง แง่มุมต่างกัน
  - 6.4 คิดให้ละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน
  - 6.5 คิดในแง่มุมที่แปลกแตกต่าง
  - 6.6 คิดผสมผสานบูรณาการ
  - 6.7 คิดให้ลึกซึ้ง
7. ฝึกตั้งคำถามตัวเอง 2 คำถาม
  - 7.1 สิ่งนี้คืออะไร (หน้าที่เดิม)
  - 7.2 สิ่งนี้จะเปลี่ยนแปลงเป็นอะไรได้บ้าง
8. ฝึกคิดให้ผ่อนคลาย

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เรียนรู้ได้ด้วยการคิดลงมือทำด้วยความตั้งใจ มีสติมุ่งมั่น มีความต้องการเร่งด่วน พยายามทำงานให้สำเร็จเกิดเป็นผลรูปธรรม จึงสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และด้านองค์กร ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมพัฒนากรอบความคิด
2. ส่งเสริมพัฒนากระบวนการคิดของกิลฟอร์ด (1956, 1963) เน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ด้วยการคิดริเริ่ม คิดคล่องตัว ยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ คิดแก้ปัญหา และการคิดไม่ยอมจำนนต่อปัญหานั้นกระบวนการคิด
3. ส่งเสริมพัฒนาบรรยากาศสร้างสรรค์ โรเจอร์ (1959) ได้เสนอหลักการจัดบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น มั่นคง และส่งเสริมความเป็นอิสระได้รับการสนับสนุนให้กล้าคิด กล้าทำ
4. ส่งเสริมการสร้างผลงาน ทอแรนซ์ (1965) เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิดคิดให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ แนะนำความคิดลงสู่การปฏิบัติลงมือทำแบบ Learning by doing
5. ส่งเสริมพัฒนาการใช้คำถามกระตุ้นการคิด พาสัน (1965) ได้เสนอให้กระตุ้นความคิดด้วยการตั้งคำถามคำถามที่ขึ้นต้นด้วย 5 W 1 H

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และด้านองค์กร คือ

1. ปัจจัยที่ 1 สมรรถนะของบุคลากรในองค์กร (Employee Competency) แบ่งสมรรถนะออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ
  - 1.1 ความรู้
  - 1.2 ทักษะ

1.3 ทักษะคน

2. ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยทางด้านองค์กร ในอุตสาหกรรมการผลิตยางรถยนต์ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการโอเดียและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ

2.1 รูปแบบภาวะผู้นำ

2.2 ทรัพยากร

2.3 บรรยากาศในองค์กร

2.4 วัฒนธรรมองค์กร

2.5 โครงสร้างองค์กร

2.6 ระบบการสร้างแรงจูงใจ

จากการศึกษาแนวคิดและวิธีการในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบ ของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

การสังเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์	Osborn (1957)	Gordon (1961)	อารี พันธุ์ณี (2555)	สำนักงาน ก.พ. (2559)	ธนกร คงรัตน์ (2560)	ความถี่
1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านบุคคล		✓	✓	✓	✓	4
1.1 ฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	✓		✓	✓	✓	4
1.2 ปรับทัศนคติส่วนบุคคล			✓	✓	✓	3
1.3 ฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม				✓	✓	2
2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านองค์กร	✓			✓	✓	3
2.1 สร้างบรรยากาศในการทำงาน				✓	✓	2
2.2 ส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ				✓	✓	2
2.3 รูปแบบภาวะผู้นำองค์กร					✓	1

องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิด เชิงสร้างสรรค์	Osborn (1957)	Gordon (1961)	อารี พันธุ์มี (2555)	สำนักงาน ก.พ. (2559)	ฉนกร คงรัตน์ (2560)	ความถี่
2.4 การจัดทรัพยากรขององค์กร					✓	1
2.5 ปรับวัฒนธรรมองค์กร รับฟัง ความคิดเห็น ให้อิสระทางความคิด ส่งเสริมการคิดและประมวลความคิด	✓				✓	2
2.6 ปรับโครงสร้างองค์กร					✓	1

จากตาราง สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถจำแนกออกได้ 2 องค์ประกอบหลัก คือ การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร และผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่ตั้ง 2 ขึ้นไป เพื่อใช้ในการดำเนินการศึกษาตามกระบวนการวิจัย ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล
- 1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์
- 1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม

2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน
- 2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร
- 2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ

การศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถนำสู่การสรุปผลเพื่อกำหนดนิยามศัพท์ และตัวชี้วัดขององค์ประกอบ ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล นักการศึกษาและหน่วยงานราชการได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

อารี พันธมณี (2555) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล เกี่ยวกับการปรับทัศนคติส่วนบุคคล ไว้ว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรเริ่มจาก

1. เริ่มต้นที่ตนเองก่อน เป็นการตั้งมั่นว่าเราจะพัฒนาตนเองในด้านความคิดสร้างให้ดียิ่งขึ้น
2. เชื่อมั่นศรัทธาในตนเองเชื่อว่าตัวเรามีความคิดสร้างสรรค์ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาได้ We Are what we think , We Think So We Become
3. เรื่องความคิดที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องยิ่งใหญ่ไม่มีทางเป็นไปได้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ผีก็ฝันไม่ได้ เด็กเท่านั้นที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ คนที่ร่ำรวยฐานะดีถึงจะมีความคิดสร้างสรรค์
4. ฝึกคิดบวก (Positive Thinking) ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วล้วนดีเสมอ ท้นที่ที่คุณเปลี่ยนความคิดชีวิตคุณก็จะเปลี่ยนไป
5. ทัศนคติในการมองโลกแบบ I am Ok, you OK

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล เกี่ยวกับการปรับทัศนคติส่วนบุคคล ไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์เรียนรู้ได้ด้วยการคิดลงมือทำด้วยความตั้งใจ มีสติมุ่งมั่น มีความต้องการแรงจูงใจ พยายามทำงานให้สำเร็จเกิดเป็นผลรูปธรรม จึงสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล และด้านองค์กร โดยเริ่มจากการส่งเสริมพัฒนากรอบความคิด แบบกรอบความคิดแบบเติบโตเพื่อความพยายามสร้างสรรค์และพัฒนาโดยมีความเชื่อว่าความฉลาด ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์สร้างได้ด้วยการเรียนรู้ จึงให้ความสำคัญกับความเพียรพยายามเอาชนะปัญหา มองปัญหาและความท้าทายเป็นโอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาตัวแบบแบบอย่างของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคจึงเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นในการเรียนรู้

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการปรับทัศนคติส่วนบุคคล ไว้ว่าทัศนคติ คือ คุณลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล หมายถึง การส่งเสริมการคิดในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล

การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล องค์ประกอบย่อยที่ 1 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล หมายถึง การเตรียมความพร้อมด้านคุณลักษณะภายในจิตใจของบุคคลผู้ที่จะทำการเสริมสร้างหรือพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ในด้านทัศนคติต่อตนเองและต่อการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความพร้อมและเปิดโอกาสในการพัฒนาตนเอง โดยเริ่มมีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความศรัทธาต่อตนเอง เข้าใจความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ใน

การพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการปรับทัศนคติส่วนบุคคล 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์
2. ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์
3. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การพัฒนา งาน และการพัฒนาองค์กร

1.2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ นักการศึกษาและหน่วยงานราชการ ได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

Gordon (1961) ได้พัฒนาวิธีการซินเน็คติกซ์ ขึ้นเพื่อสนับสนุน การใช้วิธีอุปมาในการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. อุปมาตนเอง (Personal Analogy) เป็นการคิดที่ใส่ตัวเองลงไปโดยตรงกับสถานการณ์ที่ต้องการแก้ไข นั่นคือ เมื่อเกิดปัญหาทำให้ใส่ตัวเองลงไปปัญหาที่นั้น ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าต้องการให้เครื่องจักรทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ก็ให้นึกเสียวว่าตัวเราเป็นเครื่องจักรนั้น ก็จะทำให้ทราบทันทีว่า ต้องการได้รับการปฏิบัติเช่นไร เช่น การดูแลเอาใจใส่ การตรวจเช็คสภาพ แหล่งพลังงานหล่อเลี้ยง อุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นต้น

2. อุปมาโดยตรง (Direct Analogy) การกระตุ้นให้ตัวเราเองค้นหาสิ่งอื่นที่แก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ การได้เห็นวิธีแก้ปัญหาของคนอื่น อาจช่วยให้เราคิด วิธีแก้ปัญหาของตนเองได้

3. อุปมาสัญลักษณ์ (Symbolic Analogy) การใช้จินตนาการที่ดูเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน เช่น การ์ตูน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

4. อุปมาคิดฝัน (Fantasy Analogy) การทำให้จินตนาการให้กว้างไกลหลุดจากโลกของความเป็นจริง อาจกระตุ้นให้พบวิธีแก้ปัญหาได้

อารี พันธุ์ณี (2555) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. ฝึกคิดบวก (Positive Thinking) ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วล้วนดีเสมอ ทันทที่ที่คุณเปลี่ยนความคิดชีวิตคุณก็จะเปลี่ยนไป

2. หลักในการคิดสร้างสรรค์

- 2.1 มองของอย่างเดียวกันแต่คิดให้แตกต่างกันไป

- 2.2 คิดให้ได้ปริมาณมาก

- 2.3 คิดให้หลากหลายทิศทาง แง่มุมต่างกัน

- 2.4 คิดให้ละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน

- 2.5 คิดในแง่มุมที่แปลกแตกต่าง

- 2.6 คิดผสมผสานบูรณาการ

- 2.7 คิดให้ลึกซึ้ง

3. ฝึกตั้งคำถามตัวเอง 2 คำถาม

3.1 สิ่งนี้คืออะไร (หน้าที่เดิม)

3.2 สิ่งนี้จะเปลี่ยนแปลงเป็นอะไรได้บ้าง

4. ฝึกคิดให้ผ่อนคลาย

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมพัฒนากระบวนการคิดของกิลฟอร์ด (1956, 1963) เน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ด้วยการคิดริเริ่ม คิดคล่องตัว ยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ คิดแก้ปัญหา และการคิดไม่ยอมจำนนต่อปัญหาเน้นกระบวนการคิด

2. ส่งเสริมพัฒนาการใช้คำถามกระตุ้นการคิด พาสัน (1965) ได้เสนอให้กระตุ้นความคิดด้วยการตั้งคำถามคำถามที่ขึ้นต้นด้วย 5 W 1 H คือ What When where Why Who และ whom คำถาม What happen ... if อะไรจะเกิดขึ้น ... ถ้า จะทำให้คนกล้าคิดกล้าตอบ เพราะไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว แต่มีคำตอบที่เป็นไปได้มากกว่า 1 คำตอบหรือหลายๆ คำตอบ ซึ่งจะส่งเสริมให้คนกล้าคิดกล้าแสดงออกยิ่งขึ้น

รณกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ด้านบุคคล คือ ปัจจัยที่ 1 สมรรถนะของบุคลากรในองค์กร ซึ่งเกี่ยวกับการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. ความรู้ คือ ความรู้ของบุคลากรในองค์กร ในส่วนของการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่จำเป็นต้องมีความรู้ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Knowledge) ความรู้ด้านกระบวนการผลิต (Process Knowledge) ความรู้ด้านเทคนิค (Technical Knowledge) อีกทั้งต้องมีความรู้ด้านอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ทักษะ คือ ความสามารถของบุคลากรในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเกิดความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล องค์กรประกอบด้วย 2 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การนำแนวคิด ทฤษฎี ทักษะวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้บุคคลมีคุณลักษณะความคิดเชิงสร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้วิธีการฝึกการคิดเชิงบวกและการคิดอย่างผ่อนคลาย ฝึกการคิดวิเคราะห์ ฝึกการคิดแบบวิชีชน เน็คติคส์ของ Gordon (1961) ฝึกตั้งคำถามเพื่อนำสู่การพัฒนาตนเอง ฝึกการศึกษาหาความรู้และพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ และการฝึกทักษะด้านการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์กรประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. สามารถคิดเชิงบวกและการคิดอย่างผ่อนคลาย
2. สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย
3. สามารถคิดในรูปแบบการอุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ
4. สามารถตั้งคำถามเพื่อนำสู่การเรียนรู้ การพัฒนาและการสร้างสรรค์

ให้เกิดประโยชน์ได้

5. มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร

6. มีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ

1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม นักการศึกษาและหน่วยงานราชการได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายามไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้ได้ด้วยการคิดลงมือทำด้วยความตั้งใจ มีสติมุ่งมั่น มีความต้องการเร่งด่วน พยายามทำงานให้สำเร็จเกิดเป็นผลรูปธรรม

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายามไว้ว่า สมรรถนะของบุคลากรในองค์กร คือ คุณลักษณะเฉพาะในตัวบุคคลที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งหนึ่งคือทัศนคติ ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล องค์กรประกอบย่อยที่ 3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม หมายถึง การพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความเพียรในการอดทนทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดหรือการปฏิบัติ จนประสบความสำเร็จ โดยวิธีการฝึกฝนที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติในเรื่องนั้น การวางแผนการปฏิบัติ การคาดการณ์ถึงผลจากการปฏิบัติและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น การอดทนทำงานให้แล้วเสร็จไม่คั่งค้าง และการประเมินผลความสำเร็จของตนเองและพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงาน
2. มีแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
3. มีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จ

และไม่สำเร็จ

4. มีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง
5. มีการประเมินผลความสำเร็จของตนเองและสะท้อนการปฏิบัติ

เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น

2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

2.1 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน นักการศึกษาและหน่วยงานราชการได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์ ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านองค์กร เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในการทำงาน

ไว้ว่า เป็นการส่งเสริมบรรยากาศสร้างสรรค์ตามแนวคิดของโรเจอร์ (1959) ซึ่งได้เสนอหลักการจัดบรรยากาศที่ปลอดภัย อบอุ่น มั่นคง ได้รับการยอมรับในคุณค่าของบุคคล ปราศจากการข่มขู่ ทำให้เกิดความกลัว การเปรียบเทียบ การได้รับการตำหนิ และส่งเสริมความเป็นอิสระได้รับการสนับสนุนให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกที่เป็นจริง และมีการเสริมแรงให้กำลังใจ แสดงความชื่นชม ความคิด ผลงานก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่มั่นใจและกล้าแสดงความคิดสร้างสรรค์ ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอการส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์

ครอบคลุมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านองค์กร เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในการทำงาน ไว้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ 2 ปัจจัยทางด้านองค์กร บรรยากาศในองค์กร คือ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศในที่ทำงาน ที่ส่งเสริมให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรให้มีสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมการทำงานที่ดี รวมถึงมีระบบหรือกระบวนการในการส่งเสริมให้บุคลากรสามารถสร้างสรรค์หรือแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ สภาพองค์กรและการบริหารองค์กรที่เหมาะสมจะทำให้บุคลากรมีสุขภาพจิตที่ดี รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมีความสุข ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

การสร้างบรรยากาศในการทำงาน หมายถึง การสร้างและปรับปรุงสถานที่ทำงานให้สะอาด สวยงาม มีอากาศถ่ายเทได้ดี และมีการจัดสถานที่อย่างเหมาะสม รวมถึง

การสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร ทั้งในระดับของผู้บริหารและปฏิบัติงาน ให้มีบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตร มีการสื่อสารที่ดี มีน้ำใจ โอบอ้อมอารีซึ่งกันและกัน และมีการดูแลช่วยเหลือกันเมื่อยามมีปัญหา ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการสร้างบรรยากาศในการทำงาน 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน

2. ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีภายในองค์กร

3. มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน และไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือหากมีให้รีบทำการแก้ไข

4. มีการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2.2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร นักการศึกษาได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

Osborn (1957) ได้เสนอวิธีการในการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับวัฒนธรรมองค์กรไว้ เรียกว่า “การระดมสมอง (Brain Storming)” เป็นกระบวนการที่ใช้กับกลุ่มไม่เกิน 10 คน โดยให้เปิดใจรับฟังและมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ประวิงการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ นั้น คือ เมื่อบุคคลใดในกลุ่มเสนอความคิดเห็นขึ้นมา จะไม่มีการวิพากษ์ วิจารณ์ หรือตัดสินความคิดใดๆ ไม่ว่าจะเป็นความคิดดี มีคุณภาพหรือมีประโยชน์น้อยก็ตาม
2. ให้อิสระทางความคิด ยอมรับความคิดที่แต่ละบุคคลในกลุ่มเสนอขึ้นมา สนับสนุนความคิดที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับความคิดเดิม มีสาระ มีประโยชน์
3. ส่งเสริมปริมาณความคิด ยังมีปริมาณความคิดมากก็ยิ่งทำให้ฐานข้อมูลด้านความคิดมากขึ้นตามไปด้วย
4. ประมวลความคิดและปรุงแต่งความคิด โดยการพิจารณาตัดสินร่วมกัน ภายในกลุ่ม รวบรวมความคิดที่ได้มีการเสนอไว้แล้ว นำมาจัดเรียงลำดับความคิดตามคุณค่าของความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดของความคิดนั้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปออกมา

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้เสนอวิธีการในการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับวัฒนธรรมองค์กรไว้ว่า วัฒนธรรมองค์กร สิ่งที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันในการสร้างสรรค์ไอเดียใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร โดยอาจรวมถึงโครงสร้างองค์กร ลักษณะสายการบังคับบัญชาภายในองค์กร หรือภายในทีมงานบริหารโครงการที่เกิดความคล่องตัว ช่วยในการตัดสินใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร องค์กรประกอบย่อยที่ 2 การปรับวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง การปรับวิธีการทำงานและสัมพันธภาพภายในองค์กร โดยให้บุคลากรและผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยมุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน การส่งเสริมให้มีการประชุมวงเล็ก ๆ บ่อยครั้งขึ้น โดยให้ทุกคนเปิดโอกาสรับฟังปัญหา และหาทางแก้ไขร่วมกัน ให้ทุกคนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอ และให้ทุกคนมีความก้าวหน้าเท่าเทียมกัน โดยลบล้างความลำเอียงหรือการแบ่งพรรคแบ่งพวก และทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันออกไปจากองค์กร ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อยการปรับวัฒนธรรมองค์กร 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน
2. มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง
3. ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน
4. ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะปัญหาหรือส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร

2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ นักการศึกษาและหน่วยงานราชการได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

สำนักงาน ก.พ. (2559) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ โดยนำเสนอการส่งเสริมการสร้างผลงานตามแนวคิดของทอแรนซ์ (1965) เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิด คิดให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ แนะนำความคิดลงสู่การปฏิบัติลงมือทำ

แบบ Learning by doing เพราะการปฏิบัติซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ สามารถสร้าง
 ขึ้นงานและนำชิ้นงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ส่งเสริมให้มีการประกวดการสร้างหรือการออกแบบ
 ผลิตภัณฑ์และนำผลงานที่คิดได้ไปใช้ทำเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มหรือนำไปใช้เป็นลวดลายของเสื้อถ้วย
 ชาม เป็นต้น จะทำให้ผู้ผลิตเกิดกำลังใจเกิดความท้าทายในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ต่อไป

ธนกร คงรัตน์ (2560) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมการสร้างสรรคผลงาน
 และแรงจูงใจ ในปัจจัยที่ 2 ปัจจัยทางด้านองค์กร โดยอธิบายถึงระบบการสร้างแรงจูงใจ คือ สิ่ง
 กระตุ้นทั้งภายใน และภายนอก ที่กระตุ้นและชักนำให้พนักงานกระทำการสิ่งต่างๆ ตามเป้าหมายที่
 องค์กรต้องการ

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร
 องค์กรประกอบย่อยที่ 3 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ หมายถึง การดำเนินการ
 กระตุ้นให้บุคลากรเกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือวิธีการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น
 เช่น สร้างสรรคให้เกิดวิธีการลดต้นทุน ประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณ ทันสมัย แต่ได้ผลงานที่มี
 คุณภาพ โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริม และการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความคิดเชิง
 สร้างสรรคซึ่งจะก่อให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อย
 การส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานและแรงจูงใจ 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนางานหรือการสร้างสรรคผลงาน
 ของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์กร
2. มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและ
 สม่ำเสมอ
3. มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณา
 ความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม

แนวทางและการดำเนินงานแนวทางการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับครู

1. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านบุคคล

1.1 การฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์

1.1.1 ครูสามารถตั้งคำถามเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำสู่การพัฒนางาน การพัฒนาตนเอง และพัฒนาผู้เรียนได้

แนวทางที่ 1) ครูควรฝึกตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้นเสมอ

การดำเนินงาน

ครูฝึกตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการพัฒนางาน พัฒนาตนเองหรือพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้นเสมอ โดยไม่ใช้คำถามที่เป็นการขัดขวางการพัฒนา คำถามที่ทำให้ผู้อื่นเสียความมั่นใจ หมดกำลังใจ เช่น เหตุใดต้องพัฒนาการทำงานในเมื่อวิธีการทำงานแบบเดิม สามารถทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ เป็นต้น

แนวทางที่ 2) การตั้งคำถามเป็นไปเพื่อตรวจสอบกระบวนการทำงานของตนเอง หาข้อบกพร่อง และพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ

การดำเนินงาน

การตั้งคำถามควรเป็นไปเพื่อตรวจสอบกระบวนการทำงานของตนเอง หาข้อบกพร่อง และพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ โดยให้ครูตรวจสอบวิธีการทำงานของตนเอง โดยใช้คำถาม เช่น ทำไมฉันจึงใช้วิธีการนี้ในการทำงาน มีวิธีการอื่นที่ทันสมัย ให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่า และเร็วกว่าวิธีการนี้หรือไม่ และการปรับเปลี่ยนวิธีการจะส่งผลดี ผลเสีย อย่างไรบ้าง เป็นต้น การทำงานที่ดี ควรต้องมีการปรับปรุง พัฒนาวิธีการทำงานอยู่เสมอ

แนวทางที่ 3) ครูควรต้องมีเหตุผลและมีความเหมาะสมในการตั้งคำถาม ต้องคำนึงถึงกาลเทศะและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม

การดำเนินงาน

ครูควรต้องมีเหตุผลและมีความเหมาะสมในการตั้งคำถาม ต้องคำนึงถึงกาลเทศะและโอกาสในขณะที่ตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เกิดประโยชน์และเหมาะสม ควรตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง การพัฒนางาน การพัฒนาโรงเรียน และการพัฒนานักเรียน

1.1.2 ครูมีทักษะในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางที่ 1) ครูควรพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนางาน พัฒนาตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียน

การดำเนินงาน

ครูกู้จักพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนางาน พัฒนาตนเอง หรือพัฒนาผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ วัสดุ หรือประชาชนชาวบ้านในท้องถิ่น หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประดิษฐ์และใช้เป็นสื่อการสอนได้

แนวทางที่ 2) ครูควรพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และ ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ และควรพิจารณาความสำคัญและจำเป็นของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อ พัฒนาการทำงานเสมอ

การดำเนินงาน

ครูควรเรียนรู้การพัฒนาด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ และตั้งคำถามเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาใช้เพื่อพัฒนาการทำงานเสมอ โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และอาจนำความรู้นั้น ไปใช้ออกแบบและจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีให้นักเรียน

แนวทางที่ 3) ครูควรพัฒนาและฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ตนเองมีทักษะในการทำงานที่ดีเสมอ

การดำเนินงาน

ครูควรพัฒนาและฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ตนเองมีทักษะในการทำงานที่ดีเสมอ เช่น ทักษะการจัดเรียงเอกสาร ทักษะด้านการคำนวณ และทักษะด้านภาษา เป็นต้น

1.1.3 ครูมีทักษะในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร

แนวทางที่ 1) ครูควรพัฒนาและฝึกฝนทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และ สืบค้นข้อมูลทั้งการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด สำนักวิทยบริการ และ อินเทอร์เน็ต

การดำเนินงาน

ครูควรพัฒนาและฝึกฝนทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และสืบค้น ข้อมูลทั้งการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด สำนักวิทยบริการ และ อินเทอร์เน็ต และอาจไปศึกษาดูงาน หรือทดลองใช้สำนักวิทยบริการหรือห้องสมุดในมหาวิทยาลัย ขนาดใหญ่ เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์ และเพื่อให้สามารถนำความรู้มาถ่ายทอดให้นักเรียนได้

แนวทางที่ 2) ครูควรเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ และหมั่นพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้

การดำเนินงาน

ครูควรเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ และหมั่นพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ โดยพัฒนา ตนเองทุกวัน อย่างสม่ำเสมอ ครูสามารถพัฒนาตนเองได้หลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ หรือ ทักษะ ที่เกี่ยวกับงาน การดำเนินชีวิต การเรียนรู้เพิ่มเติม และหมั่นพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ เช่น การอ่านจับใจความ การสรุปความ การคำนวณ การศึกษาค้นคว้า กระบวนการวิจัย เป็นต้น เพื่อนำ ความรู้มาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร

1.1.4 ครูมีความคิดเชิงบวกและคิดอย่างผ่อนคลาย

แนวทางที่ 1) ครูควรฝึกตรวจสอบความคิดของตนเอง โดยให้รู้ตัวในขณะที่ คิด ฝึกตรวจสอบความคิดของตนเองให้เป็นความคิดเชิงสร้างสรรค์ และคิดเชิงบวก

การดำเนินงาน

ครูควรฝึกตรวจสอบความคิดของตนเอง โดยให้รู้ตัวในขณะที่คิด ให้ฝึกตรวจสอบความคิดของตนเองให้เป็นความคิดเชิงสร้างสรรค์ และคิดเชิงบวกเสมอ ความคิดเชิงบวกจะไม่ทำให้เกิดอารมณ์ขุ่นมัว หรือความรู้สึกทางด้านลบ

แนวทางที่ 2) ครูควรฝึกตรวจสอบความคิดของตนเอง โดยให้รู้ตัวในขณะที่คิด ให้ฝึกตรวจสอบอารมณ์ความรู้สึกของตนเองให้ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด

การดำเนินงาน

ครูควรฝึกตรวจสอบความคิดของตนเอง โดยให้รู้ตัวในขณะที่คิด ให้ฝึกตรวจสอบอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองให้ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด ไม่วิตกกังวล สิ่งใดที่คิดแล้วทำให้มีความสุข ให้ความหวังจากความคิดนั้น และคิดในสิ่งที่เกิดความสุขและความผ่อนคลาย เพราะความสุขและความผ่อนคลาย จะช่วยเป็นพลังในการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

1.1.5 ครูสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย

แนวทางที่ 1) ครูควรพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ ตามประเภทของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ

การดำเนินงาน

ฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ โดยฝึกคิดตามประเภทของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว คือ การคิดได้ในปริมาณมาก หรือคิดให้ได้มากที่สุด ความคิดยืดหยุ่น คือ การคิดในการดัดแปลง หรือการคิดในการใช้ประโยชน์สิ่งต่าง ๆ ความคิดริเริ่ม คือ การคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ และความคิดละเอียดลออ คือ การคิดเพื่อเติมเต็มสิ่งที่คิดให้สมบูรณ์ เป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดของสิ่งที่คิด

1.1.6 ครูสามารถคิดในรูปแบบการอุปมาและคิดในเชิงจินตนาการ

แนวทางที่ 1) ครูควรฝึกคิดในลักษณะที่เกินความเป็นจริง คิดตามจินตนาการ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย เป็นการฝึกคิดเพื่อทดลองก้าวข้ามข้อจำกัดต่าง ๆ

การดำเนินงาน

ครูควรฝึกคิดในลักษณะที่เกินความเป็นจริง คิดตามจินตนาการ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย เป็นการฝึกคิดเพื่อทดลองก้าวข้ามข้อจำกัดต่าง ๆ การฝึกคิดเชิงจินตนาการที่สนุกสนาน อาจได้แรงบันดาลใจจากการชมภาพยนตร์ที่แนวแฟนตาซี หรือการ์ตูน หรือการอ่านหนังสือที่ผู้แต่งใช้จินตนาการในการถ่ายทอดเรื่องราว เป็นต้น

1.2 การปรับทัศนคติส่วนบุคคล

1.2.1 ครูมีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาตนเองด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์

แนวทางที่ 1) ครูควรฝึกวางใจให้เป็นกลาง และทบทวนเพื่อทำความเข้าใจกับตนเอง ทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมา นึกถึงความสำเร็จในอดีต ความล้มเหลว และการก้าวผ่านความล้มเหลว และจะเกิดความตระหนักมุ่งมั่น และศรัทธาในตนเอง

การดำเนินงาน

ครูควรฝึกวางใจให้เป็นกลาง และทบทวนเพื่อทำความเข้าใจตัวเอง ทบทวน ประสบการณ์ที่ผ่านมา นึกถึงความสำเร็จในอดีต ความล้มเหลว และการก้าวผ่านความล้มเหลว และ จะเกิดความตระหนัก เราฝ่าฟันทุกสิ่งทุกอย่าง และสามารถมายืนอยู่ตรงจุดนี้ ในบทบาทของครู ผู้สร้างคนให้มีอนาคต เราคือคนเก่ง ที่มีความมุ่งมั่น มีความสามารถในการสร้างคนให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น เราจะต้องพัฒนาตนเองให้เก่งยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อให้สามารถสร้างคนให้เป็นคนดีของชาติ เพื่อช่วยพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป เป็นการสร้างความมุ่งมั่นและศรัทธาให้แก่ตนเอง ก่อนการพัฒนาตนเอง

1.2.2 ครูมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์การพัฒนางาน และการพัฒนาองค์กร

แนวทางที่ 1) ครูควรฝึกการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยทำงานอย่างมีเป้าหมาย มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน กำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับขีดความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ มีการวางแผน คาดหวังในความสำเร็จและเตรียมการสำหรับความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

การดำเนินงาน

ครูควรฝึกการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดย ทำงานอย่างมีเป้าหมาย มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน กำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับขีดความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ มีการวางแผน คาดหวังในความสำเร็จและเตรียมการสำหรับความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ทำงานโดยคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์ รู้สึกยินดี พอใจ เป็นสุขเมื่อทำงานสำเร็จ และพร้อมยอมรับความเสียหาย ผิดหวัง เมื่องานล้มเหลว รับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตนเอง พร้อมยอมรับปัญหา และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไข ฝ่าฟันอุปสรรค ด้วยความสามารถของตนเอง ให้รางวัลแก่ตนเองเมื่อทำงานสำเร็จ

1.2.3 ครูตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์

แนวทางที่ 1) ครูควรอ่านหนังสือที่น่าสนใจ เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หนังสือที่สร้างแรงบันดาลใจ หนังสือที่บอกเล่าเรื่องราวความสำเร็จของผู้คนที่ต้องฝ่าฟันด้วยความเพียร จนประสบความสำเร็จ เพื่อเปิดโลกของความคิดสร้างสรรค์ และให้ครูได้ซึมซับพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ ความรักในสิ่งที่ทำ และความอดทนเพียรพยายาม และครูสามารถส่งต่อเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจไปสู่นักเรียน และสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนได้อีกด้วย

การดำเนินงาน

1) ครูควรอ่านหนังสือที่น่าสนใจ เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หนังสือที่สร้างแรงบันดาลใจ หนังสือที่บอกเล่าเรื่องราวความสำเร็จของผู้คนที่ต้องฝ่าฟันด้วยความเพียร จนประสบความสำเร็จ เพื่อเปิดโลกของความคิดสร้างสรรค์ และให้ครูได้ซึมซับพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ ความรักในสิ่งที่ทำ และความอดทนเพียรพยายาม เช่น

1.1) CREATIVITY, INC. ทุกสิ่งเริ่มต้นที่ไอเดีย เอ็ด แคทมูล และ เอมี่ วอลเลซ เขียน จินดาร์ตัน ธรรมรงค์วุฒย์ แปล หนังสือที่เล่าเรื่องราวของ ‘ฟิกซาร์’ ได้สมบูรณ์ที่สุด ฟิกซาร์ในความทรงจำของคุณคืออะไร?

1.2) อีลอน มัสก์ แอชลีย์ แวนซ์ เจียน จินดาร์ตัน แบล เล่าถึงเรื่องราวชีวิตอันสุดทึ่งของ “อีลอน มัสก์” นักธุรกิจและนักประดิษฐ์ ที่สร้างสิ่งล้ำๆ ขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ไฟฟ้า Tesla รวมไปถึงการปล่อยจรวดฟัลคอนจาก SpaceX ไล่เรียงตั้งแต่วัยเยาว์ ที่ชอบอ่านหนังสือมาก เจอร้านหนังสือที่เห็นต้องเข้าไปนั่งอ่านวัยเรียนที่หารายได้เสริมด้วยการเปิดไนต์คลับกับเพื่อน วัยลองผิดลองถูกที่ผ่านการทำงานจากบริษัทต่างๆ รวมถึงสร้างธุรกิจของตัวเองจนยิ่งใหญ่และถือเป็นผู้ประกอบการที่อาจหาญที่สุดในปัจจุบัน

1.3) Shoe Dog ฟิล ไนต์ ฟิล ไนต์ เจียน ไอริสา ชั้นศิริ แบล เล่าเส้นทางการสร้างแบรนด์สุดมั่งคั่ง และทรงอิทธิพลทั้งในโลกกีฬาและแฟชั่น อย่างเต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกและ ‘ความลับที่โลกไม่เคยรู้’ น้อยคนนักที่จะรู้ว่าก่อนที่มีไนท์ ฟิล ไนต์ เคยไปรับรองเท้า โอนิสีกะ ไทเกอร์ มาขายเป็นรายแรกของประเทศสหรัฐอเมริกา และเขายังเคยเป็นอาจารย์สอนวิชาบัญชีด้วย ไม่น่าเชื่อว่าชีวิตของเขาจะโลดโผน โดดทะยานไปถึงเพียงนี้และเล่มนี้ก็เป็นหนึ่งในเล่มโปรดของ บิล เกตส์ ที่เขาได้ยกย่องไว้ว่า เป็นหนังสือฮาวทูที่แตกต่าง กล้าเผยความจริงของธุรกิจ “ละเทะ อันตราย และโกลาหล” อย่างซื่อสัตย์ จึงมีชีวิตที่เบิกบาน

1.4) องค์ทะไลลามะ อาร์ชบิชอป เดสมอนด์ ตูตู ดักลาส เฮอร์มันส์ เจียน ธีรา แบล หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานจากสองผู้นำจิตวิญญาณที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในยุคปัจจุบัน เจ้าของรางวัล Nobel สาขาสันติภาพ โดย องค์ทะไลลามะ และอาร์บิชอป เดสมอนด์ ตูตู

1.5) จากศูนย์สู่ซารา ซาเปียร์ เอเร. บลิงโกะ และ เมซุส ซาลกาโต เจียน นิรชร เกิดกฤษฏานนท์ แบล มาค้นหาสูตรลับการทำธุรกิจของ ZARA ทุกชั้นทุกตอน เพราะถ้าอยากขายอะไรให้เกลี้ยง ก็ต้องขายได้ให้อย่าง ZARA ทุกวันนี้ซารามีร้านเสื้อผ้ากว่า 2,100 ซ็อบ ในกว่า 90 ประเทศ ขายเสื้อผ้าถึงราว ๆ หนึ่งหมื่นสองร้อยแบบต่อปี ให้ลูกค้าชายหญิงทั่วทุกมุมโลก โดยเฉพาะสาว ๆ ทุกเชื้อชาติ ทุกสีผิว ทุกไซส์ ทุกรสนิยม ที่ต้องอยู่ไม่ติด คอยจ้องตะครุบเสื้อผ้าหลากแบบและสีสันทันจากซาราที่ออกใหม่เป็นรายสัปดาห์ นั่นคือกระแสรายได้ราวหนึ่งหมื่นหกพันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือกว่าห้าแสนล้านบาทต่อปี

และหนังสือที่น่าสนใจเพื่อสร้างแรงบันดาลใจอื่น ๆ ครูสามารถส่งต่อเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจไปสู่นักเรียน และสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนได้อีกด้วย

1.3 การฝึกฝนความมุ่งมั่นและเพียรพยายาม

1.3.1 ครูจัดทำแผนการปฏิบัติและระบุผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

แนวทางที่ 1) ครูควรมีการวางแผนการพัฒนาตนเอง วิธีปฏิบัติตามแผน โดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

การดำเนินงาน

ครูควรวางแผนการพัฒนาตนเอง วิธีปฏิบัติตามแผนโดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยในการกำหนดขั้นตอนให้มีการดำเนินการตามวงจรคุณภาพ PDCA ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการสะท้อนผล และมีการคาดคะเนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1.3.2 ครูมีการวิเคราะห์ประโยชน์ อุปสรรค ผลกระทบจากการปฏิบัติสำเร็จและไม่สำเร็จ

แนวทางที่ 1) ครูควรวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ผลสำเร็จ ประโยชน์ ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ ปัญหา-อุปสรรค หากล้มเหลว ผลจากความล้มเหลว ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความล้มเหลว

การดำเนินงาน

ครูควรวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ผลสำเร็จ ประโยชน์ ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ ปัญหา-อุปสรรค หากล้มเหลว ผลจากความล้มเหลว ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความล้มเหลว อาจจัดทำเป็นแผนเพื่อรองรับข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น โดยระบุวิธีการแก้ไขปัญหานั้นไว้เบื้องต้น

1.3.3 ครูมีความอดทนทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดไม่คั่งค้าง

แนวทางที่ 1) ครูควรทำงานหรือดำเนินการพัฒนาตามแผนให้แล้วเสร็จตามกำหนด ไม่ให้มีงานค้าง และทำงานด้วยความอดทน

การดำเนินงาน

ครูควรทำงานหรือดำเนินการพัฒนาตามแผนให้แล้วเสร็จตามกำหนด ไม่ให้มีงานค้าง และทำงานด้วยความอดทน โดยศึกษาบุคคลสำคัญที่มุ่งมั่นฝ่าฟันสร้างสิ่งที่ประโยชน์ และก้าวผ่านความล้มเหลวมานับครั้งไม่ถ้วน เช่น ธอมัส อัลวา เอดิสัน นักประดิษฐ์ เขาคือบุคคลที่น่าแสวงสว่างมาสู่โลกใบนี้ ด้วยหลอดไฟที่เขาประดิษฐ์คิดค้นด้วยตนเอง และผ่านความล้มเหลวและความผิดพลาดมานับหมื่นครั้ง แต่เขากลับมีแนวคิดที่ทรงพลังว่า “ผมไม่เคยล้มเหลว ผมค้นพบตั้ง 10,000 วิธี ที่มันใช้ไม่ได้ต่างหาก”

แนวทางที่ 2) ครูควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เช่น หลักอิทธิบาท 4 ฉันทะ

การดำเนินงาน

ครูควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เช่น หลักอิทธิบาท 4 ฉันทะ มีความรักในงานหรือสิ่งที่ทำ วิริยะ มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามทำให้งานสำเร็จ จิตตะ มีใจจดจ่อในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย วิมังสา มีวิจาร์ญาณในการตรวจสอบและปรับปรุงงานและวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

1.3.4 ครูมีการตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเสมอ

แนวทางที่ 1) ครูควรตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน โดยตรวจสอบว่าวิธีการทำงาน แต่ละขั้นตอนเหมาะสมหรือไม่ มีวิธีอื่นที่จะทำให้งานเสร็จเร็ว หรือช่วยลดต้นทุน หรือช่วยลดแรงงาน หรือไม่ เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานให้ดีขึ้นเสมอ

การดำเนินงาน

ครูควรตรวจสอบวิธีการ หรือขั้นตอนการทำงาน โดยตรวจสอบว่าวิธีการทำงาน แต่ละขั้นตอนเหมาะสมหรือไม่ มีวิธีอื่นที่จะทำให้งานเสร็จเร็ว หรือช่วยลดต้นทุน หรือช่วยลดแรงงาน หรือไม่ เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานให้ดีขึ้นเสมอ

1.3.5 ครูมีการประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง และสะท้อนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น

แนวทางที่ 1) ครูควรประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อนจากการปฏิบัติ และนำมาพัฒนาจุดแข็ง หรือหาวิธีแก้ไขจุดอ่อน และนำสู่การพัฒนาการทำงานหรือการพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

การดำเนินงาน

ครูควรประเมินผลความสำเร็จและข้อผิดพลาดของตนเอง เพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อนจากการปฏิบัติ และนำมาพัฒนาจุดแข็ง หรือหาวิธีแก้ไขจุดอ่อน และนำสู่การพัฒนาการทำงานหรือการพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

2. การเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านองค์กร

2.1 การปรับวัฒนธรรมองค์กร

2.1.1 ทุกคนในองค์กรมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จซึ่งกันและกัน

แนวทางที่ 1) ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดี และความสามัคคีภายในองค์กร เช่น ทานข้าวร่วมกัน เล่นกีฬา ส่งเสริมอาชีพเสริม เป็นต้น

การดำเนินงาน

ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดี และความสามัคคีภายในองค์กร เช่น ทานข้าวร่วมกัน เล่นกีฬา ส่งเสริมอาชีพเสริม เป็นต้น

แนวทางที่ 2) มีการชื่นชมบุคลากรที่มีน้ำใจเอื้ออารีย์ต่อผู้อื่น และปลูกฝังความมีน้ำใจและความมีเมตตาต่อผู้อื่น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม

การดำเนินงาน

มีการชื่นชมบุคลากรที่มีน้ำใจเอื้ออารีย์ต่อผู้อื่น และปลูกฝังความมีน้ำใจและความมีเมตตาต่อผู้อื่น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียน ให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำเพื่อผู้อื่น หรือการทำนุบำรุงพระศาสนา หรือการทำงานจิตอาสาเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เป็นต้น

2.1.2 มีกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง

แนวทางที่ 1) ควรมีการจัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้บริหารมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มงาน สืบหาปัญหาจากครู และหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำเป็นรายงานนำเสนอทุกเดือน

การดำเนินงาน

จัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้บริหารมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มงาน สืบหาปัญหาจากครูและหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกัน และจัดทำเป็นรายงานนำเสนอทุกเดือน

แนวทางที่ 2) ผู้บริหารหรือหัวหน้างานควรมอบหมายให้ครู ค้นคว้าความรู้ที่เป็นประโยชน์ในลักษณะของเกร็ดความรู้ เพื่อนำมาแบ่งปันแก่เพื่อนครู ในการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

การดำเนินงาน

มอบหมายให้ครู คำนวณความรู้ที่เป็นประโยชน์ในลักษณะของเกรดความรู้ เพื่อนำมาแบ่งปันแก่เพื่อนครู ในการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้สามารถนำมาใช้พัฒนางาน พัฒนาการ ดำเนินชีวิต เกรดความรู้ให้มีความหลากหลาย เช่น การใช้สมุนไพรในการรักษาแผล การบำรุงรักษา เส้นผม วิธีการจัดเรียงแฟ้มเอกสาร เป็นต้น

แนวทางที่ 3) ควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในกลุ่มสาระ เช่น ทานข้าวร่วมกัน ทำอาหาร/ขนมง่าย ๆ การทำขนมพุดสมุนไพรและแบ่งปันกันนำไปใช้ เป็นต้น

การดำเนินงาน

ควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในกลุ่มสาระ เช่น ทานข้าวร่วมกัน ทำอาหาร/ขนมง่าย ๆ การทำขนมพุดสมุนไพรและแบ่งปันกันนำไปใช้ เป็นต้น

แนวทางที่ 4) การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาหรือแบ่งปันความรู้ควรมีสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ส่วนการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ ทำขนม หรือกิจกรรมร่วมกันแบบอื่น ๆ อาจทำภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ตามความเหมาะสม

การดำเนินงาน

การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังปัญหาหรือแบ่งปันความรู้ควรมีสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง ส่วนการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ ทำขนม หรือกิจกรรมร่วมกันแบบอื่น ๆ อาจทำภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ตามความเหมาะสม

2.1.3 ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่คาดว่าจะ เป็นปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร

แนวทางที่ 1) ผู้บริหารหรือหัวหน้างาน เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างครู ให้รีบแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหาเรื้อรังและบานปลาย โดยให้ปรับความเข้าใจ ขอโทษ และให้อภัยซึ่งกันและกัน

การดำเนินงาน

ผู้บริหารหรือหัวหน้างาน เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างครู ให้รีบแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหาเรื้อรังและบานปลาย โดยให้ปรับความเข้าใจ ขอโทษ และให้อภัยซึ่งกันและกัน และ จัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์อันดีต่อกันอย่างต่อเนื่อง โดยอาจพาไปทำบุญร่วมกันทั้งกลุ่มสาระ หรือ ทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ

2.1.4 ผู้บริหารและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อกัน มุ่งเน้นความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และผลสำเร็จที่มีร่วมกัน

แนวทางที่ 1) ผู้บริหารควรพบปะบุคลากรบ่อยครั้ง โดยการตรวจเยี่ยมทั้กทหาย ในห้องทำงาน ห้องเรียน การสนทนาแบบเป็นกันเอง การยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาตามความเหมาะสมและชมเชยอย่างทั่วถึง และการไม่พูดจาให้ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง

การดำเนินงาน

ผู้บริหารควรพบปะบุคลากรบ่อยครั้ง โดยการตรวจเยี่ยมทักทาย ในห้องทำงาน ห้องเรียน การสนทนาแบบเป็นกันเอง การยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาตามความเหมาะสม และชมเชยอย่างทั่วถึง และการไม่พูดจาให้ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2.2 การสร้างบรรยากาศในการทำงาน

2.2.1 ผู้บริหารองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและเป็นแบบอย่างในการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีภายในองค์กร

แนวทางที่ 1) ผู้บริหารควรมอบนโยบาย และเน้นย้ำถึงอย่างสม่ำเสมอ ถึงความสัมพันธอันดีในองค์กร ความสามัคคี ความเสียสละ การรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมที่ดีของผู้อื่น การให้อภัย และการรักษาสภาพจิตใจและอารมณ์ของตนเอง ให้เป็นปกติสุข

การดำเนินงาน

ผู้บริหารควรมอบนโยบาย และเน้นย้ำถึงอย่างสม่ำเสมอ ถึงความสัมพันธอันดีในองค์กร ความสามัคคี ความเสียสละ การรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมที่ดีของผู้อื่น การให้อภัยและการรักษาสภาพจิตใจและอารมณ์ของตนเอง ให้เป็นปกติสุข

2.2.2 ผู้บริหารสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันทั้งความดีความชอบและความผิดพลาดโดยไม่โทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

แนวทางที่ 1) ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา ทั้งการพัฒนางาน และการพัฒนาตนเอง

การดำเนินงาน

ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีมในแต่ละกลุ่มสาระ ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา ทั้งการพัฒนางาน และการพัฒนาตนเอง

แนวทางที่ 2) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับคำชม รับรางวัล รับความดีความชอบ แต่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม ร่วมแรง ร่วมใจ อย่างเท่าเทียมในการทำงาน

การดำเนินงาน

ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับคำชม รับรางวัล รับความดีความชอบ แต่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม ร่วมแรง ร่วมใจ อย่างเท่าเทียมในการทำงาน

แนวทางที่ 3) ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหา ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง โดยไม่โทษคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเพราะกระบวนการผิดพลาด และทุกคนต้องหาทางแก้ไข ข้อผิดพลาดร่วมกัน

การดำเนินงาน

ทุกคนในทีม จะมีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหา ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง โดยไม่โทษคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเพราะกระบวนการผิดพลาด และทุกคนต้องหาทางแก้ไข ข้อผิดพลาดร่วมกัน

แนวทางที่ 4) ทีมที่มีความเข้มแข็ง ทุกคนมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี ควรได้รับคำยกย่องชมเชย และเป็นแบบอย่างแก่ทีมอื่น ๆ

การดำเนินงาน

ทีมที่มีความเข้มแข็ง ทุกคนมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี ควรได้รับคำยกย่องชมเชย และเป็นแบบอย่างแก่ทีมอื่น ๆ

2.2.3 สถานที่ทำงานสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทดี และมีบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน

แนวทางที่ 1) สถานที่ทำงานจัดโต๊ะ เก้าอี้ ตู้เอกสาร อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ เหมาะสมกับการใช้งาน

การดำเนินงาน

สถานที่ทำงานจัดโต๊ะ เก้าอี้ ตู้เอกสาร อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ เหมาะสมกับการใช้งาน

แนวทางที่ 2) จัดให้มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีนิตยสาร ต้นไม้ประดับ และจัดหาคำคม หรือธรรมะ ที่มีประโยชน์และข้อคิดเตือนใจในการดำเนินชีวิต และการทำงาน มาติดไว้ตามจุดต่าง ๆ ในห้องทำงาน ตามความเหมาะสม

การดำเนินงาน

จัดให้มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีนิตยสาร ต้นไม้ประดับ และจัดหาคำคม หรือธรรมะ ที่มีประโยชน์และข้อคิดเตือนใจในการดำเนินชีวิต และการทำงาน มาติดไว้ตามจุดต่าง ๆ ในห้องทำงาน ตามความเหมาะสม

แนวทางที่ 3) จัดให้มีมุมสำหรับการประชุมกลุ่มย่อย หรือทำงานร่วมกัน ตามความเหมาะสม

การดำเนินงาน

จัดให้มีมุมสำหรับการประชุมกลุ่มย่อย หรือทำงานร่วมกัน ตามความเหมาะสม

แนวทางที่ 4) รักษาความสะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก

การดำเนินงาน

รักษาความสะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก

2.2.4 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสื่อสารที่ดี ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อกำพูดและการกระทำของตนเอง

แนวทางที่ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรมีการสื่อสารที่ดีในองค์กร ในการพูดสื่อสารกัน ก็ต้องแสดงความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเสมอ

การดำเนินงาน

การสื่อสารที่ดีในองค์กร นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง แม้ว่าจะเป็นองค์กรที่สนิทสนมกัน แต่ในการพูดสื่อสารกัน ก็ต้องแสดงความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเสมอ

แนวทางที่ 2) ครูควรมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง โดยพูดแต่สิ่งที่ดี รักษาหัวใจของผู้ฟัง

การดำเนินงาน

ครูต้องมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง โดยพูดแต่สิ่งที่ดี รักษาหัวใจของผู้ฟัง และกระทำสิ่งที่เหมาะสมไม่หักหาญน้ำใจผู้อื่น หากมีสิ่งใดที่พูดหรือกระทำผิดพลาดไปด้วยความไม่ตั้งใจ ให้รีบกล่าวคำขอโทษทันที

2.3 การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานและแรงจูงใจ

2.3.1 ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนางานหรือการสร้างสรรค์ผลงานของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์กร

แนวทางที่ 1) ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูคิดเชิงสร้างสรรค์ ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน หรือพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยอาจจัดเป็นนิทรรศกาล หรือจัดเป็นบูธหนึ่งในงานของโรงเรียน เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานวันภาษาไทย

การดำเนินงาน

จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูคิดเชิงสร้างสรรค์ ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน หรือพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยอาจจัดเป็นนิทรรศกาล หรือจัดเป็นบูธหนึ่งในงานของโรงเรียน เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานวันภาษาไทย ให้สอดแทรกกิจกรรมที่จะเสริมสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครুর่วมด้วย อาจเป็นโครงการประกวด และมีรางวัล เกียรติบัตรยกย่อง ชมเชย และชื่นชมผลงานสร้างสรรค์อย่างทั่วถึงในองค์กร โดยกิจกรรมลักษณะนี้ อาจจัดให้มีทุกครั้งที่จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และอาจเปิดกว้างให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประกวดผลงานสร้างสรรค์ด้วย ตามความเหมาะสม

2.3.2 มีการนำผลงานที่เกิดการร่วมกิจกรรมไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือมีการสนับสนุนด้านรางวัล ตามความเหมาะสม

แนวทางที่ 1) ผู้บริหารควรมีความชัดเจนและเปิดรับผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู ที่ได้พัฒนางาน พัฒนานักเรียน จนประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงแก่องค์กร ให้ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ครูมีแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงาน พลังของความคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

การดำเนินงาน

ผู้บริหารควรมีความชัดเจนและเปิดรับผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู ที่ได้พัฒนางาน พัฒนานักเรียน จนประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างชื่อเสียงแก่องค์กร ให้ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ครูมีแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงาน พลังของความคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

2.3.3 สถานศึกษามีกระบวนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

แนวทางที่ 1) ผู้บริหารควรมอบหมายให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูในเว็บไซต์ของโรงเรียน

การดำเนินงาน

ประชาสัมพันธ์ผลงานที่เกิดจากความคิดเชิงสร้างสรรค์ของครูในเว็บไซต์
ของโรงเรียน

แนวทางที่ 2) ผู้บริหารควรมอบหมายให้มีการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของครู
ที่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง หรือการปกครองท้องถิ่น ไปยังโรงเรียนเครือข่ายและ
หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลงานสร้างสรรค์ไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง

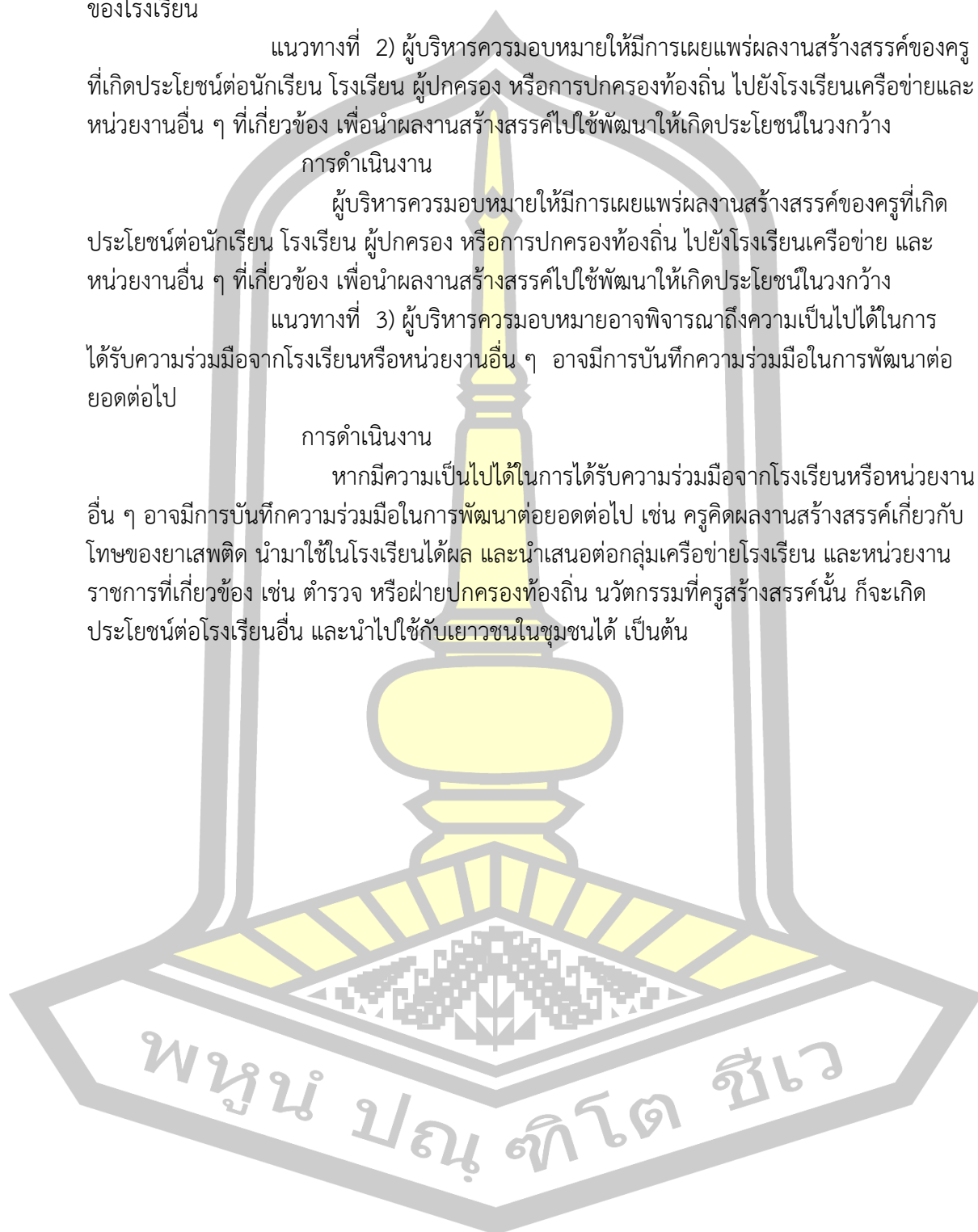
การดำเนินงาน

ผู้บริหารควรมอบหมายให้มีการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของครูที่เกิด
ประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง หรือการปกครองท้องถิ่น ไปยังโรงเรียนเครือข่าย และ
หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลงานสร้างสรรค์ไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง

แนวทางที่ 3) ผู้บริหารควรมอบหมายอาจพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการ
ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ อาจมีการบันทึกความร่วมมือในการพัฒนาต่อ
ยอตต่อไป

การดำเนินงาน

หากมีความเป็นไปได้ในการได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนหรือหน่วยงาน
อื่น ๆ อาจมีการบันทึกความร่วมมือในการพัฒนาต่อยอตต่อไป เช่น ครูคิดผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับ
โทษของยาเสพติด นำมาใช้ในโรงเรียนได้ผล และนำเสนอต่อกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และหน่วยงาน
ราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ หรือฝ่ายปกครองท้องถิ่น นวัตกรรมที่ครูสร้างสรรค์นั้น ก็จะมี
ประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่น และนำไปใช้กับเยาวชนในชุมชนได้ เป็นต้น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวนิตยา ดุลณีย์
วันเกิด	วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2530
สถานที่เกิด	อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 178 หมู่ที่ 6 ตำบลสำราญ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46180
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวังม่วงพิทยาคม ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังขาม จังหวัดหนองคาย รหัสไปรษณีย์ 43160
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2545 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวังสามหมอวิทยาคาร ตำบลวังสามหมอ อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2548 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังสามหมอวิทยาคาร ตำบลวังสามหมอ อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2554 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี พ.ศ. 2563 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว